

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

تَفْسِيرُ الدَّاعِيَةِ

DAVETÇİNİN TEFSİRİ

Seyfuddin el-Muvahhid

Düzenleyen: bilgin DK
2018-07-04

2. CÜZ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Hak Ya

تَفْسِيرُ الدَّاعِيَةِ

DAVETÇİNİN TEFSİRİ

Şeyh Seyfuddin El-Muvahhid

Çeviren: İbrahim Özsoy

Cüz : 2

BAKARA : 142-252

HAK YAYINLARI : 21

ADRES :

HAK YAYINLARI

**Merkez : ALEMDAR MAH. ÇATALÇEŞME SOK.
ÜRETMEN HAN No: 27 Kat: 1 D: 119
CAĞALOĞLU / İSTANBUL**

**Şube : DİNÇAY İŞHANI FEVZİ PAŞA CADDESİ
No : 11 / 3
34260
FATİH / İSTANBUL**

KIBLENİN DEĞİŞTİRİLMESİ

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيْتُمْ عَنْ قِبْلَتِكُمْ الَّتِي كَانُوا
عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ

142 - İnsanlardan bir takım sefihler: Onları (Muhammed ve ümmetini) üzerinde bulundukları kiblelerinden (Beyti Makdis'ten Kabe'ye) çeviren nedir? diyecekler. (Ey Muhammed!) De ki: Doğu da batı da Allah'ındır. (Şüphesiz ki Allah) dilediği kimseyi doğru yola ulaştırır.

Rasulullah (s.a.s) Mekke'de, namaz kılarken Kabe'ye doğru yönelirdi. Medine'ye hicret etmeden önce, beş vakit namaz farz kılınca, Allah'ın emriyle Kudüs'e doğru yönelmeye başladı. Fakat Kudüs'e doğru namaz kılarken bile Kabe'yi hep, kendisi ile Kudüs arasına alırdı. Medine'ye hicret edince de, on altı veya on yedi ay Allah'tan bir emir olarak, namaz kılarken Kudüs'e doğru yönelmeye devam etti.

Rasulullah (sas) namaz kılacağı zaman Kudüs'e yönelince yahudiler:

Ey Muhammed! Sen bizim kiblemize dönüyorsun fakat bizim dinimize tabi olmuyorsun. Bu nasıl oluyor? diyerek Rasulullah'a ve İslam dinine laf atmaya başladılar. Fakat Allah (c.c) kibleyi Ka'be'ye doğru çevirince yahudiler karakterleri gereği, müslümanları dinlerinde şüpheye düşürmek maksadıyla yine:

Bu ne biçim şey? Kudüs madem ki kiblenizdi öyleyse niçin Ka'be'ye doğru yöneldiniz? Eğer doğru olan kibleniz şu an yöneldiğiniz Ka'be ise daha önce yanlış yapıp niçin Kudüs'e yöneldiniz? Bu bir tezat değil midir? Rasuller böyle birbirine tezat olan şeyler getirmez dediler.

Sefih : Akıllı kıt olan veya aklını kullanamayan kişidir.

Ayette geçen **sefihler** den kasıt; kible Kudüs'ten Kabe'ye çevrildiği zaman buna itiraz eden ve bu sebeple müslümanları dinlerinde şüpheye düşürmeye çalışan kimselerdir. Bu kimselerden kastedilen; yahudiler, müşrikler ve münafıklardır

Kible : Karşı karşıya gelmek manasına gelen muka-bele kökünden türetilmiş bir kelimedir ve yön manasına gelir. Şer'i manası ise; kişinin namaz kılarken yöneldiği yön demektir.

Ayette geçen **diyecekler** kelimesi gelecek zamanı ifade etmektedir. Bundan anlaşılıyor ki, bu ayet sefihlerin böyle demelerinden önce nazil olmuştur ve henüz vuku bulmamış gaybi bir meseleyi bildirmek için bu şekilde zikredilmiştir. İşte bu Kur'an'ın mucizelerindendir.

Bir başka görüşe göre ayet, sefihler bu sözü söyledikten sonra nazil olmuştur ve bundan sonra da sefihlerin bu sözü söyleyeceklerini haber vermektedir. Nitekim böyle olmuştur.

Allah (c.c), böyle soruları ancak sefihlerin yani, aklını kullanamayan ya da aklı kıt olan kimselerin sorabileceğini bizlere haber veriyor ve onlara cevap olarak şöyle bu yuruyor:

Ey bu iddiaları ortaya atan sefihler! Eğer siz, aklınızı kullanarak hakiki manada iman etmiş olsaydınız asıl meselenin, bir yöne yönelmekten ibaret olmayıp, Allah'ın emrine itaat etmek olduğunu bilirdiniz.

Her Yer Ve Her Yön Allah'ındır:

(Ey Muhammed!) **De ki: Doğu da batı da Allah'ındır.**

Bütün yönler Allah'ındır. Eğer müslümanlar namazda belli bir yöne doğru yönelirlerse, o yönün belli bir özelliği olduğu için değil, sırf Allah emrettiği için yönelirler. Müslümanların, namaz ibadetlerini yaparken Ka'be'ye yönelmelerindeki tek sebep; Allah'ın emretmiş olmasıdır. Yoksa, Allah (c.c)'nın o yönde olduğunu düşündüklerin-

den değildir. Çünkü onlar bilirler ki; Allah (c.c) yerden, yünden ve zamandan münezzehtir, yücedir. O'nun ilmi her şeyi kuşatmıştır.

Şu iyi bilinmelidir; gerek beş vakit namazın farz kılınmasından önce Kabe'ye yönelme olsun, gerek beş vakit namaz farz kılındıktan sonra Mescidi Aksa'ya yönelme olsun, gerekse en son hüküm olan tekrar Kabe'ye yönelme olsun, bütün bunlar Rasulullah (sas)'in kendi ichtihadıyla değil, bilakis Allah'ın emriyledir, Allah (cc)'dan ona gelen vahiyledir.

Allah (cc) Kimleri Hidayete Ulaştırır?

(Şüphesiz ki Allah) **dilediği kimseyi doğru yola ulaştırır.**

Allah (c.c) dilediği kimseleri doğru yola iletir. Allah'ın doğru yola ileteceği kimseler, Allah'ın emrine tereddütsüz itaat edip hemen uyanlardır. Heva ve hevesine boyun eğenleri, bir toprak parçasına bağlananları, sırf atalarının dini olduğu için batıl dinlere bağlananları ve sadece kendi inandıkları şeylere muhalif olduğu için Allah'ın emirlerine uymayanları Allah doğru yola ulaştırmaz. Onları hidayete erdirmez.

VASAT ÜMMET

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى
الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ عَمَّا يَتَّبِعُونَ
اللَّهُ بِالنَّاسِ لَئِيْلٌ وَفٍ رَحِيمٌ

143 - (Ey İman edenler!) Sizlerin insanlar üzerine, bu rasulün de sizler üzerine tam bir şahit olması için, sizi vasat bir ümmet kıldık. (Ey Muhammed!) Daha önce yö-neldiğin yönü (Kabe'yi), rasule uyanlarla (uymayıp) iki ökçesi üzerine dönenleri ayırdetmek için kible yaptık. Şüphesiz ki bu, Allah'ın hidayet ettiği kimselerden baş-kasına ağır gelir. Allah elbette imanlarınızı zayi edecek değildir. Muhakkak ki Allah insanlara karşı Rauf'tur, Ra-him'dir.

Vasat : Orta, merkez, her tarafı denk, mutedil, uyum-lu, ılımlı ve hayırlı manalarına gelir.

Allah (c.c) bu ayetinde Rasulullah (s.a.s)'e tabi olan müslümanları vasat bir ümmet kıldığını bildiriyor. Çünkü onlar, heva ve heveslerine veya adetlerine ters düşse bile Allah'ın emrine sınıksız sarılırlar. Dinde aşırı giderek if-rata ve ihmalkarlık yaparak tefrite sapmazlar. Allah'ın emirlerine hiç tereddütsüz boyun eğerek bağlanırlar. İşte bu sebeple Allah (c.c) müslümanları en hayırlı ve en ada-letli ümmet kılmıştır.

İslam Ümmeti : İslamı tam anlamıyla yaşayan, kanun, adet, fikir ve ölçülerini yalnız Kur'an ve sünnetten alan topluluktur.

İslam'ın, babadan oğula geçen bir din olduğunu düşü-nerek kendilerine müslüman diyen, ancak İslam'dan ha-bersiz yaşayan ve kendilerine İslam alemi denilen, sayı-ları milyarı aşmış bu insanlar, bu halleriyle İslam ümmeti kavramı içine asla giremezler.

Ve yine; insanların hükmüne tabi oldukları, sınırları içinde yaşadıkları, kanunlarını Kur'an ve sünnetten değil de beşeri düşüncelerden alan, fikir, ölçü ve adetlerini İslam'a göre şekillendirmeyen devletler de İslam devleti değildir. Elbette böyle fertlerden meydana gelen bir top-luluk da, Allah'ın kastedtiği manada gerçek bir İslam ümmeti değildir.

Müslümanların Şahitliği:

Müslümanlar ahirette, son rasul olan Muhammed (s.a.s)'e, istenen şekilde tabi olmanın verdiği ayrıcalıktan dolayı, Adem (a.s)'dan Rasulullah'a kadar gelmiş geçmiş tüm nebi ve rasullerin, kendi milletlerine eksiksiz bir şekilde tebliğ yaptıklarına şahitlik edeceklerdir.

Ebu Said (r.a)'den Rasulullah'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Kıyamet gününde Nuh (a.s) çağırılır ve kendisine:

- **Sen kavmine tebliğ ettin mi? denir. O:**

Evet, tebliğ ettim der. Bunun üzerine kavmi çağırılır ve:

Rasulünüz size tebliğ etti mi? denir. Onlar:

Bize hiçbir rasul, hiçbir uyarıcı gelmedi. Bize hiç birşey getirilmedi derler. Bunun üzerine Nuh (a.s)'a:

- **Ey Nuh! Sana kim şahitlik edecek? denilir. Nuh:**

Muhammed ve ümmeti der.

(Buhari, Tirmizi, Nesei, İbni Mace, Ahmed)

Ayrıca, müslümanlar dünyada da insanlar hakkında şahidlik yapabilirler. Yani insanlara, Kur'an ve sünnete dayanarak müslüman veya kafir diye hüküm verebilirler.

Bütün rasullerin davet ettiği tevhid dini aynıdır ve tevhid dinini tam anlamıyla bilen, yalnız son rasul Muhammed (sas)'e gerçek anlamda bağlı olanlardır. İşte bu sebeple müslümanlar dünyada da insanlar hakkında hüküm yetkisine sahiptirler. Yani kimlerin gerçek tevhid üzerinde olduğunu bilir ve bu konuda hüküm verirler.

Enes b. Malik (ra)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

Bir cenaze geçerken, onu hayırla yad edenler oldu. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu buyurdu. Başka bir cenaze geçerken onu da şerle yad edenler oldu. Rasulullah (sas) yine:

Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu buyurdu.

Ömer (r.a): Anam babam sana feda olsun! Bir cenaze geçerken hayırla yad olundu; sen: **Vacip oldu, vacip**

oldu, vacip oldu buyurdun. Bir başka cenaze ise şerle yad olundu. Sen yine: Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu buyurdun dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

Siz, kimi hayırla yad ederseniz ona cennet, kimi şerle yad ederseniz ona da cehennem vacip olur. Zira sizler, yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz. Sizler, yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz. Sizler, yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz buyurdu. (Buhari, Müslim)

Rasulullah'ın Şahitliği:

Rasulullah (s.a.s), hem dünyada hem ahirette, kimlerin gerçek manada kendisine bağlı olduğuna şahitlik edecektir. Çünkü İslam'a gerçek manada bağlanan kimse, Rasulullah'ın getirdiklerine bağlı olan kişidir.

Zamanımızda herkes Rasulullah'a bağlı olduğunu iddia etmektedir. İşte kimin gerçek manada bağlı olup olmadığını Allah ahirette ona bildirecektir. Dünyada ise buna, onun sahih sünneti şahitlik etmektedir.

Kiblenin Değiştirilmesinin Sebebi:

(Ey Muhammed!) **Daha önce yöneldiğin yönü (Kabe'yi) rasule uyanlarla (uymayıp) iki ökçesi üzerine dönenleri ayırdetmek için kible yaptık.**

Allah (c.c) bu ayette; kiblenin yönünü değiştirerek Rasulünün emrine itaat edip uyanlarla, ona karşı gelip mürted olanları ve münafıkları ayırmak için, müslümanları imtihan ettiğini belirtiyor.

Kible ilk olarak Ka'be'ye doğru idi. Sonra belli bir süre Kudüs'e çevrildi. Müşrik araplar, dedeleri İbrahim (a.s)'ın ve ondan sonra gelen diğer atalarının kiblesi olduğu için Ka'be'ye sınıksız bağlı idiler. Bu sebeple ona çok önem verirler, Mescidi Aksa'yı ise hiç önemsemezlerdi. Allah (c.c), acaba Allah'ın emirlerine mi, yoksa dede ve babalarının miras bıraktığı değerlere mi boyun eğecekler diye, İslam'a girmiş olan arapları imtihan etmek istedi.

Allah'a gerçek manada teslim olan bir kul, düşüncelerini, adetlerini, boyun eğdiği kanunlarını, insanlar arasındaki ilişkileri sınırlandıran ve hayatın her yönünü düzenleyen tüm prensiplerini yalnız Allah'tan alır. Bütün bunlar birer emir olarak Kur'an ve sünnette açıkça bildirilmiştir.

Zahiren Rasulullah'a iman etmiş, fakat imanları kalplerine tam olarak yerleşmemiş olan araplar, sırf atalarının adetlerine ve kendi kafalarından çıkarttıkları kurallara ters olduğu için, kiblenin Kabe'den Kudüs'e çevrilmesi hükmünü kabul etmediler. Böylece Rasulullah'ı ve getirdiği şeyleri inkar ederek İslam'ı terkettiler ve mürted oldular.

Allah (c.c)'nın kible olarak önce Kabe'yi daha sonra Kudüs'ü ve sonra tekrar Kabe'yi tayin etmesi; Rasulullah'ın emirlerine bağlı olan ve ona boyun eğenlerle kalplerinde şüphe bulunanları ayırdetmek içindir.

Bu imtihan, gerçek mü'minler ile gerçekten iman etmeyenleri ortaya çıkarmak için yapılmıştır. Yoksa bazı cahillerin zannettiği gibi; Allah'ın müslüman ve kafirlerin kimler olduğunu bilmemesinden ve onların kimler olduğunu öğrenmek istemesinden dolayı değildir. Allah hakkında bu şekilde düşünmek O'na eksiklik izafe etmek demektir ki bu da küfürdür. Çünkü Allah, daha olmadan herşeyin nasıl ve ne zaman olacağını bilir. Allah'ın ilminde bir artma veya eksilme söz konusu olmaz.

Şüphesiz ki bu, Allah'ın hidayet ettiği kimselerden başkasına ağır gelir.

Kiblenin bu şekilde değiştirilmesi Allah'ın hidayet ettiği kimselerden başkasına ağır gelir. Çünkü onların Allah'a imanlarında şek ve şüpheleri vardır. Allah (c.c) bu şekilde imtihan ederek onları iyice şüpheye düşürür. Çünkü tam olarak iman etmeyen yani, imanında şek ve şüphe içinde olan kişi, basit bir sarsıntıda imandan yüz çevirir. Böyle kimselere hikmeti açık olmayan, mantığına, menfaatına uymayan, nefse zor gelen ve insanlar arasında alaya sebep olacak şeylere inanmak ağır gelir.

Allah-elbette imanlarınızı zayi edecek değildir.

Allah (c.c) gerçek manada iman eden kimselerin imanını zayi etmez.

Bazı alimlere göre ayetteki; **imanlarınızı zayi etmez** sözü; Kudüs'e doğru kıldığınız namazlarınız zayi edilmez manasındadır.

Bazı alimlere göre de; Kibleye yönelme konusundaki imanınız zayi edilmez manasındadır. Birinci görüş daha doğrudur. Çünkü ayetin nüzul sebebi de bu konuyla ilgilidir.

Kible, Mescidi Aksa'dan Mescidi Haram'a çevrilince müslümanlar Rasulullah'a gelerek:

Ya Rasulallah! namazlarını Mescidi Aksa'ya doğru kılıp da şimdi ölmüş olan müslümanlar ve bizim de daha önce Mescidi Aksa'ya doğru kıldığımız namazlarımız var. Bunlar zayi oldu mu? diye sordular. Bunun üzerine Allah (c.c) onlara cevaben:

Allah elbette imanlarınızı zayi edecek değildir. buyurdu.

(Ebu Davud, Tirmizi, Hakim)

(Tirmizi bu hadis için hasen-sahih, Hakim ise sahih dedi)

Namazı Terketmenin Hükümü:

Namaz imandan mıdır değil midir? Namaz kılmayan kişinin imanı gider mi? Namaz kılmayan kafir olur mu, olmaz mı? Bunlar alimler arasında ihtilafli meselelerdir.

Bazı alimler namaz imandandır demiş ve ayetteki imandan kastın namaz olduğunu söylemişlerdir..

Namaz imandan değildir diyenler ise ayetteki imandan kastedilenin Mescidi Aksa'ya yönelmeye iman olduğunu söylemişlerdir.

Ayetteki imanı, namaz diye tefsir edenler; namaz imandandır demişler, fakat namaz kılmayanların üzerinden; imanın mecazi olarak mı yoksa hakiki olarak mı kalktığı konusunda, yani namaz kılmayanların kafir olup olmadığı konusunda ihtilaf etmişlerdir.

Buradaki ihtilaf belli bir süre namaz kılmayanlar hakkındadır.

Bütün alimlere göre; namazın farz olduğuna inanan fakat namaz kılmayı hiç istemeyenler kafirdir.

Hanefilere göre; namazın farziyetini inkar eden küfre girer, tembellikten dolayı terkeden ise küfre girmez ve öldürülmez. Fakat fasıktır. Namaz kılincaya kadar hapsedilir ve kan akıncaya kadar dövülür.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Müşriklerle La ilahe illallah deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu söylediklerinde kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Allah'ın hakkı bundan müstesnadır. (Buhari, Müslim)

2 - Abdullah b. Mesud'dan rivayete göre Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur:

La ilahe illallah Muhammedun Rasulullah kelimesine şehadet eden müslümanın kanı ancak şu üç şeyden biriyle helal olur.

- Allah'ın öldürmeyi haram kıldığı bir nefsi öldürmek,

- Evli olduğu halde zina etmek,

- İslam cemaatini bırakıp dininden dönerek mürted olmak. (Buhari, Müslim)

Şafii ve Malikiler'e göre; bir vakit namazı terkeden ve onu, şer'i her hangi bir mazereti olmaksızın, kılınması gereken vakitte kılmayıp bir sonraki vakte bırakan kimse tevbeye çağırılır. Terk üzerinde ısrar ederse kafir olarak değil haddten öldürülür:

Delilleri:

1 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Bundan başkasını dilediğine bağışlar. (Nisa: 116)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Allah beş vakit namazı farz kılmıştır. Her kim bu beş vakit namazı kılsa Allah onu cennete koymayı üzerine almıştır. Her kim de kılmazsa onun işi Allah'a kalmıştır. Allah dilerse onu affeder, dilerse azab eder

(Ebu Davud, Nesei, İbni Mace, Ahmed)

3 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Kıyamet gününde kulun ilk hesaba çekileceği şey farz namazdır. Eğer namazı tamamsa onun için iyidir. Eğer tamam değilse Allah (c.c) meleklerle:

Bakın nafil namazları var mı? der. Varsa bunlarla eksik olan farz namazlar tamamlanır. Ve böylece bütün farz ibadetler, eksik olduğunda nafil ibadetler varsa onunla tamamlanır. (Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbn Mace)

Bu ayet ve hadislerle göre; namaz kılmayan kişi kafir değildir. Onun hükmü Allah'a kalmıştır. Allah ahirette dilerse onu affeder, dilerse azab eder. Dolayısıyla, **Namaz kılmayan kafir olmuştur veya Kim namazı terkederse muhakkak kafir olmuştur** şeklindeki hadisler bu ayet ve hadislerle zıt olmasın diye şu şekilde tevil edilir:

a - Kafirlerle benzemiştir,

b - Bu söz suçun büyüklüğünü göstermek için söylenmiştir,

c - Bu küfür İslam'dan çıkarmayan küçük küfürdür,

d - Dünyada kafirlerin aldığı hükmü alır ve hadden öldürülür

Namaz kılmayan kişinin öldürülmesi gerektiğini gösteren deliller:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Başınıza bir takım devlet reisleri getirilecektir. Onlar beğendiğiniz (İslam'a uygun) ve beğenmediğiniz (İslam'a uygun olmayan) şeyler yapacaklardır. Beğenmediğiniz şeyleri reddeden kimse selamete ermiştir. Fakat beğenmediğiniz şeylerde onlara, rıza gösterip tabi olursanız iyi yapmış olursunuz. Dediler ki:

Ya Rasulallah! Onlara karşı savaşalım mı? Rasulullah (s.a.s):

Namaz kıldıkları müddetçe hayır! buyurdu.

(Müslim)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

La ilahe illallah Muhammedun Rasulullah deyip namaz kılıp zekat verinceye kadar insanlara karşı savaşmakla emrolundum. Bunları yaparlarsa canları ve malları bana haram olur, hesapları Allah'a aittir.

(Buhari, Müslim, Ahmed, İbni Huzeyme)

Hanbelilere göre; namazı terkeden mürted olur. Malı müslüman devletin hazinesine kalır ve müslüman olmayanların mezarlığına gömülür. Namazı inkar ederek terketmesiyle tembellik yüzünden terketmesi arasında bir fark yoktur.

Şafiilerden Mansuru'l Fakih ve **Malikilerden İbni Habbib** de bu görüştedir.

Delilleri:

1 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

Haram aylar çıktığı zaman müşrikleri nerede bulursanız öldürün, onları yakalayıp hapsedin, bütün gözetleme yerlerinde onların yollarını kesin. Eğer tevbe edip namaz kılar ve zekat verilerse onları serbest bırakın. Şüphesiz ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir. (Tevbe:5)

Bu ayete göre namazı kılmayan kimse serbest bırakılma şartını yerine getirmemiş olur. Bu da onun küfürde kaldığını gösterir.

2 - Rasulullah (sas) şöyle buyuruyor:

İnsan ile şirk ve küfür arasındaki engel namazdır.

(Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbn Mace)

3 - **Kafirlerle bizim aramızdaki ahit namazdır. Kim namazı terk ederse muhakkak kafir olmuştur.**

(Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

4 - **Abdullah b. Şakik** şöyle diyor:

Rasulullah'ın ashabı namazdan başka hiçbir amelin terkinin küfür saymamıştır. (Tirmizi, Hakim)

(Hakim bu hadis için Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir dedi.)

5 - **Abdullah b. Amr İbni'l As'tan; Rasulullah (s.a.s) namaz hakkında şöyle buyurdu:**

Kim namazı muhafaza ederse, namazı, kıyamet günü onun için bir nur, bir delil ve bir kurtuluş olur. Kim de onu muhafaza etmezse, kıyamet gününde nuru, delili ve kurtuluşu bulunmayacaktır. Üstelik Karun, Haman, Firavn ve Ubeyy b. Halefle beraber olacaktır.

(Ahmed, Taberani, İbni Huzeyme sahih hadis)

Farz olduğuna inandığı halde, namazı terk edenin kafir olduğunu söyleyen alimlerin delilleri, bunların kafir

olmadığını söyleyen alimlerin delillerinden daha açık ve nettir.

Farz olduğuna inandığı halde namazı terk edenin kafir olmadığını iddia eden alimler; Namazı terkedeni Allah dilerse affeder şeklindeki rivayetler, namazı terk etmenin küfür olmadığını göstermektedir derler.

Fakat, Allah'ın, namaz kılmayan kişiyi dilerse affedebileceğini bildiren rivayetler, namaz kılmayan kişilerin kafir olmadığına delil değildir. Çünkü, bazı amellerin Allah'ın dilemesiyle ahirette affedilmesi, bu amellerin küfür olmadığını göstermez.

Ayrıca, farz olduğuna inandığı halde namazı terkeden kişinin kafir olduğunu kabul etmek, böyle kimseleri tekfir etmeyenleri tekfir etmeyi gerektirmez. Çünkü, her ne kadar, farz olduğuna inandığı halde namazı terkeden kişinin kafir olmadığını söyleyen alimlerin delilleri açık ve net değilse de, bu kimseler Kur'an ve sünnetten bir delile dayandıkları için tekfir edilmezler.

Fakat, farz olduğuna inandığı halde farz namazları terkeden kişi, namazı terketmeye dair bir delil gösteremeyeceği için tekfir edilir. Çünkü farz namazların terkedilebileceğine dair ne Kur'an ve sünnetten bir delil ne de İslam alimlerinin bir sözü mevcuttur.

Muhakkak ki Allah insanlara karşı Rauf'tur, Rahim'dir.

Rauf : Kulları hakkında kolaylık gösteren, demektir ve rahmet sıfatından daha geniştir.

Rahim : Merhameti bol olan, dünyada ve ahirette yalnız mü'minlere merhamet eden, demektir.

Allah (c.c) insanları en güzel şekilde yaratmış ve doğru yolu bulmaları için onlara rasuller göndermiştir. Allah insanlara karşı çok rauf ve şefkatlidir, başkasına ibadet etseler bile onlara dünyada bol bol rızıklar verir. Fakat insanların çoğu Allah'ın emirlerine itaat etmeyerek, boyun eğmeyerek nankörlük etmekte ve O'na ibadette eşler koşmaktadır.

Allah (c.c) dünyada bütün insanlara karşı Rauf'tur. Fakat ahirette sadece müminlere karşı Rahim'dir.

KABE'YE YÖNELME EMRİ

قَدْ زَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ
قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ
وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

144 - (Ey Muhammed!) Biz, yüzünü göğe doğru çevirdiğini muhakkak görüyoruz. Şimdi seni hoşuna gidecek kibleye çeviriyoruz. Artık sen (namazda) yüzünü Mescidi Haram yönüne çevir. (Ey mü'minler!) Siz de nerede olursanız (namazda) yüzlerinizi o yöne çevirin. Kendilerine kitab verilenler (Yahudi ve hristiyanlar) bunun (Kabe'ye döndürülmenin) Rablerinden bir hak olduğunu kesin olarak bilirler. Allah onların işlemekte olduklarından asla gafil değildir.

Ayetin nüzul sebebi hakkında, Bera b. Azib (ra)'den şöyle bir rivayet vardır:

Rasulullah (s.a.s) ile birlikte Medine'ye geldikten sonra, onaltı veya onyediy ay Beyti Makdis'e doğru namaz kıldık. Fakat, Rasulullah (s.a.s), kalben Kabe'ye doğru namaz kılmayı arzuluyordu. Bunun üzerine Allah (cc) bu ayeti indirdi. Rasulullah'ın Kabe'ye doğru kıldığı ilk namaz ikinci namazı idi. (Buhari, Müslim, İbni Mace)

Allah (c.c), rasulü Muhammed (s.a.s)'e sesleniyor ve buyuruyor ki: Ey Muhammed! vahiy bekleyerek yüzünü göğe çevirdiğini, fakat hiçbir şey söylemediğini ve Allah' tan hiçbir şey istemediğini görüyoruz. Biz senin neyi arzu ettiğini biliyoruz. Artık seni, hoşuna giden bir kible-

ye yönelteceğiz. Bundan sonra namaz kılarken Mescidi Haram'a doğru yönel!

Ayette geçen **Mescidi Haram** dan kasıt Ka'be'dir.

Rasulullah (s.a.s)'ın Kudüs'e Doğru Namaz Kılmaya Rızası Yok muydu?

Bu ayet okunduğunda, sanki Rasulullah (s.a.s)'in daha önceki kableden razı olmadığı düşüncesi akla gelebilir. Çünkü Allah: Seni razı olduğun, hoşuna giden bir kibleye çevireceğiz buyurmaktadır.

Fakat, Rasulullah hakkında böyle düşünmek caiz değildir. Çünkü rasuller her zaman Allah'ın emirlerine rıza gösterirler. Daha önce Kudüs'e yönelmeyi Allah emretmişken Rasulullah'ın bu emirden hoşnut olmadığını düşünmek caiz değildir.

Bu ayetin manası; daha önceki kible hoşuna gitmiyordu. Şimdi ise seni hoşuna giden kibleye çevireceğiz, demek değildir. Bu ayetin asıl manası şudur:

Ka'be'ye yönelmeyi sevdiğini ve istediğini biliyoruz. Çünkü Ka'be, deden İbrahim ve İsmail'in kibleşi idi. Üstelik bu kibleye yönelirsen arapların müslüman olma ihtimalinin daha fazla olacağını düşünüyorsun. Hem yahudiler, Kudüs'e yöneldiğin için sana: Sen bizim kiblemize yöneliyorsun, öyleyse niçin bizim dinimize bağlanmıyorsun diye laf atmaktadır. Bu sözler seni çok üzüyor ve bu sebeplerden dolayı Ka'be'ye yönelmek istiyorsun. Biz de seni oraya döndüreceğiz.

Rasuller kendilerine gelen bütün emirlere rıza gösterirler. Fakat değişik bir emrin gelmesi veya gelmiş olan bir emrin değişmesi ve yerine daha çok sevdikleri bir emrin gelmesi için Allah'a dua edebilirler. Onların bu arzuları, daha önceki emirden razı olmadıkları anlamına gelmez.

Vahiy kesilmeden önce, hem rasuller hem de müslümanlar, üzerlerine yüklenen sorumlulukların hafifletilmesi ve insanların daha kolay İslam'a girebilmesi için bazı hükümlerin değiştirilmesini veya yeni hükümlerin

inmesini arzulayabilirler. Bu, daha önceki emirden razı olmadıkları veya onu istemedikleri anlamına gelmez.

Allah mü'minlere rahmet etmek için bazı hükümleri değiştirebilir. Bu onlara bir ikramdır. Eğer Allah, kulları istemesine rağmen bir hükmü değiştirmiyorsa, bu, mevcut hükmün kulların maslahatı için daha hayırlı olduğunu gösterir.

Fakat İslam dini tamamlanmış, Rasulullah (s.a.s) vefat etmiş ve vahiy kesilmiştir. Bu sebeple artık hiçbir müslüman Kur'an ve sünnette belirtilen emirlerden başka bir emrin gelmesini isteyemez. Çünkü bu, Allah'ın artık değiştirilmesi mümkün olmayan emrine rıza göstermemek demektir ki, bu da küfürdür.

Allah (cc), Rasulüne hitabından sonra müslümanlara seslenerek şöyle buyuruyor:

(Ey mü'minler!) Siz de nerede olursanız (namazda) yüzlerinizi o yöne çevirin.

Ömer (ra) şöyle dedi:

Müslümanlar Kuba'da sabah namazını kılarken bir adam geldi ve:

Bu gece vahiy geldi ve Kabe tarafına yönelmek emredildi, siz de Kabe tarafına yöneliniz dedi.

Saf halindeki müslümanlar hemen Şam'dan Ka'be tarafına yöneldiler. **(Buhari)**

Allah (c.c) bu ayette, önce Rasulullah (s.a.s)'e daha sonra da müslümanlara hitabediyor. Bunun sebebi; namaz kılarken Mescidi Haram'a yönelmenin, sadece Rasulullah (s.a.s)'i değil, aynı zamanda bütün müslümanları kapsayan ve nerede olurlarsa olsunlar, namaz kılarken Mescidi Haram'a yönelmeleri gerektiğini bildiren bir emirdir.

Kendilerine kitab verilenler (Yahudi ve hristiyanlar) bunun (Kabe'ye döndürülmenin) Rablerinden bir hak olduğunu kesin olarak bilirler.

Yahudi ve hristiyanlar, Rasulullah (s.a.s)'in hak üzere olduğunu ve kıblenin değiştirilmesi dahil bütün emirlerin Allah'tan olduğunu çok iyi bilmekteydiler. Çünkü onun

Allah'ın rasulü olduğu kitaplarında apaçık bir şekilde yazılıydı. Fakat bunu bildikleri halde, kible Ka'be'ye çevrilince müslümanları dinlerinde şüpheye düşürmek için harekete geçtiler ve:

Muhammed doğduğu yeri özledi. Yakında kavminin dinine de dönecektir. dediler. Bunun üzerine Arap müşrikleri:

Muhammed kible konusunda bizim hak üzere olduğumuzu anladı. Yakında bizim dinimize dönecektir. demeye başladılar.

Allah onların işlemekte olduklarından asla gafil değildir.

Allah (c.c), yahudi ve hristiyanların müslümanlar için hazırladıkları hileleri ve müslümanları dinlerinde şüpheye düşürmek için gösterdikleri çabayı bilir, bundan gafil değildir. Gizledikleri ve açığa vurdukları herşeyi bilir ve yaptıklarının cezasını muhakkak verecektir.

KİTAP EHLİNİN MÜ'MİNLERİN KİBLESİNE KARŞI TUTUMLARI

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أَوْثُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَاتِعُوا
قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ
بَعْضٍ وَلَيْنَ آتَبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ
مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

145 - (Ey Muhammed!) yemin olsun ki; kitap verilene (yahudi ve hristiyanlara) ne kadar ayet (delil, mucize) getirirsen getir, yine de senin kiblene uymazlar. Sen de onların kiblesine uyacak değilsin. Onlar birbirlerinin kiblelerine de uymazlar. Eğer sana ilim geldikten sonra onların hevalarına uyarsan muhakkak zalimlerden olursun.

Allah (c.c) Muhammed (s.a.s)'e sesleniyor ve diyor ki: Ey Rasulüm! Sen kitap ehline ne kadar ayet ve delil getirirsen getir, yine de onlar senin kiblene uymazlar. Çünkü, sen onların kiblesine yöneldiğin zaman onlar bunun Allah'tan gelen bir emir olduğunu bildikleri halde teslim olmadılar. Onlar üzerinde bulundukları kibleye baba ve dedelerinden kalan bir miras olarak, adet üzere yöneliyorlar. Yoksa Allah'ın emri olduğuna inandıkları için değil... Dolayısıyla, sen onlara Allah'tan ne getirirsen getir, onlar yine de uymazlar. Onlar için önemli olan atalarının bıraktığı dindir, Allah'ın emri onlar için bir şey ifade etmez. Ey Muhammed! Allah'ın emri geldikten sonra, müslüman olsunlar diye sakın onların kiblelerine yönelme!

Kafirlerin Hevalarına Uymak:

Eğer sana ilim geldikten sonra onların hevalarına uyacak olursan muhakkak zalimlerden olursun.

Ey Muhammed! Allah'dan hak geldiği halde onların heva ve heveslerine uyarak, sırf iman etsinler diye onların kiblesine yönelirsen, Allah sana yardım etmez ve kendine Allah'tan başka bir yardımcı da bulamazsın. Çünkü onlar, kibleyi değiştirme emrinin Allah'tan olduğunu bilirler. Onların heva ve hevesine uyduğun taktirde senin azaba uğrayacağını da bilirler. Hangi konuda olursa olsun, Allah'ın hak olan emri geldikten sonra, onu bırakıp kafirlerin heva ve heveslerine uyarsan muhakkak zalimlerden olursun.

Ayette geçen zalimlerden olursun dan kasıt' kafirlerden ve müşriklerden olursun, demektir.

Buradaki hitap Rasulullah'a olmasına rağmen asıl kasdedilen ümmetidir. Çünkü Rasulullah (sas)'in, Allah'ın emrini bırakarak insanların heva ve heveslerine göre hareket etmesi mümkün değildir. Bu ayette rasul bile olsa, böyle yapan kişinin Allah katındaki hükmü belirtilmektedir.

Allah'ın, Kur'an'da ve sünnette geçen—emirlerini tatbik etmeyip insanların heva ve heveslerinden kaynaklanan emirleri tatbik etmek, en büyük zulüm olan şirktir.

Zamanımızda İslam ülkeleri diye isimlendirilen ülkele-

rin başındaki yöneticiler, Allah'ın kitabı Kur'an'ı bir kenara bırakıp Fransa ve İsviçre gibi batılı devletlerden alınan veya kendi heva ve heveslerinden kaynaklanan kanunlarla insanlara hükmetmektedir. Üstelik buna rağmen kendilerini hala müslüman olarak isimlendiriyorlar. Onlar bilsinler ki; Allah'ın en çok sevdiği kulları olan rasulleri bile bu işi yapmış olsalardı, en büyük zulüm olan şirk amelini işlemiş ve dolayısıyla müşrik olmuş olurlardı. Allah (c.c) bu hükmünü kible mevzusunda apaçık bir şekilde açıklamaktadır.

Müslümanların, İslam'dan değil de insanların heva ve heveslerinden kaynaklanan böyle tağutu sistemlere itaat etmeyip onları reddetmesi, bu sistemlerle hükmederleri tanımaması, tekfir etmesi, bu sistemleri ortadan kaldırmak için bütün gücünü kullanması ve onları destekleyenleri müslüman olarak görmeyip onlara dostluk göstermemesi gerekir. Böyle yapmadıkları müddetçe tağutu inkar etmiş ve dolayısıyla da iman etmiş olamazlar.

KİTAP EHLİNİN HAKKI GİZLEMELERİ

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

146 - Kendilerine kitap verdiğimiz kimseler (yahudi ve hristiyanlar) onu (Muhammed'i) oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Böyleyken onlardan bir grup bildikleri halde hakkı gizler.

Allah (c.c) bu ayette yahudi alimlerinin karakterlerini ortaya koyuyor.

Kitap ehli olan yahudi ve hristiyanların kitaplarında Rasulullah'ın vasıfları o kadar açık olarak belirtilmişti ki, onu oğullarını tanıdıkları gibi tanırlardı. Üstelik onlardan ileri gelen bazı alimler, hakkı gizledikleri veya inkar ettikleri zaman azaba uğrayacaklarını da çok iyi biliyorlardı. Buna rağmen, Rasulullah (s.a.s) hakkında kendi kitaplarında geçen bilgiyi gizlediler.

Maalesef zamanımızda İslam alimi olarak tanınan bazı kimseler, heva ve heveslerine uydukları, korktukları, dünya menfaatini arzuladıkları veya elde ettikleri maddi değerleri kaybetmek istemedikleri için hakkı gizlemekte ya da tahrif etmektedir. Onlar bilsinler ki; kim hakkı bildiği halde gizler veya hakkı inkar ederse, tıpkı yahudi alimleri gibi olur.

Ahlak, fıkıh, siyer vb. İslami konularda ciltlerce kitap yazan ve binlerce kişiyi arkalarından sürükleyen öyle alimler(!) vardır ki; onlar, Kur'an'ı bir kenara atıp insanların heva ve heveslerinden kaynaklanan kanunlarla hükmeden tağutların kafir olduklarına ve müslümanların onlara itaat etmeyip bilakis onları yoketmek için bütün güçlerini kullanması gerektiğine dair kitaplarında tek bir satıra bile yer vermezler.

Bilakis, Kur'an ve sünnete zıt kanunlar uygulayan, içkiyi, zinayı, kumarı, faizi serbest bırakan, kadınlara dilettiği gibi giyinme hakkı veren, İslam şeriatini getirmek isteyen müslümanlara işkence ve eziyetler yapan tağutlara sırf; Ben müslümanım dedikleri, arasıra bayram veya cuma gibi önemli günlerde namaz kıldıkları, maşaallah , inşaallah gibi sözler söyledikleri veya konuşmalarında sırf kendi fikirlerini desteklemek amacıyla Kur'an ayetlerine yer verdikleri için müslüman hükmünü verirler. Onlar hakkında kullandıkları en kötü söz; günahkar müslüman demekten ibarettir.

İşte! Tağutların hakikatını insanlara anlatmayan böyle alimler(!), İslam'ı hiç bir şeyi gizlemeden açık bir şekilde anlatmadıkları için, ilimleri ne kadar çok olursa olsun, Rasulullah'ın risaletini bilerek gizleyen yahudilere benzemişlerdir. Ahirette ise onlara çok büyük bir azap vardır.

İman Etmek İçin Sadece Hakkı Bilmek Yetmez:

Allah'ın rızasını ve cenneti kazanmak için hakkı bilmek yeterli değildir. Allah'ın rızasını kazanmak için, bilinen hakka göre hayatı düzenlemek gerekir. Bilgi ve iman pratiğe dökülmedikçe Allah katında hiçbir şey ifade etmez.

Bilerek hakkı gizleyenler, hem iman etmedikleri hem de insanlara hakkı ulaştırmadıkları için büyük bir azaba uğrayacaklardır. Onların azabı, hakkı bilmediği için uygulamayanlarınkinden elbette daha büyük ve ağır olacaktır. İnsanların çoğunun sapma nedeni de zaten, hakkı bilenlerin hakkı gizlemeleridir.

HAK YALNIZ ALLAH'TANDIR

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

147 - (Ey Muhammed!) O (üzerinde bulunduğu) hak Rabbindendir. O halde sakın şüphe edenlerden olma.

Allah (c.c) Rasulü'ne hitab ederek hakkın kendisinden geldiğini, ancak kendisinin bildirdiği şeylerin hak olduğunu, bunun dışındaki şeylerin batıl olduklarını ve bu konuda asla şüphe etmemesi gerektiğini bildiriyor.

Allah(cc), bu ayette kendisinden gelen şeylerin hak olduğunda şüphe etmeyi yasaklıyor ve yakini (şeksiz-şüphesiz imanı) emrediyor.

Buradaki hitap her ne kadar Rasulullah'a ise de aslında bütün müslümanları kapsamına almaktadır. Çünkü Rasulullah hiçbir zaman Allah'tan gelen şeylerin hak olduğunda şüphe etmemiştir.

HER ÜMMETİN BİR KIBLESİ VARDIR

وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُومَوْلِيَّهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا

يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

148 - (Ümmetlerden) herbirinin (yüzünü) döndüğü bir yönü (kiblesi) vardır. Öyleyse siz de (ey mü'minler) hayırlara koşun! Nerede bulunursanız bulunun Allah (kıyamet gününde) hepinizi (biraraya) getirecektir. Muhakkak ki Allah herşeye kadirdir.

Her din mensubunun inandığı dine göre bir kıblesi vardır. Örneğin; ibadet etmek istediklerinde yahudiler Kudüs'e, hristiyanlar da doğuya doğru yönelirler.

Öyleyse siz de (ey mü'minler) hayırlara koşun

Yani; insanların arzu, heva ve heveslerine göre değil, Allah'ın emrine göre, onun istediği yöne yönelin! Ancak böyle yaparsanız, hayırlara koşmuş olursunuz. Allah (cc) namaz kılarken Kabe'ye doğru yönelmenizi ister.

Müslümanlara düşen görev; hayır işlemede ve Allah'ın emirlerine uygun olarak yaşamada birbirleriyle yarışmaktır. Çünkü bu konudaki yarış güzeldir ve İslam da bunu emretmektedir.

Nerede bulunursanız bulunun Allah (kıyamet gününde) hepinizi (biraraya) getirecektir.

Ölmeden önce, Allah'ın istediği ameller elden geldigince yapılmalıdır. Çünkü nerede olunursa olunsun sonunda dönüş Allah'adır ve o gün Allah, haklı ile haksız arasında hükmünü verecektir.

Muhakkak ki Allah herşeye kadirdir:

Kadir : Her şeye gücü yeten demektir.

Nasıl ve nerede ölürseniz ölün, Allah (c.c) sizleri yoktan var ettiği gibi, hesap vermeniz için tekrar diriltecektir. Çünkü Allah her şeye kadirdir. Hiçbir şey O'nu, yapmayı dilediği şeyde aciz bırakamaz.

KABE'YE YÖNELME EMRİNİN İKİNCİ KEZ VERİLMESİ

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوِّلْ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَإِنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

149 - (Ey Muhammed!) Nereden çıkarsan çık (namaz kılacağın zaman) hemen yüzünü Mescidi Haram yönüne çevir. Muhakkak ki bu, Rabbinden (gelen) bir haktır. Allah yaptıklarınızdan gafil değildir.

Allah (c.c) bu ayetinde Rasulullah'a ve mü'minlere dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, namaz kılarken Ka'be'ye dönmeleri gerektiğini, bunun Allah'tan gelen hak bir emir olduğunu ve kendisinin gizli-açık herşeyden haberdar olduğunu bir kez daha hatırlatıyor.

Namazlarda kıbleye doğru yönelmek farzdır. Kabe'nin yönünü tesbit etmek mümkün olduğu halde başka bir yöne doğru namaz kılmak caiz değildir. Kabe'nin yönü tesbit edilemediği zaman, tesbit etmek için bütün imkanlar kullanılmalıdır. Buna rağmen Kabe'nin yönü tesbit edilemezse, ictihad yapılarak tesbit edilir ve namaz kılınır.

Namaz kılmak için Kabe'ye yönelmenin farz olduğunu bildiği halde, başka yöne doğru namaz kılan kişi, bu konuda kendisini hüküm vermeye yetkili gördüğü için kafir olur.

ÜÇÜNCÜ KEZ KABE'YE YÖNELME EMRİNİN VERİLMESİ

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَئِمَّ بِنِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

150 - (Ey Muhammed!) Nereden yola çıkarsan çık (namaz kılacağın zaman) hemen yüzünü Mescidi Haram yönüne çevir. (Ey müslümanlar!) Nerede olursanız olun (namaz kılacağınız zaman) yüzünüzü o yöne çevirin. Ta ki aleyhinizde, insanlar arasında bulunan zalimlerden başkası için (tutunabilecekleri) bir hüccet (itiraz konusu)

kalmasın. O halde onlardan korkmayın benden korkun (ve emrime itaat edin) ki size olan nimetimi tamamlayayım. (Böylece) doğru yolu bulanlardan olasınız.

Allah (c.c) namazda kıbleye yönelme hükmünü, 144, 149 ve 150. ayetler ile üç defa tekrarlamıştır.

Allah (c.c) birinci hükmü (144. ayetteki hükmü) Mescidi Aksa'ya (Kudüs'e) yönelmeyi neshetmek için indirmiştir.

İkinci hükmü (149. ayetteki hükmü), Ka'be'ye yönelme hükmünün artık neshedilemeyeceğini belirtmek için indirmiştir. Bu sebeple Allah (cc): **Bu Rabbinden (gelen) bir haktır** buyurmuştur.

Üçüncü hükmü (150. ayetteki hükmü), gerek yahudilerin, gerek hristiyanların, gerekse müşriklerin müslümanlar aleyhine herhangi bir delilleri kalmasın diye indirmiştir.

Bir başkagörüşe göre; birinci emir Mekke'de oturanlar için, ikinci emir diğer şehirlerde oturanlar için, üçüncü emir de seferde olanlar içindir.

Bu ayetlerde geçen **Mescidi Haram'a yönelme** Ka'be'ye bizzat yönelmek değil, onun bulunduğu yöne yönelmek manasındadır.

Ta ki aleyhinizde, insanlar arasında bulunan zalimlerden başkası için (tutunabilecekleri) bir hüccet (itiraz konusu) kalmasın.

Kıble artık hiç değiştirilmemek üzere tayin edildikten sonra, Yahudilerden, münafıklardan ve müşriklerden bazı zalim kimseler kıble konusunda müslümanların aleyhine batıl deliller ortaya atabilirler. Bunlar her ne kadar delil olarak isimlendirilse de batıl oldukları için geçerlilikleri yoktur.

Korkmak :

O halde onlardan korkmayın benden korkun (ve em-

rime itaat edin) ki size olan nimetimi tamamlayayım (Böylece) doğru yolu bulanlardan olasınız.

Kafirler ne kadar delil getirirlerse getirsinler, ne kadar kötü tavır takınırlarsa takınsınlar, müslümanlar kafirlerin getirmiş olduğu batıl delillere itibar etmemeli ve onlardan asla korkmamalıdır. Çünkü insana gerçekten zarar veya menfaat sağlayabilecek yalnız Allah'tır. Öyleyse yalnız O'ndan korkmak gerekir. Allah dilemedikçe hiç kimse başka bir kimseye, ne zarar ne de menfaat sağlayabilir.

Allah (cc)'nun yalnız kendisinden korkulmasını istemesi, korkmanın bir ibadet olduğunu gösterir. Bu ibadet yalnız Allah'a yapılmalıdır. Her kim, Allah'ın izni olmaksızın kendisine bir zarar veya fayda sağlayacağını zannederek herhangi bir varlıktan korkarsa, Allah'a şirk koşmuş ve müşriklerden olmuş olur.

Allah (cc) yalnız kendisinden korkup, kendi emrine itaat edenler için nimetini muhakkak tamamlayacağını ve onlara hidayet edeceğini bildiriyor. Allah'ın hidayet ettiği kimseler elbette doğru yolu bulurlar.

Allah (c.c) buraya kadar olan ayetlerde yahudilerden, onların karakterlerinden, kurdukları tuzaklardan ve müslümanların bunlardan nasıl korunması gerektiğinden bahsetti. Bundan sonraki ayetlerde ise mü'minlerden bahsetmektedir.

RASULULLAH'IN GÖREVİ

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا
وَيُزَكِّيَكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

151 - İçinizden, sizlere ayetlerimizi okuyan, sizi temizleyen, kitabı, hikmeti ve bilmediğiniz şeyleri öğreten bir rasul gönderdik.

Allah (c.c) bu ayeti kerimede arap müşriklerine vermiş olduğu nimetini hatırlatıyor ve diyor ki: Size verdiğim nimetimi çok iyi hatırlayın! Koyu bir cehalet ve şirk içerisinde, Allah'ın emirlerinden habersiz durumda iken, size emirlerimi bildiren, sizi şirkin her çeşidinden temizleyen, sınıksız tutunup hayatınıza tatbik ettiğiniz takdirde asla sapmayacağınız, dünya ve ahirette sizleri mutlu edecek Kur'an'ı ve hikmeti (sünneti) öğreten, geçmiş ve gelecek hakkında size faydası dokunacak şeyler bildiren, ahlakını ve nesebini çok iyi bildiğiniz bir rasul gönderdim. Bu nimetimi hiç unutmayın ve bunu daima hatırlayarak bana kulluk görevinizi hakkıyla yerine getirin!

ZİKİR

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاَشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ

152 - Öyleyse siz beni (itaat ve ibadetle) **zikredin** ki, ben de sizi (sevap ve mağfiretle) **zikredeyim**. Ve bana **şükredin**, (sakın) **nankörlük etmeyin**.

Allah (c.c) mü'minlere türlü türlü nimetler vermiş ve onlardan, kendisini daima hatırlamalarını istemiştir. Allah'ı hatırlamak ve onu zikretmek sadece sözlerle olacak birşey değildir. Allah'ı hatırlamak; rasulü vasıtasıyla göndermiş olduğu bütün emir ve yasakları hayata aktarmakla olur. İşte Allah (c.c.) bu şekilde yaşayan kuldan razı olur, o kulunu asla unutmaz ve o kulunu, işlemiş olduğu hayırlı amellere karşılık mükafatlandırır.

Allah (c.c) bu ayetinde gönülleri açan, kalpleri yatıştıran, sıkıntıları dağıtan, kulu Rabbine yönelten ve kul ile Rabbi arasında bağ olan bir amelden bahsediyor: Allah'ı zikretmek...

Allah'ı zikretmek; sadece sabah-akşam veya belirli günlerde yapılan bir takım dua ve amellerden ibaret değildir. Allah'ı zikretmek insanın bütün hayatına yansımalıdır. İnsanın atacağı her adımı Allah'ın istediği şekil-

de mi yoksa nefsinin ya da başka insanların istediği şekilde mi attığını gözden geçirip, Allah'ın emirleri doğrultusunda hayatını düzenlemesi gerekir. İşte Allah'ı zikir böyle olmalıdır. Yoksa bir takım dua ve amellerle Allah'ı zikrettiğini zannetmek çok büyük bir gaflettir.

Allah'ı zikretmek için bir takım duaların yapılması gerektiği muhakkaktır. Rasulullah (s.a.s) her halukarda yapılacak duaları bizlere öğretmiştir. Fakat bu dualar ne alışlagelmiş bir adet olarak söylenen, ne de papağan gibi manası bilinmeden şuursuzca tekrarlanan sözler haline gelmemelidir. Rasulullah'ın öğretmiş olduğu dualar okunurken, dualardaki kelimelerin manaları iyice düşünülmeli ve yaşantı bu manalara göre düzenlenmelidir.

Yaşantısını, yaptığı zikirlerin manasına göre düzenlemeyenler; Kur'an okuyan fakat hayatlarını ona göre düzenlemeyen kimseler gibidirler ki, Kur'an böyle kimselelere lanet etmektedir. Onlar hayır amel işlediklerini ve karşılığında sevap alacaklarını zannederler, fakat yapmış oldukları ameller, gerçekte kendilerine sevap değil lanet getirecektir.

Rasulullah (s.a.s) bizlere Allah(c.c.)'a yapılacak en güzel zikri şu şekilde öğretiyor:

Ebu Said el-Hudri (r.a) şöyle rivayet etmiştir; Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Musa (a.s) dedi ki:

Ya Rabbi! Bana, seni hatırlayıp dua edebileceğim birşey öğret. Allah (c.c) şöyle buyurdu:

Ey Musa! La ilahe illallah, de. Musa (a.s) dedi ki:

Ey Rabbim! Bütün kulların bunu diyor. Bunun üzerine Allah (c.c) :

Ey Musa! Yedi gökler ve içinde bulunanlar ile yedi yerler bir kefeye konsa, La ilahe illallah da diğer kefeye konsa La ilahe illallah ağır gelir buyurdu.

(Hakim, İbni Hibban sahih hadis)

Rasulullah (s.a.s)'in bu hadisinden, en büyük zikrin La ilahe illallah sözünü söylemek olduğu anlaşılmaktadır.

Fakat La ilahe illallah sözünü, manasını bilmeden söyleyen, hayatını onun manasına göre düzenlemeyen ve

onu bozacak ameller yapan kimse, günde binlerce defa La ilahe illallah dese de bu söz ona fayda vermez.

La ilahe illallah diyen kişi bu sözün şu manaya geldiğini bilmeli ve hayatını bu mananın gerektirdiği şekilde düzenlemelidir:

Ey Rabbim! Bütün ibadetlerimi yalnız senin için yaparım. Kur'an ve sünnette ibadet olarak bildirdiğin amelleri rasul de olsa, melek de olsa, salih bir kimse de olsa başka varlıklara değil, yalnız sana yaparım. Çünkü ibadetler yalnız yaratana yapılır.

O varlıkların benim üzerimde hiçbir tasarruf hakkı yoktur. Fakat sen benim Rabbimsin ve ben senin tasarrufun altındayım. Sen herşeyin Rabbi ve yaratıcısısın. Bütün ibadetler yalnız sana yapılır. Ben de ibadetlerimi yalnız sana yapıyorum. Senden başka ibadet edilenleri ve senden başkasına ibadet edenleri reddediyor ve onları müslüman olarak kabul etmiyorum. Bunu hem sözle söylüyor hem de amelimle gösteriyorum.

Bütün hayatımı gönderdiğin Kur'an'a ve Rasululah (sas)'ın sünnetine göre düzenliyorum. Fikirlerimi, adetlerimi, insanlarla olan ilişkilerimi düzenleyen hükümleri yalnız senin kitabın Kur'an'dan ve Rasulü'nün sünnetinden alıyorum.

Senin kanunların dışında, heva ve heveslerden kaynaklanan insan ürünü kanunları reddediyorum. Bu kanunları koyanların kafir olduklarına bütün kalbimle inanıyor, hareketlerimle de bunu gösteriyorum.

Bu kimseleri kendilerine hakim edinen, dolayısıyla onların kanunlarını kabul eden, onları tekfir etmeyen ve onları yoketmek için çalışmayanları da müslüman olarak kabul etmiyorum. Onları dost edinmiyorum. Bütün bunları kendi kafamdan değil, sen emrettiğin için yapıyorum.

Muhammedun Rasulullah zikrini söyleyen kimse de bu sözün şu manaya geldiğini bilmeli ve hayatını bu manaya göre düzenlemelidir:

Ben Allah'a olan ibadetlerimi kendi heva ve hevesi-

me, bid'atlere ve insanların sözlerine göre değil; Allah (c.c)'ın Rasulüne öğrettiği, Rasulullah (s.a.s)'in de bizlere gösterip emrettiği şekilde yaparım. Allah'ın dininin yer-yüzünde hakim olması için yalnız ve yalnız Rasulullah (s.a.s)'in gösterdiği metoda göre hareket ederim. Çünkü bizi hedefe ulaştırabilecek ve bu dini hakim kılacak bundan başka hiçbir metod yoktur.

İşte bunlar La ilahe illallah Muhammedun Rasulullah zikrinin ifade ettiği manalardır. Rasulullah (s.a.s)'in bizlere öğrettiği her zikrin bunun gibi birer manası vardır. Allah (c.c) yaptığımız zikirlerin manasını bilerek ve hayatımızı o zikirlerin manasına göre düzenleyerek zikir yapmamızı ister. Zikri ancak bu şekilde yaparsak Allah bizi unutmaz ve hem dünyada hem de ahirette yardım eder.

Şükür :

Ve bana şükredin, (sakın) nankörlük etmeyin.

Allah'ı nasıl zikretmemiz gerektiğini belirttikten sonra şu konuya da değinmek gerekir: Allah(c.c) bize kendisine nasıl ibadet edeceğimizi ve kendisini nasıl zikredeceğimizi öğreten bir rasul göndermiştir. Bunun için O'na daima şükretmemiz gerekir. Fakat Allah (c.c.)'a ne kadar şükredersek şükrederim bizlere vermiş olduğu nimetlerin karşılığını yine de ödeyemeyiz.

Allah'a şükretmek sadece lafla olacak bir şey değildir. Allah'a şükretmek; O'nun emirlerine uymak, yasaklarından kaçınmak ve bunu hayatımızda pratik olarak göstermekle olur. Allah'a şükrettiğini söyleyip de bu şükürün gereği olan amel ve sözleri hayatında pratik olarak gösterme-yenler ise ancak nankör kimselerdir.

Allah (c.c), vermiş olduğu nimetlere karşılık kullarından; yalnız kendisine ibadet etmelerini ve Rasulullah (s.a.s)'in gösterdiği şekilde hayatlarını düzenlemelerini ister. Böyle yapmayanlar ne kadar müslümanlık iddiasında bulunurlarsa bu kimseler yine de kafirdirler.

SABIR VE NAMAZLA YARDIM İSTEMEK

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ
الصَّابِرِينَ

153 - Ey iman edenler! Sabır ve namazla yardım isteyin. Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir.

Allah (c.c.) takva sahibi mü'minlere şöyle buyuruyor: Allah'ın emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmak için her türlü sıkıntı anında sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin.

Sabır : Nefsi, Allah'ın emrine zıt şeyler yapmaktan alıkoymaktır.

Namaz : Hem kalp hem de hareketle yapılan bir ibadettir. Bu ibadet, insanı Allah'a en çok yaklaştıran ibadetlerden biridir.

Allah (c.c.)'ın emirlerini yerine getirebilmek, nefsi arzulara karşı koyabilmek, İslam'ı yeryüzünde hakim kılabilmek, bu yolda karşılaşılabilecek her türlü eziyetlere, işkencelere, yolun uzunluğuna, ilişki kurduğumuz insanların kalışlığına dayanabilmek için sabra çokça ihtiyacımız vardır.

Bütün bunlara sabretmek ve bu sabrı devam ettirebilmek için şüphesiz bunu besleyen bir kaynak gerekir. İşte o kaynak; Allah'la buluşma demek olan namazdır. Namaz mü'min için bir enerji kaynağıdır. Çünkü Allah(c.c)'ın istediği şekilde kılınan namaz, kişiyi Allah'ın emirlerini yerine getirmeye ve bu yolda karşılaştığı eziyetlere sabretmeye sevk eder, böylece kişinin Allah'ın emirlerine karşı gelmesini engeller.

Namaz, Allah'la buluşmak ve meşakkatli yolda musibetlere, zorluklara sabredebilmek için Allah'tan güç almaktır. Bu sebeple Allah (c.c) bir ayeti kerimesinde şöyle buyurmuştur:

Muhakkak ki namaz ahlaksızlıklardan ve kötülüklerden alıkoymaz (Ankebut: 45)

İşte bu sebeple mü'min, hakkını vererek namaz kıldığında kendisinin yalnız olmadığını, Allah'ın her zaman kendisiyle beraber olduğunu, kendisinden yardımını esirgemeyeceğini ve başına gelenlere sabrettiğinde muhakkak yardım göreceğini bilir. Bu dünyada yardım görme-se bile ahirette muhakkak sabrının mükafatını alacağını daha iyi anlar. Böylece kendisinde bir rahatlama ve bir güven meydana gelir. Bu aşamadan sonra artık onun için başına gelen eziyetlerin, işkencelerin, zorlukların bir önemi kalmaz. Bu yüzden beş vakit namaz müslüman için sıkıntılardan Allah'a sığınmakta güzel bir yoldur.

Namaz ibadeti ancak münafıklara ağır gelir. Fakat Allah'tan korkan mü'min kimseler için namaz; sevimli ve kolay bir ameldir. Çünkü namaz Allah(c.c)'la buluşmaktır. Allah'ı seven kimseye Allah'la buluşmak her zaman sevimli gelir ve seven bir kimse sevdiğiyle buluşmak için elinden geleni yapar. O halde, namazın kendilerine ağır geldiği kimseler imanlarını tekrar gözden geçirsinler.

Rasulullah (s.a.s)'in şu hadisleri bize namazın mü'minler için ne kadar güzel ve önemli bir ibadet olduğunu göstermektedir:

Rasulullah (s.a.s) Bilal'e namaz için ezan okumasını söyleyeceği zaman:

Ey Bilal! Bizi rahatlat! derdi. (Ebu Davud)

Rasulullah (s.a.s) üzülürken zaman namaz kılardı.

(Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed)

Bu hadis-i şeriflerden Rasulullah (s.a.s) ve kendisine tabi olan mü'minlerin, ancak namaz ibadetini yerine getirdiklerinde kendilerini rahat hissedebildikleri anlaşılmaktadır.

(Şüphesiz ki) Allah sabredenlerle beraberdir.

İşte! Ancak Allah'ın emirlerini yerine getirenler ve bu yolda karşılaşılan eziyetlere sabredenler gerçek zafere ulaşacaklardır. Çünkü Allah (c.c) yalnız onlarla beraber-

dir ve yalnız onlara yardım eder. Yoksa menfaatleri söz konusu olduğu zaman iman edip de eziyet ve zorluklarla karşılaştığı zaman imanı terkedenlere Allah ne dünyada ne de ahirette yardım eder.

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

Halkın içine girip onların eziyet ve cefalarına tahammül eden müslüman, halkın eziyetlerine dayanamayıp kaçınan müslümandan daha hayırlıdır. (Tirmizi)

ŞEHİD

وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِن

لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

154 - Allah yolunda öldürülenlere ölümler demeyin. (Bilakis) onlar diridirler. Fakat siz (onların hayatını) hissedemez (anlayamaz) siziz .

Allah (c.c) bu ayetinde zahiren ölü oldukları halde aslında ölü olmayan bazı kimselerden, şehidlerden bahsediyor.

Şehid : Yalnız Allah'ın dinini hakim kılmak için çarpışarak ölen müslümandır. Toprak, nefsi arzular, mal, şöhret, tağutlar, İslam bayrağı dışındaki bayrakların yücelmesi vb. şeyler uğruna ölenler şehid değildir.

İslam bayrağı ; tamamen Allah'ın şeriatine göre yönetilen devletin bayrağıdır. Maalesef zamanımızda böyle bir devletin varlığı söz konusu değildir. Bazı devletler her ne kadar şeriatı tatbik ettiklerini iddia etseler de, Allah'ın istediği gibi tam olarak tatbik etmedikleri için İslam devleti sayılamazlar.

Allah'ın şeriatını tam olarak tatbik etmediği, Kur'an ve sünnete zıt olan insan ürünü kanunları tatbik ettiği halde, sırf İslam'ı sevenleri kandırmak için bayraklarına; La ilahe illallah Muhammedun Rasulallah lafzını yazan devletlerin zahiri görüntüleri bizleri aldatmasın. Çünkü bu

devletler her ne kadar şeriatı tatbik ettiklerini iddia etseler de, iyice araştırıldığında kafir olmalarına sebep olan küfür ameller işledikleri ortaya çıkacaktır.

İnsan ürünü beşeri kanunlarla hükmeden Birleşmiş Milletlere (1) üye olmaları, herhangi bir ihtilafta büyük tağut Lahey Adalet Divanı na (2) başvurmaları, hepsinden önemlisi; Kur'an ve sünnetin hükümlerini bir kenara atıp, İslam şeriatına zıt olan insan ürünü kanunlarla hükmeden tağuti devletlere, halklarının nüfus cüzdanlarında dinlerinin sırf İslam olduğu yazıldığı için müslüman devlet hükmünü vermeleri, İslami kanunları terkedip laikliğiyle övünen devletleri müslüman devlet olarak görmeleri ve böyle devletlerin başındaki tağutları müslüman kardeş ilan ederek onlara maddi destek sağlamaları bu devletlerin açık küfürlerinden bazılarıdır.

Her kim böyle devletlerin bayrağı altında savaşarak öldürülürse, o, şehid olarak değil, ancak kafir olarak ölmüş ve ahiretini kaybetmiş olur.

Ebu Musa (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

Rasulullah (s.a.s)'e birisi geldi ve:

Ya Rasulallah! Bazı kimseler ganimet malı için „ bazı kimseler savaştı desinler diye, bazıları da kahramanlar arasında yer almak için savaşıyor. O halde Allah yolunda cihad eden kimdir? diye sordu. Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Kim, yalnız Allah'ın şeriatı hakim olsun diye savaşsın, o Allah yolundadır . (Buhari, Müslim)

(1) Birleşmiş Milletler Teşkilatı : Sözde dünya barışını ve güvenliğini sağlamak ve uluslar arasında ekonomik, toplumsal ve kültürel bir işbirliği oluş-turmak amacıyla, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nda öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyi kabul eden devletler tarafından kurulan uluslararası örgüttür.

İslam Ülkeleri diye adlandırılan ve gerçekte küfür devleti olan ülkelerin çoğu bu örgüte üyedir.

(2) Lahey Adalet Divanı: Birleşmiş Milletlerin hukuk mahkemesi olan uluslararası adalet divanı, çıkacak karara önceden uymayı kabul eden ülkelerin getirdiği davalara bakar. Divan, her biri değişik ülkelerden gelen ve dokuz yıl süreyle görev yapan onbeş yargıçtan oluşur. Bu mahkemeye gelen bütün ihtilaflar, oturuma katılmış yargıçların oy çokluğuyla karara bağlanır. Divan en az dokuz yargıcın katılımıyla toplanır. Yargıçlar, Lahey dışında başka bir yerde de toplanabilirler.

Abdullah b. Ebi Akabe (iranlı bir köle olan) babasından rivayet ediyor:

Ben Rasulullah'la birlikte Uhud'da savaşırken müşriklerden birisini öldürmüştüm. Nara atarak Savulun! Ben İran'lı falanım diye bağırıyordum. Rasulullah bana doğru döndü ve:

Ben ensarlı gencim deseydin! Çünkü bir kavmin yeğeni onlardandır. Ve bir kavmin kölesi de yine aynı kavimdendir. dedi. (Ebu Davud)

Bu hadiste Rasulullah (s.a.s) İslam milleti ve bayrağı dışında hiçbir şey için çarpışılmaması gerektiğini bildiriyor. Hadisteki kişi kafirleri öldürürken, kendisi için İranlı kelimesini kullandığı için, Rasulullah (s.a.s) ona kızdı ve İslam'a yakışan, **ensar** sıfatını kullanmasını istedi. Çünkü bu sıfat üstün bir sıfattır ve bütün müslümanlar ancak bu sıfatla övünmelidir.

(Bilakis) onlar diridirler. **Fakat siz (onların hayatını) hissedemez (anlayamaz) siziz.**

Canını hiç tereddütsüz Allah yolunda feda eden ve hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan bir müslüman, şehid olduğunda ölümler arasında yer almaz. İnsanlar her ne kadar onu ölü zannetse de o ölü değil, diridir. Fakat nasıl bir hayat yaşadığını yalnız Allah bilir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Şehidlerin ruhları, cennette dilediği gibi kanatlanmış yeşil kuşlar halindedir. Sonra arşın altında asılı bulunan kandillere tutunurlar. Rabbimiz onlara bir kere gözüktür ve der ki:

Ne istersiniz? Onlar:

Ey Rabbimiz! Hiç bir şeye ihtiyacımız yoktur. Çünkü Sen, yarattıklarının hiçbirisine vermediğin nimeti bize verdin derler. Sonra Rableri onlara aynı şekilde yine sorar. Onlar istemeden bırakılmayacaklarını görünce:

Bizi dünyaya tekrar döndürmeni ve senin yolunda savaşarak bir kere daha öldürülmemizi isteriz derler. (Onlar şehidliğin sevabını gördükleri için böyle derler.) Allah (ç.c) buyurur ki:

Ben kullarımı bir daha dünyaya döndürmemeyi yazdım. (Müslim)

Şehadet anındaki ölüm lezzetlidir. Bu yüzden şehid olan bir kimse diriltilip bir daha öldürülmeyi, diriltilip bir daha öldürülmeyi arzular.

Ebu Hureyre (r.a)'den Rasulullah (s.a.s) buyurdu ki:

Allah-u Teala ve Tekaddes hazretleri, kendi yolunda cihada çıkan kimseye: Onu evinden çıkaran şey yalnız bana iman ve rasullerimi tasdik ise ulaştığı ecir ve ganimetle sağ salım yurduna geri getiririm yahut cennete koyarım diye söz vermiştir. Ümmetime zorluk çıkarmayacağını bilsem hiçbir seriyyeye (cihad birliğine) katılmaktan geri kalmazdım. Allah bilir ki; Allah yolunda öldürülüp diriltilmeyi, ondan sonra yine öldürülüp diriltilmeyi, ondan sonra yine öldürülmeyi ne kadar isterim. (Buhari, Müslim)

Cumhur'a göre şehidler yıkanmazlar. Çünkü şehadet onları temizlemiştir. Cenaze namazları kılınmaz. Çünkü onlar ölü değildir. Onlara ölü denilmez.

Cabir (r.a) şöyle dedi:

Bir müslüman okla göğsünden veya boğazından vurularak öldürüldü. Yıkanmadan, üzerindeki elbisesiyle defnedildi. Bu olay olduğunda Rasulullah(s.a.s) de bizimle beraber idi. (Ebu Davud)

Aşağıdaki hadislerde olduğu gibi bazı hadislerde, Allah yolunda şehid olanların dışında başka şehidlerin de var olduğundan bahsedilmiştir. Fakat onlar, bu hadisin kapsamına girmezler. Onlara dünya şehidi denir. Yıkanır ve cenaze namazları kılınarak defnedilirler.

Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

Rasulullah (s.a.s):

Bir zamanlar, bir adam yolda yürürken bir diken dalı buldu ve hemen onu yoldan kaldırıp attı. Bunun üzerine Allah (c.c) ona teşekkür (ondan razı oldu) ve mağfiret etti dedikten sonra şöyle devam etti: Şehidler beş sınıftır.

1 - Vebadan ölen,

2 - Karnı şişip karın ağrısından ölen,

3 - Suda boğularak ölen,

4 - Bina altında kalarak ölen,

5 - Allah yolunda cihad ederek ölen.

(Müslim)

ALLAH'IN KULLARINI İMTİHAN ETMESİ

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ

وَالْأَنْفُسِ وَالْشَّرَاتِ وَبَشِيرِ الصَّابِرِينَ

155 - Muhakkak ki sizi biraz korku, biraz açlık, biraz da mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle imtihan edeceğiz. (Ey Muhammed!) Sabredenleri müjdele!

Allah (c.c) iman edenlerin başına neler geleceğini daha müslüman olmadan önce onlara haber vermekte ve başlarına gelecek musibetlere sabrederse, karşılığını muhakkak vereceğini bildirmektedir.

Evet! Allah (cc) iman edenleri, düşman ve ölüm korkusuyla, kıtlık ve fakirlikle, sahip olunan mal ve kazançların Allah yolunda çalışırken eksiltilmeleriyle, canların, çocukların, akrabaların veya arkadaşların öldürülmeleleriyle, hastalıkla ve ürünlerin eksiltilmesiyle imtihan eder. Bu imtihanı ancak sabredenler kazanabilir. Sabretmeyenler ise, hem dünyada hem de ahirette kaybeder.

Sabır iki türlüdür:

Birincisi : Allah'ın yasakladığı şeyleri yapmamak için sabretmek. Bu konuda sabreden, mücahid sıfatını alır.

İkincisi : Allah'a ibadet etmek için sabretmek. Yani Allah'ın farz kıldığı amelleri yaparken sabretmek. Bu konuda sabreden abid sıfatını alır.

Bu iki sabrı gerçekleştiren kul, muhakkak kazananlardan olacaktır.

Gerçek manada iman eden bir kimse, iman ettiği andan itibaren canını, malını, çocuklarını ve bütün değer

verdiği varlıkları, Allah yolunda her an feda etmeye hazır hale gelir.

Müslüman bilir ki; Allah'ın rızasını ve cenneti kazanmak basit birşey değildir. Allah'ın rızasını isteyen kimselerin dünyadan herhangi bir beklentileri yoktur. Sahabeler Rasulullah (s.a.s)'e beyat verirken:

Bu vereceğimize karşılık bize ne vadediyorsun? dediler. Rasulullah(s.a.s) onlara:

Dünyada muzaffer olacaksınız, zengin olacaksınız demedi. Onlara sadece:

Bunu yaptığınızda cennet vardır dedi.

(Siyer-i İbni Hişam)

İlk müslümanlar canlarını, mallarını, çocuklarını ve bütün değer verdikleri şeyleri feda ederlerken dünyevi hiç bir arzuları yoktu. Onların tek düşündükleri şey; cenneti ve Allah'ın rızasını kazanmaktı. Hatta onlar İslam'ın yeryüzünde hakim olmasını istedikleri halde zaferi görmeyi hedeflemiyorlardı. Onlar sadece Allah'ın emirlerini yerine getirmeyi ve O'nun rızasını kazanmayı arzuluyor ve sadece kendilerine düşen görevleri yerine getiriyorlardı.

Çünkü bu yol çok uzun ve meşakkatlidir. Tek nesilde zafere ulaşmak mümkün olmayabilir. İslam belki kendi elleriyle, belki de kendilerinden sonra gelen müslümanların elleriyle hakim olacaktır. Bu, Allah'ın takdirine kalmış bir şeydir. •

Kendileri İslam'ı yeryüzünde hakim kılamasalar bile bu yolda çalışmakla, çocuklarına veya torunlarına bir zemin hazırlamış ve onlara, İslam'ı hakim kılmak için bir yol açmış olacaklardır. İşte İslam mücahidi bu gayeyle İslam'a sarılır ve bu gayeyle, kendisine verilen görevi yapmaktan bir an bile geri durmaz.

Tek nesilde zaferi görmeyi hedef olarak tesbit etmek, şeytandan gelen bir vesvesedir. Çünkü, bu düşünce ve arzu çabuk ve acele ile adım atmaya gerektirir. Adımlar hızlanırsa dikkat azalabilir ve asıl hedeften sapılabilir.

MÜ'MİNLERİN MUSİBETLER KARŞISINDAKİ TAVRI

﴿١٥٦﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

156 - (Onlara) bir musibet geldiği zaman: Biz Allah'a aidiz ve O'na döneceğiz derler.

Musibet : Mü'mine eziyet veren büyük-küçük herşeydir.

Allah (c.c) mü'minin musibetlere karşı takınması gereken tavrı bu ayette gayet net bir şekilde açıklamıştır.

Mü'minler kendilerine verilen bütün nimetleri, hatta canlarını bile Allah'ın verdiğiğine inanırlar. Eğer bu nimetlerden bir tanesinde eksilme olursa muhakkak ki bu Allah'tan olan birşeydir. Allah (c.c) nimet verdiği gibi onu geri de alabilir.

Dolayısıyla Allah(c.c) verdiği nimeti geri aldığı zaman kızmamak, üzülmemek ve Allah'a karşı isyankar olmamak gerekir. Bu durumda yapılacak tek şey vardır; o da; sabretmektir. Çünkü bu, Allah (c.c)'nun bir imtihanıdır ve ancak sabredilerek kazanılır. Sabredilmediği takdirde Allah (c.c), ne aldığı şeyleri geri verir ne de kişiyi rızasına nail eder. Bilakis Allah (c.c), imtihanda sabretmeyenlere gazab eder ve onları hüsrana uğratar.

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

Bir müslüman, kendisine musibet isabet ettiği zaman, Allah'tan bir emir olarak şöyle demelidir:

Biz Allah'a aidiz ve O'na döneceğiz. Ey Rabb'im! isabet eden bu musibet sebebiyle bana sevap ver ve benim için hayır yaz.

Mü'min kul bu şekilde Allah'a dua ettiğinde Allah (c.c), isabet eden bu musibetten sonra ona muhakkak hayır yazar. (Müslim)

ALLAHTIN SABREDENLERE RAHMETİ

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ
هُمْ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

157 - (İşte!) Onlara Rablerinden salavat ve rahmet vardır. Hidayete erenler de işte onlardır!

Müslümanlar, başlarına gelen tüm musibetlerin Allah' tan olduğuna inanıp bu musibete karşı sabretmelidir. Ancak musibetlere sabredilirse Allah'ın rızası ve rahmetine nail olunur. İşte ancak böyle yapan kimseler doğru yol üzerindedirler.

Salavat:

Kur'an'da geçen salavat , salat kelimesinin çoğuludur ve:

- 1 - Allah(c.c)'a nisbet edilirse; Allah'ın rahmet etmesi,
- 2 - Meleklerle nisbet edilirse; Meleklerin Rasulullah'a dua ve mü'minler için istiğfar etmeleri,
- 3 - Rasulullah(s.a.s)'a nisbet edilirse; Rasulullah'ın mü'minler için dua etmesi,
- 4 - Mü'minlere nisbet edilirse; Rasulullah'a dua etmeleri ve Allah için namaz kılmaları manalarına gelir.

SAFA VE MERVE

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ
شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

158 - Şüphesiz ki Safa ile Merve Allah'ın şear (nişane) lerindendir. Her kim beyti (Ka'be'yi) hacceder veya umre yaparsa bu ikisini tavaf etmesinde ona bir günah

yoktur. Her kim kendi isteğiyle bir hayır yaparsa, muhakkak ki Allah Şakir'dir, Alim'dir

Ayette geçen **Şeair** kelimesi şiar'ın çoğuludur ve alamet, nişane anlamına gelir.

Şer'i manası ise; kulların kendisine ibadet etmesi için Allah'ın koyduğu alametler ve nişanelerdir. Tavaf, hac-cın rükunları ve ezan gibi.

Safa : Sert olan, üzerinde bitki çıkmayan kaya demektir.

Merve : Yumuşak kaya demektir.

Allah (c.c) bu ayette, Safa ve Merve'nin Allah'ın dininin nişanelerinden olduğunu belirtiyor. Safa ve Merve Ka'be'nin yanında bulunan iki tepenin ismidir.

İbrahim (a.s) karısı Hacer'i Mekke'de bıraktığı zaman Hacer susuz kaldı ve su aramak için Merve'ye gitti. Daha sonra, çocuğuna birşey olmasından çekindiği için tekrar Safa'ya döndü ve bunu yedi defa tekrarladı. **(Buhari)**

Araplar, İbrahim (a.s)'ın dininin bir kalıntısı olarak, haccetmek istedikleri zaman bu iki kaya arasında yedi defa sa'y yaparlardı.

Enes (r.a)'ya Safa ve Merve hakkında soruldu. Enes (r.a) şöyle dedi:

Safa ve Merve arasında sa'y yapmayı cahiliye adetlerinden sayardık. Müslüman olunca sa'y yapmaktan çekindik. Bunun üzerine Allah (c.c) bu ayeti indirdi.

(Buhari, Müslim, Tirmizi)

Müslümanın Cahiliye Adetlerine Karşı Tutumu:

Her kim beyti (Ka'be'yi) hacceder veya umre yaparsa bu ikisini tavaf etmesinde ona bir günah yoktur.

Hac ; belli bir yeri kasdederek gitmek demektir.

Umre ; ziyaret etmek demektir.

İslam dini, kendisine tabi olan müslümanları, tabi olmadan önceki durumlarından çok farklı yeni bir yapıya

soktu. Daha önce sahip oldukları bütün düşünce, adet ve yaptıkları işlere şüpheyile bakmaya başladılar. Tekrar aynı amelleri yapma durumuna gelince, önce İslam'ın o konudaki hükmüne baktılar. İşte Rasulullah(s.a.s)'ın yetiştirdiği nesil böyle idi.

Safa ve Merve arasında sa'y yapmak İbrahim (a.s)'ın dininden geldiği halde, sırf cahiliyede de yaptıkları için, müslüman olduktan sonra bu ameli yapmaktan çekindiler. Bu tavırları sadece Safa ve Merve'ye has değildi. Cahiliye döneminde tabi oldukları bütün kural ve düşünceleri tekrar gözden geçirdiler, İslam'a uygun olanlarını alıp uygun olmayanları terkettiler.

Zaten İslam dini cahiliyede işlenen amellerden İslam'a uygun olanlar hakkında hükmünü belirtiyor ve onları yalnız kendisine bağlıyordu. Böylece o müslümanlar yaptıkları amelleri, cahiliye pisliğinden birer adet olarak değil, Allah'tan gelen birer emir olarak yerine getiriyorlardı. Allah (c.c)'nun Safa ve Merve arasında sa'y yapılması hakkında hüküm indirerek bu amelin İslam'da olduğu için yapılmasını istemesi, cahiliye döneminde yapılıp da sonradan müslümanların şüpheyile baktığı ve daha sonra Allah (c.c)'ın hakkında hükmünü bildirdiği amellerden sadece bir tanesidir.

İşte! İslam dini, kendisine gerçek manada inananları böyle değiştirir ve şekillendirir. İslam'a girdiği halde bu değişikliği hissetmeyenlerin kalplerinde, İslam tam olarak yerleşmemiş demektir.

İslam'a giren kişi, ilk andan itibaren, önceki tüm fikir, adet ve düşüncelerine şüpheyile bakar. Onlardan İslam'a uygun olanları alır, uygun olmayanları bırakır. Cahiliyede iken yaptığı bir ameli, İslam'a girdikten sonra tekrar yapıyorsa, bunu, cahiliyeye ait bir amel olarak değil, İslam'ın izin verdiği bir amel olarak yapar.

Her kim kendi isteğiyle bir hayır yaparsa muhakkak ki Allah Şakir'dir, Alim'dir.

Kim, Allah'ın farz kıldığı şeyler dışında, Allah için

nafile bir amel işlerse, muhakkak ki Allah onu bilir ve karşılığını verir. Çünkü Allah Şakir'dir, Alim'dir.

Şakir : Azıcık iyi amel karşılığında bol sevap veren veya itaatkar kullarını öven demektir.

Alim : Her şeyi bilen demektir.

Şakir sıfatı Allah (c.c)'ın zatına uygun bir sıfattır. Şükr'ün kelime olarak manası; Bir iyilik yapıldığında karşılık vermek demektir. Fakat Allah için kullanıldığında bu manaya gelmez. Çünkü Allah (c.c) hiç kimseye muhtaç değildir. Burada kastedilen; Allah (c.c), kendisi için yapılan ibadetlerin mükafatını verir demektir.

Hacda Safa ve Merve Arasında Sa'y Yapmanın hükmü:

Şafii, Maliki ve Hanbeliler'in bir görüşüne göre; Safa ve Merve arasında sa'y yapmak haccın bir rükhudur ve yapılmadığında hac geçersiz olur.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Safa ve Merve arasında sa'y yapın. Çünkü Allah (cc), Safa ve Merve arasında sa'y yapmayı üzerinize farz kıldı.

(İbni Mace, Ahmed, Şafii)

(Darekutni bu hadis için sahih dedi)

2 - Rasulullah (s.a.s) veda haccını yaparken, Safa ve Merve'yi kasederek: **Safa ve Merve Allah'ın nişanelerindendir** ayetini okuyarak sa'y yapmaya Safa'dan başladı ve:

Allah'ın, ayette başladığı gibi başlayın! buyurdu. Sonra yedi defa sa'y yaptı ve sahabelere:

Hac menasikinizi benden alınız! buyurdu. (Ahmed)

Rasulullah'ın bu emri farzı ifade eder.

3 - Ayette geçen; **günah yoktur** dan kasıt; mübah-tır demek değildir. Allah (c.c), müslümanlar daha önce Safa ve Merve arasında say yapmaktan çekindikleri için ayetini bu şekilde indirmiştir.

Hanefilere göre: Safa ve Merve arasındaki sa'y; haccın

rükunlarından değil, vaciblerindendir. Sa'y yapmayan kişinin haccı bozulmaz, keffaret olarak kurban kesmesi gerekir.

Delilleri:

1 - Allah (c.c)'nin ayette: **hac veya umre yaptığınızda bir günah yoktur** sözü sa'y yapmanın mübah olduğunu gösterir. Mübahtan ise rükun hükmü çıkmaz. Ancak Rasulullah (s.a.s) Safa ve Merve arasında sa'y yapmıştır. Bu sebeple sa'y yapmak vacibtir.

2 - Urve b. Mudarris Et-Tai (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: Urve dedi ki :

Müzelife'de Rasulullah (s.a.s)'in yanına geldim. Dedim ki:

Ya Rasulallah! Tayy Kabilesinin dağından geliyorum. Bineğimi yordum, kendim de yoruldum. Vallahi üzerinde vakfe yapmadığım hiç bir dağ bırakmadım. Acaba haccım var mıdır? Rasulullah (s.a.s):

Kim bu namaza yetişir, bizimle beraber burada kalır ve bundan önce de gece veya gündüz Arafat'a gelirse haccı tamam olur buyurdu.

(Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace, Ahmed)

Bu hadiste Rasulullah (s.a.s) Safa ve Merve arasında sa'yı zikretmemiştir. Eğer bir rükun olsaydı, Rasulullah (s.a.s) bunu gelen sahabeye söylerdi.

Hanbelilerin bir görüşüne göre; Safa ve Merve arasında sa'y yapmak sünnettir.

Delilleri:

1 - Ayetteki; **Her kim kendi isteğiyle bir hayır yaparsa** sözü; bu amelin rükun değil, bilakis sünnet olduğunu göstermektedir.

2 - Abdurrahman b. Ya'mer ed-Dıyli (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

Rasulullah (s.a.s) Arafat'ta iken yanına geldim. Necid halkından bir grup gelmişti. Aralarından birine, Rasulullah (s.a.s)'e haccın nasıl yapıldığını sormasını emrettiler. Rasulullah (s.a.s) de yanındakilerden birine, insanlara **şöyle demesini emretti** :

Hacc Arefe günüdür. Kim Müzdelife'de kalınan gecenin sabahından önce Arafat'a gelirse, haccı tamam olur. (Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

Bu rivayete göre; Arafat'ta vakfe yapan kişinin haccı tamam olur. Safa ile Merve arasında sa'y yapmak şarî değildir.

İSLAMİ HAKİKATLERİ GİZLEYENLER

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ

مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ

اللَّعِينُونَ ﴿١٥٩﴾

159 - İndirdiğimiz açık delilleri ve hidayeti, Kitap'ta açıkça insanlara açıkladığımız halde (onları) gizleyenlere hem Allah lanet eder hem de lanet edebilen herşey lanet eder.

Bu ayet yahudi ve hristiyanlar hakkında nazil olmuştur. Fakat, yahudilerin yaptığını yapan herkesi kapsamaktadır.

Rasulullah (s.a.s) hakkındaki bilgiler kitaplarında açıkça var olduğu için, Muhammed (sas) rasul olarak gelince, yahudi ve hristiyanların hemen ona iman etmeleri gerekirdi. Fakat onlar, gelen rasule iman etmedikleri gibi, İslami hakikatleri gizleyerek ve tahrif ederek insanları aldatıldılar. Böylece onların da iman etmelerine engel oldular.

Bunu, İslam dinine iman edenleri şüpheyeye düşürmek ve müslüman olmak isteyenleri engellemek gayesiyle yapıyorlardı. Bu sebeple ceza olarak onlara, Allah (c.c) ve insanlar lanet ettiği gibi, Allah'ın yarattığı diğer mahluklar da lanet eder.

Kur'an'ın hükümlerini; insanları kandırmak, birtakım dünyevi menfaatler ve makam, mevki elde etmek için veya kafirlerden korktukları için gizleyen, açıklamayan

ve tahrif edenler de yahudiler gibi Allah'ın ve bütün lanet edebilenlerin lanetini hakederler.

Allah'ın böyle kimseleri affetmesi; ölmenden önce, gizledikleri hükümleri apaçık şekilde insanlara anlatmalarına ve bozdukları manaları düzelterek insanlara anlayabilecekleri şekilde açıklamalarına bağlıdır. Ancak bu şekilde, bozdukları şeyi düzeltirlerse tevbeleri kabul edilebilir. Bunu yapmadıkça, ne kadar namaz kılsalar, haccet-seler, La ilahe illallah deseler ve müslüman olduklarını iddia etseler de yine de kafirdirler ve Allah'ın ayetinde belirttiği gibi, tevbe etmeden ölürlerse cehennemde sonsuza kadar kalacaklardır.

Acaba İslamı bilen herkesin, her yerde, her durumda ve herkese İslam'ı anlatması gerekir mi? Anlatmadığı zaman bu ayetin hükmüne girer mi?

İslam'ın hakim kılınmasında takip edilmesi gereken bir takım merhalelerin var olduğu bilinen bir gerçektir. Günümüzde İslam tam olarak bilinmemektedir. Bunun sebebi ise; kafirlerin ve satın aldıkları alim taslaklarının çalışmalarıdır. Bunun doğal sonucu olarak İslam'ın gerçek mahiyeti unutulmuş ve geriye İslamın, sadece adı ve tağutlara zarar vermeyen kısımları kalmıştır. Dolayısıyla kendilerinin müslüman olduğunu iddia edenler, aslında İslam'dan habersiz, küfür ve şirk içinde yuvarlanan kimselerdir.

İslam'ın yanlış anlaşıldığı, şirk ve küfür işleyenlerin kendilerini müslüman sandığı ülkelerde, hakiki İslamı anlatanlara işkence yapılmakta, hapis ve hatta ölüm cezaları verilmektedir. Böyle bir ortamda yaşayan, hakiki İslam'ı anlamış, İslam'ı yaymayı kendisine görev edinmiş fakat, herkes tarafından tanınmamış olan bir dava adamının, İslamı herkese anlatması gerekmez.

Kendisini İslama adanmış dava adamları, Rasulullah (s.a.s)'ın gizli dönemde yaptığı gibi, ihlaslı ve güvenilir insanları seçerek saptadıktan sonra İslam'ı tebliğ etmelidir. Böyle hareket eden bir dava adamına; ilmi gizliyor denilemez. Çünkü hem Rasulullah (s.a.s) hem de

ona iman eden sahabeler, gizli davet merhalesinde, İslamı herkese değil seçtikleri kimselere anlatmışlardı.

Müslümanların kuvvetlenip açık davet devresine geçebilmeleri için, belli bir süre bu şekilde tebliğ yapılması gerekir. Fakat, İslam alimi konumundaki kimseler, insanlar gözünde İslam öğreticileri olarak tanındıkları zaman, öğrenmek isteyen herkese, hakiki İslam'ı gizlemeden anlatmak zorundadırlar.

İnsanların, Allah'ın istediği şekilde iman etmeleri veya Allah'ın farzlarını yerine getirip haramlarından sakınabilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgileri, Kur'an ve sünnetle bildirildiği halde, bile bile ve şer'i bir sebep olmaksızın gizleyenler kafirdirler. Bu davranış ve tutumları sebebiyle İslam milletinden çıkarlar. Çünkü Allah (cc) bu ayette (onları) gizleyenlere, **hem Allah lanet eder hem de lanet edebilen her şey lanet eder** buyurmaktadır.

Ayrıca bu şekilde ilmi gizlemeleri, insanların sapmalarına rıza gösterdikleri anlamına gelir ki, bu da küfürdür.

Eski bazı tefsir ve kaynak olabilecek ilmi kitaplarda; ilmi gizlemenin haram olduğu zikredilmiştir. Bu kitapları yazan alimlerin **haram** kelimesinden kasıtları, İslamdan çıkarmayan değil, bilakis İslamdan çıkaran haramdır. Bu kitapları dikkatle inceleyenler, **haram** kelimesinin zikredilen manada kullanıldığını muhakkak anlarlar. Çünkü bu konuda alimler arasında hiçbir ihtilaf yoktur.

Fakat, herkesin bilmesi zaruri olan iman, helal ve haramlarla ilgili olmayan ilimleri gizlemek İslamdan çıkarılan haram hükmünde değildir. Bu diğer haram hükmünün içine girer.

Ancak bazı İslami ilimleri bazı kimselerden özellikle gizlemek gerekir. Çünkü, böyle ilimler anlayışı zayıf kimselere anlatıldığında onlar için zararlı olabilir. Dolayısıyla ancak doğru anlayışa sahip kimselere anlatılmalıdır.

Aynı şekilde, müslümanlar arasındaki ihtilafları arttıracak, zararı faydasından daha çok olan bilgileri de, herkesin bilmesi zaruri olan ilimlerden değilse, yani öğrenilmemesi, Allah için yapılacak görevleri tam anlamıyla ye-

rine getirmeye engel olmayacaksa, gizlemekte herhangi bir sakınca yoktur.

Ebu Hureyre'den nakledilen bir rivayete göre; Rasulullah (sas) sahabelerden bir topluluk içinde otururken kalkıp yanlarından ayrıldı. Dönmesi gecikince, Ebu Hureyre, Rasulullah (sas)'i aramaya çıktı ve onu Neccar-oğullarının bir bahçesinde buldu. Rasulullah (s.a.s) Ebu Hureyre'ye:

Ya Eba Hureyre! Şu ayakkabılarımı götür ve bu bostanın arkasında kalbi yakinen inanarak Lailahe illallah diyen kime rastlarsan, onu cennetle müjdele! buyurdu.

Ebu Hureyre, Rasulullah (sas)'in yanından ayrıldıktan sonra ilk önce Ömer (ra)'ya rastladı ve ona Rasulullah'in emrettiği şeyi söyledi. Ömer (ra) bunu duyunca Ebu Hureyre'nin göğsüne vurup onu makatı üzerine düşürdü ve:

Dön ya Eba Hureyre! dedi.

Sonra birlikte Rasulullah'ın bulunduğu yere geldiler. Rasulullah'a durumu anlatınca, Rasulullah Ömer'e:

Ya Ömer! Seni böyle yapmaya sevkeden nedir? diye sordu. Ömer (ra):

Ya Rasulallah! Anam babam sana feda olsun! Ayakkabıların ile Ebu Hureyre'yi, kalbi yakinen inanmış olarak Lailahe illallah diyen herkesi cennetle müjdelemesi için sen mi gönderdin? diye sordu. Rasulullah (sas):

Evet! deyince Ömer:

Ya Rasulallah! Böyle yapma! Çünkü ben, insanların sadece buna güvenmelerinden korkarım. Onları bırak çalışsınlar dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) Ebu Hureyre'ye:

Onları bırak! buyurdu.

(Müslim)

Cami hocası, müftü, İslam yazarı veya İslam alimi olarak isimlendirilen kimseler, ne olursa olsun, İslam'ı apaçık bir şekilde, hiç bir ayeti gizlemeden, tahrif etmeden ve Allah'tan başka hiç bir varlıktan korkmadan, sorana da sormayana da anlatmak zorundadırlar. Şayet anlatmazlarsa, bu ayetin hükmüne dahil olurlar. Bunda hiç bir şüphe yoktur. Zaten Rasulullah (s.a.s)'in hadisi de bunu teyid etmektedir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Kim, kendisine İslam ilmi hakkında birşey sorulur da, soruların cevabını bildiği halde ilmi gizleyip cevap vermezse, kıyamet gününde Allah (cc), onun ağzına ateşten bir gem takar. (İbn-i Mace, Ahmed)

Burada önemli bir noktaya değinmek gerekmektedir: Taguti devletlerde yaşayan ve İslam alimi olarak tanınan bir zat, insanların faydalanması için, İslam hakkında bir kitap yazmak istediğinde, yapması gereken ilk şey; La-ilahe illallah'ı, tağutun ne olduğunu, tağutların gerçek yüzlerini, onları reddetmeden İslam'a girilemeyeceğini, Kur'an ve Sünnet'in hükümlerini tatbik etmeden sadece müslümanım demekle hiç kimsenin müslüman olamayacağını, iman ve küfür sınırlarını herkesin anlayabileceği en açık şekilde anlatmaktır.

Şayet bunları, herkesin anlayabileceği şekilde açıkça anlatmazsa, İslam'ı gizlemiş ve ayetteki, Allah'ın ayetlerini gizleyenler hükmünü almış olur.

Hilafetin yıkılışından zamanımıza kadar geçen süre içinde kitap yazan İslam alimleri, Kur'an ve Sünneti tatbik etmeyen kişilerin kafir olduğunu, onları tekfir etmeyenlerin müslüman olamayacağını, müslüman olabilmek için böylelerine itaat edilmemesi ve onları yıkmak için bütün güçle çalışılması gerektiğini açık bir şekilde anlatmamışlarsa, o dönemde insanlar için çok önemli olan meseleleri açıklığa kavuşturmadıkları için, İslam'ı gizleyenler hükmüne girerler.

İnsanlara kendilerini İslam alimi veya İslam davetçisi olarak tanıtanların durumu çok önemlidir. Bunlar, tıpkı Rasulullah ve sahabelerin yaptığı gibi, açık dönemde İslam'ı yayma ve insanlara tebliğ etme sorumluluğunu üzerine almış kimselerdir.

Açık merhalede, hem Rasulullah hem de İslam'a girdikleri açığa çıkan müslümanlar, hiçbir şeyi gizlemeden, hiçbir şeyden korkmadan, çeşitli eziyet ve işkencelere maruz kaldıkları halde İslamı açık bir şekilde anlatmış-

lardır. Fakat, bu dönemde İslamı açığa çıkmamış olan müslümanlar, gizli devrede yaptıkları gibi, insanları seçerek tebliğlerini sürdürmüşlerdir.

HAKKI GİZLEMekten VAZGEÇENLER

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

160 - Ancak tevbe edip (bozdukları şeyleri) düzeltenler ve (gizledikleri şeyleri) açıklayanlar bundan müstesnadır. Ben onların tevbelerini kabul ederim. Ben Tev-vab ve Rahim'im.

Allah (cc) dini hakikatleri gizleyenlerin tevbelerini ancak, yaptıkları işin kötü olduğunu anlayıp bozdukları şeyleri düzelttiklerinde ve gizledikleri şeyleri insanlara anlatarak tevbe ettiklerinde kabul eder.

Ben Tevvab ve Rahim'im

Tevvab : Kullarının tevbelerini kabul eden demektir.

Rahim : Merhameti bol olan, dünyada ve ahirette yalnız mü'minlere merhamet eden demektir.

Allah(c.c); kulları ne kadar günah işlerse işlesin şayet tevbe ederlerse, onların tevbelerini rahmetinden dolayı kabul eder.

KÜFÜR ÜZERE ÖLENLERE LANET ETMEK

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمُ لَعْنَةُ اللَّهِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

161 - Şüphesiz inkar edip de kafir olarak ölen kimse-lere; işte Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onların üzerinedir!

İşledikleri küfür ve şirklerinden tevbe etmeyip kafir olarak ölenleri Allah affetmez. Allah, melekler ve bütün insanlar böyle kimselere lanet eder.

Allah (c.c) bu ayette, bütün insanların küfür üzere. ölenlere lanet edeceğinden bahsediyor. Halbuki onlara bağlı olanlar lanet etmezler.

Ayetteki **Bütün insanlar lanet ederler** den maksat; dünyada insanların çoğu lanet eder demektir. İnsanların çoğunun lanet etmesi hepsinin lanet etmesi demektir. Ahirette ise onlara bağlı olanlar da lanet edecektir.

Lanet :

Kelime olarak; Allah'ın rahmetinden çıkmak ve аза-bı hak etmek demektir.

Kur'an'da lanet, çoğunlukla kafirler hakkında zikre-dilmiştir. Hadiste ise; bazen kafirler bazen de büyük gü-nah işleyen müslümanlar hakkında kullanılmıştır.

Genel olarak kafirlere lanet etmek bütün alimlere göre caizdir.

Belli bir kafir hakkında lanet etmek **cumhura** göre ca-izdir.

Rasulullah (s.a.s)'e iki kafir geldi ve O'nu kızdıracak şeyler söylediler. Rasulullah (s.a.s) de onlara lanet etti.
(Müslim)

Bu hadise göre; Henüz ölmemiştir. İleride müslüman olabilir. düşüncesiyle, kafiye lanet edilmemesi gerektiği-ni söylemek doğru değildir.

Bazı alimlere göre; belli bir kafir hakkında lanet etmek caiz değildir. Çünkü bu kafir henüz ölmemiştir ve müslüman olma ihtimali vardır. Dolayısıyla ona lanet etmemek gerekir demişlerdir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

Allah'ım! Amr İbnü'l-As beni şiiriyle kötiledi. Benim bir şair olmadığımı biliyorsun. Bu sebeple onu şiirle kötü-leyemem. Allah'ım sen ona lanet et. Beni şiiriyle kötüle-diği gibi Sen de onu kötüle.

(Kurtubi - Ahkamu'l - Kur'an)

Hadiste geçen Amr İbnü'l-As daha sonra müslüman olmuştur.

Büyük günah işleyen müslümanlara genel olarak lanet etmek caizdir.

Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurdu:

Allah o hırsıza lanet etsin! Bir yumurta çalar da eli kesilir. Bir ip çalar da eli kesilir.

(Buhari, Müslim, Nesei, Ahmed)

Bazı alimlere göre; günahkar olan belli bir müslümana lanet etmek caiz değildir.

Mü'mine lanet etmek onu öldürmek gibidir.

(Buhari, Müslim)

Birkaç defa içki içip ceza gören, daha sonra tekrar içki içen bir müslüman Rasulullah(s.a.s)'a getirilince Rasulullah (s.a.s)'in yanında bulunanların bir kısmı:

Bu ne biçim adam? Allah ona lanet etsin! İçki yüzünden buraya kaçınıcı kez getiriliyor? dediler. Rasulullah (s.a.s) :

Ona lanet etmeyin. Kardeşleriniz aleyhine şeytana yardımcı olmayın. buyurdu.

(Buhari, Ahmed)

Bazı alimlere göre; günah işleyen müslümana lanet etmek caizdir.

Onlara göre buradaki lanet; Günah işlediği için Allah katında azap görsün demektir. Yoksa, Allah'ın rahmetinden mahrum olsun ve cehennemde ebedi kalsın demek değildir. Fakat bu kimsenin hidayeti için dua etmek daha efaldır, demişlerdir.

KÜFÜR ÜZERE ÖLENLER CEHENNEMLİKTİR

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ

162 - (İşte onlar, lanetlenmiş olarak cehennemde) sonsuza kadar kalacaklardır. Onlardan ne azap hafifletilir, ne de onlara mühlet verilir.

Allah'ın ayetlerini gizleyenler ve tevbe etmeden kafir olarak ölenlerin yeri cehennemdir. Orada sonsuza kadar kalacaklardır. Allah onlara hiçbir zaman rahmet nazarı ile bakmayacaktır. Onların azabı hafifletilmeyecek ve azap zamanı geldiğinde bekletilmeden azaba sokulacaklardır.

GERÇEK İLAH

وَالْهَكْمُ إِلَهُ وَحْدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

163 - (Gerçek) ilahınız bir (tek) ilahtır. O'ndan başka ibadete layık ilah yoktur. O Rahman'dır, Rahim'dir.

İlah ; kelime olarak; ibadet edilen varlık demektir. Bundan dolayı ister hak olsun ister batıl bütün ibadet edilen varlıklara ilah ismi verilir. Bu ayetteki ilahtan kasıt ise; hak olarak ibadet edilen gerçek ilahtır. O da Allah (cc)'dur.

Allah (c.c) insanlara hitab ederek buyuruyor ki:

Sizin yalnız kendisine ibadet etmeniz gereken tek ilahınız vardır. O; zatıyla, sıfatlarıyla, fiilleriyle birdir. Zatına hiç kimse benzemediği gibi sıfat, fiil ve isimleri de hiçkimseye benzemez.

İlah hakkında gerçek bilgileri, ancak o ilahın kendisi verebilir. Ve bunu da elbette kendi rasulleri vasıtasıyla yapar.

İnsanların ve bütün mahlukatın gerçek ilahı olan Allah (c.c), bütün insanlara, rasulleri vasıtasıyla kendisi hakkında bilgi vermiştir. O halde Allah'ı, ancak rasullerin vafsettiği şekilde tanımak ve onların vafsettikleri dışında başka şeylerle vafsetmemek ve bunun dışında başka bir yorum yapmamak gerekir.

Her asır ve zamanda yaratıcıya iftira ederek, O'nun sıfat ve özelliklerini kendi kafalarına göre tayin edip buna göre hayatını düzenleyenler var olmuştur. Bu sebeple, Allah (c.c) rasullerini kendisini tanıtmak ve insanlara dinin temeli olan tevhidi anlatmak için göndermiştir. Çünkü in-

sanlar kendi başlarına bırakılırlarsa Allah dışında çeşitli ilahlara taparlar.

O'ndan başka ibadete layık ilah yoktur.

Bu hitap Rasulullah zamanında putlara, ağaçlara, meleklerle, şeytanlara, cinlere, rasullere, salih kimselere, güneşe, aya ve yıldızlara tapanlara bir hitab olmakla birlikte, Allah'ın Kur'an ve sünnette ibadet olarak bildirdiği amel ve sözlerden herhangi birini başka varlıklara yapan günümüzdeki müşrikleri de kapsamına almaktadır.

Allah (c.c)'nun Kur'an ve sünnette ibadet olarak belirttiği bir ameli herhangi bir varlığa yapan kimse, ibadet ettiği varlığı ilah edinmiş olur. Şüphesiz, Allah dışında kendisine ibadet edilen tüm varlıklar sahte ilahlardır. Gerçek ilah ise Allah (cc)'dur.

Allah (c.c) bu ayette ibadetin, yalnız gerçek olan ilaha yapılması gerektiğini ve yalnız o zatın ibadet edilmeyi hak ettiğini iki defa tekrarlamıştır. Bu da meselenin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor.

Zaten Mekke'de inen ayetlerde İslam dininin temeli olan tevhid akidesinin köklerini derinlere indirmek ve tevhid inancını kalplerde sağlamlaştırmak için, defalarca ve değişik şekillerde bu mesele üzerinde durulmuştur. Çünkü ancak tevhid inancı sağlam olursa, diğer İslami meseleler Allah'ın istediği şekilde yerine getirilebilir. Ancak bu şekilde iman ve ibadet gerçek keyfiyetini, değerini bulur ve Allah katında geçerlilik vasfını kazanır.

O Rahman'dır, Rahim'dir.

Rahman : Dünyada mü'minlere ve kafirlere merhameti bol olan demektir.

Rahim : Dünyada ve ahirette yalnız mü'minler için merhameti bol olan demektir.

Allah (c.c) rahmet sıfatının gereği olarak insan ve cinlere, hayatlarını düzenleyecek, onları dünya ve ahirette

mutlu edecek, onlara yaratıcıyı gerçek manada tanıttacak rasuller ve onlarla birlikte kitaplar göndermiştir.

Allah (c.c) bu ayette tevhidi anlattıktan sonra, kendi azametini, bu kainatın tek yaratıcısı olduğunu ve yalnız kendisine ibadet edilmesi gerektiğini bildirmek için kullarına vermiş olduğu nimetlerden bazılarını hatırlatıyor.

ALLAH'IN BİRLİĞİNİN DELİLLERİ

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا
مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ
بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

164 - Muhakkak ki göklerin ve yer(ler)in yaratılışında, gece ile gündüzün değişmesinde, insanlara faydalı olan şeyleri denizde taşıyan gemilerde, Allah'ın gökten su indirip onunla öltü olan yeri canlandırmasında ve üzerinde her (çeşit) canlıyı yaymasında, rüzgarları ve gök ile yer arasında (Allah'ın emrine) boyun eğmiş olan bulutları (evirip) çevirmesinde düşünen bir kavim için elbette nice ayetler (deliller) vardır.

Allah (cc) bu ayetinde, varlığına ve birliğine delil olan bazı şeylerden bahsediyor:

1 - Göklerin ve yerlerin yaratılışında:

Sema ve içindeki gezegenler, yıldızlar, güneş, ay ve bilmediğimiz değişik alemler, yeryüzü ve içindeki nehirler, denizler, ovalar, dağlar, ağaçlar, madenler Allah'ın varlığını, birliğini gösteren büyük delillerdir.

2 - Gece ile gündüzün değişmesinde:

Devamlı gece veya devamlı gündüz olsaydı yaşam zor olurdu. Gece ile gündüzün değişmesi ve birinin kısıлып diğerinin uzaması ve bunların düzenli bir şekilde birbirini takip etmesi Allah'ın varlığına ve birliğine birer delildir.

3 - İnsanlara faydalı olan şeyleri denizde taşıyan gemilerde:

Denizde uzun mesafeler katetmek, yük ve insan taşımak için yapılan gemiler de Allah'ın varlığını açıklayan delillerdendir.

Allah'ın suya taşıma özelliği vermesi ve suyu ancak belli vasıflara sahip nesneleri taşıyacak şekilde yaratması da Allah'ın varlığını ve birliğini ispatlayan delillerdendir.

4 - Gökten su indirerek onunla ölü olan yeri canlandırmasında:

Allah gökten su indirir ve bu su vasıtasıyla yerden bitkiler çıkararak, ölü olan yeryüzünü canlandırır. Allah (c.c) yağmuru indirmeseydi hem insanların hem hayvanların yaşaması için gerekli olan bitkiler yetişmezdi. Allah'ın bu bitkilerin tohumlarını üzerlerine su geldiği zaman canlanabilecek özellikte yaratması da kendi varlığının ve birliğinin delillerindendir.

5 - Yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında:

Allah, yeryüzünde hareket eden herşeyi yaydı. Hayvanlar ve insanları da yaydı. Renkleri, şekilleri, tabiatları, ve görevleri değişik hayvanlar ve insanların olması Allah'ın birliğinin bir alametidir.

6 - Rüzgarları yaratmasında:

Rüzgarların yönünün değişmesi, bazen sert bazen hafif

esmesi de yine Allah'ın varlığını ve birliğini gösteren delillerdendir. Rüzgarların hareketi olmasaydı insanlar dünyaya içindeki zehirli kokulardan dolayı yaşayamazlardı. Rüzgarlar bitkileri döllendirecek tohumları taşımasaydı bitkiler üreyemezdi.

7 - Gök ile yer arasında emrine boyun eğmiş olan bulutları evirip çevirmesinde:

Allah'ın emri ile; gök ve yer arasında serbest olan, hiçbir şeye bağlı olmayan, Allah'ın istediği yere giden ve Allah'ın istediği yere yağmur bırakan bulutlar, Allah'ın varlığını ve birliğini gösteren delillerdir. Çünkü her ne kadar bulutlar suyun buharlaşmasından oluşuyorsa da bulutların bu özelliği Allah'ın koyduğu bir kanunun eseri-
dir. Bu özellik olmasaydı bulutlar da olmazdı.

Düşünen bir kavim için elbette nice ayetler (deliller) vardır.

Göğe bakıp içindekileri ve aralarındaki düzeni, yer-
yüzüne bakıp içindeki nimetleri ve aralarındaki ahengi, gece ile gündüzün düzenli olarak birbirini takip etmesini, rüzgarın esmesini, bulutların oluşmasını, hayvanları ve insanları, onlardaki yaratılış düzenlerini, yağmurun inmesiyle canlanan toprağı, geminin su üzerinde akıp gitmesini ve bu özellikleri var eden zâtı düşünen kimse eğer akıl sahibi ise, birden fazla yaratıcının var olamayacağını, kainatta ancak tek yaratıcının olması gerektiğini kolaylıkla anlar. Çünkü yaratıcı tek olmasaydı bu sayılan şeylerin bir düzen içinde olması mümkün olmazdı. Birinin istediğini diğeri istemez, her an bir ihtilaf çıkabilir ve varolan herşey yıkılıp ybkolurdu. Bu kainatı yaratan ve onu belli bir düzene koyan zat tektir ve bütün ibadetler de yalnız bu zata yapılmalıdır. Çünkü ibadet yalnız O'nun hakkıdır.

SEVGİDE ŞİRK

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ
الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

165 - İnsanlardan bazıları Allah'tan başkalarını (Allah'a) denk tutarlar. Onları Allah'ı sevdikleri gibi severler. İman edenler ise en çok Allah'ı severler. Zulmedenler (ahiretteki) azabı gördüklerinde bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının şiddetli olduğunu muhakkak göreceklerdir.

Bu ayet, Rasulullah zamanında Allah'tan başka varlıklara ibadet eden müşriklerin, aynı zamanda Allah'ı da sevdiklerini gösteriyor. Müşrikler, hem Allah'ı seviyor, hem de yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetleri başka varlıklara yaparak Allah'a eş koşuyor, böylece eş koştukları varlıkları Allah gibi sevmiş oluyorlardı.

Allah (c.c) Rasulü'ne şöyle buyuruyor:

Ey Muhammed! Senin zamanında öyle insanlar vardır ki; onlar hem Allah'ı severler hem de başka varlıkları Allah'a denk tutarlar. Onları Allah'ı sevdikleri gibi severler. İşte onlar müşriklerin ta kendileridir.

Onların Allah'dan başka varlıklara duydukları sevgi yalnız sözden ibaret değildir. Onlar, yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetleri isteyerek ve hoşlanarak başka varlıklara yaparlar. Bu, o varlıkları Allah gibi sevdiklerini gösterir. Her ne kadar inkar etseler de...

Allah (c.c) Rasulullah zamanında putlara, ağaçlara, cinlere, meleklerle, salih kimselere v.s. tapanların halini bu şekilde vasfetmektedir. Zamanımızda da, yalnız Allah için yapılması gereken ibadetler toprak, tağut, sancak, bayrak, vatan gibi varlıklara yapılmaktadır. Bu ameller, o varlıkların Allah gibi sevildiğini göstermektedir.

Hatta zamanımızda vatan, bayrak, liderler gibi varlıklar Allah'tan daha çok sevilmektedir. Üstelik günümüz müşriklerinin böyle basit değerlere olan sevgileri sadece sözden ibaret de değildir.

Örneğin, Allah'ın emrine zıt emirler veren liderlere itaat eden kimselerin bu amelleri, liderlerini Allah'dan daha fazla sevdiklerini gösterir.

İman edenler ise en çok Allah'ı severler.

Gerçek mü'min Allah'ı herşeyden üstün tutar ve herşeyden fazla sever. Nefsinden, çocuğundan, ailesinden, vatanından ve bütün değer verdiği şeylerden daha çok sever. Çünkü o, Allah için herşeyini feda etmeye hazırdır.

Allah'ı sevmek sadece sözle olacak bir şey değildir. Allah'ı sevmek ancak ayette belirtildiği gibi, Rasulullah'ın emirlerine tabi olmakla olur.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah Gafur'dur, Rahim'dir. de. (Ali İmran: 31)

Sevgi çeşitleri:

1 - Farz olan sevgi : Allah'ı, Rasulü'nü, mü'minleri ve Allah'ın sevdiği herşeyi Allah için sevmektir. Böyle yapan, Allah'a ibadet etmiş olur.

2 - Şirk olan sevgi : Herhangi bir varlığı, Allah gibi veya O'ndan daha fazla sevmektir.

Yalnız Allah'ın hakkı olan ibadetleri, kendisine duyulan sevgiden dolayı bir varlığa yapmak şirktir.

Aynı şekilde, yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetleri, Allah ile birlikte başka varlıklara yapmak da onları Allah gibi sevmek demektir ki, bu da şirktir.

3 - Küfür olan sevgi : Allah'ın sevmediği, buğzettiği varlıkları ve kişileri sevmek veya Allah'ın sevmeyi emrettiği varlık ve kişileri sevmemektir.

Allah kafirleri sevmez. Bu sebeple müslümanların da

kafirleri sevmemeleri, onları kendilerine dostlar edinmemeleri gerekir. Ayrıca, kafirleri sevmek kişiyi küfür veya şirk amellerini işlemeye sevkeder.

Yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetlerden herhangi birini, kendisine yapmamak şartıyla bir kafiri sevmek, küfürdür. Kafirleri sevmek Allah'ın emrine muhaliftir. Çünkü, Allah (cc) kafirleri sevmeyi yasaklamıştır.

4 - Haram olan sevgi : Helal görmemek, kalben sıkıntı duymak ve meşrulaştırmamak şartıyla, Allah'ın haram kıldığı bir şeyi, sadece vereceği geçici lezzetten dolayı sevmektir. Bu, küfür değil haramdır.

5 - Fitri olan sevgi : İnsan fitratı gereği bazı şeylere meyyaldır, bazı renk ve şekilleri, çocuk, kadın anne, baba, akraba ve iyilik yapanları sevmek gibi... Kur'an ve sünnete zıt olmadıkça, şer'i sınırlar dahilinde böyle şeyleri sevmek caizdir.

Zulmedenler (ahiretteki) azabı gördüklerinde, bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının şiddetli olduğunu muhakkak görecekler.

Yalnız Allah'ın hakkı olan ibadetleri, Allah'tan başka varlıklara yapan zalimler, öldükten sonra başlarına gelecek azabı görüyormuşçasına düşünseydiler, bütün kuvvetin yalnız Allah'a ait olduğunu bilirlerdi. Gerçek fayda ve zarar verecek olan tek varlığın Allah olduğunu ve yalnız Allah'ın sevilmesi gerektiğini anlarlardı.

Yalnız Allah'a yapması gereken ibadetleri, Allah'tan başkasına yapan ve Allah'ı herşeyden daha fazla sevmesi gerekirken sevmeyen kimseler, ne kadar Allah'ı sevdiklerini iddia etseler de asla müslüman değildirler. Böyle kimseler ancak zalimdir, kafirdir ve Allah'ın şiddetli azabı da onlar içindir.

Allah'tan başkasını Allah kadar sevenler veya yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetleri Allah'tan başkasına yapanlar, bu yaptıklarından vazgeçmeli, ibadetleri yalnız Allah'a has kılmalı ve Allah sevgisini herşeyden üstün tutmaları gerektiğini bilmelidirler. Aksi halde kıyamet gününde Allah'ın azabından başka hiç bir nasipleri

olmayacaktır ve sevdikleri diğer varlıklar da onları bu azaptan asla kurtaramayacaktır.

Cenneti Kazanmak İçin Allah'ı Sevmenin Hükümü:

İnsanlardan öyleleri vardır ki başkalarının gözünde ihlaslı olarak görünmek ve kendisinin Allah'ı çok sevdiğini göstermek için Rasulullah(s.a.s)'in ve sahabelerin söyledikleri bir takım sözler söylerler. Onların söylediği sözlerden birisi de şudur:

Ey Rabbim! Eğer ben Sana cennetin için ibadet ediyorsam cennetini bana haram kıl. Eğer Sana, cehennemden korktuğum için ibadet ediyorsam o cehennemine beni koy!

Bu ve buna benzer sözleri söyleyenler, Allah'a sadece O'na olan sevgilerinden dolayı ibadet ettiklerini ima etmek istemektedirler. Böyle sözler söyleyenlerin niyeti her ne kadar iyi olsa da bu, İslam'ın kesinlikle tasvib etmediği, İslam'a ters bir davranıştır. Çünkü bu şekildeki bir iddiayı ne Allah'ı en çok seven Rasulullah (s.a.s), ne de O'na tabi olan mübarek sahabeler söylemişlerdir. Bu şekildeki sözleri söylemek İslam akidesine de zıttır. Çünkü:

1- Allah'a, cennetini arzuladığı cehennemden korktuğu için ibadet etmek İslam'a zıt olmayan bir davranıştır ve böyle yapan kimse Allah'ı sevmiyor demek değildir. Bu kişiden Allah razı değildir de denilemez. Çünkü Allah (cc) Kur'an ve sünnette insanları, kendi emirlerine itaat etmeleri ve yasaklarından kaçınmaları için cennetle müjdeleyip cehennemle korkutmaktadır. Allah'ın Rasullerinin görevi de, Allah'ın emirlerini insanlara anlatmak, bu emirlere itaat edenleri cennetle müjdeleyip, muhalefet edenleri cehennemle korkutmaktır.

Son rasul Muhammed (s.a.s) de dahil olmak üzere bütün nebi ve rasuller Allah (c.c)'tan cenneti istemişlerdir. Hatta Rasulullah (s.a.s) insanlardan sadece bir kişiye verilecek olan Makam-ı Mahmud'un kendisine verilmesi için mü'minlerin Allah'a dua etmelerini tavsiye etmiştir.

Fakat burada şunun da unutulmaması gerekir;

Allah'a yapılan ibadetlerin en üstünü Allah (c.c)'u her şeyden çok sevmektir. Zaten ancak bu şekilde cennet kazanılır ve cehennem'den de korunulur.

Allah (cc)'nın cennetini kazanmak ve azabından korunmak isteyenlerin Allah'ı her şeyden çok sevmeleri gerekir.

Allah'a, cenneti kazanmak ve cehennemden korunmak için ibadet eden kimseye sırf bu davranışından dolayı Allah'ı sevmiyor denilemeyeceği gibi menfaatinden dolayı Allah'a ibadet ediyor da denilemez.

2 - Kişi böyle sözleri her ne kadar Allah'ı çok sevdiğini göstermek için söylüyorsa da aslında bunlar Allah'ın razı olmadığı kötü sözlerdir.

Çünkü kişi böyle yapmakla Allah'ın mükafatı olan cenneti ve azabı olan cehennemi hafife almış olmaktadır. Bu da Allah'ın razı olduğu bir hareket değildir. Allah (cc) Kur'an ve sünnette pek çok yerde mü'minleri nimeti olan cenneti ile müjdelemekte ve kafirleri de cezalandıracağı yer olan cehennem ile korkutmaktadır. Dolayısıyla Allah (c.c) bunların hafife alınmasından razı olmaz.

3 - Ne Rasulullah (s.a.s) ne de sahabeler (r.a) böyle sözler söylemişlerdir. Aksine Onlar bunun tam aksine sözler söylemişlerdir.

Durum böyle olduğu halde bir kimsenin bu sözleri söylemesi, kendisinin Allah'ı Rasulullah (s.a.s)'den ve O'nun ashabından daha çok sevdiğini iddia etmek anlamına gelir. Halbuki bir kimsenin böyle bir iddiada bulunması doğru değildir. Çünkü bu sözleri söyleyen kimse kendisinin Rasulullah (s.a.s)'den ve Sahabeler (r.a)'den daha üstün olduğunu iddia etmiş olmaktadır.

Bu anlattıklarımıza bir delil olması açısından şu hadisi de zikretmek uygun olacaktır:

Akabe biatında sahabeler Rasulullah (s.a.s)'e biat edecekleri zaman O'na:

Ya Rasulallah! bunlara karşılık bize ne va'dediyorsun? diye sordular. Rasulullah (s.a.s) de:

Bunlara karşılık size cennet vardır. buyurdu. Onlar da:

Ne güzel ticaret dediler. (Siyeri İbni Hişam)

Sahabelerin bu şekilde cenneti istemeleri hiç Allah (c.c)'yu sevmedikleri anlamına gelir mi?

Allah (c.c) bizden sadece Kur'an ve Sünnette öğretmiş olduğu sevgiyi ister.

TABİ OLUNANLARIN HALİ

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ

166 - O vakit tabi olunanlar, tabi olanlardan ayrılarak uzaklaşmıştır ve (her iki taraf da) azabı görmüştür ve onların (aralarındaki) bütün bağları da kopup parçalanmıştır.

Allah kadar sevilenler, Allah dışında kendisine ibadet edilenler, Allah'ın emirleri bırakılıp da emirlerine tabi olunanlar, bunlar ve bunlar gibi olanlar, kıyamet gününde kendilerini sevip tabi olanlara hiç bir fayda veremeyecek, hatta onları tanımayıp onlardan kaçacak ve dünyada iken aralarında var olan bütün bağları unutacaklardır. O gün sadece kendilerini kurtarmak için çalışırlar. Fakat bu çalışmaları kendilerine de fayda vermeyecektir. Azabın kesinleştiğini gördükleri zaman artık hiç birşey yapamayacaklardır.

TABİ OLANLARIN HALİ

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَرْنَاهُمْ مِنْكُمْ كَمَا تَبَرَّأْتُمْ مِنَّا

كَذَلِكَ يُرِيدُ اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ

مِنَ النَّارِ

167 - Tabi olanlar: Ah keşke bir kere daha (dünyaya) döndürülsek de onların bizden ayrılarak uzaklaştıkları gibi biz de onlardan ayrılarak uzaklaşsak!. derler. Allah, böylece onlara işledikleri amelleri hasretler (pişmanlıklar) halinde kendilerine gösterecektir. Ve onlar ateşten çıkacak da değillerdir.

Tabi olanlar, tabi oldukları kimselerin kendilerine hiç bir fayda vermediklerini ve onların ahiretteki kötü sonuçlarını görünce pişman olacaklar, Keşke dünyaya dönssek de, tabi olduğumuz bu kimseleri, Allah'ın emrettiği gibi hakettikleri mertebeye indirsek ve onlardan beri olarak yaşasak!.. diyecekler. Fakat pişmanlıkları onlara bir fayda sağlamayacak. Dünyada yaptıklarının karşılığı olarak, bir daha çıkmamak üzere cehenneme girecekler.

Allah (cc) kendisine şirk koşanların ve başkasına itaat edenlerin başlarına, kıyamet gününde neler geleceğini bu şekilde bildiriyor ki; artık düşünsünler ve yalnız Allah'ın emirlerine tabi olsunlar. Çünkü hayatta olanlar için henüz vakit geçmiş sayılmaz. Pişmanlığın fayda vermediği gün henüz gelmemiştir.

Ey Allah'tan başkalarına tabi olan müşrikler ve kafirler! Kur'an ve sünnet dışındaki şeylere tabi olduğunuzda göreceğiniz azap işte karşınızdadır! Seçin! En çok sevdiğiniz kim? Kendisine tabi olduğunuz kim? Bilin ki, her şeyden daha çok seilmeye ve kendisine ibadet edilmeye layık tek varlık Allah'tır. O'nun dışında her şey batıldır ve ancak ateşe sürükler.

İşte Allah (cc) sizlere ayetlerini böyle açıklıyor, ta ki düşünp akledesiniz ve hakka yönelesiniz...

HELAL RIZIK

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا

خُطُوبَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

168 - Ey insanlar! Yeryüzünde helal ve temiz olan şeylerden yiyin! (Sakın) şeytanın adımlarına uymayın! Muhakkak ki o sizin apaçık düşmanınızdır.

Allah (c.c) daha önceki ayetlerinde Tevhidi ve Tevhidin gereklerini, Tevhidi kabul edenlerin alacağı sevabı, kabul etmeyenlerin göreceği azabı anlattıktan sonra bu ayetinde şöyle buyuruyor:

Ey insanlar! Yeryüzündeki nimetlerimden haram olanlar dışında, helal kıldıklarımı yiyin ve faydalanın!

Ayette geçen **Temiz** den kasıt; bazı alimlere göre helal manasındadır. Bazı alimlere göre ise güzel ve lezzetli manasındadır, bu sebeple; pis olan hayvanlar yenilmez demişlerdir.

Allah (cc) kullarına çokça rahmet edendir. O'nun dünyadaki nimetleri sayısızdır ve bunlar yalnız müslümanlar için değil tüm insanlar içindir.

(Sakın) şeytanın adımlarına uymayın! Muhakkak ki o sizin apaçık düşmanınızdır.

Allah (cc), yarattığı şeylerden haram ve helal olanları insanlara açıkca bildirmiştir. Öyleyse haram ve helal konusunda sakın şeytana uymayın. Çünkü ancak Allah'ın helal dediği helal, haram dediği haramdır. Allah'ın helal dediğine haram, haram dediğine helal diyen kimse şeytana uymuş ve ona tapmış olur.

Şeytan, Allah'ın haram kıldığını helal, helal kıldığını haram yapmanız için bütün gücünü kullanıyor. Sakın ona uymayın. Allah'ın haram kıldığını helal, helal kıldığını haram yapmanızı isteyerek Allah'ın azabını haketmenizi ister. Çünkü o, sizin en büyük düşmanınızdır.

ŞEYTANIN VESVESELERİ

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا

تَعْلَمُونَ

169 - O (şeytan) size (daima) kötülüğü, fahşayı (hayasızlığı) ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder.

Kötülük ten kasıt; işlenen günahlardır. Çünkü günahlar, insana hem dünyada hem de ahirette zarar verir.

Fahşa ise; büyük günahlardır. Buna zinadır diyenler de vardır.

Şeytan insanlara daima zarar verici şeyler yapmayı emreder ve günahların en büyüğünü işlemeye teşvik eder. En kötüsü Allah'ın helalini haram, haramını helal yaptırır. Allah'a oğul ve eş isnad ettirerek O'nun, layık olmadığı şeylerle vassfedilmesini ister. İnsanların Allah hakkında uydurmuş olduğu batıl inançları, sanki Allah'tan gelmiş gibi yaydırmaya çalışır. Allah'ın söylemediği şeyleri Allah'a nispet ederek insanları Allah yolundan saptırır.

Rasulullah (s.a.s) zamanındaki durum buna açık bir örnektir. Arap müşrikleri yaptıkları ibadetlerin Allah'tan olduğunu söyler, Allah'a yaklaşmak için putları aracı tayin etmek gerekir derler ve Meleklerin de Allah'ın kızları olduğunu iddia ederlerdi. Hristiyanlar da Allah'ın söylemediği şeyleri Allah'a nispet eder ve İsa Allah'ın oğludur derlerdi. Yahudiler de Uzeyr Allah'ın oğludur, Allah'ın eli sıkıdır der ve Allah'a iftira atarlardı.

Görülüyor ki; müşrikler, yahudiler ve hristiyanlar, tarih boyunca çeşitli batıl iddialar ortaya atmış ve insanları kandırmak için, bunların Allah'tan olduğunu söylemişlerdir.

Allah'ın Kur'an ve sünnette bildirdiği gerçekler dışında herhangi birşeyi İslam'a mal ederek insanları kandıranlar, yahudi, hristiyan ve arap müşriklerinin yaptığını yapmış, dolayısıyla kafir olmuş olurlar. Böyle kimse-lerin şeytanı Allah'tan daha fazla sevmiş ve istemiş olduklarını, kendileri açık bir şekilde söylemeseler bile, amelleri göstermektedir.

Müslümanlar ise; yalnız Kur'an ve sünnette bildirilen

gerçeklere inanırlar. Gaybi gerçeklere ise Kur'an ve sünnette bildirildiği şekilde, hiçbir arttırma ve eksiltme yapmadan inanırlar. Onlar sadece Kur'an ve sünnette helal olarak bildirilen şeyleri helal, haram olarak bildirilen şeyleri de haram kabul ederler.

KÖRÜ KÖRÜNE BAĞLILIK

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
ءَابَاءَنَا أُولَٰئِكَ ءَابَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا
يَهْتَدُونَ

170 - Onlara (müşriklere): Allah'ın indirdiğine (Kur'an'a) uyun denildiğinde: Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeylere uyarız derler. Ya ataları akletmeyen ve doğru yolu bulamayan kimseler idiyse.

Allah (c.c) bu ayette putperestlerin, hristiyanların ve yahudilerin bir başka karakterinden bahsediyor. Onlara: Gerçekten Allah'ın rızasını istiyorsanız, Allah'ın indirdiği Kur'an'a tabi olun! denildiğinde: Biz ancak babalarımızdan gelen şeylere tabi oluruz derler. Ya onların babaları hiçbir şey akletmeyen ve doğru yolu bulamayan bir topluluk idiyse? O zaman onların hali ne olacak?

Allah (c.c) kafirlerin genel karakterlerini gözler önüne seriyor: Körü körüne bağlılık... Bu ancak kafirlerin sıfatıdır. Çünkü İslam'ı kendisine din olarak seçen müslüman, hiçkimseye körü körüne bağlanmaz. O sadece Allah'ın, Rasulü vasıtasıyla bildirdiği emirlere tabi olur. Allah'tan gelen emirleri ise ancak Rasuller bildirir.

Zamanımızda İslam'a bağlı olduklarını iddia eden ve Ben Kur'an'a ve sünnete bağlıyım, yaptığım amelleri, Kur'an ve sünnete uygun olduğu için yapıyorum diyen kimseler, söyledikleri ve yaptıkları amelleri Kur'an ve sünnetten açık delillerle ispatlamadıkça aynı; Biz Allah'ın emirlerine uyuyoruz diyen fakat Allah'a batıl şey-

ler isnad eden yahudi, hristiyan ve putperestler gibidirler. Çünkü yahudi hristiyan ve putperestler de aynı şeyi iddia ediyorlardı. Bu yüzden Allah onlardan sözlerini destekleyecek bir delil getirmelerini istedi. Fakat onlar batıl iddialarını ispatlayacak bir delil getiremediler getiremezler de...

Allah'a iman ve Rasulullah (s.a.s)'a uymak sadece iddiadan ibaret değildir. Bu iddiayı destekleyecek bir delilin olması muhakkak şarttır. Eğer ortaya atılan iddia sağlam bir delille ispat edilmezse, hem o iddia geçersiz olur, hem de Allah'a ve Rasulüne iftira atılmış olunur.

KÖRÜ KÖRÜNE TAKLİD EDENLER

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا

دُعَاءَ وَنِدَاءٍ صُمُّكُمْ عَنْهُمْ فَهُمْ لَا يَلْعَلُونَ ﴿١٧١﴾

171 - Kafirleri (hakka çağıranları)n benzeri; bağırma ve çağırma sesinden başka birşey duymayan (duyduğu şeyin manasını anlamayan hayvanlar)a seslenen (çoban) ın hali gibidir. (Bu kafirler) sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler, artık düşünmezler.

Allah (c.c), körü körüne bağlanan kişileri hayvanlara, Rasulleri ve islam tebliğcilerini ise çobanlara benzetiyor. Hayvanlar, çoban kendilerine seslendiğinde sesi duyarlar fakat o sesin manasını anlamazlar.

İşte Allah'ın emirlerini dinlemeyen, körü körüne dedelerine, babalarına, din adamlarına ve liderlerine bağlanan kişiler de hayvan sürüsü gibidirler. Çoban onlara bir söz söylediğinde, sesini duyarlar fakat, sözün manasını anlamazlar.

Rasulullah ve ona tabi olan mü'minler Kur'an ve sünneti, batıla körü körüne bağlanan insanlara ne kadar anlattırlarsa anlatsınlar, onlar yine de Kur'an ve sünnete tabi olmazlar. Onların kulakları vardır ama hakkı duymaz,

gözleri vardır ama hakkı görmez, dilleri vardır ama hakkı konuşmaz. İşte bu sebeple onlar akledemezler.

Her zaman ve her asırda müslüman olduklarını iddia eden, Allah'ın istediği şekilde yaşadıklarını söyleyen bir takım kimseler ortaya çıkmıştır. Onlara, İslam dışı amel, söz ve inançlarının delilleri sorulduğunda, dedelerini, babalarını, liderlerini, din adamlarını veya birtakım hocalarını gösterirler. Ancak, onların delil olarak ileri sürdüğü bu kimseler hiçbir zaman İslam'da şer'i delil olamazlar.

İslam akidesine muhalif ameller yapan, buna rağmen hala müslüman olduklarını söyleyen kimselerin bu sözleri, sadece bir iddiadır. İddiaların gerçekliği ise pratik hayatta ispatlanmadıkça, hiç bir şey ifade etmez.

Cahiller, bağlandıkları kimselerin İslam'ı çok iyi bildiğini, bu yüzden onlara bağlandıklarını iddia ederler. Dedelerinin, babalarının, din adamlarının veya liderlerinin yanlış yolda oldukları onlara Kur'an ve sünnetten delillerle ne kadar ispat edilirse edilsin, yine de dinlemezler. Çünkü onlar taklitçi bir zihniyete sahiptirler. Taklitçi zihniyete sahip olan kimseler, Allah'ın vassfettiği gibi, söylenen kelimeleri bir ses, bir uğultu, bir çığlık olarak algılar, fakat manasını idrak edemezler. Onlara ne anlatılırsa anlatılsın hiçbir şey anlamazlar. Onlar kendilerine söylenenlerden habersiz, akılları olmayan hayvan gibidirler. Onların kulakları vardır hakkı duymaz, gözleri vardır hakkı görmez, dilleri vardır hakkı söylemez, akılları vardır onu kullanmazlar.

Müslüman olmak veya müslüman kalmak isteyen kimse, körü körüne hiç kimseyi taklid etmez. Sadece Kur'an ve sünnette bildirilen emirlere ve onlara zıt olmayan şeylere tabi olur.

Kim olursa olsun, herhangi bir kişiden İslam hakkında bir söz duyulduğunda, delil sormadan ona uymamak gerekir. Çünkü, kendisine uyulan kimse sapık ise, ona körü körüne tabi olanların, Allah katında geçerli hiçbir mazeretleri olamaz.

ALLAH'A ŞÜKRETMEK

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ

وَأَشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

172 - Ey iman edenler! Eğer yalnız Allah'a ibadet etmek istiyorsanız size rızık olarak verdiğimiz şeylerin temiz (helal) olanlarından yiyin ve Allah'a şükredin.

Allah (c.c) mü'minlere hitab ederek onlar için helal ve haram olan şeyleri açıklıyor. Çünkü mü'min bilir ki, helal ve haram sınırlarını ancak Allah (c.c) tayin eder. O'nun dışında bu konuda hiç kimse pay sahibi değildir. İnsanlar helal kılınan şeylerdeki hikmeti anlamasalar bile Allah'ın helal kıldığı şeyler temiz ve faydalı olan şeylerdir, haram kıldığı şeyler ise pis ve zararlı olan şeylerdir. Mü'minler bu konuda şüphe etmez.

Helal olan şeyler çoktur. Bu sebeple isimleri tek tek zikredilmez. Haram olan şeyler ise az olduğu için isimleri tek tek belirtilir. Haram olduğu belirtilenler dışında kalanların hepsi helal ve temizdir. Mü'minin üzerine düşen; Allah'ın helal kıldığı şeylerden dilediğini yemek, haram kıldığı şeyleri yememek ve kendisine verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükretmektir.

Allah'a şükretmek ise; verdiği nimetleri hatırlamak, ibadetleri yalnız O'na yapmak ve haram kıldığı şeylerden sakınarak O'na itaat etmekle gerçekleşir. Bu şekilde Allah'a şükredilerek O'na en büyük ibadet yapılmış olunur.

Allah (c.c) bu ayette şükretmenin bir ibadet olduğunu bildiriyor. Mü'min bir kimse, kendisine faydalı birşey verildiği zaman, bunu kim verirse versin. öncelikle Allah'a şükretmelidir. Çünkü bunu asıl veren, Allah'tır. Başkaları ise asıl veren değil sadece vesile olanlardır. Allah'a şükrettikten sonra, vesile olanlara da teşekkür edilebilir. Yapılan bu teşekkür ise ona ibadet etmek manasında değildir.

ÖLÜ, KAN, DOMUZ ETİ VE ALLAH'TAN BAŞKASI ADINA KESİLENLERİN HARAM KILINMASI

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِزْيِرِ وَمَا

أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ

عَلَيْهِ إِنْ أَلَّهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

173 - (Allah) muhakkak ki size ölüyü, kanı, domuz etini, Allah'tan başkası adına kesilenleri haram kılmıştır. Kim zaruret içinde kalırsa, haddi aşmamak ve haksızlık yapmamak şartıyla (yemesinde) ona bir günah yoktur. Muhakkak ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

Allah (c.c) bu ayetinde, mü'minlere haram kıldığı şeyleri bildiriyor ve hasır edatı olan "innema" ile başlıyor. Bununla; "Şimdilik yalnız bu sayılanlar size haram kılındı" demek istiyor. Zaten Allah'ın yiyecek konusunda haram kıldığı şeylerin çoğu da bu ayetten çıkmaktadır.

Haram kılınan yiyeceklerden biri de ölü hayvan etidir.

Ölü hayvan; kendiliğinden ölen veya şer'i kesimle kesilmeyen hayvandır.

Kesilmiş hayvanın helal olması ve ölü hükmünü alması için belli şartlar vardır. Bunlar:

1 - Kesen Kişinin Dini:

a - Müslüman Olmak: Bu konuda bütün alimler ittifak etmiştir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"...sizin kestığınız müstesna..."

(Maide: 3)

Ayetten de anlaşıldığı gibi burada hitap müslümanlara. radır.

b - Kitap ehli (yahudi veya hristiyan) Olmak:

Bütün alimlere göre yahudi ve hristiyanların kestigi helaldir.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"...Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir..."

(Maide:5)

Ayette geçen "kitap ehli"nden, yalnız yahudi ve hristiyanların kastedildiğini, "Sizden önceki kitap verilenler" bölümü açıkça ifade etmektedir.

Bütün alimlere göre ayette geçen "taam (yemek)" kelimesinden kastedilen; kestikleri etlerdir.

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Niptiler'in bulunduğu Fars topraklarına indiğinizde onlardan et satın almak isterseniz, eğer hayvanı kesen yahudi ve hristiyan ise alın ve yiyin! Onu kesen mecusi ise yemeyin!" (Ahmed rivayet etti ve sahih dedi)

3 - Hayber'in fethinde yahudilerden bir kadın, kesip kızarttığı koyun butunu zehirleyerek Rasulullah'a ikram etti. Rasulullah (s.a.s) ondan bir çiğnem ısırdı. Fakat sonra, yemeyip tükürdü. Sahabelerden bir kimse (Bısr b. Bera b. Marur) ise ondan yedi ve bu sebeple öldü.

(Buhari, Müslim)

4 - Abdullah b. Muğaffel, Hayber'de yahudilerin kesip de attıkları bir yağ parçasından istifade etmek istedi. Rasulullah (s.a.s) de ona izin verdi.

(Buhari Müslim, Siyeri Halebi)

5 - Alimlerin icmaı: Bütün alimler yahudi ve hristiyanların kestiğinin yenilebileceğinde ittifak etmişlerdir.

c - Sabii Olmak:

Şafiilere göre; eğer sabiiler, ehli kitap inancı üzere iseler, ehli kitaptan sayılırlar ve kestikleri yenir. Fakat ehli kitap inancı üzere değillerse, ehli kitap'tan sayılmazlar ve kestikleri yenmez.

İmam Ebu Hanife'ye göre; sabiilerin kestiği yenir. Çünkü onlar ehli kitaptandır.

Malikilere göre; sabiilerin kestiği yenmez. Çünkü onlar, ehli kitaptan değildirler.

d - Mecusi Olmamak:

Alimlerin çoğuna göre; Mecusilerin kestiği ve avladığı

hayvanların eti yenilmez. Çünkü onlar ehli kitaptan değildirler.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) mecusiler hakkında şöyle buyurmuştur:

"Mecusilere, ehli kitaba davrandığınız gibi davranın. Fakat kadınlarıyla evlenmeyin, kestiklerini yemeyin!"
(Ebu Davud)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Niptilerin bulunduğu Fars topraklarına indiğinizde onlardan et satın almak isterseniz, eğer hayvanı kesen yahudi ve hristiyan ise, alın ve yiyin! Onu kesen mecusi ise yemeyin!" (Ahmed rivayet etti ve sahih dedi)

3 - Yezid b. Habib'den, Ebu'l Hayr ona şöyle dedi:

İbni Va'le es-Sebei'nin üzerinde bir kürk gördüm ve ona dokundum. O:

"Ona neden dokunuyorsun?" diye bana sordu. Ben Abdullah İbni Abbas'a:

"Bizler Mağrib (diyarın)da bulunuyoruz. Bizimle beraber Berberi ve Mecusiler de vardır. Onlar bize kestikleri koçlardan getiriyorlar. Fakat biz onların kestiklerini yemiyoruz. Bir de onlar, içlerine yağ koydukları deri tulumlarından getiriyorlar. (Bunları ne yapalım?)" dedim. İbni Abbas (r.a) da:

"Biz bunu Rasulullah'a sorduk, bize:

"Deriyi tabaklamak onu temizler" cevabını verdi."

(Müslim)

Said b. Müseyyeb, Ebu Sevr ve İbni Hazm'a göre mecusilerin ve sabiilerin kestiği yenir.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyuruyor:

"Mecusilere ehli kitaba davrandığınız gibi davranın."
(Muvatta)

2 - Rasulullah (s.a.s) mecusiler hakkında şöyle buyurmuştur:

"Mecusilere, ehli kitaba davrandığınız gibi davranın. Fakat kadınlarıyla evlenmeyin, kestiklerini yemeyin!"
(Ebu Davud)

Bu alimler hadisin baş kısmını sahih kabul etmiş son kısmını ise sahih kabul etmemiştir.

Dikkat edilirse bu alimler mecusi ve sabiileri ehli kitap-tan saydıkları için bu fetvayı vermişlerdir. Yoksa kitap ehli dışında bir taife görerek kestiklerini helal saymamışlardır.

Ebu'l-Fida İsmail İbn Kesir şöyle diyor:

"Muvatta'da geçen hadis mürsel hadistir. Bu lafızla sa-bit olmamıştır. Sabit olarak şu hadis vardır.

Abdullah b. Affan'dan rivayet edildiğine göre:

"Rasulullah Hecer mecusilerinden cizye almıştır."

(Buhari)

Muvatta'da geçen hadis sahih olsa bile genel olarak al-mamak gerekir. Çünkü Maide: 5 ayeti bunun hükmünü tahsis eder. Bu ayete göre kitap ehli dışındaki müşrikle-rin kestiği haramdır." (İbn Kesir Tefsiri c: 3 s: 37)

e - (Yahudi ve hristiyan olmayan) Müşrik, Putperest ve Mürted Olmamak:

Dört mezheb, zahiriler, bütün fıkıh ve hadis alimleri, besmele çekseler bile kitap ehli dışındaki müşrik, putpe-rest ve mürtedlerin kestiğinden yemenin haram olduğunu bildirmişlerdir. (*)

(*) El-Mecmu Şerhi'l- Mühezzeb c: 9 s:75-76 /Şafii Fıkıh

El- İkna c: 5, s: 92 /Şafii Fıkıh

Kalyubi ve Umeyra c: 4 s: 240/ Şafii Fıkıh

Kifayet'ül- Ahyar c: 2, s: 140/ Şafii Fıkıh

Nihayeti'l- Muhtac c: 8 s: 106 /Şafii Fıkıh

El-İdde Şerhu'l- Umdeh s: 457 /Hanbeli Fıkıh

Gayeti'l- Münteha c: 3 s: 371 /Hanbeli Fıkıh

Menar'is- Sebil c: 2 s: 422 /Hanbeli Fıkıh

El-Kafi c: 1 s: 647 /Hanbeli Fıkıh

Münteha'l- İradat c: 2 s: 513 /Hanbeli Fıkıh

El-Muğni c: 9 s: 392 /Hanbeli Fıkıh

Bedain's-Senai c: 6 s: 2776 /Hanbeli Fıkıh

Tuhfetu'l- Fukeha c: 3 s: 100 /Mezheplerin görüşü

Eş-Şerhu's- Sağır c: 2 s: 154 /Maliki Fıkıh

Eshelü'l- Medarik c: 2 s: 54 /Maliki Fıkıh

Bidayetü'l- Müctehid c: 1 s: 473 /Mezheplerin görüşü

El-Muhalla c: 8 s: 190 İbn Hazm Ez-Zahiri

Mezahibu'l- Erbaa c: 1 s: 726 /Dört mezhebin fıkıhı

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir."

(Maide: 5)

Allah (c.c): **"...sizin kestiğiniz müstesna..."** (Maide: 3) ayetiyle sadece müslümanların kestiğini helal, diğer bütün müşriklerin kestiklerini haram kılmıştır. Daha sonra bu hükümden Maide: 5 ayetiyle kitap ehlinin kestiğini istisna etmiştir. Sadece kitap ehlinin istisna edilmesi, kitap ehli dışındaki müşriklerin kestiklerinin haram olduğunu gösterir.

Eğer bütün müşriklerin kestiği helal olsaydı, Allah (c.c)'nun; **"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir"** buyurması anlamsız olurdu. (Haşa) Çünkü, helal kılınan bir şeyin daha sonra tekrar helal kılınması anlamsızdır.

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Nıptilerin bulunduğu Fars topraklarına indiğiniz zaman et satın almak istediğinizde, eğer hayvanı kesen yahudi veya hristiyan ise alın ve yiyin, kesen mecusi ise yemeyin." (Ahmed rivayet etti ve sahih dedi.)

3 - Yezid b. Habib'den, Ebu'l Hayr ona şöyle dedi:

İbni Va'le es-Sebei'nin üzerinde bir kürk gördüm ve ona dokundum. O:

"Ona neden dokunuyorsun?" diye bana sordu. ve Abdullah İbni Abbas'a:

"Bizler Mağrib (diyarın)da bulunuyoruz. Bizimle beraber Berberi ve Mecusiler de vardır. Onlar bize kestikleri koçlardan getiriyorlar. Fakat biz onların kestiklerini yemiyoruz. Bir de onlar, içlerine yağ koydukları deri tulumlarından getiriyorlar. (Bunları ne yapalım?) dedim. İbni Abbas (r.a) da:

"Biz bunu Rasulullah'a sorduk, bize:

"Deriyi tabaklamak onu temizler" cevabını verdi."

(Müslim)

4 - Müslümanların icması: Bütün sahabeler ve tabiin, müslümanlar ile kitap ehli dışında kalan kimselerin kes-

tiklerinin haram olduğunda ittifak etmişlerdir. Bize, müslüman veya ehli kitab dışındaki kimselerin kestiklerinin yenebileceğine dair hiçbir rivayet ulaşmamıştır. (*)

5 - Bütün alimlere göre; ehli kitabın dinine girmiş olsa bile mürtedin kestiği hayvanın eti haramdır.

Ali b. Ebi Talib (r.a) Beni Tağlib hristiyanlarının ne kestiklerinin yenmesini ne de kadınlarıyla evlenilmesini helal sayıyordu. Çünkü onlar müslüman olduktan sonra irtidat edip hristiyan oldular. (**)

İmam Şerahsi şöyle diyor:

"Alimlerin icmasıyla, iki şeyin helal olması dine bağlıdır. Bunlar; kesilen hayvan etleri ve evlenilecek kadınlardır. Mürtedin ise dini yoktur."(El-Mebsut c: 10 s: 104)

İmam Şafii; yemek niyetiyle hayvan kesmeyi bir ibadet olarak kabul etmemesine rağmen, müslümanlar ile yahudi ve hristiyanlar dışındaki kimselerin kestikleri etlerden yemenin **Maide: 3** ve **Maide: 5** ayetlerine göre haram olduğunu söylemiştir. (Mezahibu'l-Erbaa c:1 s:729)

İbni Kayyım şöyle diyor:

"Kitap ehli dışındakilerin kestiği ölü hükmündedir. Kitap ehli dışındaki müşriklerin kestiğinin haram olmasının bizim bildiğimiz ve bilmediğimiz birtakım faydaları vardır." (İlamu'l-Muvakkiin)

İbni Mesud, İbni Abbas, Ali, Cabir ve Ebu Burde'den yapılan rivayetlerden de açıkça anlaşıldığı gibi; müslümanlar Fars ve Rum diyarlarını fethettikleri zaman bu gibi karışık milletlerin bulunduğu diyarlarda, hayvan kesenlerin müşrik mi yoksa ehli kitap mı olduklarını araştırıyorlardı. (El-Muğni ala muhtar el-harki c:9 s:393)

(*) El-Muğni c: 9 s: 392-393

Kurtubi Tefsiri c: 6 s: 77-78

(**) İbn Kudame el-Muğni c: 9 s: 388

El-Mecmuğ Şeru'l-Muhazzeb c: 9 s: 81

El-Umm Şafii c: 6 s: 155

El-Umm Şafii c: 7 s: 331

İmam Muhammed El-Mebsut el yazması s: 142-143

Merdavi El-İnsaf c:10 s:389

İbn Neccar Münteha'l-İradat c: 2 s:513

2 - Kesen Kişinin Genel Vasıfları:

a - Kadın:

Alimlerin çoğuna göre; kadın hayızlı bile olsa kestiği yenir. Fakat erkeğin kesmesi müstehaptır.

Ka'b b. Malik'in cariyesi, Sel dağında koyunlarını otlatırdı. Koyunlardan biri yaralanınca hemen bir taş parçasıyla hayvanı kesti. Ka'b Rasulullah'a durumu sorunca Rasulullah (s.a.s):

"Ondan yiyin!" dedi.

(Buhari, Ahmed)

b - Deli, Sarhoş ve Bülüğa Ermemiş Çocuk:

Cumhur'a göre; delinin, sarhoşun ve bulüğa ermemiş çocuğun kestiği yenilmez.

İmam Şafii'ye göre; delinin, sarhoşun ve bulüğa ermemiş çocuğun kestiği yenir, fakat mekruhtur.

Deli, sarhoş ve bulüğa ermemiş çocuğun kestiği hayvanın etinden yenip yenmeyeceği konusundaki ihtilaflar, kesimde niyetin şart olup olmamasından kaynaklanmaktadır.

Cumhur, hayvan kesmeyi ibadet olarak kabul ettiği için niyeti şart koşturmuştur. "Deli, sarhoş ve bulüğa ermemiş çocuğun niyetleri geçersiz olduğu için kestikleri hayvanın eti de yenmez" demişlerdir.

İmam Şafii, hayvan kesmeyi ibadet olarak kabul etmediği için niyeti de şart görmemiştir. "Deli, sarhoş ve bulüğa ermemiş çocuk, iki şah damarı ile yemek ve nefes borularını tamamen veya çoğunu keserek hayvanı boğazlasalar, kestikleri yenir" demiştir.

3 - Kesim Şartları:

a - Niyet:

Cumhura göre; hayvanı, yemek niyetiyle kesmek şarttır. Çünkü hayvan kesmek bir ibadettir. İbadetler ise niyetsiz kabul edilmez.

Delilleri:

1 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Rabbin için namaz kıl ve hayvan (kurban) kes.!"

(Kevser: 2)

Allah (c.c) bu ayette, namaz ile hayvan kesmeyi yan yana zikretmiştir. Bu da, hayvan kesmenin ibadet olduğunu gösterir. İbadetler ise niyet olmaksızın kabul edilmezler. Dolayısıyla hayvanı yemek niyetiyle kesmek şarttır. Sadece öldürme niyetiyle veya kaza ile kesilen hayvanların eti haramdır.

2 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Kestiğiniz hayvanların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır. Ancak sizin takvanız O'na ulaşır.." (Hac: 37)

Allah (c.c) bu ayeti kerimede müslümanlara hitab ederek şöyle buyuruyor: "Ey müslümanlar! Kestiğiniz hayvanların ne eti ne de kanı bana ulaşır. Bunlar bana ulaşsın diye hayvan kesmenizi emretmedim. Bana ulaşacak olan ancak takvanız yani, hayvanları benim rızam için kesmeye dair içinizden geçirdiğiniz niyetinizdir. Bundan başka hayvandan hiçbirşey bana ulaşmaz."

Bu ayet gösteriyor ki, kesim sırasında niyet şarttır. Niyetin şart olması hayvanı, besmele ile Allah için kesmenin ibadet olduğunu gösterir. Çünkü, birşeyin Allah katında geçerli olabilmesi için niyet şart ise, o şey bir ibadettir. Hayvan kesme ameline de niyet şart olduğu için o da bir ibadettir.

İmam Şafii'ye göre; hayvan kesmek bir ibadet değildir. Eğer kesilmesi gereken organları kesilmişse, yeme niyetiyle kesilmemiş olsa bile eti yenir.

b - Allah'ın Adını Zikretmek (Besmele Çekmek):

İmam Ahmed ve İmam Malik'in meşhur olan görüşüne, Hanefilerin tamamına göre; müslümanın, hayvan keserken Allah'ın adını zikretmesi şarttır. Keserken kasten üzerine Allah'ın adı zikredilmeyen hayvanın etinden yemek haramdır. Fakat, kesim sırasında Allah'ın adını zikretmeyi unutarak terkeden müslümanın kestiği hayvanın eti helaldir.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen (hayvan)ları yemeyin!" (En'am: 121)

2 - "Üzerine Allah'ın ismi zikredilen (hayvan)ın etini yiyin!" (En'am: 118)

3 - Rasulullah (sas) şöyle buyuruyor:

"Ümmetimin yanılarak, unutarak, baskı altında kalarak işledikleri bağışlanmıştır." (İbni Mace, Taberani)

İmam Ahmed ve İmam Malik'in bir görüşüne göre; müslüman kesim sırasında Allah'ın adını zikretmeyi unutarak bile terketse, kestiği hayvanın eti haram olur.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen(hayvan)ları yemeyin!" (En'am: 121)

2 - Adiy b. Hatem, Rasulullah'a şöyle sordu:

"Av köpeğimi salıyorum. Fakat beraberinde bir başka köpek daha görüyorum. Ve avı hangisinin tutup öldürdüğünü bilemiyorum. Bu durumda ne yapayım?" Rasulullah ona şöyle dedi:

"Böyle bir avı yeme! Çünkü sen sadece kendi köpeğin için besmele çekmiş, diğeri için çekmemişsin."

(Buhari, Müslim, Ahmed)

Şafilere, İmam Ahmed ile İmam Malik'in bir görüşüne göre; kesim sırasında Allah'ın adını zikretmek sünnettir, şart değildir. Allah'ın adını zikretmeyi bilerek terketmek ise mekruhtur. Fakat kesilen hayvanın eti haram olmaz.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"...Sizin kestiğiniz müstesna..." (Maide: 3)

Allah (c.c) bu ayette keseni zikretmiştir. Besmeleyi zikretmemiştir. Ayrıca Allah (c.c), kitap ehlinin kestiğini helal kılmıştır. Halbuki onların çoğu kesim yaparken besmeleyi zikretmez. Bu ayet besmelenin şart olmadığını gösteriyor.

2 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen (hayvan)ları yemeyin!" (En'am:121)

Bu ayetten; "besmelesiz kesilen hayvanların etinden yemenin haram olduğu" değil, "Allah'ın isminden başka

isim zikredilerek kesilen hayvanların etinden yemenin haram olduğu" anlaşılmaktadır.

3 - Aişe (r.a)'dan yapılan bir rivayet de bu görüşü desteklemektedir. Aişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.s)'e bir grup müslüman geldi ve dediler ki:

"Yeni müslüman olmuş bir kavim bize et getiriyor. Keserken Allah'ın ismini zikredip zikretmediklerini bilmiyoruz. Ne yapalım?" Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Siz Allah'ın adını zikrederek yiyin" buyurdu.

(Buhari, Ebu Davud, Nesei, İbni Mace, Malik)

Şayet Allah'ın adını zikretmek şart olsaydı, kesim sırasında üzerine Allah'ın adı zikredilip zikredilmediği şüpheli olan etlerin yenmesine izin verilmezdi.

4 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kesim sırasında Allah'ın adını zikretse de zikretmese de müslümanın kestiği helaldir."

(Ebu Davud, Darekutni)

5 - İbni Abbas şöyle dedi:

"Bir müslüman, Allah'ın ismini anmadan bir hayvan keserse onun etinden yiyin! Çünkü "müslim" kelimesinde Allah'ın isimlerinden bir isim (olan Selam) vardır."

(Darekutni)

Hayvan keserken bilerek besmeleyi terkeden müslümanın durumu üç şekildedir:

1 - "Benim kalbim Allah'ın ismi ve tevhidle doludur. Dilimle söylemem gerekmez." Böyle düşünen müslümanın kestiği yenir. Çünkü Allah'ı zikretmiş ve yüceltmıştır.

2 - "Hayvanı keserken besmele söylemek şart değildir. Çünkü bu bir ibadet değildir, ben et yemek için kesiyorum" Böyle düşünen müslümanın kestiği de yenir. Çünkü delili bulunan bir alimin (İmam Şafii'nin) görüşüne dayanmıştır

3 - "Ben besmele çekmiyorum. Besmelenin kıymeti nedir ki?" Böyle düşünen kişinin kestiği yenmez. Çünkü bu kişi besmeleyi küçümsediği için mürted olmuştur.

(İbni Arabi, Kurtubi-Ahkamu'l-Kur'an c: 7 s: 50)

4 - Kesim Şekli:

Tezkiye : İslam Şeriatinde hayvan kesmek tezkiye olarak isimlendirilir. Tezkiye kelimesi hayvan için kullanıldığında hayvanı, iki şah damarı ile birlikte yemek ve nefes borularından kesmek manasına gelir.

Şer'i tezkiye iki türlüdür:

1 - İhtiyari Tezkiye: Keçi, koyun, inek gibi rahatlıkla kesilebilen hayvanların, iki şah damarı ile yemek ve nefes borularının hepsini veya çoğunu kesmektir. Buna zebh denir.

Rasulullah Huzaa'lı Büdeyl b. Verka'yı Mina vadişine boz bir deve üzerinde gönderdi ve şunu ilan ettirdi:

"Dikkat edin zebh boğaz ile gerdan arasında yapılır. Ayrıca hayvanın can vermesinde acele etmeyin!"

(Darekutni)

2 - Zaruri Tezkiye: Kolaylıkla tutulup kesilemeyen vahşi hayvanları veya azgın deve ve sığırları, keskin bir alet ile vücudunun herhangi bir yerinden kanını akıtarak kesmektir. Buha nahr denir. Bu türlü kesim İslam şeriatinde caizdir.

Bununla ilgili olarak şöyle bir rivayet vardır:

Rasulullah (s.a.s) zamanında bir deve azmıştı. Bu deveyi yakalamak için bir grup atlı peşine düştü. Fakat onu yakalayamadılar. Bir adam okunu deveye sapladı ve onu öldürdü. Rasulullah (s.a.s) bu hadiseyi duyunca şöyle buyurdu:

"Bu hayvanlar bazen vahşi hayvanlar gibi olurlar. Böyle olanları, bu adamın yaptığı gibi yap(arak öldürün)m."

(Buhari)

a - Hayvanda Kesilmesi Gereken Organların Sayısı:

Bütün alimlere göre; kesilecek hayvanın, yemek ve nefes boruları ile iki şah damarı kesilmelidir. Fakat bu organlardan en az kaç tanesinin kesilmesi gerektiğinde ihtilaf vardır.

İmam Ebu Hanife'ye göre; bu organlardan en az üç tanesinin kesilmesi gerekir. Hangileri kesilirse kesilsin farketmez.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kanı istediğin şey ile akıt ve Allah'ın adını an"

(Ebu Davud, Nesei, İbni Mace)

İmam Ebu Yusuf'a göre; yemek ve nefes boruları ile birlikte şah damarlarından birinin kesilmesi şarttır.

İmam Muhammed'e göre; sayılan bu dört organdan her birinin çoğu muhakkak kesilmelidir.

Malikiler'e göre; nefes borusu ve iki şah damarının hepsini kesmek şarttır. Yemek borusunu kesmek ise şart değildir.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kanı akıtılanları ve Allah'ın ismi zikredilerek kesilenleri ye." (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Diş ve tırnak dışında, iki damarı kesebilecek aletlerle kesilen hayvanları yiyin." (Taberani)

Birinci delil; damarları kan akacak kadar kesmeyi şart koşuyor.

İkinci delil; iki damarın kesilmesini şart koşuyor. Şah damarları, nefes borusu kesilmeden kesilemezler. Dolayısıyla nefes borusu ve iki damarın kesilmesi şarttır.

Şafii ve Hanbeliler'e göre; yemek ve nefes borularını kesmek şarttır. Çünkü ancak bunlar kesildiği zaman hayat kaybolur. İki şah damarını kesmek ise müstehaptır.

b - Hayvanda Kesim Yeri:

Şafii, Hanbeli ve Malikiler'e göre; hayvanı, gırtlığının ortasından kesmek gerekir. Fakat, nefes borusu ile diğer kesilecek organlar aşağıda kalacak şekilde, gırtlığının üst kısmından kesilen hayvanın eti yenmez. Çünkü nefes borusunun kesilmesi şarttır. Bu şekildeki kesimle nefes borusu kesilmemiş olur.

Hanefilere ve bazı Malikilere göre; hayvan gırtlığının üst kısmından kesilse bile eti helaldir. Çünkü nefes borusunu kesmek şart değildir. İki şah damarının ve yemek borusunun kesilmesi yeterlidir.

c - Enseden Kesmenin Hükümü:

Malikilere göre; enseden kesilen hayvanın eti helal değildir. Çünkü bu şekilde kesimde, iki damar ile yemek ve nefes boruları kesilmeden önce kemik iliği kesilmiş olur. Kemik iliği kesilince hayvan ölür. Dolayısıyla şah damarları ile yemek ve nefes borusu kesilse bile hayvan öldükten sonra kesilmiş olur ve eti, ölü hayvan eti hükmünü alır. Bu da haramdır.

Hanbeli, Şafii ve Hanefiler'e göre; enseden kesilen hayvanın eti helal olmasına rağmen mekruhtur. Hayvana eziyet verdiği için bu şekilde kesim yapan haram işlemiş olur.

Fakat hayvan enseden kesilirken hızlı bir şekilde, kesilmesi gereken organlarla birlikte kesilir ve hayvanda da bir hayat belirtisi bulunursa, o hayvanın eti yenir. Hayvandaki hayat belirtisi ise; kesildikten sonra, hareket etmesi veya kan fışkırmasıdır.

Hanefi, Şafii ve Malikilere göre; hayvan gırtlğından kesilirken, daha ileri gidilerek kemik iliği veya boynu tamamen kesilirse, eti yenir fakat mekruhtur.

Hanbelilere göre; bu şekildeki kesim caizdir ve eti helaldir.

5 - Kesme Aleti:

Bütün Alimlere göre; demir, kaya, değnek, sopa, cam vb. kanı akıtabilen ve kesilmesi gerekli olan damarları yarabilen her türlü aletle hayvan kesmek caizdir.

Hanefi ve Malikilere göre; diş, tırnak ve kemikle kesmek caizdir. Çünkü önemli olan kanın akıtılmasıdır.

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Kanı istediğin şey ile akıt ve Allah'ın adını an"

(Ebu Davud, Nesei, İbni Mace)

Hanbeli ve Şafilere göre; diş, tırnak ve kemikle kesmek caiz değildir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Diş ve tırnak dışında iki damarı kesebilecek aletlerle kesilen hayvanları yiyin"

(Taberani)

Kestikleri Et ve Kadınlarıyla Evlenilmesi Müslümanlara Helal Olan Kitap Ehli Kimdir?

"Kitap ehli" kelimesi; semavi kitaplara tabi olan manasına gelmektedir. **Bütün alimlere** göre; bu kelimedен, yalnız yahudi ve hristiyanlar kastedilmektedir.

Delilleri:

1 - **Kitap yalnız bizden önceki iki topluluğa** (hristiyan ve yahudilere) indirildi, **biz ise onların okumasından gerçekten habersizdik dememeniz için indirdiğimiz bu mübarek kitaba uyun ve Allah'tan korkun ki, size merhamet edilsin!** (En'am: 155- 156)

Allah (c.c) bu ayeti kerimede "**kitap verildi**" ibaresinden önce "**innema**" edatını kullanmıştır. "**Innema**" hasır ifade eder ve ayetin manası: "**Kitap yalnız sizden önceki iki taifeye indirildi**" olur.

Bu ayete göre; "**kitap verilenler**"den kasıt yalnız, İslam'dan önce kendilerine kitap verilmiş olan iki taifedir. Bunlar ise yahudi ve hristiyanlardır.

Ebu Bekir Cessas bu ayetin tefsirinde şöyle diyor:

"Ayetteki "**Kitap ancak bizden önceki iki taifeye indirilmiştir**" sözüyle Allah (c.c) kitap ehlinin ancak iki taife olduğunu bildiriyor. Buna göre;

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helal kılınmıştır." (Maide: 5)

ayetindeki ehli kitaptan kasıt da yahudi ve hristiyanlardır.

2 - "**Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir.**"

(Maide: 5)

Bu ayet kitap ehlinin kestiğinin helal olduğunu göstermektedir. Allah (cc) ayetin devamında; "**sizden önceki kitap verilenler**" buyurarak, ehli kitabın sadece, bizim şeriatimizden önce kendisine kitap verilenler olduğunu beyan etmiştir. Bunlar ise yahudi ve hristiyanlardır.

3 - **Alimler Davud (a.s.)'a verilen Zebur'a bağlı olanları dahi ehli kitab olarak kabul etmemişlerdir.** Çünkü Rasulullah zamanında Zebur'a bağlı hiç kimse yoktu. Yukarıdaki ayet de bunu ifade etmektedir. Dolayısıyla daha

sonra Zebur'a bağlı olduğunu iddia edenler ortaya çıksa bile, onlar ehli kitap olarak kabul edilmezler.

4 - Fıkıh usulünde şöyle bir kaide vardır: "Bir kelimenin lügat manası ile şer'i manası çelişirse, şer'i manası tercih edilir."

Buna göre; "ehli kitap" kelimesinin manası Kur'an ve sünnette açıkça beyan edildiği halde lügat manasını alarak: "Semavi bir kitaba tabi olan kişi şirk koşsa bile nasıl ehli kitaptan sayılıyorsa, Kur'an'a tabi olduğunu söyleyen fakat İslamı bozucu hareketler yapan ve Allah'a şirk koşan herkes aynı şekilde ehli kitap hükmündedir. Çünkü onlar da bir kitaba tabi olmaktadır" diyerek, İslam'dan irtidat eden mürtedlere ehli kitap hükmünü vermekten ve kestiklerini helal sayarak yemekten daha yanlış ve sapık bir görüş yoktur. Çünkü Kur'an indikten sonra iman ve küfür sınırı birbirinden ayrılmış, iyice belirginleşmiştir. Dolayısıyla, ona tam olarak inanan müslüman olur. Ona inandığını iddia ettiği halde muhalefet eden veya şirk koşanlar, ne kadar bu kitaba inandıklarını iddia etseler de mürted hükmündedirler.

Alimler, mürtedin kestiğinin yenilmeyeceği konusunda ittifak etmişlerdir. Hatta, hristiyan veya yahudi iken sonradan İslam'a giren ve daha sonra tekrar hristiyanlığa veya yahudiliğe dönen kişiye hristiyan veya yahudi hükmü verilmez, mürted muamelesi yapılır. Çünkü mürted, müslüman olduktan sonra, İslamdan dönen kafirlerin genel adıdır. Mürtedler, küfürlerinden vaz geçip tekrar İslama girmezlerse, ceza olarak öldürülürler.

Kur'an Geldikten Sonraki Ehli Kitabın Durumu:

Bazı alimlere göre; kitap ehlinden kasıt; Kur'an inmeden önce Tevrat ve İncil'e bağlı olan yahudi ve hristiyanlardır. Çünkü Allah:

"Sizden önce kitap verilenler" (Maide: 5) buyuruyor. Yani Kur'an nazil olduktan sonra hristiyan ve yahudiliğe giren kim olursa olsun ehli kitap hükmünde değildir. (Mefatihul-ğayb-Razi c: 11 s: 151)

Cumhura göre Kur'an geldikten sonrakiler de dahil olmak üzere bütün yahudi ve hristiyanların kestiği helaldir. İster Beni Tağlib hristiyanları olsun, ister başkaları far-
ketmez.

İbni Abbas şöyle diyor:

"Beni Tağlib arapları hristiyanlarla dost olmaktan baş-
ka bir şey yapmasalar bile kestikleri yenir. Çünkü Allah
(cc) şöyle buyuruyor:

**Kim onlarla (Yahudi ve hristiyanlarla) dost olursa o
da onlardandır."** (Maide: 51)

**Ehli Kitabın Allah'tan Başkası Adına
Kestiklerinden Yemenin Hükmi:**

**Sahabelerin çoğu, Hanefi, Şafii, Hanbeli, Maliki ve
Zahirilerin çoğuna göre;** yahudi ve hristiyanlar, Allah' ın
isminden başka bir isim (İsa, Musa, Uzeyr vb.) zikrede-
rek kesim yapırlarsa, kesilen bu hayvanın etinden yemek
haramdır.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

**"Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen (hayvan)ları ye-
meyin."** (En'am: 121)

**2 - "(Allah) muhakkak ki size ölüyü, kanı, domuz eti-
ni ve Allah'tan başkası adına kesilenleri haram kıldı."**

(Bakara: 173)

**Mekki surelerden olan Nahl: 115 ve En'am: 145 aye-
tinde de yukarıda sayılan dört şey haram kılınmıştır.**

**İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed'in bir gö-
rüşüne göre;** onların, kendi kilise ve dini bayramları için
kestikleri hayvanların etinden yemek mekruhtur. Çünkü
bu, şirki yüceltmektir ve kesim Allah için yapılmamıştır.

**Ata, Mekhul, Hasan el-Basri, Şa'bi, Said İbni Mü-
seyyeb, Evzai, Zeyd b. Sa'd ve Malikilerden Eşhab'e gö-
re keserken Allah'ın isminden başka bir isim zikretseler
bile, kitap ehlinin kestiği yenir.**

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) sizin için helaldir"

(Maide:5)

Allah (c.c) kitap ehlinin (yahudi ve hristiyanların) nasıl kestiğini ve keseceklerini çok iyi bilmektedir ve ayette bu konu hakkında hiç bir şart koşmadan, genel olarak onların (yahudi ve hristiyanların) kestiğini helal kılmıştır. Bu da, kesim şeklinin ve kesim sırasında zikredilen sözlerin önemli olmadığını göstermektedir. Önemli olan yahudi ve hristiyan dinine mensup olmaktır.

2 - Sahabi Ebu'd-Derda'ya, Circis adındaki bir kilise için kesilmiş olan koçun etinden yenilip yenilemeyeceği soruldu. O da:

"Allah'ım! Senin affını dilerim. Bunlar kitap ehlidir. Kestikleri bizim için helaldir. Bizim kestiğimiz de onlar için helaldir" diyerek bu etten yemeyi helal görmüştür.

(Taberi, Cassas-Ahkamul Kur'an)

3 - İbni Zeyd şöyle demiştir:

"Allah bize kitap ehlinin kestiğini genel olarak helal kılmıştır ve hiç birşeyi istisna etmemiştir."

4 - İkrime'den İbni Abbas şöyle dedi: "Allah (c.c):

"Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen (hayvan)ları yemeyin."

(En'am: 121)

buyurduktan sonra bu hükümden yahudi ve hristiyanları istisna etmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Ehli kitabın yemeği (kestiği) size helal kılındı."

(Maide: 5)

(Yani ehli kitabın kestiklerinin helal olabilmesi için besleme çekmesi gerekmez.)

Ayetteki kitap ehlinin kasıt yahudi ve hristiyanlarıdır."

(Ebu Davud, Kurtubi Tefsiri)

İbn Abbas (ra) şöyle dedi:

"Hristiyanlar her ne kadar Mesih'in ismini zikrederek hayvan kesseler de, hristiyanlığa bağlı oldukları için kestikleri yenir. Aynı şekilde yahudiler de her ne kadar Uzeyr'in ismini zikrederek hayvan kesseler de yahudiliğe bağlı oldukları için kestikleri yenir."(Kurtubi Tefsiri c: 6 s: 53)

İbni Abbas şöyle dedi:

"Yahudi ve hristiyanların kestiklerinin yenmesinin sebebi; Tevrat ve İncil'e inanmış olmalarıdır."

(**Hakim rivayet etti ve sahih dedi.**)

Şafii alimlerinden **Ebu'l-Feth Nasr b. İbrahim en-Nablusi** şöyle dedi:

"Allah, keserken Allah'tan başkasının ismini zikrettikleri halde, bir kitab'a ve bir nebiye bağlı olduklarını iddia ettikleri için kitap ehlini müşriklerden ayrı tutmuş ve kestiklerini helal kılmıştır."

(**İbni Arabi-Ahkamu'l-Kur'an c: 2 s: 42**)

Ehli kitabın, Allah'tan başkası adına kestiği hayvanların etinden yemenin haramlığı konusunda çıkan ihtilafın temel sebebi, nasih ve mensuh konusuyla ilgilidir.

Bu etin helal olduğunu söyleyen alimler; **Maide: 5** ayetinin, **En'am: 121** ayetinden istisna edildiğini söylemişlerdir.

Bu etin haram olduğunu söyleyen alimler ise **En'am: 121** ayetinin **Maide: 5** ayetinden istisna edildiğini söylemişlerdir.

Ehli Kitabın, Hayvanı Nasıl Kestiğini Araştırmak Şart mıdır?

Malikilere göre; müslümanların, kesim sırasında ehli kitabın Allah'tan başka birşeyin ismini zikredip zikretmediğini araştırmaları gerekir. Hatta hayvanın nasıl kesildiğini bizzat gidip görmelidirler. Ancak bu şartla onların kestiklerinden yenilir.

Diğer alimlere göre; böyle bir araştırma yapmak şart değildir. Ancak, kesim yaparken Allah'ın isminden başka bir varlığın ismini zikrettikleri duyulursa, müslümanların bu etten yemesi haram olur.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) Hayber günü kendisine ikram edilen, yahudinin kestiği koyun budundan yemiş ve hayvanın nasıl kesildiğini araştırmamış, böyle bir araştırma

yapılmasını da emretmemiştir. Böyle birşey olsaydı muhakkak bize ulaşırdı.

2 - Zühri, hristiyan arapların kestiklerini yemede bir sakınca görmemiş ve şöyle demiştir:

"Şayet Allah'tan başkasının adını zikrettiklerini duyan yemezsin. Ama duymazsan yemende bir sakınca yoktur. Çünkü, Allah onların küfrünü bildiği halde kestiklerini helal kılmıştır." (Buhari)

Ehli Kitabın Kesim Sırasında Besmele Çekmesi Şart mıdır?

İmam Ebu Hanife, İmam Ahmed, İmam Şafii, Maliki-ler, Ali, Nehai, Hammad, İshak'a göre; ehli kitabın kestiklerinden yemek için, kesim sırasında Allah'ın ismini zikretmeleri (besmele çekmeleri) şart değildir. Bu şart ancak müslümanlar için geçerlidir.

İmam Nevevi şöyle demiştir:

"Kesim sırasında ister Allah'ın ismini zikretsin ister zikretmesin, Kitap ehlinin kestiği helaldir. Kur'an'ın zahiri manası bunu ifade etmektedir. Bu, bizim ve cumhurun görüşüdür."

İmam Taberi şöyle diyor:

"Kitap ehlinin kestiğinden yemenin helal olması için Allah'ın ismini zikretmeleri şart değildir. Çünkü onlar Allah'ın ismini söyleseler bile gerçek mabud olan Allah'ı kastedmezler. Mesih'in babası veya Uzeyr'in babası olduğuna inandıkları Allah'ı kastederler. Gerçek ma'budun ismini kastederek söyleseler bile kafirin besmele çekip çekmemesi önemli değildir. Çünkü onların ibadetleri geçersizdir." (Kurtubi Ahkamu'l-Kur'an c: 6 s: 52)

İkrime'den İbni Abbas şöyle dedi: "Allah (c.c):

"Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen (hayvan)ları yemeyin." (En'am: 121)

buyurduktan sonra bu hükümden yahudi ve hristiyanları istisna etmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Ehli kitabın yemeği (kestiği) size helal kılındı."

(Maide: 5)

(Yani ehli kitabın kestiklerinin helal olabilmesi için besmele çekmesi gerekmez.)

Ayetteki kitab ehlinde kasıt yahudi ve hristiyanlardır." (Ebu Davud, Kurtubi Tefsiri)

Hanefi ve Hanbelilerin bir kısmına göre; ister müslüman olsun, ister ehli kitab olsun, besmeleyi bilerek zikretmeyen kimsenin kestiği hayvandan yemek haramdır.

Delilleri:

1 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Allah'ın ayetlerine inanıyorsanız, üzerine O'nun adı anılardan yiye!" (En'am: 118)

2 - "Üzerine Allah'ın ismi zikredilmeyen (hayvan)ları yemeyin!" (En'am: 121)

Ehli Kitabın Kestiği Her Hayvan Yenir mi?

Bütün alimlere göre; ehli kitabın kestiği hayvanın, İslam şariatinde yenmesi helal olan hayvanlardan olması gerekir. Örneğin; ehli kitap bile kesse domuz eti yenmez.

İmam Malik'e göre; yahudi ve hristiyanların kestikleri, kendi şariatlerinde haram, fakat bizim şariatimizde helal olan deve, ördek, kaz gibi hayvanların etinden yemek mekruhtur.

İmam Ebu Hanife, İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; helaldir. Çünkü bizim şariatimizde bu hayvanları yemek helaldir.

Ehli Kitabın Kestiği Hayvandan Kan Akması Şart mıdır?

Cumhura göre; ehli kitabın kestiği hayvanın yenilebilmesi için, ondan kan akıtması şarttır. Boğarak veya boynunu kopartarak öldürdükleri hayvanların eti yenmez.

Malikiler'den İbni Arabi'ye göre; kitap ehlinin yemek için öldürdüğü hayvandan kan akıtmaları şart değildir.

Ehli Kitap Dışındaki Müşriklerin Kestiklerinin Yenileceğine Dair Verilen Yanlış Fetvaların Tashihi:

Eski alimlerden hiçbirisi, müslüman, ehli kitab veya ehli kitaptan sayılan taifeler dışındaki müşrik, putperest ve mürtedlerin kestiklerinin yenileceğine dair bir fetva vermemiştir. Fıkıh kitaplarında da buna dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Ancak yakın geçmişte bazı kimseler ehli kitabın dışındaki müşriklerin kestiklerinin yenileceğine dair fetvalar vermişlerdir. Bu fetvaları tek tek zikredip Allah'ın izniyle onların hatalı olduklarını ispatlayacağız. Ta ki bu konuda onlara tabi olanların hiçbir mazereti kalmasın!

Bu yanlış iddialara geçmeden önce, kesilen hayvanların etlerinden yemenin helalliğine veya haramlığına dair birkaç önemli noktayı açıklamakta fayda vardır.

Etlerin Yenmesinde Aslolan Haramlıktır:

Bütün alimlere göre; hayvan etlerinin yenmesinde aslolan helallik değil haramlıktır. Yani hayvanların etlerinden yemek genel olarak haramdır. Ancak istisna edilenler helal kılınmıştır.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyuruyor:

"Canlı hayvandan kesilen et, ölü hayvan eti hükmündedir." (Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace, Ahmed)

Bu hadis, canlı hayvan etlerinden yemede de aslolanın helallik değil haramlık olduğunu gösteriyor. Canlı hayvan helal olsaydı, ondan kesilen parçanın da helal olması gerekirdi. Çünkü helal olan birşeyin parçası da helaldir. Demek ki hayvanların etlerinden faydalanmada aslolan haram olmalarıdır. Ancak bundan belli şartlar altında müslüman, hristiyan veya yahudilerin kestikleri istisna edilmiştir.

2 - Bilinen bir şer'i kaide vardır: **"Ölü hayvan necistir."** Bu kaideden ancak müslümanlar ile yahudi ve hris-

tiyanların belirli şartlar altında keserek öldürdükleri istisna edilmiştir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Ölü eti, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilen, boğul(arak öldürül)müş, (taş, sopa vb. şeylerle) vurul(arak öldürül)müş, yüksek bir yerden yuvarlan(arak öl)müş, (herhangi bir hayvan tarafından) boynuzlan(ıp öl)müş, yırtıcı hayvanlar tarafından parçalan(arak öl)müş olan hayvanlar size haram kılındı. Ancak sizin (ölmeden yetişip) kestiğiniz müstesna..." (Maide: 3)

Allah (c.c) bu ayetin başında bütün ölüleri ne şekilde olursa olsun, ister kesilerek ölsün, ister kendiliğinden ölsün haram kıldığını belirtiyor. Hatta konunun daha iyi anlaşılması için, o zamanki müşriklerin ölü olarak kabul etmedikleri, yuvarlanarak, vurularak, düşerek, boğularak, yırtıcı hayvanın saldırısına uğrayarak ölen hayvanları da zikrediyor ve bunların da haram olduğunu bildiriyor. Daha sonra bunlardan, "ancak sizin (yetişip) kestiğiniz müstesna" diyerek, müslümanların kesmiş olduklarını istisna ediyor. Yani, sadece müslümanların belirli şartlar altında keserek öldürdükleri hayvanlar helal, bunun dışındaki hayvanlar, ne şekilde ölürlerse ölsünler, etlerinden yemek haramdır. Daha sonra Allah (c.c) "Ehli kitabın yemeği (kestiği) size helaldir" (Maide: 5) buyurarak ehli kitabın kestiğini de istisna ediyor. Bundan sonra müslümanların ve ehli kitabın belirli şartlar altında kestiği dışında, bütün hayvanların etleri haram olarak kalmıştır.

Maide: 5 ayetiyle müşriklerden kitap ehlinin kestiğinin istisna edilerek helal kılınması da; etlerde aslolanın helallik değil haramlık olduğunu göstermektedir. Zira öyle olmasaydı helal olan birşeyden helal olan birşeyin istisna edilmesi (haşa) saçma olurdu. (Allah (c.c)'yu böyle şeylerden tenzih ederiz.)

Yeme Niyetiyle Hayvan Kesmek İbadettir.

Cumhura göre; Allah'ın adını zikrederek, hayvanı yeme niyetiyle kesmek bir ibadettir. Putperestlerin ve diğer

müşriklerin ibadetleri geçersiz olduğu için kestiklerinden yemek de haram olur.

Fakat Allah (c.c) müşriklerden sadece ehli kitabı istisna etmiş, onların kestiklerini müslümanlara helal kılmıştır.

İmam Taberi şöyle diyor:

"Kitap ehlinin kestiğinin helal olabilmesi için Allah'ın ismini zikretmeleri şart değildir. Çünkü onlar Allah'ın ismini söyleseler bile, gerçek mabud olan Allah'ı kastetmezler. Mesih'in babası veya Uzeyr'in babası olduğuna inandıkları Allah'ı kastederler. Gerçek mabudun ismini kastederek söyleseler bile, kafirin besmele çekip çekmemesi önemli değildir. Çünkü onların ibadeti geçersizdir."

(Kurtubi Ahkamu'l-Kur'an c: 6 s: 52)

Yeme Niyetiyle Hayvan Kesme Konusunda Kıyas Yapılamaz:

Cumhura göre; Allah'ın adını zikrederek yeme niyetiyle hayvan kesmek bir ibadet olduğu için, bu konuda kıyasa yer yoktur, yapılan icthadlar geçerli değildir. Tıpkı diğer ibadetlerde (namaz, oruç, hac) olduğu gibi... Nasıl bu gibi konularda icthad yapılamıyor ve sadece Allah ve Rasulü'nün dediğine tabi olunuyorsa hayvan kesme ibadetinde de böyle yapılması gerekir. Bu konuda da sadece Allah (c.c)'nun buyruğuna tabi olunur. Kıyas, ek-siltme, arttırma veya icthad yapılmaz. (*)

İddialar:

1 - Müşriklerin kestiklerinin yenilmeyeceğine dair hiç bir delil yoktur ve kesen kişinin dini önemli değildir.

Muhammed Reşid Rıza şöyle diyor:

"Kur'an-ı Kerim putperestlerin ve arap müşriklerinin

(*) Bidayetu'l Müctehid c: 1 s: 469-473

İlamu'l Muvakkın c: 2 s: 173-174

Ahkamu'l Kur'an, İbni Arabi c: 2 s: 741

kestiği hayvanları, onların kadınlarıyla evlenmeyi genel olarak haram kıldığı gibi her yönüyle haram kılmamıştır. Müşriklerin ve putperestlerin kestiklerinden haram kılınan sadece; Allah'tan başka bir isim zikrederek kestikleri, yedikleri ölü hayvanlar, kan ve domuz etidir."

(Menar Tefsiri c: 6 s: 153-154)

Reşid Rıza'nın iddiasına göre ölü, kan, domuz eti ve Allah'ın ismi dışında bir isim zikredilerek kestikleri dışında müşriklerin yemek için ve ticaret için kestikleri hayvanların eti yenir.

Şeyh Faysal Mevlevi şöyle diyor:

"Kur'an'da müşriklerin veya putperestlerin kestiği hayvanların etini yemenin helal veya haram olduğunu açıkça bildiren herhangi bir nas yoktur. Kur'an'da ancak Allah'ın isminden başka isimler zikredilerek kesilen, putlara kesilen, boğulmuş olan, vurulup öldürülen, uçurumdan yuvarlanıp ölen, yırtıcı hayvanların parçaladığı, kendiliğinden ölen hayvanlar ile kan ve domuz eti haram kılınmıştır.

Kesilen hayvanın etinin haram olup olmaması kesenin müslüman, müşrik veya ehli kitap olmasına bağlı değildir. Yani kesenin dini önemli değildir. Hayvanın kim için kesildiği önemlidir. Eğer hayvan putlara veya sahte ilahlara yaklaşmak için kesilmişse, kim keserse kessin eti haramdır.

Aynı şekilde, şer'i şartlara uygun olarak kesilen hayvanın etinden yemek helal, şer'i şartlara muhalif olarak kesilenlerden yemek ise haramdır. Dolayısıyla eğer bir müşrik, hayvanın iki şah damarı ile nefes ve yemek borusunu tamamen veya çoğunu keserse ve kesim sırasında Allah'tan başkasının ismini zikretmezse kestiği helaldir, yenilebilir.

Kur'an'da, "eğer kesen müşrikse, kestiği hayvanın eti yenilmez" diye bir kaide yoktur"

(Şihab dergisi yıl:8 sayı:1 sayfa:15 hicri:1394 Lübnan)

Cevap: "Müşriklerin Allah'ın ismi dışında bir isim zikrederek kestikleri hayvanların etleri haramdır. Fakat Al-

lah'tan başkasının ismini zikretmeden kesim yaparlarsa, kestikleri hayvanların etleri helal olur" demek yanlıştır.

Çünkü Rasulullah (s.a.s) ve sahabeler, yahudilerle hristiyanlar dışındaki müşriklerin kestiklerini asla yememişlerdir. Onlar o müşriklere; "hayvanı keserken Allah'ın isminden başka bir isim zikrederek mi kestiniz, yoksa zikretmeden, etini yemek için mi kestiniz?" diye bir soru sormamışlardır.

Daha önce zikrettiğimiz **Ahmed b. Hanbel**'de geçen hadiste, Rasulullah (s.a.s)'in **Nıptıların** diyarına giden sahabelere söylediği sözlerden de, ehli kitap dışındaki müşriklerin nasıl keserlerse kessinler, kestiklerinden yemenin haram olduğu açıkca belirtilmiştir.

Daha önce ehli kitap dışındaki müşriklerin kestiğinin yenmeyeceği konusunda zikrettiğimiz, **Müslim**'de geçen "**berberiler ve mecusiler**" hadisi de sahabelerin, ehli kitap dışındaki Berberi ve Mecusi gibi müşriklerin kestiklerini genel olarak yemediklerini açıkca göstermektedir. Onlara kesim yaparken Allah'ın isminden başka bir isim zikredip zikretmediklerini sorduklarına dair ne bu ne de başka rivayetlerde hiç bir açıklama yoktur.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Allah (c.c) bütün ölü hayvan etlerini haram kılmıştır. Ancak bundan **Maide: 3** ayetiyle müslümanların, **Maide: 5** ayeti ile de ehli kitabın belirli şartlarla kestiği hayvanların etlerini istisna ederek, yalnız bunların helal olduğunu bildirmiştir. Dolayısıyla müslüman ve ehli kitap dışında kalan insanların kestiği hayvan etlerinin helal olabilmesi için delil gerekir. Buna dair ise hiçbir delil yoktur.

Cumhura göre; hayvan kesmek bir ibadettir. Müşrik ve putperestlerin yaptıkları ibadetler ise geçersizdir. Bu sebeple kestikleri hayvanların etleri de müslümanlara haramdır. Fakat Allah (c.c) **Maide: 5** ayetiyle bu haram hükminden sadece ehli kitabı istisna etmiştir.

Taberi'nin: "Kitap ehlinin kestiğinin helal olabilmesi için Allah'ın ismini zikretmeleri şart değildir. Çünkü onlar Allah'ın ismini söylese bile, gerçek mabud olan Allah'ı kastetmezler. Mesih'in babası veya Uzeyr'in babası oldu-

ğuna inandıkları Allah'ı kastederler. Gerçek mabudun ismini kastederek söyleseler bile, kafirin besmele çekip çekmemesi önemli değildir. Çünkü onların ibadeti geçersizdir." (Kurtubi Ahkamu'l-Kur'an c: 6 s: 52)

sözü de bu konuya işaret etmektedir.

İmam Şafii; hayvan kesmeyi bir ibadet olarak kabul etmemesine rağmen, müslümanlar ile yahudi ve hristiyanlar dışındaki kimselerin kestikleri etlerden yemenin Maide: 3 ve Maide: 5 ayetlerine göre haram olduğunu söylemiştir.

İmam Serahsi de kesilen etlerin ve evliliğin dine bağlı olduğunu, mürtedin ise dininin olmadığını söylemiştir.

İbn Kayyım de kitap ehlinin dışındakilerin kestiğinin ölü hükmünde olduğunu söylemiştir.

Bu açıklamalar gösteriyor ki; Faysal Mevlevi'nin "kesen kişinin dini önemli değildir" sözü Kur'an, sünnet ve alimlerin icmasıyla yanlıştır.

Etin helal olması kesenin dinine bağlı olmasaydı, Haşa Allah (c.c)'nun;

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) sizin için helal kılındı." (Maide: 5)

ayetin manası anlamsız olurdu. Çünkü o zaman böyle bir hüküm bildirmek gerekmezdi. Bu ayette bir istisna yapıldığına göre aslolan müşriklerin kestiğinin haram olmasıdır.

Bir an Kur'an ve sünnette müşriklerin kestiğinin haram olduğuna dair hiçbir delil olmadığını farzedelim. Ama Kur'an ve sünnet şer'i tek kaynak değildir. İcma da şer'i bir kaynaktır. Sahabeler; müslüman ve ehli kitap dışındaki kimselerin kestiğinin yenilmeyeceğinde icma etmişlerdir. Müslümanlar ondört asır boyunca bu icmaya uymuşlardır. Çünkü bu konuda sarîh icma vardır. Bilakis, ehli kitap dışındaki müşriklerin kestiğinin helal olduğuna dair ne Kitapta ne sünnette ne de icma da en ufak bir delil vardır.

2 - Eğer Müşriklerin kestiği etler haram ise yaptıkları yemeklerin, koparttıkları meyvelerin de haram olması gerekir.

Şeyh Faysal Mevlevi şöyle diyor:

"Kesen, sırf müslüman veya ehli kitap olmadığı için kestiği haram oluyorsa, bu hüküm niçin müşriklerin sadece kesim yapmalarına has kınıyor da diğer yaptıkları yemekleri kapsamıyor? Müşriklerin yaptıkları ekmekler, koparttıkları veya yıkadıkları meyveler niçin haram kınılmıyor? Halbuki bu işler de hayvan kesmekten farklı değildir. Çünkü sebze ve meyveler kesilmeden, hatta bazıları pişirilmeden yenmez. Aynı şekilde hayvanlar da kesilmeden yenmez."

(Şihab dergisi yıl:8 sayı:1 sayfa:15 hicri:1394 Lübnan)

Cevap: Daha önce de belirttiğimiz gibi, cumhura göre; hayvan kesmek bir ibadettir ve ibadetlerde kıyas veya ihtihadın yeri yoktur. Mesela; "vakit namazlarında secde yapılıyor, öyleyse cenaze namazında da secde yapılması gerekir" diye nasıl bir kıyas yapılamıyorsa, hayvan kesmek de bir ibadet olduğu için, bu konuda da: "Müşriklerin kestiği sebzeler helaldir, o halde kestikleri hayvanların etleri de helaldir" şeklinde bir kıyas yapılamaz. Çünkü ibadet olan konularda sadece Allah'ın bildirdiklerine tabi olunur ve hiçbir ekleme, çıkartma, kıyas veya ictihad yapılamaz. Şu da bir gerçektir ki, Rasulullah (s.a.s) ve sahabeler müşriklerin kestiği hayvanların etleri hariç bütün yemeklerini yiyorlardı.

3 - Kesilen etlerde aslolan ibahattır

Şeyh Faysal Mevlevi şöyle diyor:

"Eşyada aslolan ibahattır. Fakat bazı hayvanların etleri belli sebeplerden dolayı haram kılınmıştır. Aynı, Allah'tan başkasının adı anılarak kesilen hayvanların etleri gibi... Fakat daha sonra, o şeyin haram kılınmasının sebebi ortadan kalkarsa, asıl hüküm ne ise o hükmü alır. Yani eşyada aslolan ibahat olduğu için et de helal olmuş olur. Çünkü kesilen hayvanlar da aslolan ibahattır. Kesilen hayvan etleri ancak belli sebeplerden dolayı haram kılınmıştır. Bu sebepler ortadan kalkınca bu etler helal hükmünü alır."

(Şihab dergisi yıl:8 sayı:1 sayfa:16 hicri:1394 Lübnan)

Cevap: Eşyada aslolan ibahattır kaidesi herşeye uygulanmaz. Daha önce açıkladığımız gibi et konusunda aslolan haramlılıktır

Bir an "et meselesinde aslolan hükmün ibahat olduğunu" farzetsek bile bu, müşriklerin kestiğinin helal olduğunu göstermez. Çünkü, müşriklerin kestiğinin helal olmadığına dair naslar vardır.

Rasulullah (s.a.s)'in hadisleri, aslolan bu ibahat hükmünden ehli kitap dışındaki müşrikleri istisna etmiştir. Dolayısıyla ehli kitap dışındaki, müşriklerin kestikleri hayvanların etlerini yemek haramdır.

4 - Bakara, Maide ve En'am sureleri haramları sınırlamıştır. Fakat bu ayetlerde müşriklerin kestiklerinin haram olduğu bildirilmemiştir.

Şeyh Faysal Mevlevi şöyle diyor:

"Bakara, En'am ve Maide surelerinde haramlar zikredilmiş ve bunlar sınırlandırılmıştır; yani onlardan başka haram yoktur. Bu ayetlerde geçen haramlar içinde müşrik veya kafirlerin kestiklerinin haram olduğuna dair herhangi bir hüküm yoktur. Dolayısıyla onların kestikleri hayvanların etleri haram değil helaldir, yenilebilir."

(Şihab dergisi yıl:8 sayı:1 sayfa:16 hicri:1394 Lübnan)

Katar şer'i mahkemeler ve din işleri başkanı **Şeyh Abdullah b. Zeyd b. Mahmud** şöyle diyor:

"Kur'an'daki ayetler bütün haramları zikretmiştir. Fakat bu ayetlerde kafirlerin kestiğinin haram olduğuna dair herhangi bir ibare yoktur."

(Faslu'l-Hitab fi ibahat zebeih ehli'l Kitap s:18)

Cevap: Bakara, Maide ve En'am sureleri haramları sınırlandırmıştır. Fakat "Bunlardan başka haram yoktur" şeklinde bir iddiada bulunmak doğru değildir. Çünkü bu ayetler, nazil oldukları zamanda mevcut olan haramları sınırlandırmıştır. Şayet genel anlamda sınırlama getirseydi, Rasulullah (s.a.s) bu haram kılınanlar dışında başka hiçbirşeyi haram kılmazdı. Halbuki Rasulullah (s.a.s) yırtıcı kuşları, yırtıcı hayvanları ve ehli eşeği de haram kılmıştır.

5 - Şer'i şartlara uymasa bile bir kitap ehlinin kestiği helal oluyor da, şer'i şartlara uyarak kesen bir müşriğin kestiği niçin helal olmuyor?

Şeyh Faysal Mevlevi şöyle diyor:

"Bazı alimler, şer'i şartlara uymasalar, hatta kiliselerinin adına kesseler bile, kitap ehlinin kestiğini helal saymışlardır. Eğer bu helal ise, bir müşriğin şer'i şartlara uygun olarak ve Allah'ın isminden başka bir isim zikretmeden kestiği hayvanın etinin de helal olması gerekir. Bunun helal olması, birincisinden daha evladır."

(Şihab dergisi yıl:8 sayı:1 sayfa:16 hicri:1394 Lübnan)

Cevap: Bu iddia yanlıştır. Çünkü "Yahudi ve hristiyanlar Allah'ın isminden başka isim de zikretseler, hatta kiliselerinin adını bile zikretseler, kestikleri helaldir, yenilebilir." diyen alimler, buna;

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir."

(Maide: 5)

ayetini delil getirmişlerdir. Fakat "Müşriklerin Allah'ın adından başka bir isim zikretmeden veya Allah'ın adını zikrederek kestikleri yenilebilir" diye hüküm vermek delile dayanmayan bir iddiadır.

Daha önce de belirttiğimiz gibi hayvan kesmek cumhura göre bir ibadettir ve ibadetlerde kıyas olmaz. Bunun için, "ehli kitabın, Allah'ın ismi dışında başka isimler zikrederek kestikleri yeniyor da müşrikler Allah'ın ismi dışında başka bir isim zikretmedikleri halde kestikleri niçin yenmesin?" diye bir kıyas yapmak yanlıştır.

6 - Müşriklerin kestiklerinin haram kılınmasının sebebi, Allah'tan başkasının adını anmalarıdır.

Şeyh Faysal Mevlevi şöyle diyor: "Rasulullah (s.a.s) ve dört halife zamanındaki putperestler, hayvan keserken hep putlarının ismini zikrederek keserlerdi. Tarih bunun aksini bize nakletmemiştir. O zamandaki alimlerin hepsi, putperestlerin kestiklerine bundan dolayı haram hükmünü vermişlerdir."

(Şihab dergisi yıl:8 sayı:1 sayfa:16 hicri:1394 Lübnan)

Cevap: "Rasulullah (s.a.s) ve sahabeler zamanındaki bütün müşrikler, hayvan keserken hep putlarının ismini zikrederek keserlerdi" sözü yanlıştır. Çünkü Rasulullah (s.a.s) zamanında Dehriler (zamana tapanlar), Allah'a inanmayanlar ve putlara inanmayan hanifler de vardı. Onların; putlara inanmadıkları halde, hayvan keserken, putların ismini zikretmeleri düşünülemez.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Dediler ki: "Hayat ancak bu dünyada yaşadığımız hayattır. Ölüyoruz, yaşıyoruz. Bizi ancak zaman helak eder". Bu konuda onların hiçbir bilgisi yoktur. Onlar sadece zannediyorlar." (Casiye: 24)

Allah (c.c) bu ayette hiçbir ilah tanımayan Dehriler taifesine işaret ediyor. Hiçbir ilaha inanmayan bir kimsenin hayvan keserken putların ismini zikretmesi düşünülemez.

Şu da tarihi bir gerçektir ki; bazı müşrik ve putperest araplar, birşey yapmak istediklerinde Allah'ın adını zikrederlerdi. Örneğin; Mekke de müşrikler müslümanları ve onları koruyan kabileleri boykot etmek için yazdıkları sahifeye; "Allah'ın adıyla" başlamışlardı. Yine müslümanlar ile Kureyş arasında yapılan Hudeybiye antlaşmasında en başa; "Allah'ın adıyla" ibaresi yazılmıştı. Hatta onlar Hudeybiye antlaşmasında; "Allah'ın adıyla" lafızını kabul ettikleri halde, "Muhammed Allah'ın Rasulüdür." lafzını kabul etmemişlerdir.

Bazı işlerine besmele ile başlayan bu müşriklerin, yemek kastıyla hayvan keserken Allah'ın adını zikretmeleri de mümkündür. Bu ihtimal olmasına rağmen, müşriklerin hayvan keserken zikrettiği şeyleri öğrenmek için ne Rasulullah (s.a.s) ne de sahabeler araştırma yapmıştır. Bilakis onlar ehli kitap dışındaki bütün müşriklerin kestiğini hiç bir zaman yememişlerdir. Bu hüküm ve uygulama bütün alimlerin icmaı ile ondört asır boyunca devam etmiştir. Bu yüzden sahabeler zamanındaki bütün müşrikler hep Allah'ın isminden başka bir isim zikrederek hayvan keserdi demek yanlış olur.

7 - Bize bir müşrik topluluktan et gelse bu eti kesenin kim olduğunu araştırmak zorunda değiliz

Katar şer'i mahkemeler ve din işleri başkanı Şeyh Abdullah b. Zeyd b. Mahmud şöyle diyor:

"Müslümanlar Fars ve Rum diyarlarını fethettikleri zaman, bu diyarlarda değişik milletler vardı. Putperestler, müşrikler, yahudiler, hristiyanlar vb... Müslümanlar fethettikleri bu yerlerde, kesilen etleri kimin kestiğini hiç araştırmıyorlar, kasapları kontrol etmiyorlardı.

Komünist bir memleketten bize et veya tavuk gelirse, kimin kestiğini sormadan besmele çekip yiyebiliriz. Çünkü Rasulullah (s.a.s) nasıl kestikleri bilinmeyen bir topluluktan et geldiğinde, sahabelerine: "Besmele çekip yiyin!" buyurmuştur.

(Faslu'l-Hitab fi ibahat zebaih ehli'l Kitap s:18)

Cevap: Bu iddia yanlıştır. Sahabeler bu gibi karışık milletlerin bulunduğu diyarlarda, hayvan kesenlerin, müşrik mi yoksa ehli kitap mı olduğunu araştırıyorlardı. Bu; İbni Mes'ud, İbni Abbas, Ali, Cabir ve Ebu Burde'den nakledilen rivayetlerde açıkça belirtilmiştir. Ayrıca Ahmed b. Hanbel'de zikredilen Niptiler hadisi de buna açık delildir.

Komünist ve müşriklerin besmele çekerek kestikleri hayvanların etlerini helal olarak görmeye, Buhari'de geçen Aişe (r.a)'den nakledilen hadisi delil getirmek yanlıştır. Çünkü bu hadiste eti kesenlerin müslüman olduğu açıkça belirtilmiştir. Fakat bunlar İslam'a yeni girmişlerdi. Eti kesenler müslüman olduğuna göre bu hadis komünist ve müşriklerin kestiğinin besmele çekilerek helal olacağına delil olamaz.

8 - Maide: 5 ayetinin mefhumu muhalefeti delil olarak alınamaz.

Katar şer'i mahkemeler ve din işleri başkanı Şeyh Abdullah b. Zeyd b. Mahmud şöyle diyor:

"Bazı alimler kitap ehli dışındaki müşriklerin kestiğinin yenilmeyeceği görüşünü şu ayetten çıkarmışlardır.

"Kitap ehlinin yiyeceği (kestiği) size helaldir."

(Maide: 5)

Onlar bu ayet hakkında şöyle demişlerdir: "Allah (c.c)'nin bu ayetteki -kitap ehlinin kestiği yenilir- sözü, onun dışındaki müşriklerin kestiği yenilmez demektir. Ayetin mefhumu muhalefetinden anlaşılan budur."

Bu ayet onların görüşüne delil olmaz. Çünkü ayetin bu kısmının mefhumu muhalefeti delil alındığında, ayetin tamamının da mefhumu muhalefetini delil almak gerekir. Ayetin devamında ise "sizin yiyeceğiniz (kestiğiniz) de onlara helaldir" buyuruluyor. Ayetin bu kısmının mefhumu muhalefetinden ise biz müslümanların kestiğinin yalnız kitap ehline helal olması, kitap ehli dışındaki müşriklere ise haram olması gerekir. Bildiğimiz kadarıyla; "müslümanların kestiği yalnız kitap ehline helaldir, onların dışındaki kafirlere haramdır" diyen hiçbir alim yoktur. (Faslu'l-Hitab fi ibahat zebaih ehli'l Kitap s:18)

Cevap: Bu iddia yanlıştır. Bir ayete mefhumu muhalefet kaidesinin uygulanabilmesi için, ayetteki hükme zıt olan bir delil olmaması gerekir. Ehli kitap dışındaki müşriklerin kestiğinin helal olduğuna dair hiçbir delil yoktur. Onun için burada mefhumu muhalefet alınabilir.

"Sizin yiyeceğiniz (kestiğiniz) onlar için helaldir" sözünün mefhumu muhalefetini yani "sizin kestiğiniz yalnız ehli kitaba helaldir, onlar dışındaki kafirlere haramdır" diye hüküm verebilmemiz için bu hükmün aksine hiçbir delil olmaması gerekir. Halbuki bu hükmün aksini gösteren deliller çoktur.

Şu bilinen bir gerçektir ki, Rasulullah (s.a.s) kestikleri etlerden ellerindeki esir müşriklere yedirirdi. Fakat kendisi müşriklerin kestiğinden yemezdi. Aşağıdaki hadis bunu açıkça isbat etmektedir.

"Rasulullah (s.a.s), sahiplerinin izni olmadan kesilen hayvanın, müşrik esirlere yedirilmesini emretti."

(Ebu Davud, Ahmed, Dare Kutni)

Bütün müfessirler; "sizin yiyeceğiniz (kestiğiniz) onlar için helaldir" ayetini şu şekilde açıklamışlardır: "On-

ların kestiğini yiyebileceğiniz gibi, onlara da kestiğiniz etlerden yedirebilirsiniz."

9 - Müşriklerin kestiklerinin yenmeyeceğine dair sahabelerin hiçbirisinin sahih senetle isbat edilen bir görüşü yoktur

Katar şer'i mahkemeler ve din işleri başkanı Şeyh Abdullah b. Zeyd b. Mahmud şöyle diyor:

"Müşriklerin kestiği hayvan etlerinin haram olduğu hükmü sahabeler arasında yaygındı. Fakat buna hangi sahabenin haram dediğini nakleden sahih senetli bir rivayet yoktur. Yine hangi sahabelerin bu görüşte olduğuna dair de sağlam senetli bir rivayet yoktur. Zaten sahabelerin sözünü kabul edebilmek için onların sözlerinin sahih bir nassa karşı gelmemesi şarttır. Bu konudaki sahabelerin görüşü ise haramları sınırlandıran ayetlere zıttır. Dolayısıyla onların görüşleriyle amel edilemez."

(Faslu'l-Hitab fi ibahat zebaih ehli'l Kitap s:19)

Cevap: "Hangi sahabelerin ehli kitap dışındaki müşriklerin kestiğine haram dediğine dair bir rivayet yoktur" sözü yanlıştır. Daha önce zikrettiğimiz Ahmed b. Hanbel'de geçen Niptiler hadisi, Müslim'de geçen Berberiler ve mecusilerin getirdiği kesilmiş koça dair hadisler sahabelerden sahih senedle rivayet edilmiştir.

"Hangi sahabelerin bu görüşte olduğuna dair sahih bir rivayet yoktur" sözü de yanlıştır. Çünkü bu konuda sahabelerin icmaı vardır ve hiçbir sahabe bunun aksine bir görüş ileri sürmemiştir.

"Açık bir nassa zıt gelen sahabe sözüne itibar edilmez" sözü doğrudur. Fakat açık olmayan bir nassa zıt olan bir konuda sahabelerin icmaı var ise, bu nassı sahabelerin icmaına uygun olarak tevil etmek gerekir. Bu alimlerce kabul edilen bir kaidedir.

Et meselesinde ise; hem ehli kitap dışındaki müşriklerin kestiği hayvanların yenilmeyeceğini ifade eden ayet açıktır hem de bu ayeti destekleyen hadisler vardır. Bu delilleri destekleyen sahabelerin icmaı ise sağlam senetle

bize intikal etmiştir. Sahabelerin bu konudaki icmaı net ve açıktır, Kur'an ve sünnete de muhalif değil, bilakis tamamen uygundur. Bu açıklamalara göre; "sahabelerin icmaı haramları sınırlandıran ayetlere zıttır" sözü yanlıştır.

Hayvanlar hakkında yalnız **Bakara, Maide, En'am** ve **Nahl** surelerindeki ayetler olsa bile, yine de sahabelerin icmaı bu haramlara zıt düşmez.

Onların, müşriklerin kestiğinin yenilemeyeceğine dair icmaları; müşriklerin kestiği ölü hükmünde olduğu için, ayetlerde geçen "**meyte**" (ölü) hükmü altında mütalaa edilir. Kaldı ki bu ayetler hayvanlarla ilgili bütün haramları sınırlandırmamıştır. Rasulullah (s.a.s) bu ayetler indikten sonra ehli eşek, yırtıcı kuş ve yırtıcı hayvanların etlerini haram kılmıştır.

10 - Müşriklerin kestiklerinin yenmeyeceği görüşü sadece Rasulullah ve sahabeler dönemine aittir.

Katar şer'i mahkemeler ve din işleri başkanı **Şeyh Abdullah b. Zeyd b. Mahmud** şöyle diyor:

"Kur'an'da ve sünnette kafirlerin kestiğinin haram olduğunu gösteren bir delil yoktur. Bundan dolayı yalnız Rasulullah (s.a.s) ve sahabeler dönemindeki müşriklerin kestiği sahabelerin uygulamasına uygun olsun diye haram kabul edilir. Onlardan sonraki müşriklerin kestiği ise haram değildir. Çünkü bunun hakkında bir delil yoktur.

"Kafirin et yemek için kestiği hayvanın haram olduğunu gösteren, Kur'an ve Sünnetten hiçbir delil yoktur. Ancak sahabeler zamanındaki putperest müşriklerinin kestiği hayvanların yenilemeyeceğine dair görüşler vardır."

(Faslu'l-Hitab fi ibahat zebaih ehli'l Kitap s:19)

Cevap: Kur'an ve sünnette müşriklerin kestiğinin haram olduğuna dair bir delil yoktur sözü yanlıştır. Daha önce de açıklandığı gibi bu konuda Kur'an'da da sünnette de açık deliller vardır. Velew ki Kur'an ve sünnette bu konuda bir delil olmasa bile, ondört asır boyunca müslümanların yahudi ve hristiyanlar dışındaki müşriklerin kestiğinin yenilemeyeceğine dair icmaı, onların kafaların-

dan veya adetlerinden çıkarttıkları bir mesele değildir. Çünkü bu hüküm ya Allah'ın haram kıldığını helal veya helal kıldığını haram kılmaktır. Bu ise ancak delile dayanarak yapılabilir.

Şayet sahabeler bir konuda ittifak etmişlerse, bu ittifak haberi ehad hadisten daha kuvvetli bir delildir. Sahabeler Kur'an ve sünnette açık olmayan bir mesele üzerinde ittifak etmişlerse, onların bu ittifakı, uyulması gereken çok sağlam bir delil olur. Hele bir de bu ittifakı Kur'an ve sünnetten destekleyen deliller mevcut ise, ki bu konuda mevcuttur, o zaman tereddütsüz bu ittifakı kabul etmek gerekir.

Kafirlerin et yemek niyetiyle kestikleri hayvan etlerinin haram olduğu Kur'an, sünnet ve sahabelerin icmasından delillerle daha önce açıklanmıştır.

Fakat "Bu hüküm sadece sahabeler zamanındaki müşriklere hastır. Sahabeler yalnız onları kastetmişlerdir" demek delilsiz bir iddiadır. Şayet bu mantıkla yola çıkacak olursak, sahabeler zamanında inmiş olan bütün Kur'an ve sünnet hükümlerinin de yalnız onlara has olup bizi bağlamadığını söylemiş oluruz. Bu ise, Kur'an'ın kıyame-te kadar gelip geçecek bütün insanları bağlayıcı olduğunu bildiren Kur'an naslarını inkar etmektir ki, bu da küfürdür.

Müşriklerin yemek için kestikleri ile putlara kestiklerini farklı görmek hiç bir delile dayanmayan yanlış bir görüştür. Rasulullah (s.a.s) müşriklerin ne putlarına kestiklerinden yerd, ne de yemek için kestiklerinden yerd.

Bize ulaşan sahih bilgilere göre Rasulullah (s.a.s) ve sahabeler (r.a) müşriklerin hiç bir kestiğini yememişlerdir. Yemek için mi kesmişler yoksa putlara mı kesmişler diye de hiç bir araştırma yapmamışlardır.

11 - Kominist, ateist, laik ve sosyalistler Kur'an'daki müşrik kavramına girmezler. Bu yüzden onların kestiği yenir.

Katar şer'i mahkemeler ve din işleri başkanı Şeyh Abdullah b. Zeyd b. Mahmud şöyle diyor:

"Müşrikler" lafzı, Kur'an'ı inkar eden, Rasulullah (s.a.s)'i kabul etmeyen, İslam dinine girmeyen bütün herkesi kapsamamaktadır. Kur'an' daki müşrik sözünden ancak Hicaz, Necd ve onlara benzeyen arap putperestleri kastedilmektedir. Komünistler, ateistler, laik ve sosyalistler Kur'an'da kastedilen mutlak müşrik vasfında değildir. Onların kestikleri hayvanların eti müşriklerinki gibi haram hükmünde değildir.

(Faslu'l-Hitab fi ibahat zebaih ehli'l Kitap s:19)

Cevap: Müşrik lafzı, Kur'an ve sünnette; yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetlerden herhangi birisini, Allah'tan başkasına yapan kişiler için kullanılmıştır. Hristiyan ve yahudiler de müşriktirler. Fakat bunları, başkası değil bizzat Allah (cc) et meselesinde diğer müşriklerden ayrı tutmuştur. Yoksa müşrik olmadıkları için bu şekilde ayrı bir hüküm almış değildirler. "Müşriklerden ayrı tutuldukları için onlar müşrik değildirler" demek büyük bir hata olur.

Rasulullah (s.a.s) zamanında yalnız kitap ehli ve arap putperestleri yoktu. Bunların yanında Allah'ı inkar eden, puta değil de ateşe veya zamana tapan müşrikler de vardı. Fakat müslümanlar bunların hepsine "müşrik" hükmünü veriyorlardı.

Müslim'de geçen ve Yezid İbni Habib'den rivayet edilen hadiste, sahabelerin berberi ve mecusileri de müşrik olarak vasıflandırdıkları ve kestiklerini yemedikleri açıkça görülmektedir. Bu yüzden müşrik kelimesini belli bir taifeye hasretmek doğru olmaz. Müşrik kelimesi bir sıfattır ve kim olursa olsun bu sıfatı üzerinde bulunduran herkes müşrik olarak isimlendirilir.

12 - En'am: 121 ayetinin nüzul sebebine göre haram olan sadece Allah'ın isminden başka bir isim zikredilerek kesilen hayvanların etleridir.

Fuad Abdulmun'im Ahmed şöyle diyor:

"Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen (hayvan)lardan yemeyin! Çünkü onu yemek fısktır." (En'am: 121) ayetinin nüzül sebebi şudur:

Bu ayet müşriklerin kesim yaparken Allah'ın ismini değil de putlarının ismini zikrederek kestikleri hayvanlar hakkında nazil olmuştur. Buna göre ayetin meali şöyle olur:

"Kureyş müşriklerinin Allah'ın ismini değil de putlarının ismini zikrederek kestikleri hayvanların etlerini yemeyin."

Bu ayetin nuzül sebebine göre haram olan; Allah'ın isminden başka isim zikredilerek kesilen hayvanların etidir. Bunun dışındaki etler ise helaldir.

(Faslu'l-Hitab fi ibahat zebaih ehli'l-Kitap s:18)

Cevap: Fuad Abdülmün'im Ahmed, kendi görüşünü destekleyebilmek için malesef ayetin nuzül sebebini eksik almış ve ayetin aynı zamanda mecusilerin kestiği hayvanların etleri hakkında da nazil olduğunu nakletmemiştir. Halbuki ayetin nüzul sebebi şöyledir:

İbn-i Ebi Hatim, Ata'dan şöyle rivayet etmiştir: Bu ayet Kureyş'in putlarına kestiği etler ve mecusilerin kestiği etler hakkında nazil olmuştur.

(Kasimi- Mehasinu't-Te'vil)

Ayetin bu nuzül sebebine göre, hem putperestlerin hem de mecusilerin kestikleri haram kılınmıştır.

Rasulullah (s.a.s) zamanındaki putperestler, hayvan keserken putlarının ismini zikrederek keserlerdi, denilebilir. Fakat mecusiler yemek için kestikleri hayvanların üzerine hiçkimsenin ismini zikretmezlerdi. Çünkü zaten mecusiler puta tapmazlardı. Bu yüzden ayetin nuzül sebebi yalnız "Allah'tan başkasının ismi zikredilerek kesilen hayvanların etini haram kılar" denilemez.

Bu ayet hakkında rivayet edilen diğer bir nüzul sebebi de şudur:

"Bir müslüman topluluk Rasulullah'a geldi ve şöyle dedi:

"Ya Rasulallah biz kendi öldürdüğümüzü yiyoruz fakat Allah'ın öldürdüğünü niçin yemiyoruz?" Bunun üzerine **En'am: 118-121** ayetleri indi." (Tirmizi)

Taberi şöyle dedi:

"Ey mü'minler! Gerçekten Kur'an ayetlerine inanıyor-

sanız, putperestlerin kestiği hayvanların değil; sizin ve kitap ehlinin kestiği hayvanların etlerinden yiyin!

Sizin veya kitap ehli bir kimse tarafından kesilmeden ölen hayvanın etini yemeyin! Bunu yemek Allah'ın emri dışına çıkmaktır. Azılı insi ve cinni şeytanlar, leş yemenin haramlığı üzerinde tartışmak için yardımcılarını ve him ve vesveselerini telkin ederler."

İbn Abbas şöyle dedi

"Müşrikler, müslümanlara şöyle dediler: "Rabb'inizin öldürdüğü hayvanı yemiyorsunuz, ama kendi öldürdüğünüz hayvanları yiyorsunuz! Bu olacak şey mi?" Böyle demekle, leşlerin, insan tarafından kesilen hayvandan daha iyi olduğunu ifade etmek istemişlerdi."

Ata şöyle dedi:

"En'am: 118 ayeti bir şey yerken, içerken veya keserken Allah'ın isminin zikredilmesi gerektiğini bildiriyor.

En'am: 119 ayetinin manası şudur: Allah'ın ismini zikrederek elinizle öldürdüğünüz hayvanı yemenize engel olan nedir? Halbuki Allah helali, haramı size açıkladı ve şüpheyi giderdi.

"...Doğrusu çoğunluk heva ve hevesine uyarak bilmeden sapıyorlar..." (En'am: 119)

Burada kastedilen müşriklerdir. Onlar şöyle dediler Allah'ın kendi bıçağı ile kestiği sizin bıçağınız ile kestiğinizden daha hayırlıdır.

13 - En'am: 121 ayeti kim keserse kessin besmele ile kesilen etlerin helal olduğunu bildirmek için gelmiştir

Bazıları alimlerin bu ayetler hakkındaki görüşlerini gözardı edip, bu ayetleri genel olarak almış ve şöyle demişlerdir: "Üzerine Allah'ın adı zikredilerek kesilen hayvanların eti, kesen kim olursa olsun helal olması gerekir. Çünkü Allah (c.c) bu ayetlerde "üzerine Allah'ın adı anılan hayvanları yiyin!" buyuruyor. Bu sebeple, kesen kim olursa olsun, ister kafir ister müslüman olsun şayet keserken Allah'ın ismini zikrederek keserse müslümanların bu eti helal kabul etmeleri gerekir. Bu etleri helal kabul etmemek;

"Size ne oluyor ki üzerine Allah'ın adı anılan şeylerden yemiyorsunuz?" (En'am: 119)
 ayetine muhalefet etmek olur.

Cevap: Öncelikle bu ayetler iddia edildiği gibi; kesen kişi kim olursa olsun besmele ile kestiği taktirde o etin helal olacağını bildirmek için gelmemiştir. Ayetlerin nüzul sebebi şöyledir:

Suddi şöyle diyor: Müşrikler inananlara: "siz Allah'ın rızasına uyduğunuzu nasıl iddia edebilirsiniz? Allah'ın kestiğini yemiyorsunuz da kendi kestiğinizi yiyorsunuz" dediler. Bunun üzerine Allah (c.c) da:

"Şayet onlara itaat eder (ve ölü etini helal kabul ederek yer)seniz şüphesiz sizler de müşrikler olursunuz." (En'am: 121) buyurdu. (İbni Kesir)

Buna göre ayetin manası şöyle olur: "Ey müslümanlar! Kafirlerle itaat etmeyin, besmele ile kestiğiniz hayvanlara ölü hükmü vermeyin! Bu hayvanların eti sizin için helaldir, onlardan yiyin!" Ayetlerin asıl manası budur ve bütün müfessirler de bu ayetleri bu şekilde açıklamışlardır.

Bu ayetlerin manasını iddia edildiği gibi genel olarak almak, yani besmele ile kesen kim olursa olsun kestiği yenilir diyebilmek için, ayetlerin bu genel manasını tahsis eden veya bu manaya zıt gelen bir şer'i delilin olmaması gerekir. Bu bütün alimlere göre kabul edilen genel bir kaidedir. Bu yüzden En'am: 118-119-121 ayetlerini iddia edildiği gibi genel olarak alabilmemiz için bu ayetlere zıt olan veya onları tahsis eden bir şer'i delilin olmaması gerekir. Halbuki müslümanlar ve ehli kitap dışındaki kimselerin, besmele ile bile kesmiş olsalar, kestiklerinin haram olduğunu gösteren hem Kur'an'dan hem sünnetten hem de icmadan deliller vardır. Bu sebeple on dört asır boyunca bu ayetleri genel olarak alıp da; "besmele ile kestiği taktirde kesen kim olursa olsun kestiği yenir" diye anlayan hiçbir muteber alim çıkmamıştır.

14 - Etin helal olmasının illeti besmeledir. Bunun için kim besmele çekerek hayvan keserse eti yenir

a - Ebu'l Fida İsmail ibn Kesir şöyle diyor:

"Kitap ehlinin kestiği alimlerin icma ile müslümanlar için helaldir. Çünkü onlar Allah'tan başkası için hayvan boğazlamanın haram olduğuna inanırlar ve kestikleri hayvanların üzerine yalnızca Allah'ın ismini anarlar. Allah hakkında sapık düşünceleri olsa bile...

O vakit ehli kitap, kestikleri hayvanlar ve kurbanlar üzerine Allah'ın adını anarlardı ve bunu ibadet olarak telakki ederlerdi. Bunun içindir ki, Allah onların dışındaki diğer şirk ehlinin ve benzeri din mensuplarının kestiklerini mübah kılmamıştır. Çünkü onlar hayvan boğazlarken Allah'ın adını anmazlardı. Hatta eti yerken tezkiyeye önem vermezler ve ölü eti yerlerdi. Kitap ehli ise böyle yapmazdı."

(İbni Kesir c: 3 s: 37)

Bu sözden yola çıkarak bazı kimseler; "Hayvan etinin haram olması, keserken üzerine kimin isminin zikredildiğine bağlıdır. Eğer Allah'ın ismi zikredilerek kesilirse, kesen kim olursa olsun kestiği yenir. Eğer keserken Allah'ın adı zikredilmezse kesen kim olursa olsun, ister müslüman ister kafir olsun kestiği yenmez" diye iddia etmişlerdir.

Cevap: "İbni Kesir'in ilk sözünden, kitap ehlinin kestiği hayvanların helal kılınmasındaki illetin besmele veya Allah'tan başkasının ismini zikretmemek olarak anlayıp, bu hükmü genelleştirmek yanlıştır. Çünkü burada İbni Kesir, etin helal olmasının illetini değil, Ehli kitabın kestiklerinin helal kılınmasının hikmetini kendi görüşü ile anlatıyor.

İbni Kesir ehli kitab dışındakilerin besmele ile kestikleri yenir dememiştir. Bilakis yenilmez demiş ve mecusilerin kestikleri yenir, diyen Ebu Sevr'in getirdiği hadisi kabul etmeyerek Mecusilere ehli kitab hükmünün verilemeyeceğini bildiren Buhari'de geçen hadisi delil getirmiştir. Müşriklerin kestiğinin helal olduğuna delil getirilen Muvatta'da geçen hadis şahihs olsa bile Maide: 5 ayetiyle tahsis edildiğini söylemiştir.

Müfessirlerin sözlerini Kur'an, sünnet ve icmaya zıt

düşmeyecek bir şekilde anlamak gerekir. Tefsir alimleri hiçbir zaman; "Allah (c.c) müşriklerin kestiğini, hayvan keserken Allah'tan başkasının adını zikrettiklerinden dolayı haram kılmıştır" dolayısıyla, "müşrikler hayvan keserken Allah'ın isminden başka bir isim zikretmezlerse veya Allah'ın ismini zikrederlerse kestikleri yenir" dememişlerdir.

b - Şevkani şöyle diyor:

"Bir kafir Allah'ın ismini zikreder, Allah'tan başkasının ismini zikretmez ve şeriate uygun olarak hayvan keserse, kestiği hayvanın eti haram olmaz. Bunun haram olduğunu gösteren herhangi bir delil yoktur.

Kafirin, Allah'ın isminden başka bir isim zikrederek kestiği hayvan etleri yenilmez. Zaten bunu yapan bir müslüman olsa, onun kestiği de haramdır, yenilmez.

Yine, bir kafir Allah'ın ismini zikretmeyi ihmal ederek kesim yaparsa, kestiği yenmez. Aynı, müslümanın Allah'ın adını zikretmeyerek kestiği hayvanın yenilmemesi gibi...

"Kafirlerin kestiği icma ile haramdır" iddiası doğru değildir. Doğru olsa bile bu icmanın, Allah'ın isminden başka bir isim zikredilerek veya Allah'ın ismi zikredilerek kesilen hayvanlara hamledilmesi gerekir.

Kitap ehlinin kestiği de, ancak Allah'ın ismini zikrederek keserlerse helal olur. Aynı müslümanlarda olduğu gibi..."

(Es-Seylül-Cerrar c: 4 s: 65-66)

Cevap: Allah (c.c)'nun kitap ehli olan yahudi ve hristiyanların kestiğini helal kılmasının sebebi, onların hayvan keserken üzerine daima Allah'ın ismini zikretmelerindendir" sözü yanlıştır.

Bu sözün doğru olabilmesi için, Allah (c.c)'nun oğlu ve eşi olduğunu söyleyen ve Allah'ın üç olduğu inancına sahip olan kitap ehlinin, daima Allah'ın ismini zikrederek hayvan kestiklerine dair bir delil olması gerekir.

"Yahudi ve hristiyanların kestiklerini yiyebilmemiz için, kesim sırasında Allah'ın ismini zikretmeleri gerekir" sözüne gelince; yahudi ve Hristiyanlar gibi sapık inanca

sahip kimselerin hayvan keserken daima Allah'ı hatırlamaları zor bir ihtimaldir. Hatta onlar Allah'ın ismini zikretseler bile, gerçek mabud olan Allah'ın ismini değil kafalarındaki vasıflara sahip olan Allah'ın ismini zikrederler. (Onlara göre Allah İsa ve Uzeyr'in babasıdır. Biz Allah (cc)'yu bu tür vasıflardan tenzih ederiz.)

Putperestler de aynı şekilde, Allah'ın ismini zikretseler bile, dünyayı yaratan, öldüren, yaşatan, yağmuru yağdıran, fakat kendisine putlar aracılığı ile yaklaşılan Allah'ın ismini zikrederler.

Aynı şekilde müslüman olmadığı halde müslüman olduğunu iddia eden günümüz insanları, Allah'ın ismini zikretseler bile, inançlarına göre, namaz, oruç ve hacda kendisine uyulan fakat ticaret, hukuk, iktisat ve diğer dünya işlerine karışmayan Allah'ın ismini zikrederler. Dolayısıyla onlar besmele çekseler bile, İslam şeriatinin istediği manada besmele çekmedikleri için kestikleri yenmez, haramdır.

Cumhura göre; Allah (c.c) yahudi ve hristiyanların kestiğini helal kılmış fakat, kesim yaparken besmeleyi zikretmelerini şart koşmamıştır.

Bu konuyla ilgili şöyle bir rivayet vardır:

İkrime'den İbn-i Abbas (r.a) şöyle demiştir:

"Allah (c.c):

"Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen (hayvan)lardan **yemeyin!**" (En'am: 121)

buyurduktan sonra bu hükümden;

"**kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir.**"

(Maide: 5)

buyurarak kitap ehlinin kestiğini istisna etmiştir. Kitap ehlinin kasıt yahudi ve hristiyanlardır."

(Ebu Davud, Kurtubi Tefsiri)

Bu rivayetten anlaşılıyor ki, Allah (c.c) besmele çekmeden kesilen hayvanları haram kıldıktan sonra, kitap ehlini bu hükümden istisna etmiştir, yani kitap ehlinin kestiğinin helal olması besmeleyi zikretmelerine bağlı değildir.

Allah (c.c) hayvan keserken besmeleyi zikretmeyi

müslümanlara şart koşturmuştur. Çünkü, hayvan keserken üzerine Allah'ın adını anmak ibadettir ve ancak müslümanların yaptığı ibadetler geçerlidir. Müşrik ve kafirlerin yaptığı ibadetler ise Allah katında geçerli değildir.

Zaten **cumhur** (alimlerin çoğu), hayvan kesmeyi ibadet saydığı için besmele ve niyetin de şart olduğunu söylemişlerdir.

Kesilen hayvan etinin helal olmasında bismelenin illet olduğunu söylemek yanlıştır. Çünkü birşeyin illet olabilmesi için onun herhangi bir nassa aykırı olmaması gerekir. Eğer birşey illet olarak kabul ediliyor ise, illetin yokluğunda onunla ilgili hükmün de olmaması gerekir. Yani, eğer besmele illet ise, ne şekilde olursa olsun, ister bilerek ister unutarak zikredilmediği zaman, kesilen hayvan etinin haram olması gerekir.

Fakat aşağıdaki rivayet, bismelenin illet olmadığını açıkça göstermektedir.

Aişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.s)'e bir grup müslüman geldi ve dediler ki:

"Yeni müslüman olmuş bir kavim bize et getiriyor. Keserken Allah'ın ismini zikredip zikretmediklerini bilmiyoruz. Ne yapalım?" Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Siz Allah (c.c)'nun adını zikrederek yiyin!" buyurdu.

(Buhari, Ebu Davud, Nesei, İbni Mace, Malik)

Şayet besmele illet olsaydı, yeni müslüman olmuş bu kimselerin hayvan keserken besmele çekip çekmedikleri bilinmediği için, kestiklerinin yenilmemesi gerekirdi.

Besmele illet olsaydı, ister bilerek, ister bilmeyerek ister unutulmuş olsun, besmele zikredilmeden kesilen hayvanların etlerinden yemek haram olurdu.

Halbuki **cumhura** göre; besmele unutulmuş zikredilmese de, kesilen hayvanın eti helaldir, yenilebilir.

"İster müslüman ister kitap ehli olsun, hayvan keserken besmeleyi zikretmeyenlerin kestikleri yenmez" diyen alimler, hiçbir zaman; "müşrikler besmele çekerek hayvan keserlerse, kestikleri yenir" dememişlerdir.

Besmeleyi şart koşan alimlerin bazıları, bunu sadece

müslümanlar için, bazıları da hem müslümanlar hem de kitap ehli için şart koştur.

Besmeleyi hayvan etinin yenmesi için illet kabul edip, zikreden kim olursa olsun, kestiği hayvanın eti yenir demek yanlıştır. Çünkü birşeyin illet olabilmesi için bir takım şartlar vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1 - İlet olacak vasfın herhangi bir nassa zıt olmaması gerekir. Halbuki bismelenin illet olmadığını gösteren naslar mevcuttur.

Aişe (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.s)'e bir grup müslüman geldi ve dediler ki:

"Yeni müslüman olmuş bir kavim bize et getiriyor. Keserken Allah'ın ismini zikredip zikretmediklerini bilmiyoruz. Ne yapalım?" Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Siz Allah (cc)'nın adını zikrederek yiyin" buyurdu."

(Buhari, Ebu Davud Nesei, İbni Mace, Malik)

Şayet besmele illet olsaydı, yeni müslüman olmuş bu kimselerin kestiklerinin, keserken besmele çekip çekmedikleri bilinmediği için yenilmemesi gerekirdi. Rasulullah (s.a.s)'in bu etlerin yenilmesine izin vermesi bismelenin illet olmadığını gösterir.

2 - İlet olan vasfı ortadan kalktığında, ona bağlı olan hüküm de ortadan kalkar.

Şayet besmele illet olarak kabul edilirse, unutulur dahi olsa, besmele zikredilmediği takdirde kesilen hayvan etinin haram olması gerekirdi.

Halbuki cumhura göre; bir müslüman besmeleyi unutmama sebebiyle zikretmezse, kestiği hayvanın eti haram olmaz, helaldir ve yenilebilir.

Besmele, kesilen hayvan etinin helal olabilmesi için şarttır, diyen alimler bile bismelenin illet olduğunu söylememişler ve "hayvanı besmele ile kesen kim olursa olsun, isterse bir müşrik olsun, kestiği helaldir yenilebilir" dememişlerdir.

Onlar; "besmele ancak nasslardan dolayı, kesilen hayvanın helal olabilmesi için şarttır. İşte bu sebeple, zikre-

dilen şart tahakkuk etmezse, yapılan amel batıl olur. Yani kesilen hayvanın eti haram olur" demişlerdir

Mesela; namazın sahih olabilmesi için abdestli olmak şarttır. Bir kimse abdesti olmadığı halde namaz kılsa, kıldığı namaz batıl olur. Fakat buradan yola çıkarak; "abdesti olan ve bütün şartlarını yerine getirerek namaz kılan bir kafirin kıldığı namaz geçerlidir" şeklinde bir hükme varılmaz. Aynı şekilde; "bir kafirin besmele dahil bütün şartlarını yerine getirerek kestiği hayvanın eti de helaldir, yenilebilir" denilemez.

Sahabelerin, kafirlerin kestiğinin yenmeyeceğine dair icması açıktır. Bu icmayı kafirlerin dinine değil de, Allah'ın ismini zikretmemeye veya Allah'tan başkasının ismini zikretmeye hamletmek yanlış.

İbni Abbas (r.a)'nun: "Allah (c.c);

"Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen (hayvan)lardan yemeyin." (En'am: 121)

buyurduktan sonra;

"kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir"

(Maide: 5)

buyurarak kitap ehlinin kestiğini bu hükümden istisna etmiştir. Kitap ehlinin kasıt yahudi ve hristiyanlardır."

(Ebu Davud, Kurtubi Tefsiri)

sözü, ehli kitabın besmeleyi zikretmesinin şart olmadığını göstermektedir.

Ayrıca **Şevkani'nin** yazmış olduğu **Fethül-Kadir** adli tefsir kitabının 5. cildinin 18. sayfasında, **Maide: 5** ayeti tefsir edilirken, bizzat **Şevkani'nin** kendisi; "**Maide: 5** ayetinin zahirine göre; kitap ehli Allah'ın adını zikretmese bile, kestikleri helaldir ve **Maide: 5** ayeti;

"Üzerine Allah'ın adı zikredilmeyen (hayvan)ları yemeyin!" (En'am: 121)

ayetini tahsis etmiştir. Buna göre yahudiler Uzeyr'in, hristiyanlar Mesih'in adını zikrederek kesim yapsalar bile, kestikleri yenir" demiştir.

15 - Maide: 3 ayetindeki hitap geneldir. Yalnız müslümanlara hasredilemez:

Şevkani şöyle diyor:

"Bazı alimler, kafirlerin kestiği hayvanların etlerinin haram olduğuna;

"Ancak sizin kestiğiniz müstesna" (Maide: 3)

ayetini delil göstererek buradaki hitabın yalnız müslümanları kapsadığını söylerler.

Ancak bu doğru değildir. Çünkü, ayetteki hitap geneldir ve bütün muhatapları kapsar. Kim bu hitap kafirleri kapsamaz derse delil göstermesi gerekir"

(Es-seylü'l-cerrar c: 4 s: 66)

Cevap: "Sizin kestiğiniz müstesna" (Maide: 3)

ayetindeki hitabın yalnız müslümanları değil de, müslüman olsun kafir olsun, bütün muhatapları kapsadığını söylemek büyük bir hatadır.

Ayetteki **"sizin kestiğiniz müstesna"** hitabıyla muhatap alınanlar müslümanlardır. Ayetin siyakı bunu göstermektedir. Zira Allah (c.c) bu ayeti kerimenin başından itibaren haram kıldığı şeyleri zikretmekte ve ayetin başında **"hurrimet aleykum"** yani **"size haram kılındı"** buyurmaktadır.

Alim olsun, cahil olsun her müslüman bilir ki; Allah (c.c), haram-helal hükümlerini kafirler için değil, yalnız müslümanlar için bildirmiştir. Bu sebeple, daha ayetin başında, **"size haram kılındı"** buyurarak müslümanları muhatap almıştır. Dolayısıyla, **"sizin kestiğiniz müstesna"** hitabının muhatabı da müslümanlardan başkası değildir.

Eğer ayetteki hitab, müslüman ve kafir herkesi kapsamış olsaydı, o zaman Allah (c.c), **"İlla ma zekkeytum"** yani **"sizin kestiğiniz müstesna"** değil, **"illa ma zükkiye"** yani **"ancak kesilenler müstesna"** lafzını kullanırdı. Zira kesen kişi önemli olmasaydı, ayette, **"siz"** zamirinin kullanılması anlamsız olurdu.

16 - Maide: 3 ayeti Maide: 5 ayetini neshetmiştir

Kafirlerin kestiğinin yenilebileceğine şöyle bir delil getirilmiştir:

"Ancak sizin kestiğiniz müstesna..." (Maide: 3)

ayeti, kafir müslüman herkes için geneldir ve bu şekilde anlaşılması gerekir. Zira böyle anlaşılmaz da sadece müslümanlara has kılınırsa, Maide: 3 ayeti en son inen ayet olduğuna göre bu ayetin kitap ehlinin kestiğinin helal olduğunu söyleyen Maide: 5 ayetinin hükmünü neshetmesi gerekirdi.

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir."

(Maide: 5)

ayeti nesholunmadığına göre, o zaman Maide: 3 ayetindeki **"sizin kestiğiniz"** genel, yani hem müslümanların hem de kafirlerin kestiği hariç şeklinde anlaşılmalıdır.

Cevap: Sınırlandırılmış bir hüküm geldiği zaman, eğer bu hüküm son inen hükümlerden ise, her zaman kendisinden önce gelen hükümleri neshetmez. İçkiyi tamamen haram kılan hüküm, daha önceki namaz dışında içki içme hükmünü tamamen neshetmiştir. Fakat Allah (c.c) önceleri bu ümmete sadakayı farz kılmış, daha sonra onun yerine zekatı farz kılmış, fakat zekatın farz kılınışı, sadakanın varlığını ortadan kaldırmamıştır. Aynen bunun gibi;

"Ancak sizin (müslümanların) kestiğiniz müstesna."

(Maide: 3)

ayeti de ehli kitabın kestiğinin helal olduğunu bildiren hükmü ortadan kaldırmamıştır. Bu ayet ehli kitabın kestiğini haram kılmaz.

Şayet **"sizin kestiğiniz müstesna"** ayeti kendinden önceki hükümleri neshetmiştir diyecek olursak, bu sözden müslümanların bu ayet inmeden önce hem ehli kitabın hem de diğer müşriklerin kestiğini yediklerini iddia etmiş oluruz. Halbuki sahih rivayetlere göre Rasulullah (s.a.s) ve sahabeleri hem Mekke'de iken, hem de Medine'ye hicret ettikten sonra yahudi ve hristiyanlar dışındaki müşriklerin kestiklerini yememişlerdir. Zaten, bütün müşriklerin kestiği, müslümanlar tarafından yiyiliyor olsaydı, ehli kitabın kestiğinin yenilebileceğine dair hüküm bildiren;

"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) size helaldir."

(Maide: 5)

ayeti inmezdi.

"Sizin kestiğiniz müstesna." ayeti ise yeni bir hüküm

bildirmek için değil, Mekke'de de var olan bir hükmü bildirmek için inmiştir. Maide: 3 ayetinin baş tarafında haram olduğu belirtilen şeyler, Mekke'de inmiş olan En'am suresinde de zikredilmektedir. Bu ayet yeni neshedici hükümler bildirmek için değil, boğulmuş olan taş, sopa vs. ile vurulup öldürülmüş hayvanların da ölü hükmünde olduklarını bildirmek için inmiştir.

17 - Bugünkü ehli kitap Rasulallah zamanındaki kitap ehli hükmünde değildir.

Mevdudi gibi bazı alimler şöyle demişlerdir: "Zamanımızdaki ehli kitab ile Kur'an'da geçen ehli kitab aynı hükmünde değildir. Zamanımızdakilerin kestiği hayvanlar yenmez."

Cevap: Mevdudi; "Zamanımızdaki ehli kitabın durumu Rasulallah (s.a.s) zamanındaki ehli kitab gibi değildir. Onlar dinlerinden uzaklaşarak artık kitaplarına uymamaktadırlar" diyerek zamanımızdaki yahudi ve hristiyanları Kur'an'da geçen ehli kitab hükmünden ayrı tutmuştur. Fakat bu doğru değildir.

Bir yahudi veya hristiyan kendisi için "ben yahudiyim" veya "ben hristiyanım" dediği müddetçe, yani dininden vaz geçmediği müddetçe, ne yaparsa yapsın yahudi ve hristiyan hükmündedir. Laik olsun, sosyalist olsun, kapitalist olsun farketmez, bu vasıflar onlardan ehli kitab olma özelliğini kaldırmaz. Ancak; "ben yahudiliği veya hristiyanlığı kabul etmiyorum" diyen veya müslüman olduktan sonra tekrar yahudiliğe veya hristiyanlığa dönüp mürted olanlar ehli kitab hükmüne girmezler.

Bugünkü yahudi ve hristiyanlar, işledikleri sebebiyle dinlerinden irtidat etmişlerdir, denilemez. Çünkü zaten Rasulallah (s.a.s) zamanında da dinlerini tahrif ediyor ve istediklerini helal, istediklerini haram kılıyorlardı. Yaptıkları bu küfür amellerinden dolayı, müslümanların dininde olduğu gibi onlar da mürted olmuştur dinlerinden çıkmışlardır, denilemez.

Ancak, müslümanların dini haktır ve ancak bu dinde

küfür işleyenler mürted olur. Yahudi ve hristiyanların di-ni ise zaten tahrif edilmiş ve hak din olmaktan çıkmıştır. Rasulullah (s.a.s), bir çok küfür işlemelerine rağmen on-lara; siz kitap ehli değilsiniz demedi.

Yahudiler kendi dinlerinde mevcut olan zina cezasını uygulamadıkları halde, Rasulullah (s.a.s) yine de onları ehli kitap saymıştır. Hatta yahudiler Rasulullah (s.a.s) za-manında müşriklerin müslümanlardan daha üstün olduk-larını söylemelerine rağmen, Rasulullah (s.a.s) onları ehli kitap hükmünden istisna etmemiştir.

Bu sebeple bir kimseye yahudi veya hristiyan diye-bilmek için, mevcut olan kitaplarına uyup uymadıklarına bakmak yanlış olur. Kitaba bağlılık ancak müslümanlar için geçerli bir şarttır. Yahudi ve hristiyanlar Rasulullah (s.a.s) zamanında bile kitaplarına uymuyorlardı. Buna rağ-men, kendilerine; ben yahudiyim veya hristiyanım dedik-leri müddetçe, ehli kitab hükmü verilmiş ve bu hüküm çerçevesinde muamele edilmiştir.

18 - Elektrikle öldürülen hayvanların etleri helaldir

Muhammed Reşid Rıza şöyle diyor:

Kesilecek olan hayvanların kanını akıtmak şart de-ğildir. Şer'i kesimden kasıt; hayvana işkence etmeden ve eziyet vermeden öldürmektir. Bu sebeple elektrikle öldü-rülen hayvanların etleri de yenilebilir.

(Menar Tefsiri c: 6 s: 120)

Cevap: Bu iddia yanlıştır. Çünkü "tezkiye (şer'i ke-sim)" kelimesinden kasıt alimlerin icmaı ile kesmektir. Hiçbir alim arapçada "tezkiye" kelimesinden kastın; "hay-vanı, işkence etmeden, nasıl olursa olsun öldürmek" ol-duğunu söylememiştir.

"Sizin yetişip tezkiye ettiğiniz (kestiğiniz) müstesna."
(Maide: 3)

ayetindeki "tezkiye" kesmek anlamındadır. Kesmek ise iki şah damarının, yemek borusunun ve nefes borusunun hepsinin veya çoğunun kesilmesi demektir.

(Bak. Lisanü'l-Arab, En-Nihaye)

Rasulullah (s.a.s)'in şu hadisi şerifinden de bu anlaşıl-maktadır:

"Kanı akıtılanları ve Allah'ın ismi zikredilerek kesilenleri ye!" (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Neseî)

Allah (c.c) kanı da haram kılmıştır. Fakat elektrikle öldürülen hayvanın kanı içinde kalacağı için temiz olan eti de kirletir.

Hayvanın direncini azaltarak rahatlıkla kesebilmek için birtakım alet ve maddeler (elektrik şoku, gaz, uyuşturucu vb.) kullanmak caizdir. Ancak hayvan bu alet ve maddelerin kullanımı sonucu ölmemelidir ve bu aletler kullanıldıktan sonra, şer'i kesime uygun olarak kesilen hayvanda, kan fışkırması, vücudunda kıpırdama vb. canlılık belirtilerinin olması şarttır. Şayet hayvan bu alet ve maddelerin kullanılması sonucu kesilemeden ölürse etinden yemek haram olur.

Müşriklerin, Putperestlerin ve Mürtedlerin Kestiği Hayvanlardan Yapılan Peynirin Hükümü:

İmam Şafii'ye göre; bu şekildeki peynir necistir, yenmez.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır:

"Ölü eti sizin için haram kılınmıştır." (Maide: 3)

Bu ayetin hükmü genel olup ölü ve ölü hükmünde olan hayvanların haram olduğunu gösterir. Buna göre hayvanın kurağından alınan bir madde ile mayalanarak yapılan peynir de necistir.

2 - Rasulullah (s.a.s)'in ve ondan sonraki sahabelerin acem diyarından gelen ve mecusilerin kestiği hayvanlardan yapılan peynirleri yemeleri mümkün değildir. Çünkü bu peynir arapların alışılmış yiyeceklerinden değildir. İslam yayıldıkça ve müslümanlar acem diyarını fethedince oralarda müslümanlar da hayvan kesmeye başlamışlardır. İşte müslümanların yediği de bunlar olmalıdır.

Ayrıca eğer bu rivayet sahih ise bu İslam'ın ilk günlerinde olmuştur. Daha sonra ise bu hüküm neshedilmiştir.

İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre; böyle kim-selerin kestiği hayvandan alınan bir madde ile yapılan peynir temiz olup yenilmesinde bir sakınca yoktur.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) ve ondan sonraki sahabeler Acem diyarından getirilen peynirleri, bu peynirlerin yapıldığı hayvanları kesenler mecusu ve bu hayvanlar da ölü hük-münde olmasına rağmen yerlerdi.

Abdullah b. Ömer'den rivayet edilmiştir:

"Tebük'te Rasulullah'a peynir getirildi. Bir bıçak is-tedi. Besmele çekti ve kesti." (Ebu Davud)

2 - Rasulullah (s.a.s)'e ölü hayvanlardan alınan yağ, peynir ve derilerin hükmü sorulduğunda Rasulullah şöyle buyurmuştur:

"Allah (c.c)'nun, kitabında size helal kıldığı helal, haram kıldığı da haramdır. Hakkında hüküm bildirilme-yenler ise Allah'ın bağışladığı şeylerdir."

(Tirmizi, İbni Mace)

Balık Ve Çekirge Ölülere:

Bütün ölüler genel olarak bu ayet ile haram kılındı. Fakat bu ayeti tahsis eden hadisler vardır.

İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; balık ve çekirge ölüsü helaldir.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Benim için iki ölü ve iki kan helal kılındı. İki ölü; balık ve çekirge, iki kan ise; dalak ve (kara) ciğerdir."

(Ahmed, İbni Mace, Dare Kutni)(zayıf hadis)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Deniz suyu temizdir, ölüsü helaldir." (Muvatta)

İmam Ebu Hanife'ye göre; çekirge ölüsü helaldir. Fa-kat, her balığın ölüsü helal değildir.

Hanefilere göre; balık hariç, diğer su hayvanlarının ölüsü helal değildir. Diğer hayvanların eti ancak kesile-rek helal olur.

Rasulullah şöyle buyurdu:

"Denizin attığından dolayı ölen veya deniz geriye çekildiği için karada kalıp ölenden yiyin. Fakat denizde ölüp de denizin üstüne çıkandan yemeyin."

(Ebu Davud, İbni Mace) (zayıf hadis)

İmam Ebu Hanife'ye göre; denizden çıkartıldığı için veya su kenara attığı için ölen balığın eti helaldir. Fakat, denizin içinde ölüp de denizin yüzeyine çıkan balık helal değildir.

Malikilere göre; yalnız ölü balık helaldir. Çekirge ölüsü ise helal değildir. Çekirge ancak kesilerek yenilebilir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Denizin avı ve yemeği sizin için helal kılındı."

(Maide: 96)

Denizin avı; denizden çıkarılan şeyler, yemeği ise; denizin attığıdır. Bu ayete göre; ister avlanmayla ister suyun kenara atmasıyla ister denizde kendiliğinden ölüp suyun yüzüne çıkmış olsunlar, denizde yaşayan hayvanların ölümlerinin yenmesi helaldir.

Daha önceki, iki ölü ve iki kanın helal olduğunu bildiren hadisi, İmam Malik zayıf görmüş ve delil olarak almamıştır.

Ölünün Sadece Etini Yemek mi Yoksa Ondan Faydalanmak da mı Haramdır?

Cumhura göre; ölünün hem etinin yenilmesi hem de ondan herhangi bir şekilde faydalanılması haramdır.

Delilleri:

1 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Sizin için ölü haram kılındı."

(Maide: 3)

Bu ayetten, hem ölü hayvan etinin yenilmesinin hem de ondan faydalanmanın haram olduğu anlaşılmaktadır.

2 - Ata ibni Cabir (ra)'dan rivayet edilmiştir:

Rasulullah (sas) Mekke'ye gelince iç ve et yağlarını toplayan kimseler gelerek:

"Ya Rasulallah biz ister leşden isterse kesilerek öldürülmüş hayvandan olsun, iç yağları topluyoruz; bunu sırf

deri ve gemiler için yapıyoruz" dediler. Bunun üzerine Rasulullah:

"Allah yahudilere lanet etsin. Onlara iç yağları haram kılınca, onlar bu yağları satarak parasını yediler."

(Buhari, Müslim, Tirmizi)

Ölüden faydalanmamak demek; etinden faydalanılmaz, köpeklere yedirilemez ve satılamaz demektir. Ancak ölü hayvanın derisi dibağ yapılarak kullanılması caizdir.

Ata'ya göre; ölünün yağından ve etinden yenmesi dışında, başka yerlerinden istifade edilebilir. Çünkü haram kılınan şey sadece ölü etinin yenilmesidir. Allah (c.c) tahrim ayetinden önce:

"Rızık olarak verdiğimiz şeylerden yiyin."

(Bakara:172)

buyurmuştur. Tahrim ayetinin sonunda ise:

"Kim zaruret içinde kalırsa, haddi aşmamak ve haksızlık yapmamak şartıyla (yemesinde) ona bir günah yoktur" buyurmuştur. Demek ki; kim zaruret içinde kalırsa, aşırıya gitmemek şartıyla ölü hayvan etinden yiyebilir. Bu ayette "yeme" konusundan bahsedilmektedir. Ondan başka şekillerde faydalanmaktan değil...

"Kan"

Kan necistir ve yenilmesi haramdır. Bu ayette kandan genel olarak bahsedilmiştir. Bir başka ayette:

"Akan kan size haram kılındı" (En'am: 145)

buyurulmuştur. Dolayısıyla haram olan, akan kandır. Yoksa et ve kemik içinde kalan kan haram değildir.

"Domuz eti"

Cumhura göre; domuz necistir.

İmam Malik'e göre; domuz necis değildir. Aynı şekilde bütün canlı hayvanlar da necis değildir. Çünkü necasetin illeti hayattır. Bir hayvan yaşıyorsa temiz, ölü ise necistir.

Bütün alimlere göre; domuzun sadece eti değil yağı da haramdır.

Domuz kılı hakkında ise alimler arasında ihtilaf vardır.

İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre; domuz kılından faydalanılabilir.

Rasulullah zamanında Araplar domuz kılını dikiş iğnesi olarak kullanırlardı. Rasulullah bunu kullanmayı yasaklamadı. (Kurtubi, İbni Arabi-Ahkamu'l Kur'an)

İmam Şafi'ye göre; domuz kılından faydalanmak haramdır.

İmam Ebu Yusuf'a göre; mekruhtur.

"Allah'dan Başkası Adına Kesilenler."

Bir müslüman, Allah'ın isminden başka bir isim zikrederek hayvan keserse, kesilen hayvanın eti haram olur. Hem kestiği yenilmez hem de küfre girmiş olur. Alimler bu konuda ittifak etmiştir.

Yahudi ve hristiyanlara gelince; onlar, Mesih veya Uzeyr'in ismini zikrederek hayvan keserlerse, bazı alimlere göre; bu şekilde kesilen hayvanın eti yenilmez, bazı alimlere göre de; **"Kitap ehlinin yemeği (kestiği) helaldir"** ayeti amm (genel)dır. Allah onların nasıl kestiğini zaten biliyordu. Bu sebeple, onların bu şekilde kestiği hayvanlardan yemek helaldir.

"Kim zaruret içinde kalırsa..."

Zaruret; Nefsin ölüm tehlikesine maruz kalmasıdır.

Cumhura göre; Bu tehlike, ister kesin isterse ihtimal olsun, haram şeylerden hayatta kalabilecek kadar yemek farzdır. Yenilmediğinden dolayı ölünürse haram işlenmiş olur.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Nefislerinizi tehlikeye atmayın." (Bakara: 195)

İmam Ebu Yusuf ve İmam Ahmed'in bir görüşüne göre; zaruret anında, haram olan şeylerden yemek farz de-

ğil mübahtır. Çünkü haram şeylerden yemeyen kişinin bir nedeni vardır. O da, haram yememektir.

Rasulullah'ın sahabeti, Abdullah b. Huzafe es-Sehmi'den şöyle bir rivayet vardır:

"Rumun tağutu onu yakalayıp hapsetti, yanına içki ile karıştırılmış su ve kızartılmış domuz eti bıraktı. Açlık ve susuzluktan bayılıncaya kadar üç gün boyunca ne domuz etinden yedi ne de içkiden içti. Sonra rumlar ölmesin diye onu hapisten çıkardı. Abdullah Rumun tağutuna şöyle dedi:

"Ben zaruret içinde olduğum için, Allah bu içkiden içmeme ve domuz etinden yememe izin vermiştir. Fakat ben, seni sevindirmek istemediğim için bunu yapmadım."
(Mugni c: 7, s: 298)

Zaruret Anında Yenilecek Miktar:

Alimler, zaruretin devam etme ihtimali bulunduğu, doyuncaya kadar yenilebileceği konusunda ittifak etmişlerdir.

Cumhur'a göre; zaruretin devam etme ihtimali yoksa, ancak ölüm tehlikesini ortadan kaldıracak kadar yenilebilir. Doyuncaya kadar yemek caiz değildir.

Malikilerin bir görüşüne göre; zaruretin devam etme ihtimali yoksa bile doyuncaya kadar yenilip içilebilir.

Buradaki ihtilafın sebebi "**bağ** ve **adin**" kelimelerinden kaynaklanmaktadır.

Cumhura göre Bağ, "ihtiyaç olmadan yemek" Adin "İhtiyaç olmadan veya ihtiyacından fazla yemek"

Malikilere göre ise bu iki kelimeden kasıt "İmama karşı gelmektir"

"**Haddi aşmamak ve haksızlık yapmamak şartıyla** (yemesinde) **ona bir günah yoktur.**"

"**Bağ**": Haddi aşmak manasına geldiği gibi, istemek manasına da gelebilir. O zaman ayetin manası; "zaruret halindeyken kimseye saldırmaksızın ve haramı sevmeyerek, sadece ihtiyaç kadar yemek" olur.

"Adin": Haksızlık yapmak demektir. Yani, helal şeyler varken, haram şeylerden yemek demektir. O zaman ayetin manası; "haksızlık yapmamak veya helal şeyler varken haram olanlardan yememek" olur.

Helal-Haram Konusundaki Ölçü:

Allah (c.c) birşeyi haram kılmışsa insanların faydası için haram kılmıştır. Aynı şekilde, birşeyi helal kılmışsa yine insanların faydası için helal kılmıştır.

Birşeye helal ya da haram demek, yalnız insanların yaratıcısı ve alemlerin Rabbi olan Allah'ın hakkıdır. Her kim bu hakkı kendisinde görürse ilahlık taslamış olur.

Gerçek ilah Allah (c.c)'tır ve kullarından yalnız kendi emirlerine itaat etmelerini ister.

Allah (c.c) rahmetinden dolayı, insanlara helal kıldığı şeyler çoktur. Haram kıldığı şeyler ise çok azdır. Allah'ın haram kıldığı dışında herşey helaldir. Allah (c.c) eğer birşeyi haram kılmışsa muhakkak bunun bir hikmeti vardır. Bu demektir ki; haram kılınan şey, insanlar için zararlıdır ve o şeyin haram kılınması, insanlar için faydalıdır. Fakat, Allah'ın haram kıldığı şeylerdeki zararı, akıl her zaman kavramayabilir. Allah bunun sebebini ve hikmetini insana bildirmemişse, onun sebebini ve hikmetini araştırmak insana bir fayda sağlamaz.

Örneğin; Allah (c.c) domuzu haram kılmış fakat haram kılmasının sebep ve hikmetini bildirmemiştir. Allah'a ve Allah'ın ayetlerine inanmış bir mü'min, domuz etinin haram kılınmasında, insanlar için bir fayda olduğuna kesin olarak inanmak zorundadır. Hatta bu faydayı bariz olarak görmese bile... Söz konusu fayda maddi, manevi, dünyevi ya da uhrevi olabilir.

Allah belirtmediği halde, domuz etinin haram kılınmasının sebebini; "içinde zararlı maddeler var" ya da "kurt var" gibi sözlerle açıklamak hatadır. Çünkü, eğer bu sebeplerden dolayı domuz eti haram kılınmışsa, sebebler ortadan kalktığında domuz eti helal olur demektir.

İlmin belirttiği kadarıyla, domuzda tenya gibi zararlı

kurtlar vardır. Günümüzdeki teknik aletlerle pişirilerek domuz etindeki zararlı kurtlar zararsız hale getirilebilir. Eğer haram kılınma sebebi bu ise, bu şekilde pişirildiğinde domuz eti helal olur demektir. Bu zihniyete göre, Allah'ın haram kıldığı şey böylece helal kılınmış olur.

Halbuki Allah bunu haram kılmış fakat, haram kılma sebebini bildirmemiştir. Allah bize domuz etini haram kılmışsa onda bizim için mutlaka bir menfaat vardır. Müslümanın üzerine düşen; Allah'ın haram kıldığı şeyde muhakkak bir fayda olduğuna inanmaktır yoksa bunun hikmetini araştırmak değildir. Bu herşeyde böyledir.

Ehli kitap (yahudi ve hristiyan) dışındaki müşrik veya mürtedin kestiği hayvanın etinden yemenin haram kılınması da böyledir. Onlar İslam'a uygun olarak kesim yap-salar bile kestikleri yenmez. Çünkü onların kestikleri hayvanın necis olmasının sebebi, din farklılığıdır.

İSLAMİ HAKİKATLERİ GİZLEYENLER

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنْ الْكِتَابِ

وَيَشْتَرُونَ بِهِ ۖ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي

بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ وَلَا تَزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

174 - Allah'ın indirdiği kitaptan, birşey gizleyip de onu az bir pahaya satanlar... Şüphesiz onlar karınlarını ancak ateşle doldurmuş olurlar. Kıyamet gününde Allah onlarla konuşmaz, onları temize çıkarmaz. Onlar için elim bir azap vardır.

Allah'ın indirdiklerini gizleyenler'den kasıt; yahudi ve hristiyan alimleridir. Çünkü onlar, Rasulullah'ın vasıflarının ve risaletinin hak olduğunu bildikleri halde gizliyorlardı. Bunu ise sadece dünyevi menfaatler elde etmek için yapıyorlardı.

Çünkü, onlara her yerden hediyeler gelirdi. Eğer Rasulullah'la ilgili gerçekleri anlatsaydılar, insanlar ona iman ederdi. Böylece maddi menfaat sağlayamaz olur ve kendilerine tabi olanlar çevrelerinden dağılırdı.

Dünya metainı aşırı bağılılıkları, Rasulullah'la ilgili gerçekleri bildikleri halde gizlemelerine sebep oldu. Fakat, elde ettikleri dünyevi nimetler, kıyamet gününde daha çok azap duymaları için ateş olacaktır. Allah onlarla konuşmayacak yani onlara iyi söz söylemeyecek ve onlara gazap edecektir. Onları temize çıkarmayacak yani onların günahlarını affetmeyecektir. Onlar için çok acıklı ve ebedi bir azab vardır.

Bu ayet, her ne kadar yahudi ve hristiyan alimleri hakkında inmişse de, hükmü, Allah'ın ayetlerini dünya metai karşılığında gizleyen veya saptıran herkesi kapsar. Böyle kimselerin varlığına günümüzde de şahidiz... Kur'an ve Kur'an'ın hükümleri açıktır. Bir harfi bile kaybolmadan bize ulaşmıştır. Ve bu özelliğini kıyamete kadar da sürdürecektir. Onu değiştirmeye veya tahrif etmeye hiç kimsenin gücü yetmez. Fakat, makam, mevki, şöhrat ve dünyalık menfaatler elde etme gayesiyle, hakkı gizlemek için Kur'an hükümlerini insanlara anlatmayan veya saptırarak anlatanlar her zaman var olacaktır.

Günümüzde bu taifenin en tehlikeli olanları; Kur'an ve sünneti bir kenara atıp, İsviçre, Fransa gibi batılı ülkelerden ithal edilen veya heva ve heveslerden kaynaklanan kanunlarla insanlara hükmeden tağutların ve bu tür kanunları uygulayan beyinsizlerin, müslüman ve vatan kurtarıcısı olduklarını anlatarak, onları öven sahte alimlerdir. Onlar şüphesiz, tağut ve yandaşlarına yaranmak için, Kur'an ve sünnetten, kendi hevalarını destekleyecek deliller de getirebilirler.

İşte bunlar ve bunlara benzeyenlerin hükmü, kitaplarında apaçık olduğu halde, Rasulullah hakkındaki gerçekleri gizleyen yahudi alimlerinin hükmü gibidir. Kıyamet gününde Allah onlara iyi söz söylemeyecek, onlara kızaçak, onları günahlarından temizlemeyecek, onların gü-

nahlarını affetmeyecek, onları ebedi ve acıklı bir azaba uğratacaktır.

Bu ayette "**Karınlarına ateş doldurma**" tabiri mecazi manada kullanılmıştır. Çünkü ateş yenmez. Dolayısıyla, manası; "kendilerini ateşe götüren pis şeyler yemek" olur.

SAPIKLIĞI HİDAYETE TERCİH EDENLER

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ
بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

175 - İşte onlar hidayete karşılık sapıklığı, mağfirete karşılık azabı satın alanlardır. (Öyleyse onlar) yaptıklarına karşılık ateşe karşı sabretsinler (bakalım).

Bir takım insanlar vardır. Onlar, Allah'ın kulları için indirdiği gerçekleri gizlerler. İşte onlar küfrü İslam ile, hidayeti dalalet ile değiştirenler ve Allah'ın mağfiretini yani vereceği mükafatı satarak karşılığında Allah'ın azabını alanlardır.

Onlar bu işi bilerek ve gönül hoşnutluğu içinde, isteyerek yaparlar. Yoksa Allah'ın kıyamet gününde vereceği azaba sabredebileceklerini mi sanıyorlar? Ateşin azabına sabretsinler bakalım...

ALLAH'IN KİTABI HAKKINDA İHTİLAF EDENLER

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

176 - Bu (ateş azabı) şu sebeptedir ki, şüphesiz Allah o kitab(Kur'an)ı hak olarak indirmiştir. Ve şüphe yok ki o kitapta ihtilafa düşenler (haktan) çok uzak bir ayrılık içerisinde dirler.

Bu konuda alimler arasında iki görüş vardır. Birinci görüşe göre Kitap'tan kasıt Tevrat'tır. İhtilaf edenler ise yahudiler ve hristiyanlardır. İhtilaf ettikleri konu da, bir görüşe göre; İsa (a.s.)'ın, diğer görüşe göre de Muhammed (s.a.s.)'in sıfatlarının Tevrat'ta geçip geçmediğidir.

İkinci görüşe göre Kitap'tan kasıt; Kur'an'dır. İhtilafa düşenler ise Kureyş müşrikleridir. Kureyş müşriklerinin bir kısmı Kur'an hakkında "O ancak bir sihirdir" dedi. Diğer bir kısmı ise "O ancak geçmiş ümmetlerin uydurmalarıdır" v.b. gibi şeyler söyledi.

Hak apaçık olduğu halde, insanlar aralarında ihtilafa düştüler. Allah'ın hakikatleri apaçık olduğu halde ihtilafa düşenler, haktan uzak olanlardır ve onlar birbirleriyle devamlı ihtilaf halinde olacaktırlar.

BİRR

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ
الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ
وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ
الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا
وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾

177 - Yüzlerinizi doğu veya batı yönüne çevirmeniz birr değildir. Birr; Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara ve nebilere iman etmek, sevilen mallardan akrabalara, yetimlere, miskinlere, yolda kalanlara, dilencilere, köle (ve esir)lere vermek, namazı ikame etmek, zekatı vermek, söz verdiğinde sözünde durmak, fakirlikte, kıtlıkta, hastalıkta ve savaşta sabretmektir. İşte (sözlerinde) doğru olanlar bunlardır. Muttaki olanlar da bunlardır.

Birr; bütün iyilikleri kapsayan bir kelimedir. Bazı alimler birr'in iman olduğunu söylemişlerdir. Allah (c.c) bu ayette, iyiliğin ve imanın ne demek olduğunu açıklıyor. Asıl iyilik ve gerçek iman; bir takım hareketleri yapmak, namazda doğuya veya batıya yönelmek veya Ka'be'ye ya da Mescidi Aksa'ya yönelmek değildir.

Ayetteki birr kapsamına giren ameller şunlardır:

1 - Allah'a İman:

Allah'a iman; yalnız Allah'ın varlığına iman etmek demek değildir.

Allah'a iman; düşünce, prensip ve yaşantıyı düzenleyen sistemi, sistem koyma hakkı yalnız kendisine ait olan Allah'tan almak, yani hüküm koyma yetkisini yalnız Allah'a vermektir.

Allah'a iman; bütün ibadetleri yalnız Allah'a yapmak, Allah'ın mahlukatı yoktan var ettiğine, yarattığı varlıkları boşu boşuna yaratmadığına, mahlukat için uyulması gereken faydalı ve kıyamete kadar geçerli olacak bir kanun, bir şeriat koyduğuna, Kur'an ve sünnette bildirdiği, zatına layık kemal sıfat ve isimlere sahip olduğuna, ibadetlerin yalnız kendisine yapılması gerektiğine iman etmektir. Allah'a iman ancak bu şekilde geçerli olur ve manası da budur.

2 - Ahiret Gününe İman:

Ahirete iman; dünyanın ebedi bir yaşam yeri olmadığına, dünyada yapılan iyilik ve kötülüklerin muhakkak karşılığının verileceği bir başka dünyanın ve hayatın var olduğuna, Allah'ın Kur'an ve sünnette bildirdiği, ahiret hayatı ile ilgili bütün olayların hak olduğuna ve bu zorlu günde başarılı olmak için dünyada iken hazırlık yapmak gerektiğine inanmaktır. Ahirete iman ancak bu şekilde olur.

3 - Meleklerle İman:

Melekler Allah'ın nurdan yarattığı, Allah'a devamlı itaat eden, hiç günah işlemeyen ve belli görevleri olan

kullardır. Kur'an'da ve sahih hadislerde ismi zikredilenlere ismiyle zikredilmeyenlere ise genel olarak inanmak gerekir.

4 - Kitaplara İman:

Allah (c.c) rasullerine, insanların hayatını düzenlemek, Allah'ı ve Allah'a ibadeti öğretmek için birtakım kitaplar indirmiştir. Bu kitapların hepsi tevhidi anlatmaktadır ve tevhid konusunda aralarında hiçbir farklılık yoktur.

Allah'ın bizlere Kur'an'da ve sahih sünnette ismiyle bildirdiği kitaplara isimleriyle, ismi zikredilmeyenlere ise genel olarak inanmak gerekir.

Kur'an'da ve sahih sünnette bildirilenler; Muhammed'e verilen Kur'an, Davud'a verilen Zebur, Musa'ya verilen Tevrat, İsa'ya verilen İncil ile İbrahim ve Musa'nın sahifeleridir. Bu kitaplardan ve sahifelerden günümüze ancak Kur'an, Tevrat ve İncil ulaşmıştır. Fakat Tevrat ile İncil günümüzde, Allah'ın indirdiği asıl şekilleriyle değil, tahrif edilmiş şekilleriyle mevcuttur. Dolayısıyla biz bunların, Allah'ın indirdiği asıl şekillerine inanırız.

Rasulullah'a inen Kur'an ise bütün şeriatleri neshetmiştir. Allah onu her türlü tahrifattan kıyamete kadar koruyacaktır. Kendisine tabi olunacak tek kitap odur. Ancak bu kitaba ve içindekilere iman edenler müslümandır ve ahiret gününde ancak onlar felaha erecektir.

5 - Nebilere İman:

Nebiler Allah'ın seçkin kullarıdır. İnsanlara Allah'ın emirlerini öğretmek, Allah'ı tanıtmak ve O'nun emirlerine itaat edenleri cennetle müjdelemek, itaat etmeyenleri ise cehennemle korkutmak için gönderilmişlerdir. Onlar olmadan Allah'ı tanımak ve Allah'a O'nun istediği şekilde ibadet etmek mümkün değildir. Çünkü, Allah ancak nebilerin öğrettiği şekilde yapılan ibadetlerden razı olur.

Rasuller ve nebiler insandırlar. İnsani sıfatlar onlarda da mevcuttur. Yemek yerler, içerler, uyurlar, evlenirler, kızarlar, sevinirler. Fakat insanların kıymetini düşüren sıfatlar onlarda bulunmaz.

Nebiler, ne nebi olmadan önce ne de nebi olduktan sonra, hiçbir zaman şirk koşmamış ve büyük günah işlememiş kimselerdir. Fakat "zelle" denen küçük günahları olabilir. Bu tür hatalar yaptıklarında Allah onları vahiyle düzeltmiştir.

Rasulleri nefislerden, ana babadan ve kıymet verilen her şeyden daha fazla sevmek ve onları ancak hakettikleri mertebe kadar yükseltmek gerekir. Sadece Allah'a yapılması gereken ibadetler, aşırı sevgiden dolayı, nebi ve rasullere asla yapılmamalıdır.

Allah (c.c) bütün kavimlere rasul göndermiştir. Rasullerin ve nebilerin sayısını ancak Allah bilir. Bizlere hepsini bildirmemiştir. Kur'an ve sahih sünnette ismi geçen nebi ve rasullere isimleriyle, ismi geçmeyenlere ise genel olarak inanmak gerekir.

Bütün nebi ve rasullerin getirdiği din birdir. Bu din ise; "yalnız Allah'a ibadet etme ve Allah'dan başka ibadet edilenleri reddetme" temeline dayanan Tevhid dinidir. Hepsi "La ilahe illallah" davası ile gelmişlerdir.

Muhammed (sas) ise, bütün insan ve cinlere gönderilmiş tek rasuldür ve nebilerin sonuncusudur. Onun şeriatı kıyamete kadar baki kalacaktır. Rasulullah'ın tebliğinden sonra, onun şeriatine iman ve itaat etmeyenler müslüman olamazlar. Müslüman olmayanların dünyada yaptığı ameller ve iyilikler ise kıyamet gününde boşa çıkacaktır. O gün onlar büyük ve ebedi bir azap göreceklerdir.

6 - Sevilen Malları Allah İçin Harcamak:

İyilik; insanın değer verdiği, sevdiği ve kendisi için kıymetli olan malları harcamasıdır. Yoksa, sevmediği ve kötü olan malları harcamak iyilik değildir.

Sevdiği malları Allah için harcayan, nefesine kul olmaktan kurtulmuştur. Nefsine, arzu ve hevasına kul olan ise, Allah'ın istediği şekilde Allah'a kul olamaz ve dünyada zelil olur. Gerçek izzetli olan ise yalnız Allah'a kul olup bütün esaretlerden ve kulluklardan kurtulandır. Nefsini ve nefsinin arzularını yenemeyen kişinin, Allah'ın

kendisine yüklediği görevleri yerine getirmesi mümkün değildir.

Mü'minler, kendileri için sevimli olan değerli mallarını şu kimselere verirler:

a - Yakın Akrabalara;

İslam toplumunun en küçük birimi ailedir ve İslam dini aileye büyük önem verir. Bu sebeple, eğer bir iyilik yapılacaksa, öncelikle aileye ve yakın akrabaya yapılmasını tavsiye ve teşvik eder.

b - Yetimlere;

Yetim; babası ölen ve henüz ihtiyaçlarını giderecek durumda olmayan, buluşa ermemiş küçük çocuklara denir.

İhtiyaç sahibi yetimlere yardım edilsin ki, müslüman çocuklar sahipsiz kalmasın! Yetimlere sahip çıkılırsa, güzel bir şekilde, topluma yararlı fertler olarak yetişirler. İhtiyaç içinde iken bütün müslüman toplumun kendisine sahip çıktığını hisseden bir kimse, elbette o toplumun sadık ve salih bir ferdi olur.

Şu da bir gerçektir ki; toplumun en şerli, en azgın ve en hayırsız kimseleri; babasız kalan, fakirlik içinde devamlı ihtiyaçlı olarak yetişen ve toplum tarafından kendilerine önem verilmeyen kimseler arasından çıkar.

İslam toplumu, bu gerçeği bilir ve yaşantısında pratik olarak değerlendirerek örnek bir toplum olma seviyesine çıkar.

c - Miskinlere;

İslam toplumunu oluşturan fertler, yalnız kendilerini düşünmezler. Bir müslüman, toplum içinde ihtiyaç halinde olan, fakat onurundan dolayı insanlardan dilenmeyen kimselerin var olduğunu bilir. Müslümana düşen, böyle kimseleri araştırıp onlara yardım etmektir.

d - Yolda Kalmışlara;

Evinden uzakta yolda kalan, bulunduğu yerin yabancı olan, üstelik gittiği beldede hiç bir tanıdığı bulunmayan ve evine dönebilmek için gerekli maddi imkanlardan

yoksun kalan kimselere yardım edilmeli ki, kendilerini evlerinde veya tanıdıklarının yanında imiş gibi hissetsinler ve müslüman toplumun bir ferdi oldukları için Allah'a şükretsinsinler.

e - Dilencilere ;

Müslüman ferde en ağır gelen şey dilenmektir. İslam toplumunda, çalışabileceği halde dilenen bir ferdin varlığı düşünülemez. İhtiyacını insanlara söyleyen, yani dilenen kişi; dilenmemek için bütün imkanlarını kullandığı halde ihtiyaçlarını temin edemeyen ve bu sebeple istemek zorunda kalan kişidir. Böyle kimselere muhakkak yardım edilmesi gerekir.

f - Köle (ve esir)lere;

Müslüman köle; müslüman olmadan önce İslam'a karşı savaştığı için müslümanlar tarafından esir edilen, daha sonra Allah (c.c)'nun hidayeti ile müslüman olan kimse-dir.

Müslüman köleler, eğer kölelikten kurtulmaya karar verirlerse, sahiblerinin, mal karşılığında onlara hürriyetlerini vermeleri gerekir. Böyle bir anlaşmadan sonra, kölenin çalışarak kazandığı mal artık kendisine ait olur ve bunu kölelikten kurtulmak için kullanabilir. Böyle kişilere kölelikten kurtulmaları için müslüman fertlerin yardım etmesi gerekir.

Böyle kimseleri kölelikten kurtarmak gerektiği gibi kafirlerin eline esir düşen müslümanları da esirlikten kurtarmak gerekir. Hatta bunu yapmak, müslüman toplumdaki köleleri hürriyetlerine kavuşturmaktan daha önemlidir ve bu bütün müslümanlara farzdır.

Ayette geçen kimselere bu şekilde yardım edilirse, İslam toplumu sosyal yardım ve refah bakımından en üstün toplum olur.

7 - Namazı İkame Etmek:

Namaz birtakım hareketler yapmaktan veya belli bir yöne yönelmekten ibaret değildir. Namaz; hem batınen, hem zahiren, hem ruhen, hem aklen, hem de bedenen,

tüm benlik ile Allah'a yönelmektir. İşte Allah'ın kabul ettiği namaz, bu şekilde ikame edilen namazdır.

Namazda bir takım hareketler yapmak ve belli bir yöne dönmek, bedenle Allah'a yönelmektir. Okunan ayetleri tefekkür ederek okumak, akılla Allah'a yönelmektir. Namazı huşu duyarak, Allah rızası için ve Allah'ın istediği şekilde kılmak, ruh ile Allah'a yönelmektir.

Allah, ancak bu şekilde kılınan namaza mükafaat verir. İşte! Namaz ancak bu şekilde kılınırsa, Allah'ın emrettiği ve insanları kötülüklerden alıkoyan bir amel olur.

Allah'ın istediği şekilde iman etmeden namaz kılmak kişiye hiçbir fayda vermez. Namaz ancak imandan sonra değer kazanır. Bu yalnız namaz için değil, tüm ibadetler için geçerli bir kaidedir. Temel olmadan binanın varlığından söz edilemeyeceği gibi, iman olmadan yapılan diğer amellerin kabulünden de söz edilemez...

8 - Zekat Vermek:

Zekat farzdır. Malı temizleyen ve Allah'ın hakkı olan zekatı, eksiksiz olarak zamanında vermek gerekir. Bu imanın bir gereğidir. Fakat zekatın farziyeti, Allah için yapılan diğer harcamaların gerekliliğini ortadan kaldırmaz. Aynı şekilde, sevilen malların Allah için harcanması da zekatın farziyetini ortadan kaldırmaz.

9 - Verilen Ahidleri Yerine Getirmek:

En önemli ahit, Allah'a verilen ahittir. İslama giren kişinin Allah'a verdiği ilk ahit; "yalnız O'na ibadet etmek ve O'ndan başka ibadet edilenleri reddetmek"tir. Müslüman öncelikle tüm hayatı boyunca, Allah'a verdiği bu sözü tutmalı ve sonra, insanlara verdiği sözleri yerine getirmelidir.

Rasulullah ve onun sahabeleri hem müslümanlara, hem de kafirlere verdikleri sözleri yerine getirerek, tüm alemde emsali bulunmayan birer örnek oldular. Rasullullah ve sahabelerinin hayatını okuyanlar, onların hayatlarında bu gerçeğe dair bir çok rivayet bulabilirler.

10 - Sabır:**a - Fakirliğe Sabretmek:**

Allah (c.c) insanın rızkını tayin etmiştir. Hiç kimse Allah'ın kendisi için tayin etmiş olduğu rızkı almadan ölmez. Allah (c.c) insanları zenginlikle imtihan ettiği gibi fakirlikle de imtihan eder.

Şu bir gerçektir ki, insan maddi ihtiyacı olduğu zaman çok büyük bir sıkıntıya düşer. Fakat, kimi bu sıkıntıdan dolayı Allah'a isyan edip günaha girer, kimi de sabrederek hem dünyada hem de ahirette Allah'ın rızasına nail olur.

Müslüman fert, maddi sıkıntıya düştüğünde, asla Allah'a isyan etmemeli, günah işlememeli, fakirliğin ve ihtiyacın verdiği sıkıntıya katlanıp sabretmelidir. Şüphesiz ahirette göreceği hayır dünyadakinden kat kat fazla olacaktır.

b - Hastalığa Sabretmek:

Allah (c.c) insanları çeşitli hastalıklarla da imtihan eder. Hastalıklar insana büyük sıkıntı, rahatsızlık ve ızdırıp verir. Şayet, sıkıntı ve acılara sabredip hastalıktan kurtulmak için Allah'a dua edilirse çekilen ızdıraplar kişinin günahlarına keffaret olur. Fakat, sabretmeyip isyankar bir tavır içine girilirse, yapılan isyan ne çekilen acılara derman olur ne de günahlardan arınmaya bir sebep...

c - Savaşta ve cihadda Sabretmek:

Kafirlerle savaşmak kolay birşey değildir. Nefse ağır gelir. Çünkü insan savaşta ölür, yaralanır, maddi manevi zarara uğrayabilir ve hatta en sevdiği kişileri kaybedebilir. Her kim savaşın verdiği acı ve meşakkate Allah için sabrederse iyilik yapmış olur.

İşte mü'minin sıfatı budur. Mü'min fakirlikte sabrettiği gibi hastalık ve cihadda da sabreder.

Allah (c.c) bu ayette meşakkatleri en küçüğünden en büyüğüne doğru sıralamıştır. Bu eziyetlere sabretmeden imanın lezzeti tadılamaz. Zaten gerçek mü'minler ancak böyle durumlarda belli olur.

"İşte (sözlerinde) doğru olanlar bunlardır."

İşte! İman iddiasında sadık olanlar, ancak bu sıfatları üzerinde bulunduran ve inanıp söylediği şeyleri pratiğe aktaranlardır.

Mü'minler, inandıkları ve söyledikleri şeyleri pratiğe aktarmadıkça doğrulardan olamazlar...

"Muttaki olanlar da bunlardır."

Mü'minler, inandıkları ve söyledikleri şeyleri pratikte uygulayamamaktan devamlı korkarlar ve üzerlerine Allah tarafından yüklenen görevleri tüm güçleriyle yerine getirmeye çalışırlar. Çünkü onlar, inandıkları ve söyledikleri şeyleri hayat pratiğine aktarmadıkça, inanç ve sözlerinin Allah katında hiçbir değeri olmadığını bilirler.

İman iddiasında bulunup da imanlarını hayat pratiğinde göstermeyen kişiler, nefislerine en büyük zulmü yapmışlardır ve onlar ahirette de büyük bir azap göreceklerdir.

Allah (c.c), bütün hayırları bu ayette toplamıştır. Aslında bu ayet imanın ve müslümanın niteliklerini açıklamaktadır. Ayette zikredilen sıfatlara haiz olan fertlerden meydana gelen toplum, en temiz, en iyi ve örnek toplumdur. Bunu net bir şekilde sahabe toplumunda görmek mümkündür. İşte gerçek iman budur ve gerçek müslümanın sıfatları da bunlardır...

KISAS

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ

عَلَيْكُمْ الْقَصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى

بِالْأُنْثَى فَمَنْ عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَابْتَاعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّ

إِلَيْهِ بِإِحْسَنِ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ أَعَدَّى

بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ

178 - Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında kısas size farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürölür). Ancak her kimin cezası, kardeşı tarafından bağışlanırsa, artık (onun hemen) iyiye yönelmesi ve öldürölünenin velisine (diyeti) güzelliikle ödemesi gerekir. İşte bu (hüküm) Rabbinizden size bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan (diyeti aldıktan) sonra (öldürenin hakkına) tecavüzde bulunursa, ona acıklı bir azap vardır.

Bu ayetteki hitap mü'minleredir. Çünkü yalnız mü'minler İslam şeriatine muhataptır. İslam'a girmeden önce, hiç kimseden İslam şeriatine tabi olması istenemez. Fakat, İslam'a giren kişilerden İslam şeriatini tatbik etmeleri istenir ve gerekirse zorlanırlar.

İşte bu sebeple Allah (c.c) Kur'an'ı Kerim'de, koyduğu bir şeriat (kanun)'in uygulanmasını istediğinde, genellikle "Ey iman edenler!" hitabını kullanır.

"**Kutibe aleykum**" lafzı, Kur'an'ın her yerinde; "size farz kılındı" manasında kullanılmıştır, ayetteki manası ise: "Eğer öldürölünenin velisi kısas istiyorsa kısas yapmanız sizin üzerinize farzdır" şeklinde olur.

Kısas; yapılan amelin aynısını, yapana uygulamaktır.

Ayetin **nüzul sebebi** hakkında şöyle bir rivayet vardır:

Arap kabilelerinden bazıları büyüklük taslayarak, kendilerinden bir köle öldürölldüğü zaman karşılık olarak birkaç hür öldürölürdü. Veya kendilerinden bir kadın öldürölldüğü zaman, yalnız onu öldüreni değil, bir kaç tane de hür öldürölürlerdi. Bunun üzerine sadece katilin öldürölmesini emreden yukarıdaki ayet nazil oldu. (Taberi)

İşte! Allah (c.c), bu ayette hak olan ve uygulanması gereken hükmü bildiriyor.

Adam öldürölmenin cezası; yalnız öldüreni öldürölmeektir. Öldürölme olayına katılmayan kişiye ceza yoktur. Bir hür, bir hürü öldürölürse, karşılığında sadece o hür öldüröl-

rülür. Bir köleye karşılık, sadece onu öldüren köle öldürülür. Köleye karşılık hür öldürülmez. Kadına karşılık, ancak onu öldüren kişi öldürülür.

Diyet:

"Ancak her kimin cezası, kardeşi tarafından bağışlanırsa, artık (onun hemen) iyiye yönelmesi ve öldürülenin velisine (diyeti) güzellikle ödemesi gerekir. İşte bu (hüküm) Rabbinizden size bir hafifletme ve rahmettir."

Kim, kısas yapılmasını istemez, yerine diyet verilmesi şartıyla katili affetmek isterse, diyet konusunda aşırı gitmemelidir. Katil de, vermesi gereken diyeti oyalamadan vaktini geçirmeden ödemelidir.

Allah (c.c) rahmetinin bir gereği olarak, ağır olan kısas hükmünü bu şekilde hafifletmiştir. Çünkü daha önceki dinlerde yalnız kısas vardı, diyet ödemek yoktu.

İbni Abbas (r.a.) şöyle dedi:

"Beni İsrailde kısas vardır. Diyet yoktur. Fakat Allah (c.c) bu ümmete: **".... ancak her kimin cezası kardeşi tarafından bağışlanırsa..."** buyurmuştur. Ayette geçen **"bağışlamak"**, bilerek öldüren kimseyi, öldürülen kişinin velisinin diyeti kabul ederek öldüren kimseyi affetmesi, demektir. (Buhari, Nesei, Dare Kutni)

"Bundan sonra her kim (diyeti aldığı halde, öldüren kişinin hakkına) tecavüzde bulunursa, ona acıklı bir azab vardır."

Diyet ödenmesini kabul ettikten sonra, katili öldüren kimseden kuvvetli olan görüşe göre diyet kabul edilmez. Onun için tek hüküm vardır; o da öldürülmeştir. Ona, Allah katında da büyük bir azab vardır.

Allah (cc)'nin ayet-i kerimede, öldürülenin velisi ile katili kardeş olarak vasıflandırması, yaptığı işi helal saymadığı müddetçe katilin, İslam'dan çıkaran büyük küfür değil, günah veya İslamdan çıkarmayan küçük küfür işlediğini gösterir.

FİKHİ HÜKÜMLER

A - Kısasta Eşitlik:

Cumhur (Malikiler, Şafiiler ve Hanbeliler)'e göre; köleye karşılık hür, zimmiye karşılık müslüman öldürülmez; ancak diyet verilir.

Delilleri:

1 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Hüre karşılık hür, köleye karşılık köle, kadına karşılık kadın (öldürülür)." (Bakara: 178)

Allah (c.c) bu ayette, kisası farz kıldıktan sonra eşitliği de farz kalmıştır. Eşitlik ise ayette belirtildiği gibi; hüre karşılık hür, köleye karşılık köle, kadına karşılık kadındır. Öldüren, ancak öldürdüğü kişiye eşit ise öldürülür. Hür ile köle arasında eşitlik yoktur. Bu sebeple köleye karşılık hür öldürülmez. Aynı şekilde müslüman ile kafir arasında da eşitlik yoktur. Dolayısıyla, zimmiye karşılık müslüman öldürülmez.

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Müslüman, bir kafiri öldürdüğü için öldürülmez."

(Buhari)

Hanefilere göre; köleye karşılık hür, zimmiye karşılık müslüman öldürülür.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kıldı." (Bakara: 178)

Bu ayet, amm (genel) bir ayettir. Öldüren kişi kim olursa olsun, ister hür, ister köle, ister müslüman, ister zimmi olsun, öldürülür.

Bu ayetten sonraki kısım genel olan hükümle değil, başka bir konuyla ilgilidir. Yani; Arapların cahiliyye adeti olarak kendilerinden bir köle veya bir hür öldürüldüğü zaman karşı taraftan yalnız öldüreni değil, onunla birlikte bir kaç kişiyi de birlikte zulmen öldürmeleriyle ilgilidir. Bu haksızlığı ortadan kaldırmak için bu ayet inmiştir ve

öldürülecek olan kişinin, sadece haksız yere öldüren kişi olduğunu bildirmektedir.

2 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Nefse karşılık nefis..."
(Maide: 45)

Allah (c.c) bu ayette, apaçık şekilde nefse karşılık nefis olması gerektiğini bildirmiştir. Bu hüküm, her ne kadar bizden önceki ümmetlerin şeriatinde var idiyse de, bizim şeriatimizde bunu nesheden bir delil olmadığı için hükmü bizi de kapsar.

3 - Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Kim zulmedilerek öldürülürse, velisi için bir yetki kıldık..."
(İsra: 33)

Ayetteki **"yetki"** den kasıt; öldürülenin velisinin, katilin öldürülmesi veya diyet karşılığında yaşaması için karar vermesidir.

Bu ayet, zulmedilerek öldürülenlerin hepsini kapsar. Kadın, hür, köle herkes bu hükmün içine girer. Kim zulmen öldürülürse, onun velisi katile kısas yapılmasına veya diyet karşılığında yaşamasına dair karar verme yetkisine sahiptir.

4 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim haksız yere kölesini öldürürse, onu öldürürüz. Kim haksız yere kölesini hadım ederse, onu hadım ederiz."
(Ebu Davud, Nesei)

5 - Bir rivayette Rasulullah (s.a.s), bir zımmiyi haksız yere öldüren müslümanı öldürdü ve şöyle buyurdu:

"Ben, ahit verdiği kişileri en iyi koruyanıam."

(Beyhaki) (zayıf hadis)

6 - Bütün alimlerin ittifakıyla, bir zımminin malını çalan müslümanın eli kesilir. Maldan daha büyük değeri olan kanı akıtıldığında, niçin kısas yapılmasın?

B - Çocuğunu Öldüren Baba Öldürülür mü?

Cumhura göre; baba çocuğunu öldürürse öldürülmez.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Çocuğuna karşılık baba öldürülmez."

(Sünenün Kübra, El-Müstedrek, Şerhu's -Sünne)

Cassas, bu hadis hakkında şöyle dedi:

"Bu rivayet meşhur bir rivayettir. Ömer b. Hattab, bu delille sahabeler huzurunda uygulama yapmış ve ittifakla kabul edilmiştir. Dolayısıyla bu mütevatire yakın bir hadistir." (Cassas - Ahkamu'l-Kur'an, c.1, s.168)

İmam Malik'e göre; baba, eğer çocuğunu bilerek yani, tutup yatırarak keserse, kısas olarak öldürülür. Fakat, çocuğunu cezalandırmak niyetiyle vurur ve çocuk kazayla ölürse, baba öldürülmez.

Bütün alimlere göre; babasını öldüren çocuk, kısas olarak öldürülür.

C - Bir Ferdi Katleden Topluluğa Kisas Uygulamanın Hükmi:

Dört mezhebe göre; bir topluluk bir ferdi öldürürse, o topluluktaki herkes kısas olarak öldürülür.

Delilleri:

1 - San'a şehrinde, yedi kişi bir genci öldürdüğü için **Ömer b. Hattab**, o yedi kişiyi kısas olarak öldürdü ve şöyle dedi:

"**Bütün San'a ehli** bu delikanlıyı öldürmek için bir araya gelseydi, kısas olarak hepsini öldürürdüm."

(Kurtubi)

İbni Kesir bu rivayet hakkında şöyle dedi:

"Sahabelerden bize, bu rivayete muhalif bir rivayet ulaşmamıştır. Bu demektir ki, sahabeler bu hükümde ittifak etmişlerdir." (İbni Kesir Tefsiri - c.1, s.210)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"**Gök ve yer ehli toplanıp, hep birlikte bir mü'minin kanını akıtsa, Allah muhakkak onların hepsini cehenne ateşine atar.**" (Tirmizi)

Bu hadise göre; bir ferdi öldüren topluluktaki herkes ahiret azabına uğrayacağına göre, dünya cezasını da hep birlikte çekmelidirler.

3 - Allah (c.c) kisası, nefsi korumak için farz kılmıştır.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Sizin için kısısta hayat vardır." (Bakara: 179)

Bir ferdi öldüren topluluğa kisas uygulanmazsa, o zaman birkaç kişi toplanıp düşman oldukları kişiyi çekimeden öldürür. Böyle olunca da insanlar arasında fesat ve anarşi baş gösterir.

İmam Ahmed'in bir görüşüne ve zahirilere göre; bir ferde karşılık, bir topluluk öldürülmez.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kisas farz kıldı." (Bakara: 178)

Allah (c.c) bu ayette, kisas uygulanabilmesi için eşitliği şart koşturmuştur. Bir kişiyle bir topluluk arasında eşitlik yoktur.

2 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Nefse karşılık nefis..." (Maide: 45)

Bu ayete göre; bir nefse karşılık ancak bir nefis öldürülebilir. Bir nefse karşılık topluluk öldürülmez.

Bu delillere şöyle cevap verilir: Bir kaideyi uygulamak, kelimelerin manasını uygulamaktan daha iyidir. Genel kaide ise, İslam topluluğunu korumaktır. Eğer ferde karşılık topluluk öldürülmezse, bir ferdi öldürmek için düşmanları birleşir ve onu öldürür. Böyle olunca da, insanların nefsinin koruma kaidesi bozulmuş olur.

Ayrıca Bakara: 178 ayeti öldürme konusunda yapılan haksızlığı ortadan kaldırmak için inmiştir. Bu haksızlık ise ancak, öldüren kişiyi öldürerek ortadan kaldırılır. Kendilerine kisas uygulanacaklar bir kişi olabildiği gibi, sayıları ne kadar fazla olursa olsun, bir topluluk da olabilir. Bunun böyle olması, İslam dininin adaleti sağlayıcı kurallara sahip olmasındandır.

D- Katile Ne İle Kisas Uygulanır?

İmam Malik, İmam Şafi ve İmam Ahmed'in bir gö-

rüşüne göre; öldürülme nasıl olmuşsa kısas da aynı şekilde uygulanır. Suda boğarak öldüren, suda boğularak öldürülür. Taşla vurarak öldüren, taşla vurularak öldürülür.

Delilleri:

1 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı." (Bakara: 178)

Ayette geçen **"Kisas"**ın manası, öldüreni aynı şekilde öldürmektir.

2 - Enes (r.a)'dan şöyle dedi:

"Bir yahudi bir müslüman kadının başını taşla ezerek öldürdü. Rasulullah (s.a.s) ceza olarak, onun da başını taşla ezerek kısas yapmıştır." (Buhari)

İmam Ebu Hanife ve İmam Ahmed'in bir görüşüne göre; öldürme yalnız kılıçla olur. Çünkü kısasta istenilen öldürmektir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kisas yalnız kılıçla olur." (Cassas - c.1, s.186)

Rasulullah (s.a.s) eziyet vererek öldürmekten nehyetmiştir. Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer öldürmek istiyorsanız güzel bir şekilde öldürün. Hayvan boğazlamak istiyorsanız güzel bir şekilde boğazlayın." (Cessas - c.1, s. 186)

İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed'in delillerine şöyle cevap verilir:

Enes (ra)'nın hadisi şayet sahih ise, Rasulullah (s.a.s)'in işkence ederek öldürmeyi nehyeden hadisleri ile men-suh olmuştur.

Katil, kılıçla öldürülmeyip, yakılarak veya taşla ezilerek veya ölünceye kadar hapsedilerek öldürüldüğü zaman, kısas misli misline uygulanamayabilir. Çünkü bu şekillerde, öldürme fiilini misli misline tam olarak uygulamak zordur. Eğer misli misline tam olarak uygulanmazsa, o zaman fazla uygulanmış ve katile haksızlık yapılmış olur. Halbuki Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır:

"Her kim (diyeti aldığı halde öldüren kişinin hakkına) tecavüzde bulunursa, ona acıklı bir azap vardır."
(Bakara: 178)

E - Diyeti Kabul Ettikten Sonra Katili Öldürenin Hükmi:

İmam Malik ve İmam Şafii'ye göre; bu kimsenin hükmü ilk öldürenin hükmü gibidir. İkinci ölünün velisi ister affeder, ister diyeti alır, isterse kısas uygulatır. İkinci katil diyet üzerinde anlaşarak veya affedilerek öldürülmese bile, diyeti kabul ettikten sonra, yine de katili öldürdüğü için ahirette azaba uğrayacaktır.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kimin velayeti altındaki bir kimse öldürülürse veya ayağı kırılırsa üç şeyde muhayyerdin: Ya kısas ister, ya affeder, ya da diyet alır. Eğer dördüncü bir şey isterse kabul etmeyin, ona engel olun. Eğer bu üç şeyden affı ya da diyeti seçer de sonra yine katili öldürürse, onun cezası sonsuza kadar cehennemde kalmaktır." (Dare Kutni)

Diğer alimlere göre ise; diyeti kabul ettiği halde yine de katili öldüren kimsenin cezası öldürülmektir, ondan diyet kabul edilmez.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Ben, diyeti aldıktan sonra katili öldüreni affetmem."
(Ebu Davud)

F - Kısası Kim Uygular?

Bütün alimlere göre; kısası halife uygular. Halifeden habersiz kısas uygulayan kimseye tazir cezası verilir.

KISASTA HAYAT VARDIR

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ

تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

179 - Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. (Böylelikle) belki (öldürme fiilinden) sakınırsınız.

Bilerek bir insanı öldürene, aynı şekilde öldürerek kısas tatbik etmek adaletin ta kendisidir ve bu İslam toplumuna hayat verir. Çünkü, haksız yere bir insan öldürdüğünde kendisinin de öldürüleceğini bilen kişi, öldürme fiilinden vaz geçer. Böylece, öldüreceği kişiye ve kendisine sanki yeni bir hayat vermiş gibi olur.

Katil kısas yapılarak öldürüldüğünde, hak yerini bulmuş ve öldürülenin ailesinin kalbindeki fitri olan intikam duygusu da tatmin edilmiş olur. Böyle olmasaydı, kan davaları sürüp gider ve haksız yere çok insan ölürdü.

İslam dini, insandaki fitri arzuları bastırmaz. Aynı şekilde, akıtılmış kana karşılık intikam duygularını da bastırmaz ve öldürülenin ailesine, katili öldürme hakkı verir. Bununla birlikte öldürülenin ailesine katili diyet karşılığında affetme hakkını da vermiştir.

Katili affetme veya kısas uygulatma yetkisi, İslam devletin lideri dahil, öldürülenin velisi dışında hiç kimsenin hakkı değildir.

Bu, Allah'ın bir rahmetidir. Çünkü böyle bir hak, yalnız İslam dininde vardır. Yalnız İslam dininde öldürülenin ailesine dilerse öldürme, dilerse diyet alma hakkı verilmiştir.

Bu kanun bir toplumda uygulandığında, o toplumdaki öldürme olayları en aza iner. Zaten, İslami hükümlerin en mükemmel şekilde uygulandığı Rasulullah (s.a.s) zamanında öldürme olayları çok az olmuştur.

Kim katili öldürmez, kısas kanunu ağırdır diyerek, insanlara başka kanunlar uygularsa, Allah'tan daha merhametli olduğunu iddia etmiş ve Allah'ın kanunlarından başka kanunlar koyduğu için kafir olmuş olur. Üstelik böyle kimseler gerçek adaleti sağlayıcı ilahi kanunları uygulamadıkları için insanların haklarına zulmetmiş ve toplumlarına büyük zarar vermiş olurlar.

Kim böyle kanunları kabul eder veya böyle kanunları koyanları sever, destekler, seçer ve tekfir etmezse onları ilah edinmiş ve kafir olmuş olur.

VASİYET

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا
الْوَصِيَّةَ لِلْأُولَادِ الَّذِينَ وَالَ الْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمُتَّقِينَ

180 - Sizden, kendisine ölüm vakti gelmiş olan, eğer bir hayır (mal) bırakacaksa anaya, babaya ve yakın akrabaya, haksızlık yapmayarak vasiyette bulunması farz kılındı. Bu (vasiyet) muttakiler üzerine bir haktır.

Fıkhi anlamda ve mirasla ilgili bir terim olarak vasiyet; bir kimsenin ölümünden sonra geçerli olmak üzere, servetinin üçte birini geçmemek şartıyla, varisi olmayan kişilere yaptığı hibe, bağış vb. tasarruflardır.

Allah (c.c) bu ayette ölüme yakın olan müslümanlara yani; yaşlanmış, yolculuğa çıkmış, hastalanmış veya cihada çıkmış olanlara ve herhangi bir ölüm tehlikesi ile karşılaşma ihtimali bulunanlara, eğer malları varsa, anneye, babaya ve yakın akrabalara, haksızlık yapmayarak ve adil davranarak vasiyette bulunmalarını farz kılmıştır.

Kişi, sağlığında iken dilediği kişiye dilediği miktarda verebilir.

Ayetin Mensuh Olup Olmadığına Dair Görüşler:

İmam Malik'e göre; bu ayetin hepsi mensuhtur. Bunu nesheden ayet ise miras ayetidir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Allah size çocuklarınız hakkında erkeğe, kadının payının iki mislini emreder." (Nisa: 11)

İmam Ebu Hanife'ye göre; bu ayet Rasulullah'ın şu hadisiyle neshedilmiştir.

"Allah herkesin hakkını vermiştir. Miras alana vasiyet yoktur." (Tirmizi rivayet etti ve sahih hasen dedi)

Şafililer ve Malikiler'in çoğuna göre; bu ayetin hepsi değil yalnız mirasçılar hakkındaki bölümü neshedilmiştir. Vasiyet babaya ve anneye yapılamaz. Çünkü onların zaten mirasta hakları vardır. Bu ayetin hükmü miras almayan akrabalar için geçerlidir.

Vasiyetin Hükümü:

Malı olan kişinin vasiyet yapması hakkında alimler ihtilaf etmişlerdir.

Şafililer ve Malikilerin çoğuna göre; miras alanların dışındakilere vasiyet etmek farzdır.

İbni Ömer (r.a)'dan Rasulullah şöyle buyurdu:

"Vasiyet edebileceği bir malı olan müslümanın, iki veya üç gece süresince vasiyetini yazmadan yatması caiz değildir." (Buhari, Müslim, Nesei, Ahmed)

Cumhura göre; vasiyet etmek farz değil, sünnettir. Çünkü bu ayetin hükmü;

"Allah size çocuklarınız hakkında erkeğe, kadının payının iki mislini emreder." (Nisa: 11)

ayetiyle tamamen neshedilmiştir. İbni Ömer'in hadisi ise, farziyeti kesin olarak ifade etmez, sadece vasiyet yapılmasını teşvik eder ve müstehap kılar.

Vasiyeti Geciktirmenin Hükümü:

Vasiyeti ölüme yaklaşıncaya kadar geciktirmek mekruhtur.

Rasulullah (s.a.s)'e:

"Hangi sadaka en iyidir?" diye soruldu. Rasulullah şöyle buyurdu:

"Sen sıhhatli, zenginliği ümit eder, fakirlikten korkar bir vaziyette iken sadaka vermendir. Vasiyeti yazmayı ruhun çıkacağı ana bırakma! Ölüm esnasında iken filan kişi için bu kadar, filan kişi için bu kadar, filan kişi için bu kadar diyerek vasiyeti ruhun çıkacağı zamana bırakma!" (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, İbni Mace)

Vasiyetin Miktarı:

Ayette geçen "bil ma'ruf"; haksızlık yapmayarak vasiyet etmek, demektir. Vasiyet edilen malın miktarı toplam malın üçte birinden fazla olmamalıdır.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Vasiyet edeceksen malının üçte birini vasiyet et! Bu bile çoktur."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, İbni Mace)

Malın üçte birinden azı, miras alanlara zulmetmeden vasiyet yapılmışsa, o zaman vasiyet edilen mal, kime vasiyet edilmişse sadece onun hakkı olur.

"Bu muttakiler üzerine bir haktır."

Allah'ın sevabını umup azabından korkan kişiler herkesin hakkını verirler.

VASIYETİ DEĞİŞTİRMEK

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ

سَمِيعٌ عَلِيمٌ

181 - Kim o vasiyeti duyduktan (veya öğrendikten) sonra değiştirirse, onun günahı (ölmüş olan vasiyet edene değil) değiştirenedir. Muhakkak ki Allah Semi'dir, Alim'dir.

Miras alanlara, haksızlık yapmadan vasiyette bulunan kişinin vasiyeti, haberi olmadan, haksızlık yapılarak sonradan değiştirilirse, Allah (c.c) vasiyet edene herhangi bir günah yüklemes. Ancak haksızlık yaparak vasiyeti değiştireni sorumlu tutar ve onu cezalandırır.

"Muhakkak ki Allah Semi'dir, Alim'dir."

Semi': Herşeyi işiten, demektir.

Alim: Herşeyi bilen, demektir.

Vasiyeti haksız yere değiştirenler bilsinler ki; yapmış

oldukları haksızlığı insanlar her ne kadar bilmeseler de Allah (c.c), onların sözlerini işitir ve bilir. Yaptıklarının Allah (c.c)'a gizli kalmayacağını bilsinler ve Allah'tan korksunlar. Çünkü Allah (c.c) yaptıklarına karşılık muhakkak onları cezalandıracaktır.

VASIYETTE HAK İLE ARA BULANLAR

فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

182 - Kim, vasiyet edenin (bilerek veya bilmeyerek) haksızlığa meyletmesinden veya günaha girmesinden korkup (tarafların) arasını düzeltirse, ona bir günah yoktur. Muhakkak ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

Haksızlık yapmak; mallarının çoğunu veya hepsini kızına vermek için damadına vasiyet etmek veya oğluna vermek için torununa vasiyet etmek ya da benzeri şekillerde vasiyet yapmaktır.

Vasiyet eden kişi ister bilerek ister bilmeyerek haksızlık yapsın, bunu gören veya bilen her müslüman bu haksızlığı ona anlatarak düzeltmelidir. Çünkü bu, bütün müslümanlara farzı kifayedir. Şayet bu haksızlığı hiç kimse düzeltmezse bütün müslümanlar bundan sorumlu olur.

Bilerek, miras alanlara zarar vermek niyetiyle vasiyet yapmak haramdır. Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Bir erkek veya bir kadın altmış sene Allah'a itaat eder, daha sonra ölüm yaklaşıncı (miras alanlara) zarar vermek niyetiyle vasiyet yapar da bundan dolayı cehennem girer."

(Ebu Davud)

"Muhakkak ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir."

Gafur: Tevbe etmeleri halinde kullarının günahlarını bağışlayan, demektir.

Rahim: Merhameti bol olan, dünyada ve ahirette müminlere merhamet eden, demektir.

Allah (c.c) baksızlık istemeyen kullara rahmet edici ve günah işledikten sonra tevbe edenleri affedicidir.

ORUÇ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

183 - Ey iman edenler! Oruç, sizden önceki (ümmet) lere farz kılındığı gibi sizin üzerinize de farz kılınmıştır. Umulur ki (Allah'tan) korkanlardan olursunuz.

"Sıyam" kelime olarak; nefsi her şeyden uzak tutmak manasındadır.

Örneğin; konuşmak için sıyam, konuşmamaktır. Hareket yapmayan kişi, hareket konusunda sıyam yapmıştır. Hiç yemek yemeyen kişi, yemek konusunda sıyam yapmıştır.

Şer'i manası ise; Oruç niyetiyle, ikinci fecirden güneş batımına kadar nefsi yeme, içme ve cinsi münasebetten uzak tutmaktır.

Allah (c.c) mü'minlere hitap ediyor ve buyuruyor ki: "Ey Allah'a iman ederek Allah'tan gelen herşeyi kabul edeceğini peşinen taahhüt edenler! Sizden önceki ümmetlere farz kıldığım gibi orucu, tatbik etmeniz için size de farz kıldım. Orucu benim istediğim şekilde yerine getirerseniz, hem iman iddianızda doğrulardan hem de Allah'tan hakkıyla korkanlardan olursunuz."

Oruç Konusundaki Benzerlik Hangi Konudur?

Alimler, geçmiş ümmetlere farz kılınan oruç ile müslümanlara farz kılınan oruç arasındaki benzerliğin hangi konuda olduğunda ihtilaf etmişlerdir.

Bazı alimler: "Buradaki benzerlik, mahiyet ve sayı bakımından değil farz olma bakımından benzerliktir. Yani;

"onlara farz kılındığı gibi size de farz kılınmıştır şeklin-
dedir" demişler,

Bazı alimler de: "Bu benzerlik sayı ve mahiyet bakımındandır" demişlerdir. Bu tefsire göre "**sizden önceki-
ler**"den kasıt; hristiyanlar ve yahudilerdir. Çünkü Allah (cc) onlara Ramazan ayı orucunu farz kılmıştır. Fakat onlar daha sonra bunu değiştirmişlerdir.

Allah (cc)'nun, Mü'minlere Orucu Farz Kılmasının Sebebi:

"Umulur ki (Allah'tan) korkanlardan olursunuz."

Allah (c.c)'nın mü'minlere verdiği emirlerde ve koyduğu yasaklarda tek bir gaye vardır: Mü'minlerin Allah'a itaat derecelerini ölçmek ve onlara dünyaya geliş gayelerini öğreterek onları, yüklediği hilafet görevini tam anlamıyla yerine getirmeleri için eğitmektir. Allah'ın yasakladığı şeylerde, insanlar için muhakkak bir zarar ve emrettiği şeylerde de bir menfaat söz konusudur. Fakat o zarar ve menfaatleri insanlar tam olarak kavrayamayabilirler.

Orucun farz kılınmasında da, bazılarını bildiğimiz, bazılarını bilmediğimiz bir çok faydalar vardır. Oruç tutan kişi muhakkak vücudu için çok fayda görecektir. Fakat oruç özellikle bunun için farz kılınmış değildir.

Allah (c.c)'nın mü'minlere orucu farz kılması; onların iman derecelerini ölçmek içindir. Çünkü oruç tutan, nefsinin yeme, içme ve cinsi münasebetten uzak tutar. Dolayısıyla, yalnız Allah'ın rızasını düşünerek oruç tutulmalıdır. Yoksa bir takım faydalarından dolayı değil...

Oruç tutan kimse, Allah'tan başka hiç bir varlığın kontrolü altına girmez. Nefsinin esaretinden kurtulur ve kendisini hayvani sıfatlardan daha üstün seviyeye çıkarır. Oruç tuttuğu müddetçe, şeytanın girebileceği bütün delikleri kapatmış olur. Allah'ın emrine itaat ederek ve nefsinin arzularına karşı gelerek şeytanı yener.

Böyle bir fert, Allah'ın istemediği tüm kötülüklerden uzak durur ve Allah'ın istediği amelleri, hiçkimsenin

baskısı olmadan yapacak bir duruma gelir. Allah (c.c)'nin ayetteki: "Umulur ki Allah'tan korkanlardan olursunuz." buyruğunun manası da budur. Yani; Allah'ın emirlerini güzel bir şekilde yerine getiren, yasakladığı şeylerden uzak duranlardan olursunuz, demektir. Allah'a bu şekilde iman eden kişi, yeryüzünde kendisine yüklenen halifelik görevini güzel bir şekilde yapmaya aday olmuştur.

Ancak oruç tutanın gerçek manada oruç tutup tutmadığını ancak Allah bilir. Oruç, Allah ile kul arasında olduğu ve oruç tutan kişiyi yalnız Allah kontrol edebildiği için, Allah (c.c) hakkıyla oruç tutanların mükafatını vermeyi kendi üzerine almış ve vereceği mükafaatı sınırlandırmamıştır.

Bir kudsi hadiste Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Oruç benim içindir ve mükafatını vermek bana aittir." (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, Tirmizi)

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Her kim ramazan orucunu, inanarak ve mükafatını Allah'tan umarak tutarsa geçmiş günahları bağışlanır." (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

Ramazanda Oruç Tutmamanın Hükümü:

Oruç Allah ile kul arasında olduğu için, ramazan ayında, gündüz vakti yemek yemeyen kişi, zahiren oruç tutuyor sayılır. Eğer oruç tutmuyorsa onun hesabı Allah'a aittir.

Sebepsiz oruç tutmadığı tespit edilen kişilere İslam devletinde ceza verilir.

İster müslüman devlette olsun ister kafir devlette olsun, Ramazan ayında, gündüz vakti sebepsiz olarak açıktan yemek yiyen kimse bütün alimlere göre kafirdir. Kafir olmasının sebebi; oruç tutmamasından değil, açık bir şekilde yemek yiyerek, ramazan ayına saygısızlık göstermesinden ve oruç emrini hafife almasındandır.

Aynı şekilde, ramazan ayında, gündüz vakti açıkça yemek yiyen kimseye, yemek yemesi için yardım eden de kafir olur.

Örneğin; bir kimse, ramazan ayında, gündüz vakti lokantasını açıp, oruç tutmayanların açık bir şekilde oruçlarını yemelerine müsaade ederse, o da onlar gibi kafir olur.

Ramazan ayında bu şekilde insanların açıkça gündüz vakti orucu yemelerine müsaade eden her sistem, her ne kadar müslüman olduğunu iddia ederse etsin, kafirdir. Hatta, bütün İslam kanunlarını tatbik eden, fakat "Dileyen oruç tutsun, dileyen oruç tutmasın" diye kanun çıkaran veya orucun açık bir şekilde yenmesine veya lokanta gibi, dükkan sahiplerine ramazanda gündüz vakti dükkanlarını açmalarına izin veren sistemler, Allah (cc)'ya baş kaldırmış küfür sistemleridir. Bu ve benzeri hareketler, bu gibi sistemlerin müslüman olmadığını gösteren açık alametlerdir.

Orucun Bazı Faydaları:

Orucun faydaları sayılamayacak kadar çoktur. Bunlardan bazılarını biliyor, bazılarını bilmiyoruz. Orucun bazı faydaları:

1 - Bütün gün, sırf Allah rızası için nefsin arzuladığı yeme, içme ve cinsi münasebetten uzak durmak müslümanlarda Allah korkusunu daha da kuvvetlendirir. Böyle bir insan Allah'ın bütün emirlerini yerine getirir ve yasakladığı her şeyden kaçınır. İnsanlara kötülük yapmayan, insanların menfaati için çalışan bir fert olur.

2 - Oruç, insan nefsinin terbiye eder. Nefsin esaretinden insanı kurtarır.

3 - Günah işlemekten ve şeytana uymaktan korunmaya yardım eder.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Ey gençler topluluğu! Sizden evlenmeye gücü yeten evlensin! Evlenmeye gücü yetmeyen ise oruç tutsun! Çünkü oruç, onun günah işlemesine engeldir."

(Buhari, Müslim)

4 - Belli bir müddet yemekten, içmekten uzak durmanın vücut sağlığı için çok faydalı olduğu zamanımızda

da ispatlanmıştır. Hatta bazı hastahanelerde tedavi olarak hastalara oruç tutturulur. Çünkü oruç bir çok hastalık için faydalıdır.

ORUÇ TUTMAMA RUHSATI

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَتْ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ
طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ
تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

184 - (Oruç sizlere) sayılı günlerde (farz kılınmıştır). Sizden kim hasta veya yolculukta olur (ve bundan dolayı oruç tutamaz)sa (tutamadığı günler) sayısınca başka günlerde (oruç tutması) gerekir. Güçlü yetenler de fidye olarak bir miskini yedirsin. (Bununla birlikte) kim kendi isteğiyle bir hayır yapar (yemek verdiği miskinlerin sayısını artırır)sa bu kendisi için daha hayırlıdır. (Fakat) oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır. Eğer bilerseniz...

Allah (c.c) orucu farz kıldıktan sonra, bunun belli günlere has olduğunu, devamlı olmadığını bildirmiştir. Bu belli günlerin ramazan ayı olduğunu ise daha sonraki ayetlerde belirtmiştir.

Cumhura göre; hicretin ikinci senesinde oruç farz kılındığında, oruç tutabilecek güçte olanlar muhayyer bırakıldılar. Yani; isterlerse oruç tutar isterlerse oruç tutmaz ve tutmadıkları her gün için fidye olarak bir fakir doyururlardı.

Bu ayetin hükmü daha sonra:

"Ramazan ayına kim erişirse oruç tutsun!"

(Bakara: 185)

ayetiyle neshedilmiştir.

Muhammed İbni Selemetü'l-Ekva şöyle dedi:

"Güçlü yetenler de fidye olarak bir miskini yedirsin!"

(Bakara: 184)

ayeti indiğinde bizden isteyen oruç tutar, isteyen de oruç tutmaz ve yerine fidye olarak bir miskin doyururdu. Ta ki onu nesheden; "**Ramazan ayına kim erişirse oruç tutsun!**" ayeti ininceye kadar... Bu ayet inince, gücü yetenler üzerine oruç tutmak farz oldu ve böyle kişiler için fidye verme izni kalktı." (Buhari, Müslim)

İbni Abbas'a göre:

"Gücü yetenler de fidye olarak bir miskini yedirsin"

(Bakara: 184)

ayeti mensuh değildir. Bu ayet, gücü yetenler için inmiştir. Bu ayet, gücü yetmeyen yaşlı ihtiyarlar için inmiştir Ayetteki "**ve ale'llezine Yutukunehu**" lafzı "buna güç yetirenler" anlamındadır. Bundan kasıt ihtiyarlardır. Bu kişiler oruç tutamadıkları her gün için bir miskin yedirirler ve oruçlarını kaza etmezler.

(Dare Kutni, Hakim sahih senedle rivayet etti.)

RAMAZAN AYININ ÖNEMİ

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ
وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ
فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ
أَيَّامٍ أُخَرٍ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ
الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا
هَدَيْنَكُمُ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

185 - Ramazan ayı öyle bir aydır ki; insanlar için bir hidayet kaynağı olan, hakkı batıldan ayıran ve hakka hidayet edici açık deliller ihtiva eden Kur'an o ayda indirilmiştir. Sizden kim o aya erişirse oruç tutsun! Kim hasta olur ve yolculukta bulunur (ve bundan dolayı oruç tutamaz)sa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde (oruç tutması) gerekir. Allah sizin için kolaylık ister. Zor şeyler (yük-

lemek) istemez. (Bu kolaylıklar, Ramazanda tutamadığınız günleri başka zamanda tutarak) sayıyı tamamlamanız; size doğru yolu gösterdiği için Allah'ı yüceltmeniz içindir. Umulur ki şükredenlerden olursunuz.

Bu ayetten, inananlara doğru yolu gösteren, hakkı batıldan ayıran, akıl sahipleri için bir çok delil ihtiva eden Kur'an'ın ramazan ayında indiği hükmü çıkmaktadır. Bu konuda iki görüş vardır.

1 - Kur'an ramazan ayında inmeye başlamıştır.

2 - Ramazan ayında Levhi Mahfuz'dan ilk semaya bir bütün olarak inmiş, sonra Rasulullah'a değişik zamanlarda kısım kısım indirilmiştir.

Kur'an ister ramazan ayında inmeye başlamış, isterse Levhi Mahfuz'dan dünya semasına önce bir bütün olarak, daha sonra da Rasulullah (s.a.s)'e kısım kısım indirilmiş olsun, bu önemli değildir. Şu bir gerçektir ki, Kur'an akıl sahipleri için doğru yolu göstericidir. Onda akıl sahipleri için hakkı batıldan ayıran açık deliller vardır.

Allah (c.o) daha önceki ayette "sayılı günler" dedikten sonra sayılı günlerin ramazan ayı olduğunu bu ayette bildiriyor.

Gücü Yeten Herkese Orucun Farz Kılınması:

"Sizden kim o aya erişirse oruç tutsun!"

Bu ayetle, gücü yeten herkesin, yolculuk ve hastalık hariç, oruç tutması farz kılınmıştır. Böylece, kişinin oruç tutmayıp yerine fidye vermesi artık caiz değildir. Çünkü bu ayet daha önceki

"Gücü yetenler de fidye olarak bir miskini yedirsin!"

(Bakara: 184)

ayetini neshetmiştir. Zaten bundan sonra:

"Kim hasta olur ve yolculukta bulunur (bundan dolayı oruç tutamaz)sa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde (oruç tutsun!)" ayetinin tekrarlanması daha önce geçen;

"Sizden kim hasta veya yolculukta olur (bundan dola-

yı oruç tutamaz)sa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde (oruç tutsun!)" (Bakara: 184)

ayetindeki hastalık ve yolculukla ilgili hükmün mensuh olmadığını, sadece "Gücü, yetenler de fidye olarak bir miskin yedirsin!" kısmının nesh olduğunu belirtmek içindir.

İslam Kolaylık Dinidir:

"Allah sizin için kolaylık ister. Zor şeyler (yüklemek) istemez. (Bu kolaylıklar Ramazanda tutamadığınız günleri başka zamanda tutarak) sayıyı tamamlamanız; size doğru yolu gösterdiği için Allah'ı yüceltmeniz içindir. Umulur ki şükredenlerden olursunuz."

Allah (c.c)'nin mü'minler için koyduğu şeriatte farz kıldığı şeyler, insanların kaldıracabileceği şeylerdir. Allah (c.c) insanlara kaldıramayacakları yükleri yüklemez. Allah'ın verdiği hükümlerdeki gaye, insanları zorluğa düşürmek değil, teorik olarak kabul ettikleri Allah'ın rububiyet ve uluhiyetini pratik bir şekilde hayatlarına uygulayıp uygulamadıklarını ortaya koymaktır.

Teorikte samimi olarak Allah'ın uluhiyyet ve rububiyetini kabul eden kişi pratikte de Allah'ın emirlerini tereddütsüz ihlasla uygular. Yasakladığı şeylerden uzak durur, bunları yaparken sırf Allah'ın rızasını kazanmayı kendisine gaye edinir. Zaten müslüman olmak ancak; Allah'ın emirlerine teslim olup zahiren ve batınen onlara itaat etmekle mümkün olur. Mü'min bir kimse Allah'ın emirlerine itaat ettiğinde, bu itaatın hem dünyada hem de ahirette kendisine fayda vereceğini bilir. Fakat, bu faydaları insanlar her zaman kavrayamayabilirler.

"Umulur ki şükredenlerden olursunuz."

Mü'minler, kendilerine hidayet ettiği için, Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etmeli, ibadetleri yalnız O'na has kılıp O'ndan başka ibadet edilenleri reddetmelidirler. İşte ancak bu şekilde Allah'a şükredilmiş olunur.

FIKHİ HÜKÜMLER

A - Orucu Bozmayı Mübah Kılan Yolculuk ve Hastalık:

Zahirilere, Ata ve İbni Sirin'e göre; Allah (c.c) ayette (Bakara: 185), yolculuk ve hastalığın miktarını sınırlandırmamıştır. Dolayısıyla her hastalık veya her yolculukta oruç bozmak mübahtır.

Dört mezhebe göre; ramazan orucunu bozmayı mübah kılan hastalık; oruç tutulduğu zaman vücut için tehlikeye veya hastalığın artmasına veya iyileşmenin gecikmesine sebep olacak hastalıktır. Yolculuk ise; genellikle meşakkat veren uzun yolculuktur.

Basit hastalık ve kısa yolculuk bir külfet, bir zorluk getirmez. Bu sebeple oruç bozmayı mübah kılmaz. Halbuki Allah (c.c):

"Kim hasta olur ve yolculukta bulunur (bundan dolayı oruç tutmaz)sa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde (oruç tutsun!)" buyurmuştur. Bundan sonra "Allah sizin için kolaylık ister. Zor şeyler (yüklemek) istemez." buyurmuştur. Demek ki, Allah'ın oruç bozmaya ruhsat vermesinin sebebi, bize zorluk yüklemek istememesindendir.

B - Orucu Bozmayı Mübah Kılan Yolculuk Mesafesi:

İmam Malik'in ve İmam Şafii'nin birer görüşüne göre; bir gece ve bir günlük mesafedir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Bir gün ve bir gecelik mesafeye mahremsiz yolculuk yapmak, müslüman kadına helal değildir.

(Buhari, Müslim, Ahmed, Ebu Davud)

İmam Ebu Hanife'ye göre; üç günlük mesafedir. O da yaklaşık olarak 24 fersahtır.

(1 fersah=3 mil, 3 mil ise 4444 m.dir.)

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Üç günlük mesafeye mahremsiz yolculuk yapmak, müslüman kadına helal değildir."

(Buhari, Müslim, Ahmed, Ebu Davud)

2 - Ali (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah (s.a.s) mesh müddetini yolcu için üç gün üç gece, mukim için de bir gün bir gece olarak tesbit etti."

(Müslim, Nesei)

Bu hadisten yolculuğun üç gün üç gece olduğu hükmü çıkmaktadır.

İmam Ahmed, İmam Malik'in meşhur görüşüne ve İmam Şafii'nin bir görüşüne göre; yolculuk müddeti iki gün iki gecelik mesafedir. Bu mesafe ise yaklaşık 16 fersahtır.

Delilleri:

1 - Orucu bozmanın caiz olduğu yolculuk; namazda kısaltmanın yapıldığı yolculuktur. Bir günün yorgunluğuna dayanılabilir. Fakat ikinci günün yorgunluğuna dayanmak zordur. Dolayısıyla zorluğu kaldırmak için iki günlük mesafede oruç bozmak ruhsattır.

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Ey Mekke ehli! Namazınızı dört bured mesafeden daha az mesafede kısaltmayın! (Bu mesafe Mekke ile Asfan arasındaki mesafedir)."

(Şafii rivayet etti)

1 berid 4 fersahtır. 4 berid ise 16 fersahtır.

3 - "Buhari'de geçen bir hadiste İbni Ömer ve İbni Abbas 4 burad(Burad: Berid'in çoğulu) yani 16 fersahlık bir mesafeye yolculuk yaptıklarında oruçlarını bozarlardı."

C - Yolcu ve Hastalar İçin

Oruç Bozmanın Hükmü:

Cumhur'a göre; kişi, oruç tuttuğunda vücuduna zarar geleceğini kesin kanaat ederse, orucunu bozması farz olur. Eğer dayanabileceği bir meşakkat var ise, oruç bozması ruhsattır. Fakat oruç tutması daha efdaldır.

Delilleri:

Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır:

1 - "(Fakat) oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır. Eğer bilerseniz.." (Bakara: 185)

2 - Cabir (r.a)'den; Rasulullah (s.a.s) fetih günü, ramazanda Mekke'ye çıkınca, Kirail Gamim denilen yere gelinceye kadar oruç tuttu. Müslümanlar da onunla birlikte oruç tuttular. Sonra Rasulullah (s.a.s) orucunu akşama kadar tamamlamak istemedi ve su istedi. Müslümanlara göstererek suyu içip orucunu bozdu. Bazı müslümanların oruçlarını bozmadıkları haberi ona ulaşınca, Rasulullah:

"Onlar asidirler, onlar asidirler, onlar asidirler" buyurdu. (Müslim, Tirmizi)

3 - Cabir (r.a)'den; Rasulullah (s.a.s) yolculukta iken, bir adamın çevresinde toplanıp ona gölgelik yapan bir takım insanlar gördü ve:

"Ona ne oldu?" diye sordu. Müslümanlar:

"Oruç tuttuğu için bu hale geldi" dediler. Rasulullah şöyle buyurdu:

"Yolculukta oruç tutmak iyilikten değildir."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, Muvatta)

Bu hadis, yolculuk veya hastalık anında oruç tutulduğunda, büyük eziyet görme ihtimali bulunan kimse için, oruçlarını bozmalarının farz olduğuna delildir.

4 - Ebu'd Derda (r.a) şöyle dedi:

"Biz Ramazanda, sıcaklığı çok şiddetli bir günde, Rasulullah (s.a.s) ile beraber yolculuğa çıktık. Oyle bir sıcaklık vardı ki, sıcaklığın şiddetinden dolayı hepimiz elimizi başımıza koyduk. Rasulullah (s.a.s) ve Abdullah b. Revaha dışında hepimiz orucumuzu bozduk."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud)

İmam Ahmed'e göre; böyle durumda orucu bozmak daha hayırlıdır. Çünkü ruhsatla amel etmek daha efdaldir.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Allah (c.c) yolculukta iken namazı yarıya indirmiş ve oruç bozma konusunda ruhsat vermiştir. Çocuğuna zarar

gelmesinden endişe eden hamile ve emziren kadına da oruç bozma ruhsatı vermiştir."

(Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

2 - Hamza b. Amr El-Eslemi (r.a)'ya yolculukta oruç tutmanın hükmü soruldu. Hamza b. Amr El-Eslemi şöyle dedi: Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Yolculukta, istersen orucu tut, istersen boz!"

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

D - Hamile Ve Emziren Kadının Hükmi:

Bütün alimlere göre; hamile ve emziren kadın, çocuğuna zarar gelmesinden korkarsa, orucunu bozabilir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Allah (c.c) yolculukta iken namazı yarıya indirmiş ve oruç bozma konusunda ruhsat vermiştir. Çocuğuna zarar gelmesinden endişe eden hamile ve emziren kadına da oruç bozma ruhsatı vermiştir."

(Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

Fakat, alimler arasında hamile ve emziren kadının orucunu bozduğunda, tutamadığı günler kadar başka günlerde, yalnız oruç tutması veya hem oruç tutup hem de fide vermesi gerektiği konusunda ihtilaf vardır.

İmam Ebu Hanife'ye göre; yalnız oruç tutamadığı günleri kaza etmesi yeterlidir. Ayrıca keffaret vermesi gerekmez. Çünkü hamile ve emziren kadın hasta hükmündedir.

İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; hem tutamadığı günleri kaza etmesi hem de fide vermesi gerekir.

Delilleri:

"Güçlü yetenler de fide olarak bir miskini yedirsin!"

(Bakara: 184)

ayetin hükmüne yaşlılar ve oruç tutmaya güçlü yetmeyenler girer. Hamile ve emziren kadınlar da bunlardan-
dır. Dolayısıyla fide vermeleri gerekir.

E - Ramazan Ayı'nın Tesbiti:

Ramazan ayı, hilalin görülmesiyle sabit olur. Hesapla tesbit etmek caiz değildir. Ramazan orucu, ramazan hilalinin gözle görülmesiyle başlar. Görülmediği takdirde Şaban ayı otuza tamamlanır. Ramazanın sonu ise, Şevval ayının görülmesiyle, görülmediği takdirde, ramazanın otuza tamamlanmasıyla sabit olur.

Matematik, yıldız veya astronomi ilmi ve teknikleriyle tesbit edilerek Ramazan orucuna başlamak veya bitirmek caiz değildir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"(Ramazan) hilalini gördüğünüzde oruç tutun! (Şevval) hilalini gördüğünüzde orucunuzu bozun! Eğer (ramazan) hilalini göremezseniz, Şaban'ı otuza tamamlayın!" (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Hanefilere göre; hava açık ve bulutsuz ise ramazan hilalini bir topluluğun görmesi gerekir. Topluluk görmezse ramazan sabit olmaz. Fakat hava bulutlu ise akıl balığ, adaletli bir müslümanın şehadeti yeterlidir. Fakat Ramazanın bitiminin tayininde ise adaletli iki müslüman gereklidir. Hava açık olursa, Şevval hilalini bir topluluğun görmesi gerekir.

Delilleri:

Rasulullah'ın ashabından birisi rivayet etmiş ve demiştir ki:

"İnsanlar Ramazan'ın son günü hangisidir diye ihtilafa düştüler. Bunun üzerine iki arabi geldi ve Rasulullah (s.a.s)'in huzurunda Allah adına dün yatsı vakti hilali gördüklerine şehadet ettiler. Rasulullah (s.a.s) de müslümanlara oruçlarını bozmalarını ve ertesi gün sabah namazını kılmak üzere mescidte hazır bulunmalarını emretti."

(Ebu Davud, Ahn.ed sahih senetle rivayet ettiler)

Şafilere göre; hava ister açık ister kapalı olsun, akıl balığ, adaletli bir erkek müslümanın şehadeti yeterlidir. Ramazanın bitimi de aynı şekilde tesbit edilir.

Delilleri:

1 - İbni Ömer şöyle dedi:

"Ramazan hilalini görmek için müslümanlar harekete geçtiler. Hiç kimse göremedi. Ben Rasulullah (s.a.s)'e ayı gördüğümü haber verince Rasulullah oruç tuttu ve müslümanlara oruç tutmalarını emretti."

(Ebu Davud, İbni Hibban, Hakim)

(Hakim bu hadis için sahih dedi.)

2 - İbni Ömer (r.a) dedi ki:

"Bir arabi Rasulullah'a gelerek:

"Ben ramazan hilalini gördüm" dedi. Rasulullah ona:

"La ilahe ilallah'a şehadet ediyor musun?" dedi. Arabi:

"Evet" dedi. Rasulullah:

"Muhammed'in Allah'ın Rasülü olduğuna şehadet ediyor musun?" dedi. Arabi:

"Evet" dedi. Rasulullah Bilal'e:

"Ey Bilal! Kalk! Müslümanlara, haber ver, oruç tutsunlar" buyurdu. (Ebu Davud, Tirmizi, İbni Hibban)

(Hakim bu hadis için sahih dedi.)

Hanbelilere göre; Ramazana başlamak için adaletli, akıl baliğ olan bir müslümanın şehadeti yeterlidir. Fakat ramazanın bitişi için iki müslümanın şehadeti gereklidir.

İmam Malik'e göre; hava açık ve bulutsuz olursa topluluğun şehadeti şarttır. Eğer kapalı ve bulutlu ise adaletli iki erkeğin şehadeti gerekir. Hem oruca başlamak, hem de orucu sona erdirmek için bu şartlar gerekir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer iki kişi hilali gördüklerine şehadet ederlerse, oruç tutun ve orucunuzu bozun!" (Nesai, Ahmed)

Hanefi ve Hanbelilere göre; hilali gördüğüne dair kadının şehadeti geçerli,

Maliki ve Şafilere göre; kadının şehadeti geçerli değildir.

F - Ayın Sadece Bir Yerde Görülmesi Yeterli mi?

Hanefi, Maliki ve Hanbelilere göre; hilalin çıkma yeri önemli değildir. Bir yerde hilal görüldüğü zaman bütün müslümanlar uymak mecburiyetindedirler.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Hilali gördüğünüzde oruç tutun, yine hilali gördüğünüzde orucunuzu bozun!" (Buhari, Müslim)

Bu hadiste bütün müslümanlara genel bir hitap vardır. Müslümanlardan bir kısmı hilali görürse, hepsi görmüş gibi hareket etmelidirler.

İmam Şafii'ye göre; ayın çıkış zamanı bölgelere göre değişik olduğu için her bölgenin ayı görmesi lazımdır.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Hilali görmedikçe oruç tutmayın, hilali görmedikçe orucu bozmayın!"

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, Ahmed)

2 - Küreyb'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ümmül Fadl beni, bir ihtiyacını gidermek için Muaviye İbni Ebi Süfyan'a gönderdi. Muaviye Şam'da idi. Şam'a gidince Ümmül Fadl'ın ihtiyacını giderdikten sonra, Şam'da iken cuma gecesi ramazan hilalini gördüm ve oruç tuttum. Sonra Medine'ye döndüm. Medine'ye ramazan ayının sonunda vardım. İbni Abbas bana ramazan hilalini ne zaman gördüğümü sordu.

"Cuma günü" dedim. İbni Abbas:

"Sen cuma gecesi mi gördün?" dedi. Ben:

"Evet, insanlar da gördüler, Muaviye de oruç tuttu." dedim. İbni Abbas:

"Biz Ramazan hilalini cumartesi gecesi gördük" dedi. İbni Abbas'a dedim ki:

"Muaviye'nin görmesi sana yetmez mi?" İbni Abbas dedi ki:

"Hayır bana yetmez. Çünkü Rasulullah (s.a.s) böyle yapmamı emretti."

(Müslim)

DUA

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

186 - (Ey Muhammed!) kullarım sana benden sorarlarsa, (onlara de ki) şüphesiz ben onlara çok yakınum. Bana dua ettiği zaman, dua edene muhakkak cevap veririm. (Kullarım) bana (itaat etsinler, emrime) icabet etsinler ve (Rasullere bildirdiğim şekilde) bana iman etsinler. Ancak bu şekilde rüşde (hidayete) ulaşabilirler.

Allah (c.c) bu ayetinde Rasulü Muhammed (s.a.s)'e sesleniyor ve dua ibadetinin nasıl yapılacağını mü'minlere öğretmesini emrediyor.

Ayetin nüzul sebebi hakkında bir kaç rivayet vardır. Bunlardan birisi şudur:

Sahabeler Rasulullah (s.a.s)'e Allah'a nasıl dua edeceklerini sorduklarında Rasulullah (s.a.s) cevap vermedi. Bunun üzerine Allah (c.c) bu ayeti indirdi.

(İbni Cerir Taberi, İbn Merdiveh, İbni Ebu Hatim)

Bir diğer rivayet ise şöyledir;

Bir bedevi Rasulullah (s.a.s)'e şöyle dedi:

"Ya Rasulallah! Allah bize yakın mıdır yoksa uzak mıdır? Bunu bilelim ki, dua edeceğimiz zaman ona göre alçak sesle veya yüksek sesle dua edelim." Rasulullah (s.a.s) sustu. Bunun üzerine cevap olarak bu ayet indi."

(İbni Ebu Hatim)

Allah (c.c) kullarına çok merhametlidir. Haklı olarak (kötü bir şey istemeyerek) ve duanın şartlarını yerine getirerek Allah'a dua eden kişinin duasını muhakkak kabul eder.

Ubade İbni Samit (r.a)'den Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Bir müslüman Allah'tan birşey ister ve istediği şey, akrabalık bağıını zedelemeyen veya içinde günah olmayan bir şey ise, muhakkak Allah dua ettiği için o kulun duasına icabet eder ve istediği şeyleri ya dünyada veya ahirette verir. Ya da ettiği dua vesilesi ile, dünyada kendisine zarar verecek şeylerden kulunu korur.

(Tirmizi, Ahmed)

Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet edilen bir hadiste Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Müslüman kul, akrabalık bağıını kesen veya günah olan bir şey istemez ve duasında da acele etmezse, muhakkak Allah onun duasına icabet eder. Sahabeler:

"Ya Rasulallah! İnsan nasıl acele eder?" diye sordular. Rasulullah (s.a.s):

"Kul; "Ben (Allah'a) dua ettim, (sonra tekrar) dua ettim. Fakat (Allah) buna cevap vermedi" der ve ümitsizliğe kapılarak duayı terkeder" buyurdu. (Müslim)

Ebu Hureyre (r.a)'den Rasulullah (s.a.s)'in şöyle bu yurduğu rivayet edilmiştir:

"Üç kişinin duaları muhakkak reddedilmez. Birincisi; adil imam, ikincisi; iftar edinceye kadar oruçlu, üçüncüsü; mazlumdur.

Allah (c.c) mazlumun duasını kıyamet gününde bulutlardan daha yükseğe çıkarır ve göklerin kapısını onun için açarak şöyle buyurur:

"İzzetimle yemin ederim ki, ben er veya geç muhakkak sana yardım ederim"

(Tirmizi, Nesei, İbni Mace, Ahmet)

Allah (c.c)'nun, kendisine yapılan duayı kabul etmesi için üç şartın yerine getirilmesi gerekir:

Allah'a dua eden kişi;

1 - Günah işlemeyen kişilerden olmalı,

2 - Yediği helal olmalı,

3 - Kalbi Allah'a yönelmiş olarak dua etmelidir.

Dua bir ibadettir. İbadete karşılık muhakkak sevab vardır.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Dua ibadetin beynidir (başıdır)" diğer bir rivayette

"Dua ibadettir." buyurdu.

(Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace)

Allah (c.c), yalnız kendisine dua edilmesini emretmiştir. Bu sebeble sıkıntı veya ferahlık anında, vasita ve aracı tayin etmeden direkt Allah'a dua etmek gerekir. Çünkü Allah (c.c):

"Ben onlara yakınım" buyuruyor. Bu gösteriyor ki dualarda aracı tayin etmenin bir anlamı yoktur. Üstelik, yalnız Allah'ın yapabildiği şeyleri Allah'tan başka varlıklardan istemek küfürdür. Çünkü bu şekilde, yalnız Allah'a yapılması gereken ibadetler Allah'tan başkasına yapılmış olur.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Allah'tan istemeyen (dua etmeyen) kimseye Allah kızar." (Tirmizi, İbni Mace)

Şirk koşmayıp yalnız Allah'a ibadet eden, hiç günah işlemeyen, salih gördüğümüz ve hayatta olan birisine gidip, bu zat Allah'a bizden daha yakındır diyerek ona:

"Benim için Allah'a dua et" demek ve sonra Allah'a yönelerek: "Ya Rabbi! Falan kişinin duasına icabet et" demek caizdir.

Fakat ölmüş olan kişilerden; bu ölen kişi ister rasul, ister sahabe, isterse salih bir kişi olsun, herhangi bir şey istemek küfürdür. Çünkü ölümler, kim olursa olsun sağ olan kişilere hiçbir fayda sağlayamazlar. Bu sebeble ölümlerden herhangi birşey istemek, kişiyi İslam milletinden çıkaran büyük şirktir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"İyi bilinmelidir ki halis din Allah'ındır. Allah'ı bırakıp O'ndan başka dostlar edinenler: "Biz onlara ancak bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz" derler. Muhakkak ki Allah aralarında ayrılığa düştükleri konularda hükmedecektir. Şüphesiz ki Allah yalancı ve kafir olan kimseyi hidayete erdirmez." (Zümer: 3)

"Onlar Allah'ı bırakıp kendilerine zarar veya fayda veremeyen şeylere ibadet ederler ve: "Bunlar Allah katında şefaathçilerimizdir" derler. Ey Muhammed! De ki: "Göklerde ve yerde Allah'ın bilmediği bir şeyi mi O'na haber

veriyorsunuz? Allah onların ortak koşmalarından beridir, yücedir." (Yunus: 18)

Bu ayetlerden apaçık anlaşılıyor ki; bir kimsenin Allah'la kendisi arasında araçlar tayin etmesi, o araçlara yalvarması ve onlardan şefa'at dileyip onlara güvenmesi küfür olan amellerdir.

Fakat, Rasulullah veya cennetle müjdelenen sahabeleri kastederek Allah'a:

"Allah'ım! Rasulullah'ın yüzü suyu hürmetine" veya "Rasulullah'ın hakkı için" veya "filanca sahabinin hakkı için bana yardım et!" şeklinde dua etmek, büyük şirk değil küçük şirktir. Çünkü dua eden kişinin, isimlerini zikrettiği bu kimselerin şefa'at edeceklerine veya Allah katında değerli kişiler olduklarına dair deliller vardır.

Her ne kadar bu kimselerin kıyamet günü şefa'at edeceklerine veya Allah katında değerli kimseler olduklarına dair sahih deliller var ise de bu deliller, Allah (cc)'nun meşru kılmadığı ve sahabelerin yapmadığı, "Rasulullah'ın yüzü suyu hürmetine" veya "Rasulullah'ın hakkı için" veya "Falan sahabenin hakkı için" şeklindeki duaları yapmayı meşru kılmaz. Çünkü bu konularda hiç kimse Allah katında hak sahibi değildir.

Salih oldukları hakkında kesin bir ayet veya bir hadis olmayan kişiler için;

"Allah'ım bunların yüzü suyu hürmetine" veya "Bunların hakkı için bana yardım et" diye dua eden bir kişi büyük şirk işlemiş olur. Çünkü, elinde geçerli bir delil olmadığı halde, bu kişilerin Allah katında değerli ve hak sahibi olduklarını iddia etmiştir. Bu ise gaybi meseleleri bildiğini söylemek gibidir. Dolayısıyla bu amel küfürdür.

Eğer bu kimse: "Ben bu kişilerin salih olduğuna veya şehit olduğuna şahit oldum" ve "salih olan kişilerin ve şehitlerin Allah katında büyük mertebede olduklarına dair deliller vardır" diyecek olursa bu kişiye:

"Bu kişilerin şehit olduğunu veya salih olduklarını her ne kadar görsek de biz onların kalbi durumlarını bilmediğimiz için zahire göre hüküm veririz ve bizim için gayb olan bir şeye yani, bu kişilerin Allah katında değerli ol-

duklarına şahitlik etmeyiz" denir. Bu şekilde anlattıktan sonra, yine önceki şekilde dua etmeyi sürdürürse, büyük şirk işlemiş olur.

Fakat: "Ya Rabbi! Falan kişi eğer salih ise" veya "Fılan kişi şehit ise onu bana şefaati kıl!" diye Allah'a dua etmek caizdir ve bunda bir günah yoktur.

Bu ayette Allah (c.c), mü'minlere yakın olduğunu ve dua ettiklerinde de yalnız Allah'a dua etmeleri gerektiğini bildirmiştir. Sahabeler bunu çok iyi anlamış ve Rasulullah'ı bizden daha çok sevdikleri halde onu aracı tayin ederek Allah'a dua etmemişlerdir. Onlardan herhangi birinin böyle şirk olan bir amel işlediğine dair sahih hiç bir rivayet yoktur. Hatta böyle yapmadıklarına dair deliller vardır.

Enes b. Malik (r.a) şöyle demiştir:

"Rasulullah'ın vefatından sonra halk kılığa düşünce, Ömer b. Hattab (r.a) Rasulullah (s.a.s)'in amcası Abbas b. Abdulmuttalib (r.a)'e, yağmur yağması için Allah'a dua etmesini söyledi ve:

"İlahi! Bizler Rasulümüz hayatta iken O'na dua ettirerek senden niyazda bulunurduk da bize yağmur ihsan ederdin. Şimdi de Rasulümüzün amcasının duasıyla sana niyaz ediyoruz. Bize yine yağmur ihsan et!" diye dua ederdi."

Ravi Enes (r.a) devamla der ki;

"Ömer (ra) bu duayı edince yağmur yağardı."

(Buhari)

ORUÇ GECESİ KADINLARA YAKLAŞMAK

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ

الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتَمُوا الصِّيَامَ
إِلَى الْيَلِّ وَلَا تُبْشِرُوا بِهِ وَأَنْتُمْ عَلَىٰ كِفْلٍ فِي الْمَسْجِدِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

187 - (Ey iman edenler!) Oruç gecesi kadınlarınıza yaklaşmak (cinsi münasebette bulunmak) size helal kılındı. Onlar sizin için bir elbise, siz de onlar için bir elbisesiniz. Allah nefislerinize hıyanet edeceğinizi bildi de tevbelerinizi kabul edip sizleri affetti. Artık (oruç gecelerinde) onlara (kadınlarınıza) yaklaşın ve (onlardan) Allah'ın sizin için yazdığı şeyi (çocuğu) isteyin! Fecrin beyaz ipliği siyah ipliğinden seçilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın. Mescidlerde itikafı iken onlara (kadınlarınıza) yaklaşmayın! Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Sakın onlara yaklaşmayın! İşte Allah belki sakınırlar diye ayetlerini insanlara böylece açıklar.

Oruç; ikinci fecirden güneş batıncaya kadar yemekten, içmekten ve cinsi münasebetten kaçınmaktır.

"Refes"; cinsi münasebet demektir.

Ayetin nüzul sebebi hakkında çeşitli rivayetler vardır.

Bera (r.a)'dan dedi ki; "İlk önceleri, ramazanda iftar yaptıktan sonra uyunur ve ikinci fecir olmadan önce tekrar kalkılırsa, kalktıktan sonra yemek yemek, su içmek ve cinsi münasebette bulunmak haram olurdu.

Kays İbni Sırma El Ensari gündüz oruç tutmuş, sonra iftar etmek için evine dönmüştü. Hanımından iftar etmek için yemek istedi. Hanımı:

"Bizde yemek yok, biraz bekle de başka yerden sana yemek temin edeyim" deyip evden çıktı. Kays İbni Sırma gündüz çok çalıştığı için hanımı dönmeden önce yorgunluktan uyudu. Hanımı gelip onun uyuduğunu görünce:

"Sana yazık oldu" dedi. Ertesi gün, daha günün yarısında açlıktan bayıldı. Hanımı dedi ki:

"Ben bu olayı Rasulullah'a anlattım. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Buhari, Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed)

Muaz b. Cebel (r.a.) şöyle dedi:

Ömer b. Hattab ramazanda iftardan sonra hanımıyla cima yapmak istedi. Hanımı ona:

"Ben uyudum" dedi. Ömer (r.a) bunu, bahane ya da hastalık numarası zannederek hanımının sözüne itibar etmedi ve onunla cima yaptı. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu." (Ebu Davud, Ahmed)

Allah (c.c) bu ayetle, oruç gecelerinde, ister uyunsun ister uyunmasın, güneşin batışından ikinci fecre kadar olan zaman içinde yemek yenmesini, su içilmesini ve cima yapılmasını helal kıldı.

"Onlar (kadınlarınız) sizin için bir elbise siz de onlar için bir elbisesiniz."

Allah (c.c) bu ayette karı koca ilişkisini çok güzel ve edebli bir şekilde vasfetmiştir. Kadın ile erkek, cimada birbirlerini kucakladıkları zaman, birbirlerinin elbisesi gibi olurlar. Elbise, ayıpları örttüğü, sahibini de sıcak ve soğuktan koruduğu gibi karı-koca da birbirinin halini örter, namusunu muhafaza eder ve zinaya düşmekten korurlar.

"Allah nefislerinize hıyanet edeceğinizi bildi de tevbelerinizi kabul edip sizleri affetti. Artık onlara (kadınlarınıza) yaklaşın!"

Allah (c.c), ramazan gecelerinde kadınlara yaklaşma yaşağının nefislere ağır geleceğini ve bu sebeple bazı müslümanların nefislerine zulmedeceklerini biliyordu. Dolayısıyla, mü'minlere bir rahmet olarak, yaptıkları hataları affetti.

Müslümanların, ramazan gecelerinde, güneşin batışından ikinci fecre kadar olan zaman içinde, ister uyumadan önce ister uyuduktan sonra olsun, kadınlarına yaklaşmalarına izin verdi.

"(Onlardan) Allah'ın sizin için yazdığı şeyi (çocuğu) isteyin!"

"Kadınlarınızdan, Allah'ın helal kıldığı şeyleri ve onlar vasıtasıyla Allah'ın size yazdığı çocuğu isteyin!"

"Fecrin beyaz ipliği siyah ipliğinden seçilinceye kadar yiyin, için, sonra geceye kadar orucu tamamlayın!"

Adiy b. Hatim (r.a)'den:

"Fecrin beyaz ipliği siyah ipliğinden seçilinceye kadar" ayeti nazıl olunca Rasulullah (s.a.s)'e dedim ki:

"Ya Rasulallah! Ben, gündüzün gecedan ayrıldığını öğrenmek için yastığımın altına bir beyaz, bir de siyah iplik koyuyorum. Geceleyin onlara bakıyorum da, akını karasından ayırt edemiyorum." Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Muhakkak senin yastığın çok geniş, yahut uykun çok derindir. O fecir; gecenin karanlığı ile günün aydınlığıdır." (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, Tirmizi)

Sehl İbni Sa'd şöyle demiştir: "Bu ayet indiğinde "min el fecri" kısmı henüz inmemiştir. Bazı kişiler oruç tutmak istediklerinde ayaklarından birine beyaz, diğerine de siyah ip bağlıyor ve onları birbirinden ayırt edinceye kadar yiyorlardı. Daha sonra Allah (c.c) "mine'l fecri" bölümünü indirdi. Böylece bu ayetten gece ve gündüzün kastedildiği öğrenilmiş oldu." (Buhari)

İnsanların Anlayışları Farklıdır:

Denilebilir ki; "Allah (c.c) müslümanlara bir hüküm indirdiği, onlara bir yükümlülük taşıttırdığı zaman, o yükümlülük hakkında yeterince bilgi verir. Halbuki bu konuda, görüyoruz ki; yeterince bilgi verilmemiştir. Çünkü ayetin ifade ettiği mana, müslümanlar tarafından anlaşılmamıştır. Daha sonra ayetteki mana anlaşılсын diye yeterince bilgi verilmiş ve "mine'l-fecri" ifadesi kullanılmıştır"

Buna cevap olarak şöyle denir:

Bu ayet indiği zaman arapların çoğu bunun ne demek olduğunu anlamışlardı. Bunu anlamayan, içlerinde Adiy b. Hatem'in de bulunduğu birkaç kişi idi. Zaten Rasu-

lullah (s.a.s), Adıyy b. Hatim'in anlayışının zayıf olduğunu, açıklamıştır. Müslümanlardan birkaç kişinin bu hükmü tam olarak anlamamış olması, bu hükmün açıklanmamış olduğunu göstermez. Fakat, bazı müslümanların bu konuda hata yapmaları üzerine, hüküm daha açık olarak tekrar açıklanmış ve ayetin "mine'l-fecri" bölümü indirilmiştir.

Bu mesele, sadece bu konuya has değildir. Allah (c.c), tağutun reddedilmesi ve onun hükmünün kabul edilmemesi gerektiğini, tağut reddedilmeden müslüman olunamayacağını, yani "La ilahe illallah"ı, daha ilk surelerden olan Müddessir suresinde açıklamıştır. Fakat sonraki ayetlerde tekrar tekrar ve daha net bir şekilde açıklamasının sebebi; bazı kişilerin anlamamış olmasından ve konunun te'kid edilmesi içindir. Bu sebeple Allah (cc), aklı başında herkesin anlayabileceği bir şekilde bu mevzuyu açıkladı ki, bundan sonra hiç kimsenin mazereti kalmasın.

İtikaf:

"Mescidlerde itikafli iken onlara (kadınlarınıza) yaklaşmayın!"

İtikaf; Allah'ın mescidinde sırf Allah'a ibadet etmek için bir müddet kalmaktır.

Oruçlu iken, cima hariç, nefse hakim olunduğu müddetçe kadınlara temas edilebilir. Fakat itikaf anında kadına dokunmak bile caiz değildir. Allah (c.c) itikafı veya oruçlu iken yapılmaması gereken şeyler hakkında aynı kelimeyi (tubaşiruhun kelimesini) kullanıyor.

Tubaşiruhun (Mubaşeret); Ciltleri birbirine dokundurmak demektir. Bu manaya göre; oruçluysen de itikafı iken de hanımlara dokunulması caiz değildir. Fakat oruçlu iken, yalnız cinsi münasebette bulunmanın caiz olmayıp, diğer dokunmanın caiz olduğuna dair deliller vardır:

Aişe (r.a)'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.s) oruçlu olduğu halde öper, oruçlu

iken mubaşeretle (elle dokunmak ve sarılmak) bulunurdu. Lakin, içinizde nefesine en çok hakim olan o idi."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Ebu Hureyre (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir adam, Rasulullah (s.a.s)'e, oruçlu iken hanımıyla mübaşeretle bulunmaya (elle dokunma ve sarılmaya) dair izin istedi. Rasulullah (s.a.s) ona müsaade etti. Sonra başka bir kimse geldi ve o da bu konuda izin istedi. Fakat ona izin vermedi. Daha sonra ilk olarak izin verilen şahsın yaşlı, kendisine izin verilmeyenin de delikanlı olduğu anlaşıldı."

(Ebu Davud, Beyhaki sahih senedle rivayet ettiler.)

Bu hadisler oruçluya yasak olan şeyin, dokunma değil yalnız cima olduğunu göstermektedir. Fakat itikafta dokunmanın caizliğine dair delil olmadığı için, ayete göre hem cima yapmak hem de dokunmak yasaktır.

"Bunlar Allah' ın sınırındır. Sakın onlara yaklaşmayın! İşte Allah belki korunurlar diye ayetlerini insanlara böylece açıklar."

Allah (c.c) hükümlerini, Kur'an'da insanlara açıkca anlatmıştır. Artık bu konuda hiç kimsenin mazereti yoktur. Her kim Allah'ın emrettiği şeyleri yerine getirir ve yasaklarından kaçınırsa, işte o, Allah'tan korkanlardan olur.

FIKHI HÜKÜMLER

A - İtikafın Yeri:

Cumhur'a göre; itikaf her mescidde olur. Çünkü;

"Mescidlerde itikafı iken" ayeti amm (genel)dir. Her mescid bu hükme girer.

İmam Malik; yalnız cuma namazının kılındığı mescidlerde itikaf yapılabilir demiştir. Fakat bu görüşü destekleyen sahih bir delil yoktur.

Kadınlar ise, bütün alimlere göre ancak evlerinde itikaf yapılabilir. Çünkü;

"Mescidlerde itikafli iken onlara (kadınlarınıza) yaklaşmayın." ayeti kadınlara değil erkeklere bir hitaptır.

B - İtikafın Müddeti:

Cumhur'a göre; itikaf en az bir gün bir gecedir.

İmam Şafii'ye göre; en azı bir lahza (an)dır. En çoğu için ise belli bir sınır yoktur. İstenildiği kadar kalınabilir.

İmam Malik'in bir görüşüne göre itikaf'ın en azı on gündür.

C - İtikafıta Oruç:

Cumhur'a göre; itikaf ancak oruçlu iken olur.

Rasulullah (s.a.s) Ömer'e:

"İtikaf et ve oruç tut" buyurdu.

(Ebu Davud, Hakim, Dare Kutni) (zayıf hadis)

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Oruçsuz itikaf olmaz!"

(Muvatta, Darimi, Dare Kutni)

İmam Şafii ve İmam Ahmed'in bir görüşüne göre; itikaf oruçsuz, yani Ramazan ayı dışında da olabilir.

"Mescidlerde itikafli iken onlara (kadınlarınıza) yaklaşmayın."

Ayette itikafli iken oruçlu olmak gerektiği belirtilmemiştir.

HAKSIZ YERE BAŞKASININ MALINI ALMAK

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى

الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ

بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

188 - Mallarınızı aranızda haksız yere yemeyin! (Yaptığınız günah olduğunu) bildiğiniz halde, insanların mallarından bir kısmını yemek için günaha girerek onu hakimlere aktarmayın!

Bu ayet, İslam'ın temel bir kaidesini açıklıyor: "Haksız yere başkasının malını almamak..." Bu kaide bütün rasullerin dininde var olan bir kaidedir.

"Haksız" kelimesinin ne anlama geldiğini tayin etmeyi, Allah (c.c) insanlara bırakmamıştır. Eğer insanlara bıraksaydı, herkes kendi heva ve hevesine göre anlam verir ve kendisinin haklı olduğunu söylerdi. Sadece Allah'ın hak dediği hak, batıl dediği de batıldır. Allah (c.c) bunları Kur'an ve sünnette bize açıklamıştır.

Örneğin; hırsızlık, başkasının malını çalmak, borç alıp iade etmemek, emanet alıp emanete ihanet etmek, hile ile müslümanların mallarını almak ve bunlara benzer kötü ameller, haksızlığın içine girer.

Allah (c.c)'nun bu ayetteki:

"Birbirinizin mallarını aranızda haksız yere yemeyin!" lafzından, sadece haksızlıkla alınan o malı yemenin haram olduğu, ancak onu başka yerlerde kullanmanın caiz olabileceği şeklinde bir anlam çıkarılabilir.

Fakat bu anlayış yanlıştır. İnsanlar mallarını, çoğu zaman ya mideleri ya da cinsel arzuları için harcarlar. İşte bu sebeple Allah (c.c):

"Birbirinizin mallarını aranızda haksız yere yemeyin!" lafzını kullanmıştır. Bu ayette asıl haram kılınan şey; malları haksız yere almaktır.

Burada çok önemli bir tabir var; Allah (cc); **"mallarınız"** diyor. Bu mallar müslümanların mallarıdır. Çünkü bir çok ayet ve hadiste müslümanların tek bir vücut gibi oldukları zikredilmektedir.

Numan b. Beşir (r.a)'den, Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur:

"Bütün mü'minleri, birbirlerine merhamette, sevgide, lütuf ve güzel muamelede sanki bir vücut gibi görürsün. O vücutun bir organı hastalanınca, diğer organlar birbirlerini, hasta organın sancısına uykusuzlukla, sıcaklıkla ortak olmaya çağırırlar."

(Buhari)

Allah (cc):

"Nefislerinizi öldürmeyin!" buyuruyor. Bundan kasıt, müslümanları öldürmeyin demektir.

Rüşvet:

(Yaptığının günah olduğunu) bildiğiniz halde, insanların mallarından bir kısmını yemek için günaha girerek onu hakimlere aktarmayın!

Allah'ın, bu ayette yasakladığı bir başka şey de; hakimleri kandırarak veya rüşvet vererek başkalarının malına sahip olmaktır.

Hakimè rüşvet vererek başkasının malını haksız yere alan da, rüşveti kabul eden hakim de suçludur. Bundan daha önemlisi; kişinin, kendisinin haksız olduğunu bildiği halde, herhangi bir delil olmadığı için gerçeği inkar ederek veya güzel sözler söyleyerek hakimi kandırıp başkasının malını almasıdır. Bu helal sayılmadığı müddetçe büyük bir günahdır.

Örneğin; aldığı borcu ispat edecek bir delil olmadığı için borcunu inkar eden kimse, güzel sözler söyleyerek hakimi kandırır ve bu şekilde karşı tarafın malını haksız yere yerse, çok büyük bir günah işlemiş olur.

Üstelik hakimın zahire bakarak haksızlık yapanın lehine hükmetmesi, haksızlıkla elde edilen malı, Allah katında kendisine helal kılmaz ve muhakkak kıyamet gününde Allah (c.c) yaptığına karşılık büyük bir ceza verecektir. Bu, günah olduğunu bilerek yapanlar içindir.

Hakimlerin verdiği hüküm zahire ve ortaya konan delillere göredir. Hakimler insanların kalplerini bilemezler. Onlar, zahire göre ve delillere dayanarak hüküm verdikleri müddetçe, doğruya isabet etmeseler bile, Allah katında sorumlu değildirler. Hakimlerin delillere dayanarak verdikleri yanlış hüküm, haksızlıkla kazanılan malları helal kılmaz.

Rasulullah (s.a.s)'in zevcesi Ümmü Seleme (r.a)'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Rasulullah (s.a.s), Ümmü Seleme'ye ait odanın kapısının önünde şiddetli bir kavga işitti ve dışarı çıkıp şöyle buyurdu:

"Hiç şüphesiz ben bir insanım. Bazen bana iki kavgalı gelir, kiminiz isteğini daha düzgün ifade eder, ben de o

güzel sözleri doğru zannederek, onun lehine hükmedebilirim. Binaenaleyh, kime bir müslümanın hakkını verirsem, bu hak, ateşten bir parçadır. İster onu alsın, ister bıraksın." (Buhari, Müslim)

Bu hadis Rasulullah (s.a.s)'in bile kalplerden geçen şeyleri bilmediğini, hüküm verirken zahire göre hüküm verdiğini, verdiği hüküm dünyada uygulansa bile, gerçeği değiştirmedikçe ve haksız yere elde edilen kazançların, mutlaka cezasının verileceğini gösteriyor.

Allah (c.c) bu ayette insanlar arasında yapılagelen bir amelden bahsediyor: Rüşvet...

Rüşvet; kişinin, hak sahibi olmadığı, başkasının olan herhangi birşeyi, elinde yetki bulunan kimselere para veya mal vererek almasıdır. İslam bunu haram kılmıştır. Müslüman bunu ne bir müslümana ne bir zımmiye ne de harbi olmayan bir kafire yapar.

Fakat, zamanımızda islam devleti olmadığı, şeriat tam olarak tatbik edilmediği ve zulüm sistemleri hakim olduğu için, insanların haklarının çoğu kaybolmuştur.

Zaten kafir sistemler, mazlum insanların kanını emerek ayakta durmaktadır. Kafirlerin koyduğu kanunlar zayıf insanları sömürmeye yöneliktir. Fakat, sömürülerini değişik kılıflar altında yaparlar.

Vergi:

Zamanımızda, geliştirilmiş en önemli sömürü metodu; vergi toplamaktır. Kafir sistemlerin yaşamını temin etmek amacıyla konan vergiler, zenginleri daha zengin fakirleri daha fakir yapmaktadır.

Üstelik kafir devletler vergiyi isterken: "Vergi verin ki size hizmet edelim", "vergi verin size okul, yol, hastahane yapalım", "vergiyi kaçıran yetim malını yer" gibi sözler söyleyerek insanları kandırırlar.

İslam şeriatinde de vergi sistemi vardır. Fakat bu vergi sistemi, adaletli bir sistemdir. Örneğin zekat İslami bir vergi sistemidir.

Zekat; zenginlerde bulunan fakirlerin hakkını, zen-

ginlerden alıp fakirlere vermektir. İşte bu adaletin ta kendisidir!

İslam devletinin lideri, bazı durumlarda zekat dışında da birtakım vergiler toplayabilir.

Örneğin; Kafirler, İslam devletine karşı bir tehlike oluşturur ve İslam devletinin de bunlara karşı koyacak yeterli imkanı bulunmazsa, o zaman İslam devletinin lideri, zor duruma düşürmeden, zenginlerden vergi alabilir.

İşte İslamdaki vergi sistemi böyledir! Fakat, kafir sistemlerde böyle bir adaletin varlığından söz edilemez. Kafirlerin koymuş olduğu vergi sistemlerinde, zenginler bir takım hileler yaparak ya hiç vergi vermezler, ya da çok az vergi verirler. Böylece bütün yük fakirlere yüklenir. Sonunda, zenginler daha zengin fakirler daha fakir olur.

Kafir devlette yaşayan bir müslümanın, vergi veya bunun gibi haksız olarak kendisinden alınan malları kafir devlete vermemesi, onu günaha sokmaz. Bilakis gönül rızasıyla vermesi onu küfre sokar. Müslümanın kafir devletlerin güçlenmemesi için onlara hiçbir maddi fayda sağlamaması, hatta onlara gelebilecek olan yardımları ve onlara faydası dokunan şeyleri engellemesi gerekir.

Kim kafir devletin güçlenmesi için, onların koyduğu kanunlara gönül rızasıyla uyarak ihlaslı bir şekilde vergi verirse, küfrü desteklediğinden dolayı kafir olur.

Fakat müslümanın, kafir devletten kendisine gelebilecek zararı önlemek veya kendisine yüklenecek daha büyük maddi cezaları engellemek maksadıyla, istemeyerek vergi vermesi kendisini küfre sokmaz.

Müslümanların, kafir devletlere vergi vermemek için bir takım kişilere para vermeleri, İslam'ın caiz görmediği rüşvet hükmüne girmez. Buna, haksızlığı ortadan kaldırmak denir. Bu, hakkı olan ve kendisinden zulmen alınan malı geri almak için, kişinin, bu işi yapmaya gücü, yeten birine para vermesi gibidir.

Bir müslüman, ancak aşağıdaki şartlar dahilinde kafir devletlere vergi verirse, küfre girmez.

1 - Yeryüzünde İslam devleti mevcut olmamalı,

2 - Küfür sistemini ortadan kaldırmak için elinden gelen her şeyi, tüm gücü ile yapmalı,

3 - Kafir devletlere vergi verirken bir takım menfaatler elde etme gayesi olmalı.

Fakat bu şartlardan biri eksik olursa, gönül rızasıyla olmasa bile vergi vermek, sebepsiz yere küfrü desteklemek anlamına geldiği için, küfürdür.

Eğer yeryüzünde İslam devleti mevcut ise, kafir bir devlete vergi vererek elde edilen menfaat, kafirlerin menfaatlerine oranla daha az ise ve kafir devlet elde ettiği mallarla müslümanlara daha çok eziyet etme imkanı buluyorsa, o zaman vergi vermek, küfrü desteklemek anlamına gelir. Bu durumda, sadece vergi vermek değil, böyle yerlere yerleşmek ve oralarda yaşamak bile küfür olur.

Yeryüzünde İslam devleti mevcut değilse ve daru'l harpte bulunmak artık İslam'a bir fâyda sağlamaz hale gelmişse, o zaman zulmü az olan bir başka kafir devlete gitmek ve yerleşmek daha doğru olur. Tabii ki bu durumu en iyi değerlendirecek ve buna karar verecek olan, İslamı hakim kılmak için çalışan İslam cemaatinin lideridir. Eğer böyle bir cemaat mevcut değilse, o zaman durumu değerlendirme ve karar verme yetkisi, her müslüman ferdin kendisine aittir.

Küfrün hakim olduğu bir yerde yaşayan bir müslümanın, hakkını almak için başkasına maddi menfaat sağlaması, İslam'ın caiz görmediği rüşvet hükmüne girmez. Bu, haksızlığı ortadan kaldırmak olarak isimlendirilir. Bu gün içinde yaşadığımız küfrü devletlerde bir kimsenin hakkını alabilmesi için mutlaka, az veya çok rüşvet vermesi gerekmektedir. Aksi takdirde kişi, ya hakkını alamamakta ya da iş iştenden geçtikten sonra ve her şey değerini yitirdikten sonra alabilmektedir.

Kafir sistemlerde bir müslümanın, para vererek hakkını alması, ancak başkalarının hakkına tecavüz etmemek şartıyla caizdir.

Küfür sistemleri her ne kadar adil olduklarını iddia etseler de, gerçekte adalet değil, zulüm sistemidirler. Yer-

yüzünde bir tek adil düzen vardır. O da Allah'ın şeriatı olan İslam'dır.

Şayet mevcut küfür sistemi bazı konularda adaletli davranarak herkesin hakkını veriyorsa, bu sistemde yaşayan ve harbi olmayan kafirlerin, bu konularda haklarına tecavüz etmek caiz değildir. Müslüman bunu yapmaz. Yaptığı zaman haram işlemiş olur. Müslüman nerede olursa olsun, hangi sistem altında bulunursa bulunsun, İslam'a zarar vermeyen ve savaş açmayanların hakkına tecavüz etmez. Çünkü harbi olmayan kafirler, her zaman bir takım insani haklara sahiptirler.

Fakat İslam'ın aleyhine çalışan ve harbi durumunda olanlar, ister fert ister devlet olsun, hiçbir insani hakka sahip değildirler. Bu kimseler için bir tek hüküm vardır: O da ortadan kaldırılmalarıdır.

Müslümanlar, bu inanç ve karakterlerini, yalnız inan-dıkları sistemden alırlar.

AYIN ŞEKİLLERİ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ
وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ
الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

189 - (Ey Muhammed!) Sana ayın şekilleri hakkında sorarlar. (Onlara) de ki: "O, insanlar ve hacc için birer vakit ölçüsüdür. Evlere arkadan girmeniz birr değildir. Fakat birr Allah'tan korkmaktır. (Öyleyse) evlere kapılardan girin ve Allah'tan korkun. Belki (böylelikle) felaha (başarı ve mutluluğa) erersiniz.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında değişik rivayetler vardır:

Sahabeler, ayın gökyüzünde aldığı değişik şekillerin nedenini Rasulullah'a sordular.

Bir başka rivayette; Allah (c.c)'nun ayı niçin böyle yarattığını sordular.

Allah (c.c) bu tür sorulara cevaben, ayın belli şekiller almasındaki sebebi; oruç ile haccın başlama ve bitişlerini, kadınların iddetlerini ve borçların zamanını tayin etmek olarak açıklamıştır.

Namaz, oruç, hac, umre gibi ibadetlerin zamanları ayın hareketleriyle anlaşılacağı gibi kadınların iddetleri, hayız, hamilelik, çocuğun memeden kesilme, bilumum zirai ve ticari muamelelerin müddetleri, borçların ödeme vadeleri gibi dünyevi işlere ait zamanlar, iftar, bayram gibi zamanlar hep ayın şekillerine göre tayin edilebilmektedir. Ayın bu şekilde hareket etmesi, şüphesiz insanların menfaatinedir.

Müslümanlar, ayın yaratılma sebebi hakkında soru sorduklarında, Allah (c.c) bu konuyla ilgili olarak onlara, pratik hayatlarında kendilerini ilgilendiren şeyler anlattı. O gün için pratik olmayan ve kavrayamayacakları bazı ilmi gerçekleri anlatmadı.

Onlara, ayın şekillerinin yeryüzü ve güneşle alakalı olduğunu ve bu şekillerin yeryüzündeki etkilerini anlatmamıştır. Zaten onların bu meseleleri kavramaları, o gün için mümkün değildi. Dahası, bu meseleleri bilmeleri onlara pratik hayatlarında bir fayda da sağlamazdı. Bu sebeble Allah (c.c) onlara, sadece kendi hayatlarında faydalanacakları şeyleri anlatmıştır.

Kur'an Ve İlmi Teoriler:

Kur'an'ı Kerim bir astronomi, kimya veya tıp kitabı değildir. Kur'an'ı Kerim, insanları hem dünyada hem de ahirette sonsuza kadar mutlu edecek tek mükemmel hayat sistemidir. Kur'an ayetlerini ilmi teorilere göre tefsir etmek büyük bir hatadır. İlmi teorilerin değişmesi her zaman için ihtimal dahilindedir. Çünkü bu teoriler, insanların tecrübelerine, düşüncelerine, kullandıkları araçlara

ve ilim seviyelerine bağlıdır. İnsanların ilim seviyeleri ve kullandıkları araçlar gelişip değiştikçe, ortaya atılan teorilerin de değişmesi söz konusudur.

Darwin'in ortaya attığı evrim teorisi, bunlardan sadece birisidir. Bu teoriye göre; insan ilk olarak tek hücreden oluşmuş, sonra o hücreden suda yaşayan bir canlı meydana gelmiş ve daha sonra suda yaşayan bu canlıdan, çeşitli değişimler sonucu maymun ortaya çıkmış ve ondan da yine çeşitli değişimler sonucu insan meydana gelmiştir. Kısacası insanın ortaya çıkışı, basit şeylerden mükemmel olana doğru evrimleşerek oluşmuştur.

Bu teorinin yanlış olduğunu, daha sonra ortaya atılan Mendel teorisi yani; genler teorisi ispatlamıştır. Bu sebeble günümüzde, Allah (cc)'nin Kur'an-ı Kerimde, insanı nasıl yarattığına dair vermiş olduğu bilgilere ters düşen Darwin'in evrim teorisi, artık bir zamanlar bunu destekleyen batılilarca dahi kabul edilmemektedir.

Allah'ın;

"Sizi aşamalı olarak yarattık."

(Nuh: 14)

ayetini bu sapık teoriye göre tefsir etmek de apaçık bir sapıklıktır.

Ortaya atılan teorilerden bir diğeri de; dünyanın güneşten bir parça olduğu teorisidir. Allah (c.c)'nin:

"O kafirler görmüyorlar mı? Gökler ve yer bir bütün idiler sonra onları ayırdık."

(Enbiya: 30)

ayetini bu teoriye göre tefsir etmek de yine apaçık bir hatadır.

Kur'an'ı ilmi gerçeklerle de tefsir etmek büyük bir hatadır. Çünkü ilmi gerçekler insanın kapasitesi ile sınırlıdır ve bu sebeble mutlak gerçek olarak değerlendirilemezler.

Mutlak gerçek, yalnız Allah'ın ayetleridir. Mutlak gerçek olan Allah'ın ayetlerini, mutlak olmayan ilmi gerçeklere göre, hele hele ilmi gerçekliği ispatlanmamış teorilere göre tefsir etmek hata ve sapıklıktan başka bir şey değildir.

Kur'an ayetlerini bu şekilde tefsir etmek, ilmi ilâhlaştırıcılara karşı bir iç yenilginin sonucudur. Zamanımızda

bir takım cahiller, ilmi en üstün mürşit (yol gösterici) olarak görmekte ve ilme karşı duydukları iç yenilgiden dolayı Kur'an'ın gerçekliğini ispatlamak için, Kur'an'ın ilme uygun olduğunu, ilme zıt düşmediğini söylemektedirler. Bu sözlerini ispat etmek için de, Kur'an ayetlerini sabit olmayan ilmi teorilere göre tefsir etmeye çalışırlar. Böyle olunca doğal olarak ilim değiştikçe yapılan tefsirler de değiştirilir.

Bunu yapmalarındaki gaye; Kur'an'ın doğru olduğunu ispat etmektir. Oysa Kur'an'ın doğruluğuna ilim delil getirilemez. Bilakis, ilmin doğruluğuna Kur'an delil olarak getirilir. Çünkü, Kur'an Allah'ın kelimasıdır ve mutlak gerçektir. Yalnız o hüküm verme mertebesinde. Bütün müslümanlar bunun böyle olduğuna iman ederler.

Fakat ilmi gerçekleri, Kur'an ayetlerinin manalarını daha iyi anlamak için kullanmak caizdir.

Örneğin; Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Allah herşeyi yarattı ve en mükemmel ölçüyü verdi."
(Furkan: 2)

Kainata baktığımızda kainatta bulunan herşeyin en mükemmel en düzgün ve en ölçülü şekilde yaratıldığını görürüz: Dünyanın hacmi, ağırlığı ve atmosferin kalınlığı, içinde bulunan maddeler ve gazların miktarları insanların, hayvanların ve bitkilerin en mükemmel şekilde yaşamasına müsait kılınmıştır. Bunların bir tanesi artar veya eksilirse yeryüzünde yaşamak mümkün olmaz.

Aynı şekilde ayın büyüklüğü, dünyadan ve güneşten uzaklığı, hareketleri öyle bir düzen içerisinde ki, dünyadan uzaklığı biraz artar veya eksilirse, yine dünyada yaşamak söz konusu olmaz.

Güneş de böyledir. Hatta dünyanın eğim derecesi bile o kadar önemli ki, biraz değişse yine dünya üzerinde hayat olmaz. Bu ve buna benzer şeyler ilim ilerledikçe daha iyi anlaşılır. İlim daha da ilerledikçe daha çok ince meseleler ortaya çıkacaktır. Bunlar ilmi gerçeklerdir. Bunları düşünerek ve insanlara göstererek;

"Herşeyi muayyen bir ölçüyle yarattık" (Kamer: 49)
ayetini daha iyi anlamak mümkündür. İşte! İlmi gerçek-

lerin bu şekilde kullanılması, Allah'ın ayetlerinin daha iyi anlaşılmasını kolaylaştırabilir. Kur'an, hiçbir zaman gerçek ilme zıt değildir. Daha doğrusu, gerçek ilim Kur'an'a zıt değildir.

Sahabeler ayın şekillerini sordukları zaman, Allah (c.c), onlara pratikte lazım olanları anlatmış, pratikte lazım olmayan ve kavrayamayacakları şeyleri ise anlatmamıştır. Çünkü Kur'an bir astronomi, kimya, matematik, veya tıp kitabı değil, başlı başına mükemmel bir hayat sisteminin kitabıdır. İnsanların, fikirlerini, akıllarını, düzenini, kanunlarını, ibadetlerini, birbirleri arasındaki muamelelerini, içtimai ve iktisadi prensiblerini düzenlemek ve problemlerini çözmek için inmiş bir kitaptır. Bu düzene bağlı kalındığı müddetçe zulüm ortadan kalkar ve herkes hakkını alır. Bu, dünyadaki mutluluktur. Ahirette ise, yalnız bu sisteme tabi olanlar mutlu olacaktır.

Bu sisteme zıt sistemler ne olursa olsun, yapan kim olursa olsun zulüm sistemidir. Adalet ve hak olan tek sistem Allah'ın sistemidir. Bu sistem yalnız Kur'an'da mevcuttur. Kur'an yalnız kul ile Rabbi arasındaki meseleleri düzenlemek için değil, hem kul ile Allah, hem de kulların birbiri arasındaki ilişkileri düzenlemek için inmiş bir sistemin kitabıdır.

İslam'a Zıt Olan Cahiliyye Adetlerinin Hükmü:

"Evlere arkadan girmeniz birr değildir. Birr, Allah'ı korkmaktır."

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır.

Bera (r.a) şöyle demiştir: "Ensar ihramda iken, ihtiyaçlarını gidermek istediklerinde evlerine, kapıdan değil arka duvarından tırmanarak girerlerdi. Bu, cahiliyenin bir adeti idi. Bunun üzerine Allah (cc) bu ayeti indirdi." (Buhari)

Bir başka rivayete göre;

"Cahiliyede, kişi yolculuk için yola çıkar, sonra vaz

geçip geri dönerse, evine kapısından değil, arka tarafından girerdi. Bunun üzerine Allah (c.c) bu ayeti indirdi." (Ebu Davud)

Nuzül sebebi ne olursa olsun, Allah (c.c) bu ayeti, İslam'dan kaynaklanmayan cahili bir adeti ortadan kaldırmak için indirmiştir.

Allah (c.c) bu ayetinde asıl iyiliğin; bir takım hareketler yapmak değil, ancak Allah'ın emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmak olduğunu bildiriyor. İşte takva budur!

Allah (c.c) müslümanlardan, İslam'a girdikleri andan itibaren eski düşüncelerine, eski adetlerine, eski hayatlarına tamamen şüpheyile bakmalarını ister. Bu şekilde İslam'a giren bir kimse, İslam'a girdiği andan itibaren bütün fikirlerini, düşüncelerini, adetlerini ve hayatını düzenleyen herşeyi tek bir kaynaktan alır. İşte bu kaynak, içinde Allah'ın kanunları bulunan Kur' an'dır.

İslam, cahiliye adetlerinden bazılarının yapılmasına izin verirse artık bu adetler İslami olmuştur. Müslümanlar bunu, İslam uygun gördüğü için yaparlar ve yalnız İslam'ın hükmüne bağlanırlar.

"(Öyleyse) evlere kapılarından girin!"

Allah (c.c) her ne kadar cahili bir adeti iptal etmek için: "evlere kapılarından girin!" diye emrediyorsa da, ayetin manası daha geneldir:

"Birşey yapılacaksa uygun bir şekilde yapılsın. Evlere girmek isteniyorsa, girmek için tayin edilen kapılardan girilsin."

Bir hareket yapılacağı zaman, o harekete uygun bir şekilde başlanır. Bu İslam'ın temel bir kaidesidir.

"...ve Allah'tan korkun! Belki (böylelikle) felaha (başarı ve mutluluğa) erersiniz."

Allah'ın emirlerini yerine getirin, yasaklarından uzak durun! Çünkü başarı ve mutluluk ancak bu şekilde olur.

İSLAMA SAVAŞ AÇANLARLA SAVAŞMAK

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقْتُلُونَكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

190 - Size savaş açanlarla Allah yolunda savaşın ve aşırı gitmeyin! Muhakkak ki Allah aşırı gidenleri sevmez.

Bazı alimler: "Bu ayet mensuhtur demişler fakat, bu ayeti nesheden ayet hakkında ihtilaf etmişlerdir. Bazı alimlere göre bu ayetin mensuh olan kısmı:

"Size savaş açanlara Allah yolunda savaş açın" bölümü değil "aşırı gitmeyin" bölümüdür.

"Aşırı gitmeyin" ayetinin manası ise; "savaş için hazırlık yapmayan ve savaşmak istemeyen kişilerle savaşmayın" demektir.

Bazı alimlere göre; bu ayet mensuh değil muhkemdir. Buna göre ayetin manası şöyle olur: "Size savaş açanlarla Allah yolunda savaşın ve aşırı gitmeyin! Yani; çocukları, kadınları, yaşlıları, sakatları, manastırlarda kendilerini ibadete adanmış rahipleri ve delileri öldürmeyin!" İşte aşırı gitmek, bunları yapmaktır. Doğru olan görüş de budur.

"Size savaş açanlara..."

Savaş açmak; sadece bilfiil silahlarla savaş açmak demek değildir. Müslümanlara eziyet vermek, insanların İslam dinine girmelerine engel olmak ve şeytana uymalarını teşvik etmek de müslümanlara savaş açmak demektir.

Bütün tağuti sistemlerde, yani Allah'ın şeriatinin hakim olmadığı tüm sistemlerde, yukarıda sayılan savaş açma şekilleri muhakkak vuku bulmaktadır. Bu sistemler, Mekke müşriklerinin Rasulullah'a yaptığı gibi, ya bilfiil İslam'a savaş açarlar ya vatandaşlarının gerçek müslüman olmalarına engel olurlar ya gerçek İslam'a girenlere işkence ve eziyet ederler ya da müslümanları dinlerinden döndürmek için çeşitli faaliyetler yaparlar.

Zamanımızdaki tağutlar da böyle yapmaktadır. Günümüz tağutları meyhaneler, genel evler açarak, kadınları açık gezdirerek, televizyon ve sinemalarda ahlaksız filimler göstererek, müslümanları ve müslüman olmak isteyenleri şeytanın yoluna sevk ederek İslam'a savaş açmışlardır. Onların bu çalışmalarındaki gaye, insanları Allah'ın hükümlerine tabi olmaktan alıkoymaktır.

İşte bütün bu sistemlere karşı cihad vardır. Zaten İslam'da cihadın gayesi; bu tür baskıları ortadan kaldırarak ve insanların kendi iradeleriyle İslam'ı seçip seçmemede serbest bırakmaktır. Yoksa insanlara zorla İslam'ı kabul ettirmek değildir. Cihad, İslam'ın insanlara ulaşmasını engelleyen bütün engelleri ortadan kaldırmak için farz kılınmıştır.

İslam'a karşı en büyük engel, Allah'ın hükümleriyle hükmetmeyen tağuti sistemlerdir. Çünkü tağuti sistemler, kendi varlıklarının yok olup, yerine Allah'ın kanunlarının hakim olduğu İslam devletinin kurulmasına asla izin vermezler.

Bu sebeple, tağuti sistemler varoldukça İslam'a karşı savaş açılmış demektir. Tağuti sistemleri yok etmek ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar savaşmak farzdır. İşte ayetin manası budur. Bu manaya göre bu ayet, mensuh değil muhkemdir.

"Allah yolunda savaşın!"

Kur'an'ın neresinde kıtal (savaş) zikrolunsa yanında, "Allah yolunda" lafzı da mutlaka gelmektedir. Çünkü, yalnız Allah'ın şeriatini hakim kılmak için savaşmak Allah yolundadır. Bunun dışında toprak, mal veya dünya için savaşmak asla Allah için savaşmak olarak isimlendirilemez. Bu değerler uğrunda savaşıp ölenler de asla şehid değildir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim, yalnız Allah'ın şeriatini hakim olsun diye cihad ederse, o mücahidin cihadı Allah yolundadır".

(Buhari, Müslim)

"ve aşırı gitmeyin!"

"Aşırı gitmeyin"den kasıt; "çocukları, kadınları, yaşlıları, sakatları, manastırlarda kendilerini ibadete adanmış rahipleri, delileri öldürmeyin" demektir. Bu manayı destekleyen bir çok hadisi şerif vardır.

Büreyde (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: "Rasulul-lah (s.a.s) bir gazaya gönderdiği askerlere şöyle dedi:

"Allah'ın ismiyle ve Allah için gaza edin! Kafirleri öldürün! Gaza edin! Fakat aşırı gitmeyin! Size saldırmayanlara saldırmayın! Öldürdüğünüz zaman güzel öldürün! Çocukları, kendilerini manastırlara ibadet için kapatan rahipleri öldürmeyin!" (Müslim, Ahmed)

Çocuklar, rahipler, yaşlılar veya sakatlar eğer savaşa katılırlarsa, onlar da öldürülürler. Savaşa katılmak, bilfiil silahla olabileceği gibi, savaşımlara yardım ederek veya İslam'ı yıkmak için bir takım görüşler ileri sürerek de olabilir. Fakat savaşa herhangi bir etkisi olmayan kimseleri öldürmemek gerekir. Savaşa katılmayan ve bilfiil iştirak etmeyen kadınları öldürmemek gerektiğini ifade eden hadisler vardır.

İbni Ömer (r.a) dedi ki: "Rasulullah (s.a.s)'in gazvelerinden birinde öldürülmüş bir kadın bulduk. Rasulullah (s.a.s) kadınların ve çocukların öldürülmesinden hoşlanmadı." (Buhari, Müslim)

"Aşırı gitmeyin" ayetinin bir başka manası da; "Allah'ın yolundan başka yollar ve başka değerler için savaşılmayın"dır.

Çünkü Allah (cc) kendisi için savaşmayanları, kendi şeriatı dışında başka değerler için savaşanları ve haksız yere insanları, savaşa katılmayan çocukları, kadınları, ihtiyarları, sakatları, delileri, dünyayla ilgili şeylere karışmayan, sırf ibadet için kendilerini manastırlara kapatan rahipleri öldürenleri sevmez.

Ancak rahipler konusunu daha dakik olarak incelememiz gerekir. Zamanımızda ve daha önceki zamanlarda müslümanlara savaş açan ve müslümanlara en çok kin tutan genellikle yahudi ve hristiyan din adamları olmuş-

tur. Hristiyan din adamları, kiliselerinde İslamı yoketmek için en ince ayrıntılarına kadar çeşitli planlar kurmuşlardır. Haçlı savaşlarını hala unutmadık... Yahudi din adamları da böyledir. Onlar bütün yahudilerden daha çok İslam'a kin tutarlar ve İslam'ı yoketmek için tüm güçleriyle çalışırlar.

Böyle kimseler elbette dünyayla ilgisini kesen, hiçbir şeye karışmayan ve ibadet için kendilerini manastırlara kapatanlar gibi değildirlir. Böyle kimselerin mutlaka öldürülmeleri gerekir.

"Muhakkak ki Allah aşırı gidenleri sevmez."

Allah (c.c) bu ayette her ne kadar öldürme konusunda aşırı gidilmemesini emretmiş ise de, aslında her konuda aşırı gitmeyi yasaklamıştır. Allah (c.c), yasakladığı şeyleri yaparak aşırı gidenleri sevmez.

İSLAM DÜŞMANLARI MUTLAKA ÖLDÜRÜLMELİDİR

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ يَقْبَلُونَهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقْتُلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

191 - Onları (size savaş açanları) nerede yakalarsanız öldürün! Sizi çıkarmış oldukları yerden siz de onları çıkarın! Çünkü fitne (küfür ve şirk) öldürmekten daha beterdir. Mescidi Haram'da onlar sizlerle savaşmadıkça siz de onlarla savaşmayın! Eğer (orada) sizinle savaşarlarsa siz de onları öldürün! İşte kafirlerin cezası böyledir!

Bu ayette İslam'a bilfiil savaş açan, İslam'ın insanlar arasında yayılmasını engelleyen, müslümanlara eziyet eden veya İslam'ın hakim olmasını engellemek için çeşitli hileler yapan kişilere İslam'ın hayat hakkı tanımadığı belirtiliyor. Bunlar nerede olurlarsa olsunlar, hangi halde

bulunurlarsa bulunsunlar, hatta esir düşseler bile öldürülmeleri gerekir. İslam böylelerini, tevbe etmedikleri müddetçe öldürmeyi caiz kılmıştır. Çünkü çıkardıkları fitne ve fesatlar onların öldürülmelerinden daha büyük ve daha kötüdür. Dolayısıyla, onları öldürmek, onlara haksızlık etmek değildir. Bilakis onları yok etmek hayırlı bir şeydir ve hakkı isteyenlere büyük bir yardımdır.

Bu ayetten, esirlerin de öldürülebileceği hükmü çıkmaktadır. Bu hükmü destekleyen şöyle bir hadis vardır.

Enes (ra.) dedi ki:

"Rasulullah (s.a.s) Mekke fethinde Mekke'ye başında miğferi ile girmişti. Rasulullah'a dediler ki:

"İbni Habal Ka'be'nin örtülerine sarılmış af istiyor. Ne dersin, ya Rasulallah?" Rasulullah (s.a.s):

"Böyle yapsa da onu öldürün." buyurdu.

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi)

"Çünkü fitne (küfür ve şirk) öldürmekten daha beterdir."

Alimler ayette geçen "fitne" nin şirk ve küfür olduğu hakkında ittifak etmişlerdir.

İbni Ömer (r.a)'den rivayete göre; bir harici İbn-i Ömer'e: "Müslümanlar arasındaki fitne harbi hakkında görüşün nedir, bu savaşa niçin iştirak etmiyorsun?" diye sordu. O da sorana:

"Fitne nedir bilir misin? Muhammed (s.a.s) müşriklerle harb ederdi. Müşrikler üzerine harbe gitmesi, fitneyi (şirki) ortadan kaldırmak içindi. Yoksa sizin savaşınız gibi mülk ve saltanat üzerine açılmış bir savaş değildi" diye cevap verdi.

(Buhari)

Mescid-i Haram'da Savaşmanın Hükümü:

"Mescid-i Haram'da onlar sizlerle savaşmadıkça siz de onlarla savaşmayın! Eğer (orada) sizinle savaşlırlarsa (orada da) onları öldürün! İşte kafirlerin cezası budur!"

Mescid-i Haram'da bulunanlar, eğer İslam'a savaş aç-

miyor, islam'ın hakim olmasını engellemiyor veya müslümanlara eziyet vermiyorlarsa, öldürülmezler. Bu hüküm sadece kafirler için söz konusudur.

Mürtedler ve kısası gerektiren bir fiil işleyenler Mescid-i Haram'a sığınsalar bile öldürülürler. Aynı şekilde, yukarıda zikredilen amelleri işleyenler kim olursa olsunlar, mutlaka öldürülürler.

Rasulullah Mescid-i Haram hakkında şöyle buyurdu:

"Bu belde, Allah (c.c) gökleri ve yeri yarattığı günden beri haram kılınmıştır. Kıyamete kadar da haram olarak kalacaktır. Doğrusu orada savaşmak, benden önce hiç kimseye helal olmadı. Ancak Allah sadece günün belli bir bölümünde orada öldürmeyi bana helal kıldı. Fakat artık orası kıyamete kadar haramdır. Ağacı kesilmez, otu toplanmaz, orada savaşmayanlarla savaşılmaz.

Kim orada savaş açılabilir, insanlar öldürülebilir der ve bana verilen ruhsatı delil getirirse, ona: Allah (c.c) sadece Rasulullah'a savaş izni verdi. Fakat sana bu izni vermedi" deyin!"

(Buhari, Müslim)

Kafirlerle savaş ilk olarak:

"Saldırılarak zarara ve haksızlığa uğrayan (mü'min)lerin savaşmasına izin verilmiştir. Elbette Allah'ın onlara yardım etmeye gücü yeter." (Hac: 39)

ayetiyle meşru kılınmıştır.

Bu ayette savaş açmaya izin verilmiş, fakat pratikte hemen savaş yapılmamıştır. Fakat savaşmak, Bakara 191 ayetiyle farz kılınmıştır.

İSLAMA SALDIRMAKTAN VAZGEÇİP TEVBE EDENLERİN DURUMU

فَإِنْ أَنْتَهُوا فَبِإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

192 - Eğer (sizinle savaşmaktan) vazgeçerlerse muhakkak ki Allah Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

İslam'a savaş açan bir kimse, ne kadar müslüman öldürse öldürsün, onlara ne kadar eziyet verirse versin, tevbe edip İslam'a girdiği andan itibaren, daha önce işlediği hiçbir şeyden sorumlu tutulmaz. İşte Allah (c.c)'ın gafur ve rahim sıfatları, o kimse için bu şekilde tecelli eder.

"...vazgeçerlerse..."

Ayetteki "vazgeçerlerse"den kasıt; "saldırmaktan vazgeçerlerse" değildir. Çünkü saldırmaktan vazgeçseler bile, iman etmedikleri müddetçe, Allah onları affetmez. Bu ayetin asıl manası; "tevbe eder, işlediklerinden vazgeçer ve İslam'a girerlerse" demektir.

"Muhakkak ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir."

Yani; Allah (c.c), işledikleri kötü amelleri terkederek tevbe eder, müslüman olurlarsa onları affedecek ve onlara merhamet edecektir.

ŞİRK YOK OLUNCAYA KADAR KAFİRLERLE SAVAŞ

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ آنَهَوْا فَلَا

عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

193 - Fitne (şirk) kalmayıp din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! Eğer (savaşmaktan) vazgeçerler (ve tevbe edip müslüman olurlar)se, artık düşmanlık yalnız zalimleredir.

Bu ayet daha önceki hükümleri tekid ediyor. Fitne (şirk ve küfür) ortadan kalkıp yeryüzünde yalnız Allah'ın kanunları hakim oluncaya kadar savaşmak farzdır. Bu; insanları İslam'a girmeleri için zorlamak manasına gelmez. Ancak İslam sistemi altında olan insanlar hürdür ve sahip oldukları iradeyi serbestçe kullanabilirler. İslam dışındaki bütün tağutî sistemler, insanın kendi iradesini

serbestçe kullanmasına izin vermezler. İslam'a girmek isteyenleri engellemek için değişik metod ve hileler kullanırlar. Ya baskıyla, ya eziyetle, ya savaş açarak ya da çeşitli hilelerle insanları heva ve heveslerine göre yaşamaya, nefislerine köle olmaya teşvik ederler.

Bu sistemler varolduğu müddetçe, insanların, kendilerini dünyada ve ahirette mutlu edecek İslam sistemine inanması ve onu kabul etmesi zordur. İşte İslam'daki cihadın esas gayesi budur! Nerede ve nasıl olursa olsun, İslam'a engel olan herşeyi ortadan kaldırmak...

HARAM AYLAR

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتِ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ
فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ

اللَّهُ مَعَ الْمُتَّقِينَ

194 - Haram ay haram aya karşılıktır. Hürmetler de karşılıklıdır. (Her) kim size saldırırsa (haksızlık yaparsa) onun size saldırdığı gibi siz de ona saldırın ve Allah'tan korkun ve biliniz ki Allah muttakilerle beraberdir.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır.

Cabir b. Abdullah'tan şöyle rivayet edilmiştir: .

"Rasulullah (s.a.s) haram aylarda savaş yapmazdı. Kafirler bunu öğrenince haram aylarda Rasulullah'a saldırarak istediler. Bunun üzerine bu ayet indi. Eğer haram aylarda müslümanlara bir saldırı olursa, müslümanlar da karşılık verebilir. Rasulullah (sas), haram aylarda kafirler kendisine saldırmadıkça, kafirlere saldırmazdı.

(Ahmed) (sahih hadis)

"(Her) kim size saldırırsa (haksızlık yaparsa) onun size saldırdığı gibi siz de ona saldırın ve Allah'tan korkun!"

Bu ayet kısasa genel olarak izin vermektedir. Sadece müslümanlarla kafirler arasındaki saldırılar hakkında değil, aynı zamanda müslümanların kendi aralarında vuku bulan saldırılar hakkında da hüküm bildirmektedir.

Eğer bir müslümanın başka bir müslümanda emaneti varsa ve emanet alan müslümanın da diğer müslümanda başka bir emaneti varsa ve içlerinden birisi kendisinde bulunan emaneti inkar ederse, diğeri de kendisindeki emanet malından aynı miktarda inkar edebilir.

Bu ayete göre ancak misli misline kısas olur. Yani haksızlığın miktarına göre haksızlık yapmaya cevaz vardır. Birisi bir haksızlık yaptığında haksızlığa uğrayan kişinin aynı karşılığı vermesi, Allah katında o kişiyi sorumlu kılmaz.

Ayette: "(Her) kim size saldırırsa (haksızlık yaparsa) onun size saldırdığı gibi siz de ona saldırın!" buyurarak her ne kadar ikisini de saldırı (haksızlık) olarak isimlendirmişse de, birincisi haram, ikincisi caizdir, haksızlık değildir.

Fakat bu ölçüyü muhafaza edebilmek için Allah'tan korkmak gerekir. Haksız yere insanların hakkına tecavüz edilmemelidir.

"Biliniz ki Allah, muttakilerle beraberdir.."

Allah (cc), emrini yerine getirip yasaklarından kaçınanlarla beraberdir. Allah'ın emirlerini yerine getirmeyen ve Allah'ın yasakladığı şeyleri yapan kişilere Allah yardım etmez. Allah'ın yardım etmediği kişilerin hallerini bir düşünün...

ALLAH YOLUNDA İNFAK

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ

اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

195 - Allah yolunda infak edin (harcayın) ve kendi elerinize kendinizi tehlikeye atmayın! İhsanda bulunun! Muhakkak ki Allah muhsin olanları sever.

Allah (c.c) bu ayette, cihad için harcamayı emrediyor ve cihad için harcamayan, cihada katılmayan ve böylece dünya metaini cihada tercih edenlerin, kendi elleriyle kendilerini tehlikeye attıklarını bildiriyor.

"Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın"dan kasıt; cihadı terkedip de sadece dünya için çalışmayın demektir.

Bu ayet hakkında şöyle bir rivayet vardır.

Eslem Ebi İmran'dan dedi ki: "Biz Konstantiniye'yi (İstanbul'u) fethedeceğimiz zaman Mısır ahalisinin komutanı Ukbe b Amir idi. Şam ahalisinin komutanı ise Fudale b. Ubeyd idi. Rumların büyük bir ordusuyla karşılaştık. Onlarla savaşmak için sıraya dizildik. İçimizden biri, Rum ordusunun arasına hızlı bir şekilde daldı ve vuruşmaya başladı. Müslümanlar bu manzarayı görünce:

"SübhaneAllah! Bu adam, kendi eliyle kendisini tehlikeye attı" dediler. Bunu duyan Rasulullah'ın sahabeleri Ebu Eyyub el-Ensari şöyle dedi:

"Ey insanlar! Bu ayeti yanlış anlıyorsunuz. Bu ayet, biz ensariler hakkında nazil olmuştur. Allah (c.c) dinini aziz kılınca ve ona yardım edenler çoğalınca biz birbirimize, Rasulullah'a duyurmadan şöyle dedik:

"Biz daha önce savaştığımız ve savaşla meşgul olduğumuz için mallarımız kayboldu. Artık Allah İslam'ı aziz kılmıştır ve İslam kuvvet kazanmıştır. Mallarımızı tekrar elde etmek ve kaybolanları telafi etmek için cihadı terkedip çalışsak." Bunun üzerine Allah (c.c) bize cevap olarak şu ayeti indirdi:

"Allah yolunda harcayın ve kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın!"

Bu açıklamalardan anlaşılıyor ki, kişinin kendisini tehlikeye atması; cihadı terkedip yalnız mal çoğaltmak için çalışması demektir." (Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

(Hakim ve Zehebi bu hadis için sahih dediler.)

"Kendinizi tehlikeye atmayın" ayetinin esas manası budur. Fakat hazırlıksız cihada katılmak, azıksız yola çıkmak, ölmek üzereyken ölü etinden ve haram olan et-

lerden yememek de bu ayetin hükmüne girer. Bu amel-leri yapan kişi nefisini tehlikeye atmıştır.

"İhsanda bulunun! Muhakkak ki Allah muhsin olanla-rı sever."

İnfak olarak en güzel şekilde harcama yapın ve Al-lah'ın istediği gibi, Allah rızası için ve en mükemmel şekilde ibadetlerinizi yerine getirin. Çünkü Allah (c.c) muhsinleri sever. Yani; Allah (cc), emirlerini yerine ge-tiren, yasakladığı şeylerden uzaklaşan, kendisi için herşe-yini harcayan ve kendisine daha çok yaklaşmak için na-file ibadet yapanları sever.

İhsan; Rasulullah'ın hadisinde tarif ettiği gibi; Allah'ı görüyormuşcasına Allah'a ibadet etmektir.

HAC VE UMRE

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ
فَإِنْ أَخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ
الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ
مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَنَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ
فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ
إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

196 - Allah için hacı ve umreyi tamamlayın! Fakat alı-konursanız kurbandan kolayınıza geleni gönderin (kesin)! Kurban yerine gelinceye kadar (ihramdan çıkarak) başla-rınızı tıraş etmeyin! Artık kim (ihramda iken) hasta olur veya başında (yara, bit gibi) bir eziyet bulunur(da bundan kurtulmak için tıraş olur)sa, (ona da) oruçtan, sadakadan

veya kurbandan fidye (vacib olur). Emin olduğunuzda, kim hacc zamanına kadar umre ile temettü ederse, (ona) kolayına gelen bir kurban (kesmek vacib olur). Fakat (kurban kesme imkanı) bulamazsa hac günlerinde üç, döndüğünüzde yedi gün (olmak üzere) toplam on gün oruç tutsunlar! Bu ailesi Mescidi Haram'da bulunmayanlar içindir. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

Hac: Muayyen (belli) zamanda, Allah (c.c)'nun bize öğretmiş olduğu hareketleri yapmak için belli yerleri ibadet kasdıyla ziyaret etmektir.

Umre: Ka'be'yi tavaf etmek ve Safa ve Merve arasında yedi defa sa'y yapmaktır.

Bu ayetin: "Allah için haccı ve umreyi tamamlayın" kısmından hac ve umreye başlayan kişinin hac ve umreyi sonuna kadar şartlarını ve rükünlerini eda ederek yerine getirmesinin farz olduğu, hac ve umrede yapılması yasak olan şeyleri yapmasının ise haram olduğu anlaşılmaktadır.

Bu hüküm; umreye ve hacca başlayanlar içindir. Bu konuda alimler arasında bir ihtilaf yoktur. Fakat umreye başlamadan önce umrenin farz mı yoksa sünnet mi olduğu konusunda alimler arasında ihtilaf vardır.

Umrenin Hükümü:

Şafililer ve Hanbeliler'e göre; umre yapmak hac gibi farzdır.

Delilleri:

1 - Allah(cc) şöyle buyurmaktadır:

"Allah için haccı ve umreyi tamamlayın."

(Bakara:196)

Bu ayetten umrenin hac gibi farz olduğu hükmü çıkmaktadır.

2 - Rasulullah (s.a.s) sahabelere şöyle buyurdu:

"Kimin bir hedyi (kurbanı) varsa hac ve umre için tekbir ederek niyet etsin!"

(Müslim)

3 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Umre kıyamete kadar hacca dahil olmuştur."

(Müslim)

Malikiler ve Hanefiler'e göre; umre yapmak sünnettir.

Delilleri:

1 - Haccın farzietini gösteren ayetlerde umre zikredilmemektedir. Örneğin:

"(Beyti tavaf etmeye) gücü yeten kimseye Allah için beyti (Ka'be'yi) haccetmesi gereklidir. Kim inkar ederse doğrusu Allah alemlerden müstağnidir." (Al-i İmran: 97)

2 - İslam'ın temellerini bildiren sahih hadislerde umre zikredilmemekte, sadece hac zikredilmektedir.

3 - Rasulullah(s.a.s) şöyle buyurdu:

"Hac cihaddır. Umre sünnettir."

(İbni Mace, İbni Ebi Şeybe, Şafi-El Um)

4 - Cabir İbn Abdullah dedi ki: Bir adam Rasulullah (s.a.s)'e:

"Umre farz mıdır, değil midir?" diye sordu. Rasulullah (s.a.s):

"Hayır farz değildir. Fakat umre yapmanız sizin için daha hayırlıdır." buyurdu.

(Tirmizi rivayet etti ve sahih dedi)

5 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Allah için hacı ve umreyi tamamlayın!"

(Bakara: 196)

Bu ayet umrenin hac gibi farz olduğunu değil, umreye başlayan kişi için umreyi tamamlamasının farz olduğunu gösterir.

Hacı Tamamlamaktan Alıkoyan Şeyler:

"Fakat alıkonursanız kurbandan kolayınıza geleni gönderin (kesin)!"

Hacı tamamlamayı engelleyen birşey vuku bulursa, ihramdan çıkılır ve kurban kesilir. Hacı tamamlamaktan alıkoyan engelin neler olabileceği konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir.

Cumhur'a göre; "alıkonmak" sadece düşman engellemesiyle olur.

Delilleri:

1 - "Bu ayet umre yapmak için giderken, Hudeybiye'de müşriklerin Rasulullah'a engel olmaları üzerine inmiştir. Müşrikler, Rasulullah'ın Mekke'ye umre için girmesine engel olunca, Rasulullah ihramdan çıkıp kurbanını kesti."

2 - Allah (c.c) Bakara 196. ayette "emin olursanız" buyuruyor. Bu söz "düşmandan emin olursanız" manasındadır. Bu da ayetteki engelden kastın "düşman korkusu olduğunu" gösterir. Çünkü "emintum" lafzı, düşmandan emin olmayı ifade etmek için kullanılır. Şayet ayetten, hastalıktan emin olmak kastedilseydi o zaman "fe in berittum" yani "eğer iyileşirseniz" sözü kullanılırdı.

İmam Ebu Hanife'ye göre; "alıkonmak" haccı tamamlamayı engelleyen herşey olabilir. Bu; düşman engellemesi olabileceği gibi, hastalık, yol emniyetsizliği, paranın bitme korkusu, bineğin kaybolması, kadının yanındaki mahreminin ölmesi vb. gibi engeller de olabilir.

Delilleri:

1 - "Fakat alıkonursanız kurbandan kolayınıza geleni gönderin!" ayetinin zahiri bunu göstermektedir.

Allah (c.c) ayette "uhsirtum" lafzını kullanmıştır. Bu, hastalık için kullanılan bir sözdür. "Düşman tarafından engellenirseniz" ifadesi ise ancak "Husurtum" kelimesiyle ifade edilir. Fakat, Allah (c.c) ayette bu sözü kullanmamıştır.

2 - İbni Mes'ud şöyle dedi:

"Kimi yılan ısırırsa o ihramdan çıksın. Çünkü o haccdan alıkonmuştur." (Tahavi)

3 - Rasulullah (s.a.s) Dubaa binti Zubeyr binti Abdulmuttalib'in evine girdi. O, Rasulullah'a dedi ki:

"Ya Rasulallah! Ben haccetmek istiyorum. Fakat şikayetim var. Hastayım." Rasulullah (s.a.s) ona:

"Haccet ve şöyle bir şart koş: "Ben nerede hacdan alıkonulmuşsam orada ihramdan çıkarım." (Buhari, Müslim)

Bu rivayet gösteriyor ki; hastalık ihramdan çıkmak için bir sebeptir.

4 - İnsan hastalıktan iyileştiğinde onun için "emin-tum" kelimesi kullanılabilir. Çünkü insanın hastalıktan iyileşmesi onun için en büyük emandır.

Hacdan Alıkonulduğunda Kesilecek Kurbanın Yeri ve Zamanı:

"Kurbandan kolayınıza geleni gönderin (kesin)! Kurban yerine gelinceye kadar (ihramdan çıkarak) başlarınızı tıraş etmeyin!"

Kesilecek kurban; koyun, koç, keçi ve teke olabileceği gibi deve, inek ve öküz de olabilir.

Umreden ve hacdan alıkonma söz konusu olduğu zaman, kurbanın kesilme yeri hakkında alimler ihtilaf etmişlerdir.

Cumhur'a göre; alıkonma nerede olmuşsa kurban da orada kesilir.

Delilleri:

1 - **"Kurban, yerine gelinceye kadar"** ayetindeki "yer" den kasıt; ihramdan çıkılan yerdir. Yoksa kastedilen Ka'be (Mescidi Haram) değildir.

2 - Rasulullah (s.a.s) ihramlı iken umreden alıkonunca, ihramdan çıktı ve kurbanını Hudeybiye'de kesti. Mescidi Haram'a göndermedi.

İmam Ebu Hanife'ye göre; kurban ancak Mescidi Haram'da kesilir. Çünkü Allah (c.c) şöyle buyurmuştur:

"Kurbanın yeri Beyti Atik(Ka'be)'dir." (Hacc 33)

"Kabeye ulaşacak bir kurban" (Maide 95)

Bu ayetlere göre; **"kurban yerine gelinceye kadar"** ayetinden kasıt Ka'be (Mescidi Haram)'dır.

Bu delillere şöyle cevap verilmiştir: Bu ayetlerde geçen **"Kurban'ın Kabe'ye ulaşması"** şartı ancak emniyette olanlar için geçerlidir. Ayetlerin manası budur.

Hastalıktan Dolayı Saçını Tıraş Edip İhramdan Çıkana Vacip Olan Fidyeye:

"Artık kim (ihramda iken) hasta olur veya başında (yara, bit gibi) bir eziyet bulunur (da bundan kurtulmak için traş olur)sa (ona da) oruçtan, sadakadan veya kurbandan fidye (vacib olur)."

Ayetteki "sıyam" dan kasıt; üç gün oruç tutmaktır. "Sadaka" dan kasıt; altı fakire yarımşar sa' yemek yedirmektir. "Nusuk" tan kasıt; bir koyun kurban etmektir.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır;

Ka'b İbn Uca (r.a)'den şöyle rivayet olunmuştur:

"Ben Rasulullah (s.a.s)'in yanına gittiğim zaman başımdan ve yüzümden bit fişkırdıyordu. Rasulullah beni bu halde görünce dedi ki:

"Ben bu durumda olduğumu bilmiyordum. Kurban edebileceğin bir koyunun var mı?" Ka'b:

"Hayır ya Rasulallah!" diyerek cevap verdi. Rasulullah (s.a.s):

"O zaman saçını kes ve bundan dolayı ya üç gün oruç tut ya da altı miskine (yarım sa) yemek yedir." buyurdu. Bunun üzerine Allah (c.c) yukarıdaki ayeti indirdi. Ka'b:

"Bu ayet benim hakkımda indi fakat hükmü hepimiz için geçerlidir." dedi. (Buhari, Müslim)

Bu ayetin hükmüne göre; hac veya umre için ihramda bulunan kişi, başında bir hastalık veya bit gibi eziyet veren birşeye maruz kalırsa ve bu hastalık veya eziyet veren şeyden kurtulmak için saçını kesmesi gerekirse, saçını keserek ihramdan çıkar ve buna karşılık olarak keffaret verir.

Bunun keffareti; ya bir kurban, ya üç gün oruç veya altı miskine yarımşar sa' yemek yedirmektir. Çünkü ihramda saç kesmek, saçtan birşey almak veya taramak caiz değildir. Haram olan bu amelleri mazeretten dolayı yapan kişi keffaret verir.

Saçını kesen veya kısaltan, tırnaklarını kesen, sürme çeken ve koku süren kişiler de aynı şekilde fidye verirler.

Temettu Haccı:

"Emin olduğunuzda, kim hacc zamanına kadar umre ile temettu ederse (ona) kolayına gelen bir kurban (kesmek vacib olur). Fakat (kurban kesme imkanı) bulamazsa hac günlerinde üç, döndüğünüzde yedi gün (olmak üzere) toplam on gün oruç tutsunlar! Bu ailesi Mescidi Haram'da bulunmayanlar içindir."

Temettu Haccı: Bir yolculukta ve hac ayları içinde kişinin, umre yaptıktan sonra umre ihramından çıkıp sonra tekrar ayrıca hac için ihrama girerek hac ve umreyi birlikte yapmasıdır.

Kıran Haccı: Bir yolculukta ve hac ayları içinde kişinin, hem haccı, hem umreyi -aralarında evine dönmeksiniz- aynı ihramla yapmasıdır.

Hac ve umre için Ka'be'ye gitmek ve umre yaptıktan sonra hac vakti gelinceye kadar ihramdan çıkmak isteyen yani; temettu haccı yapmak isteyen kimsenin buna kefareet olarak kolayına gelen bir kurban (koyun, keçi, inek, deve olabilir) kesmesi gerekir. Eğer kurban bulamazsa hacda üç gün, hac bittikten sonra evine döndüğünde de yedi gün olmak üzere, toplam on gün oruç tutar.

Hac günlerinde "üç gün" oruç tutma konusunda alimler arasında ihtilaf vardır.

İmam Ebu Hanife'ye göre; Ayetteki "Hac günlerinde" ibaresinden kastedilen; hacda iki ihram arasındır. Yani; umre ihramından çıkıp, hac ihramına girinceye kadar geçen vakittir. İki ihram arasında oruç tutmak caizdir. Fakat terviye gününden bir gün önce, terviye günü ve arefe günü oruç tutulması daha efdaldır. (Yani zilhiccenin 7. 8. ve 9. günlerinde.)

İmam Şafii'ye göre; ancak hac ihramına girildikten sonra üç gün oruç tutmak caizdir. Çünkü Allah (c.c) ayette: "Hac günlerinde" diyor. Hac günleri ise; hac için ihrama girildiği andan, kurban kesme gününe kadar geçen süredir. Kurban günü ve teşrik günleri (Kurban'ın 2.3.4. günleri) oruç tutmak caiz değildir.

İhtilafların sebebi, ayette geçen "hac günleri" kelimesini İmam Ebu Hanife'nin, "hac ayları" olarak alması, İmam Şafii'nin de, "hac ihramı" olarak almasındandır.

Ayette geçen "yedi gün" oruç tutma konusunda alimler arasında ihtilaf yoktur, fakat bu orucun nerede tutulacağı hakkında ihtilaf vardır.

İmam Şafii'ye göre; kişi kendi vatanına ve ailesine döndüğü zaman oruç tutar. Çünkü ayette:

"Geri döndüğünüzde" buyruluyor.

Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kim fidye olarak kesecek bir kurban bulamazsa hacda üç, ailesinin yanına döndüğünde ise yedi gün oruç tutar." (Müslim)

İmam Ahmed'e göre; eğer hacı bittikten sonra yolda oruç tutarsa caiz olur. Evine ulaşmış olması gerekmez.

İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre; hac bitince istenildiği zaman yedi gün oruç tutulabilir.

Ayetteki; "Döndüğünüzde" kelimesi "haccın rükunları ve amelleri bittiğinde" manasındadır.

Temettu Haccının Şartları:

Şafiiler'e göre; bu şartlar şunlardır:

1 - Önce umreyi sonra hacı yapmak. Eğer önce hac, sonra da umre yapılırsa bu temettu sayılmaz.

2 - Umrenin hac aylarında yapılması gerekir.

3 - Umrenin yapıldığı senede haccın da yapılması gerekir. Çünkü Allah (c.c):

"Allah için hacı ve umreyi tamamlayın." buyurmuştur.

4 - Mekke ehlinde olunmamalıdır. Çünkü Allah (c.c):

"Bu, ailesi Mescidi Haram'da bulunmayanlar içindir." buyuruyor.

5 - Hac yapmak için Mekke'de ihrama girilmesi gerekir. Eğer mikat yerine gidilip sonra ihrama girilirse temettu yapılmış olunmaz.

Malikilere göre ise şunlardır;

1 - Umrenin hac ile birlikte yapılması.

2 - Hac ile birlikte yapılan umrenin bir yolculukta, aynı yılda ve hac aylarında olması gerekir.

3 - Umre hacdan önce yapılmalıdır.

4 - Hac için ihrama girmek ancak umre bittikten sonra olmalıdır.

5 - Umre ve hac tek bir şahıs namına yapılmalıdır.

6 - Mekke ehlinden olmamak gerekir.

Mescidi Haram'da Oturanların

Temettu Haccı Yapmaları:

Bu konuda alimler arasında ihtilaf vardır.

İmam Ebu Hanife'ye göre; mikat'ın sınırları içinde herkes, "Mescidi Haram'da oturanlar" hükmündedir. Bunlar için temettu haccı veya kıran haccı yapmak caiz değildir. Bunlardan her kim temettu haccı veya kıran haccı yaparsa, yanlış yapmış olur ve keffaret vermesi gerekir. Çünkü Allah (c.c):

"Bu ailesi Mescidi Haram'da bulunmayanlar içindir." buyurmuştur.

İmam Şafii'ye göre; "ailesi Mescidi Haram'da bulunmayanlar"dan kasıt; Mescid-i Haram'dan kasır (namazı kısaltma) mesafesinden daha uzun mesafede bulunanlardır.

Malikilere göre; bu ayette kastedilenler, Mekke ehlin-den başkası değildir.

Cumhur'a göre; Mekke'de bulunan kimselerin temettu haccı yapmaları caizdir. Temettu yaparlarsa fidye vermeleri gerekmez. Çünkü Allah (c.c):

"Bu ailesi Mescidi Haram'da bulunmayanlar içindir" buyurmuştur. Yani; "Ailesi, Mescidi Haram'da bulunanlar temettu haccı yaptıklarında fidye vermezler." manasındadır. Çünkü, cümledeki atıf en yakın olana olmalıdır. Bu sebeble ayetteki hüküm "temettü yapmaz" değil, "temettüden dolayı gereken cezaları(keffaretleri) ödemez" manasındadır.

Allah (c.c)'nın kurban bulamayan ve temettu yapanlar için:

"Fakat (kurban) bulamazsa hac günlerinde üç, dönüldüğünde de yedi gün (olmak üzere) toplam on gün oruç tutsunlar." buyurması, yani; önce üç sonra yedi günü zikrettikten sonra, onların tekrar toplamını zikretmesinin sebebi; üç veya yedi gün olarak anlaşılmaması içindir. Tam olarak on gün ise te'kidi ifade etmektedir.

Bu ayete göre; temettu hacı yapıp da on gün oruç tutan kişi kıran hacı yapan kişinin sevabına eşit sevab almış olur.

"Allah'tan korkun' ve bilin ki Allah'ın azabı pek şiddetlidir."

Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçının. Bu hac için olduğu gibi diğer şeyler için de geçerlidir. Biliniz ki, emrettiği şeyleri yerine getirmeyen ve yasakladığı şeyleri yapanlara Allah ceza verecektir. Allah'ın cezası ise şiddetlidir.

HAC AYLARI VE HACDA YAPILMASI YASAK OLAN ŞEYLER

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ
يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَكْرَدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الْأَزَادِ النَّقِيُّ وَأَتَّقُوا
يَتَأُولَى الْأَلْبَابِ

197 - Hac (ayları) bilinen aylardır. Her kim onlarda (o aylarda hacca niyet edip) hacı (kendisine) farz ederse artık hacda refes, fusuk ve cidal yapmaması gerekir. Siz ne hayır yaparsanız Allah onu bilir. Bir de azık alın. Muhakkak ki en hayırlı azık takvadır. Ey akıl sahipleri! Benden korkun.

Alimler hac ayları hakkında ihtilaf etmişlerdir.

İmam Malik'e göre; Şevval, zilkade ve zilhicce'nin hepsi hac aylarıdır.

İmam Şafii, İmam Ahmed, İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'in bir görüşüne göre hac ayları şevval, zilka-
de ve zilhiccenin ilk on günüdür.

İbni Ömer şöyle demiştir:

"Hac ayları; şevval, zilkade ve zilhiccenin ilk on gü-
nüdür." (Buhari)

Hac Ayları Dışında Hac İçin İhrama Girmenin Hükümü:

İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre; hac ayların-
dan önce hac için ihrama girmek caizdir.

"(Ey Muhammed!) Sana ayın şekilleri (hakkında) so-
rarlar. (Onlara) de ki: "Onlar, insanlar ve hacc için birer
vakit ölçüsüdür." (Bakara: 189)

İmam Ahmed'e göre; hac aylarından önce hac için ih-
rama girmek caizdir, fakat mekruhtur.

İmam Şafii'ye göre; hac ayları dışında hac için ihrama
girmek caiz değildir. Hac aylarından önce ihrama giren
kişi hac için değil, umre için ihrama girmiş sayılır. Bu,
namaz vakti girmeden önce namaz kılan kimsenin du-
rumuna benzer. Bu kimsenin kıldığı, farz olan vakit na-
mazı yerine geçmez, nafile namaz hükmündedir. İhrama
girmek, hac için bir rükündür. Bu rükün ancak hac ay-
larında yapılırsa geçerlidir. Çünkü Allah (c.c):

"Hac (ayları) bilinen aylardır." buyuruyor.

Bakara:189 ayeti amm olan bir ayettir. Halbuki, "Hac
(ayları) bilinen aylardır" ayeti has olan bir ayettir. Has
olan bir ayet varken amm olan ayetle amel edilmez.
Dolayısıyla bu konuda Bakara 197 ayetiyle amel edil-
mesi gerekir.

İhramlı İken Yapılması Haram Olan Şeyler:

1 - Refes, füşuk ve cidal yapmak;

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Hacda refes, fusuk ve cidal yoktur." (Bakara:197)

Refes: Bazı alimlere göre; "cinsel ilişki", bazı alimlere göre; "kötü ve kaba laflar", bazı alimlere göre de; "kadınların yanında cinsel ilişki ve cinsel ilişkiye sürükleyici sözler söylemek"tir. Ancak, refes kelimesi bu maların hepsini kapsar.

Fusuk: "Dini yasakları çiğneyerek korkusuzca ve pervasızca günah işlemektir."

Cidal: "Ağız kavgası yapmak veya haccın zamanı hakkında müşriklerle münakaşa yapmaktır."

Rasulullah şöyle buyurdu:

"Kim refes ve fusuk yapmadan haccederse, annesinden ilk doğduğu günkü gibi günahlarından arınmış olarak hacdan döner." (Buhari)

2 - Koku sürmek;

Bir adam: "Ya Rasulallah! Hacı(nın vaziyeti) nedir?" diye sordu. Rasulullah (s.a.s):

"(Hacı çeşitli sıkıntılar nedeniyle) saçı sakalı birbirine karışmış ve güzel kokular kullanmayı terketmiş bir haldedir." buyurdu. (Tirmizi, İbni Mace)

(Hakim bu hadis için sahih dedi.)

3 - Dikişli (gömlek, külot, sarık ve mest gibi) giysiler giymek;

İbni Ömer (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir adam Rasulullah (s.a.s)'e:

"Ya Rasulallah! İhrama girmek isteyen kimse hangi elbiseyi giyer?" diye sordu. Rasulullah (s.a.s):

"Gömlek, sarık, don, başlık ve mestleri giyemez. Yalnız, takunya bulamayan mest giyebilir. Fakat topuklarından aşağısına kadar olan kısmını kessin. Zaferan (saf-ran), vers (bir nevi sarı ottan yapılmış koku) sürülmüş elbise giyemez." buyurdu.

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

4 - Tırnak kesmek;

5 - Saçı sakalı tıraş etmek veya kısaltmak veya saça sakala yağ sürmek;

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"...kurban, yerine gelinceye kadar (ihramdan çıkarak) başlarınızı tıraş etmeyin!" (Bakara:196)

6 - Kadının eldiven giymesi veya yüzünü örtmesi;

Aişe (r.a) şöyle demiştir:

"İhramda, Rasulullah (s.a.s) ile birlikteyken kabilelere rastladık. Onlarla karşılaşınca başörtümüzü yüzümüze indirir, geçtikleri zaman da yüzümüzü açardık."

(Ebu Davud, İbni Mace sahih senedle rivayet ettiler)

7 - Avlanmak;

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"İhramlı iken avlanmayın!" (Maide: 95)

8 - İhramda olan erkek yüzünü ve başını örtemez.

İbni Abbas (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.s) ile birlikte, ihramlı olarak yolculuk yapan bir adama devesi vurdu ve adam öldü. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Onu su ve sidr ile yıkayın ve üzerindeki iki elbise ile gömün! Koku sürmeyin! Başını ve yüzünü örtmeyin! Çünkü o, kıyamet gününde telbiye ederek diriltilecektir" buyurdu. (Buhari, Müslim, Tirmizi, Nesei, İbni Mace)

Allah Her Şeyi Bilendir:

"Siz ne hayır yaparsanız Allah onu bilir."

Dikkat edin! Allah (c.c) ister hacda olsun ister başka yerde olsun, bütün yaptıklarınızı bilir ve sonra yaptıklarınızın karşılığını da verecektir. Öyleyse, Allah'ın emrettiği şeyleri yerine getirin ve yasakladığı şeylerden kaçının.

Tevekkül:

"Bir de azık alın!"

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında İbni Abbas (r.a) dedi ki:

"Yemen ahalisi paraları olduğu halde, hac için yola çıkarken yanlarına azık almazdı. "Biz Allah'a tevekkül edenleriz" derlerdi ve hacda müslümanlardan dilenirlerdi. Bunun üzerine Allah (c.c):

"Bir de azık alın." ayetini indirdi.

(Buhari, Ebu Davud, Nesei)

Allah (c.c) tevekkülü yanlış anlayanlara bir cevap olarak bu ayeti indirmiştir. Tevekkül, sebeplere bağlanmadan rızkı Allah'a havale etmek değildir. Buna tevekkül değil tevakül denir.

Allah'ın istediği **tevekkül**; sebeplere bağlandıktan sonra sonucu Allah'a havale etmektir. Bu sebeple, yola çıkılacağı zaman, gerekli tedbirler ve yol azığı hazırladıktan sonra Allah'a tevekkül ederek çıkmak gerekir.

Rızkı, oturup bekleyerek veya bu şekilde Allah'a tevekkül ederek elde etmek caiz değildir. Rızkı ancak, gereken çabayı gösterdikten sonra, sonucu Allah'a havale ederek elde etmek caizdir. Aynı şekilde, kafirlerle olan savaşta da, eldeki bütün imkanlar seferber edildikten sonra sonuç Allah'a havale edilerek tevekkül edilmelidir.

Ahret İçin Yapılacak Hazırlık:

"Muhakkak ki azıkların en hayırlısı takvadır. "

Allah (c.c) dünyada, yolculuk için önceden azık hazırlamayı emrettikten sonra, ahret yolculuğu için hazırlanması gereken azıktan bahsediyor.

İnsan dünyada misafir gibidir ve en son varacağı yer ahirettir. Eğer ahret için gerekli azığı hazırlamamışsa, sonu iyi olmaz, bedbaht ve mutsuz olur.

Ahret için hazırlanacak en hayırlı azık takvadır. Yani; Allah'ın emirlerini yerine getirip yasakladığı şeylerden kaçınmaktır. Dünyada iken Allah'ın emirlerini yerine getirmeyen ve Allah'ın yasakladığı şeylerden kaçınmayanlar azıksız yolculuğa çıkanlar gibidirler. Azıksız yola çıkanlar ise istediği yere varamaz ve yolda helak olur.

Korkmak:

"Ey akıl sahipleri! Benden korkun!"

Gerek haccın rükunlarını tam olarak yerine getirme, hacca ait yasaklardan kaçınma konusunda, gerekse tüm

ibadetleri Allah'ın istediği şekilde yerine getirme konusunda olsun Allah'tan korkun!

Eğer kişi akıl sahibi ise ve gerçek menfaatinin ne olduğunu biliyorsa, muhakkak yalnız Allah'tan korkar. Çünkü akıl sahibi bilir ki; ancak Allah'tan korkarak mutluluğa ve feraha erilir.

HACDA TİCARET YAPMAK

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ، فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ
الْمَشْرِ الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ
كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الصَّالِينَ ﴿١٩٨﴾

198 - Rabbinizden gelecek lütfu aramanızda size bir günah yoktur. Arafat'tan indiğinizde Meş'ari'l-Haram'da Allah'ı zikredin! Allah size hidayet ettiği için siz de O'nu zikredin! (Şüphesiz ki) sizler hidayete ermeden önce sapık idiniz.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında İbni Abbas (r.a)'den şöyle bir rivayet vardır:

"Ukaz, Mecenne ve Zil Mecaz cahiliye devri panayır-
larıydı. Müslümanlar hac mevsiminde, cahiliyye adetle-
rinden olduğu için, bu pazarlarda ticaret yapmayı kerih
gördüler. Bunun üzerine Allah (c.c):

"Rabbinizden gelecek lütfu aramanızda (Allah'ın size
vereceği rızkı elde etmek için hacda ticaret yapmanızda)
size bir günah yoktur." ayetini indirdi (Buhari)

Müslümanın Cahili Adetler Karşısındaki Tutumu:

Allah (c.c), müslümanların İslam'a girdikten sonra na-
sıl bir düşünceye sahip olduklarını bu ayette apaçık bir
şekilde bize gösteriyor. Müslümanlar, İslam'a girdikten

sonra cahiliyyede iken yaptıkları bütün amel ve sözlere şüpheyile bakarlar.

Araplar, cahiliyyede iken hacc zamanında, belli çarşı-larda ticaret yaparlardı. Müslümanlar imanlarından dola-yı, hacc zamanında aynı cahiliyye adetini yapmaktan çe-kindiler. Bunun üzerine Allah (c.c) bu ayeti indirdi ve hacda ticaret yapmanın caiz olduğunu, bunun günah ol-madığını bildirdi. Ancak bundan sonra müslümanlar hac-da ticaret yapmaya başladılar.

İşte imanın mü'min üzerindeki etkisi budur! Mü'min iman ettiği andan itibaren fikirlerini, düşüncelerini, ka-nunlarını, adetlerini ve bütün hayatını düzenleyen siste-mini yalnız Allah'tan alır. Bu konularda başka hiçbir merci tanımaz. Başka mercileri tanıyanları da tanımaz.

İşte, "La ilahe illallah Muhammedun Rasulullah" a şe-hadetin manası budur! Kişi bu şهادeti söylediği andan iti-baren, hayatının her yönünü düzenleyici tek merci olarak sadece Allah'ı kabul etmiş olur. İşte iman budur! Tevhid budur! Bunun dışındakiler şirk ve sapıklıktan başka birşey değildir. İslam'a giren bir kimse, ilk andan itibaren Al-lah'ın yasakladığı şeyleri yasak, helal kıldığı şeyleri helal kabul eder. Bu ölçüleri karıştıran veya değiştiren kim olur-sa olsun, onun reddedilmesi gereken bir tağut olduğunu bilir.

Rızık:

Allah (c.c) bu ayette;

"Rabbinizden gelecek lütfu aramanızda size bir gü-nah yoktur." yani; "hacda ticaret yapmanız caizdir" bu-yuruyor. Allah (c.c) müslümanlara, ticaret yaparken ve rızkı ararken unutmamaları gereken bir şeyi hatırlatıyor: Allah (c.c) kişiye, çalışma ve çabalardan dolayı rızık ver-mez. Yani, çalıştığı için rızıklandırmaz. İnsanın rızkı sa-bittir, değişmez. Herkes, Allah'ın kendisi için tayin et-tiği rızkı, çalışsa da çalışmasa da muhakkak alır. Hiç kimse, bir başkasının rızkını arttıramaz ve eksiltemez.

Rızık elde etmek için çalışmak farzdır. Allah (c.c), rı-

zık elde etmek için çalışmayan kişiyi rızıklandırırsa bile, tembelliğinden dolayı cezalandıracaktır. Kişi şunu daima aklında tutmalıdır: "Ben Allah'ın bana vereceği rızıkı elde etmek için çalışıyorum. Bu çalışmam sonucunda rızık kazanırsam bu Allah (cc)'nun bana bir ikramıdır."

Böyle düşünen müslümanın rızık için çalışması bir ibadet olur. Bu çalışma sonunda rızık elde etse de etmese de, çalıştığı için Allah (c.c) muhakkak ona sevab verecektir. Allah (c.c)'nun hacda ticaret yapmayı, bir ibadet olan hac meselesinin içinde zikretmesinin sebebi işte budur. Çünkü, helal yollardan rızık elde etmek için Allah'ın emrettiği şekilde çalışmak ve bu çalışma sonunda kazanılan şeyleri Allah'ın bir ikramı olarak kabul etmek de hac gibi bir ibadettir.

Arafat'ta Vakfe:

"Arafat'tan indiğinizde Meş'ari'l-Haram'da Allah'ı zikredin."

Hac vaktinde Arafat'ta vakfe yapmak tüm alimlere göre haccın rükunlarından.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Hac Arafedir. Her kim fecir doğmadan (yani kurban kesme gününden) önce Arafat'a gelirse Arafat'ta vakfeyi yapmış olur."

(Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, İbn Mace, Ahmed)

"Meş'ari'l-Haram" Müzdelife'dir. Arafat'ta güneşin batımına kadar vakfe yapıldıktan sonra Arafat'tan inilir ve Müzdelife'ye gidilir. Müzdelife'ye varmadan önce, yolda akşam ve yatsı namazları kılınmaz. Ancak Müzdelife'ye vardıktan sonra akşam ve yatsı namazları cem' yapılarak kılınır.

Usame (r.a) şöyle dedi:

"Güneş battıktan sonra, Müzdelife'ye doğru giderken Rasullah'a şöyle dedim:

"Ey Allah'ın Rasulü! Namaz kılalım mı?" Rasulullah (s.a.s):

"Namaz yolda kılınmaz. (Müzdelife'yi kasederek)

Namaz ilerdedir" dedi ve daha sonra akşam ile yatsıyı Müzdelifede cem' yaparak kıldı."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei, İbni Mace)

Üsame b. Zeyd (r.a)'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.s) Arafat'tan hareket etti. Vadiye gelince hayvanından indi. Küçük abdestini yaptıktan sonra, yalnız farz olan azaları yıkayarak abdest aldı. Ben kendisine:

"Namaz mı kılacaksınız?" diye sordum. Rasulullah:

"**Namaz ilerde**" buyurdu ve hayvanına bindi. Müzdelife'ye gelince, sünnetleriyle birlikte tam olarak abdest aldı. Sonra namaz kılmaya gidildi. Akşam namazını kıldı. Başka bir namaz kılmadan hemen peşinden yatsı namazını kıldı." (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei)

Arafat'ta Vakfenin Zamanı:

İmam Ebu Hanife, İmam Şafii ve İmam Malik'e göre; Arafat'ta vakfe, zilhiccenin dokuzuncu gününün zeval vaktinde başlar, onuncu günün fecrine kadar devam eder. Bu süre içinde gündüz veya gece vakfe yapılabilir. Eğer vakfe gündüz yapılırsa, güneş batana kadar vakfeye devam edilir. Eğer gece yapılırsa, bir müddet vakfe yapmak yeterli olur.

İmam Ahmed'e göre; Arafat'ta vakfe zamanı; Arefe gününden, ertesi günün (kurban gününün) fecri doğunca-ya kadardır.

Urve b. Mudarris et-Tai (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: Müzdelife'de Rasulullah (s.a.s)'in yanına gelip dedim ki:

"Ya Rasulallah! Tayy kabilesinin iki dağından geliyorum. Bineğimi yordum, kendim de yoruldu. Vallahi üzerinde vakfe yapmadığım bir dağ bırakmadım. Acaba hakkım tamam olmuş mudur?" Rasulullah (s.a.s):

"Kim bu namaza yetişerek bizimle beraber kılsa, bundan önce de, gece veya gündüz Arafat'a gelmişse, hacı tamam olur" buyurdu.

(Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace, Ahmed)

İmam Malik'e göre; gündüz vakfe yaparken, güneş batana kadar vakfeye devam edilmezse, hac sahih olmaz. Bir sonraki sene haccın tekrar iade edilmesi gerekir.

Rasulullah (s.a.s) Arafat'ta hutbe verirken, Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şöyle buyurdu:

"Bugün (arefe günü) büyük hacdır. Şirk ehli ve put-perestler güneş batmadan önce buradan inerler. Biz ise güneş battıktan sonra ve ertesi günün güneşi doğmadan önce ineriz." (İbni Merdeveyh, Hakim)

İmam Şafii, İmam Ahmed ve İmam Ebu Hanife'ye göre; gündüz vakfe yaparken, vakfeye güneş batana kadar devam edilmezse, hac batıl olmaz. Fakat kurban kesmek gerekir.

Zikir :

"Allah size hidayet ettiği için siz de O'nu zikredin!"

Allah size imanı ve doğru yolu gösterdiği için O'nu, devamlı şükrederek anmanız gerekir. Bu zikir ve anma yalnız sözle olmamalı, hem söz hem de hareketle olmalıdır.

Dil ile Allah'ı zikretmek; O'nu hertürlü noksan sıfatlardan ve mahlukata benzemekten tenzih ederek yüceltmek, ismini devamlı zikretmek, hoşnut olduğu sözleri söylemek ve hoşnut olmadığı sözleri söylememekle gerçekleşir.

Hareket ve amelle Allah'ı zikretmek; Allah'ın emrettiklerini yerine getirip yasaklarından kaçınmakla olur.

Kalben Allah'ı zikretmek; yapılan ibadetleri sırf Allah rızası için yapmakla olur.

İslam şeriatinin ortadan kaldırılıp yerine insan kafasının ürünü olan beşeri kanunların yürürlükte olduğu bir ortamda, tagutların hükmüne boyun eğen, onları yok etmek ve İslam şeriatini tekrar hakim kılmak için hiçbir çaba göstermeyen, sadece birtakım sözler söyleyerek veya zamanımızdaki gibi halkalar oluşturarak, sadece Allah'ın adını zikredenlerin yaptığı zikir, Allah'ın istediği zikir değildir.

Allah'ın şeriatini ortadan kaldırıp heva ve heveslerden kaynaklanan kanunlarla insanlara hükmedenlere karşı mücadele yapmadan, sadece birtakım sözlerle Allah'ı zikrederek cennetin kazanılacağına inanmak, şeytanın bir vesvesesidir. Bunlar, ancak şeytan ve yandaşlarının istediği, sevdiği ve yalnız onları sevindirecek hareket ve düşüncelerdir.

Hidayetin Kıymetini Bilmek:

"(Şüphesiz ki) sizler hidayete ermeden önce sapık idiniz."

Allah'ın hidayetini tam olarak tatmayan ve hidayetten önceki durumunu tam olarak kavrayamayanlar, hidayete ermenin kıymetini bilemezler. Hidayetten önce sapıklık içinde yaşadığının bilincinde olan ve sonra hidayeti bulan kişi ancak, hidayete ermiş olmanın kıymetini ve sapıklığın çirkinliğini daha iyi anlar.

ARAFAT'TAN MÜZDELİFE'YE İNMEK

ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا

اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

199 - Sonra insanların indiği yerden (siz de) inin ve Allah'a istiğfar edin! Şüphesiz ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında Aişe (r.a) şöyle dedi:

Kureyş ve onların dinine bağlı olanlar Müzdelife'de vakfe yaparlar ve kendilerine el-Hürms (dine sımsıkı bağlı) derlerdi. Diğer araplar ise Arafat'ta vakfe yapardı. İslam gelince, Allah.(c.c) şu ayetle nebisine; Arafatta vakfe yapıp daha sonra Arafat'tan Müzdelife'ye inmesini emretti:

"Sonra insanların indiği yerden (siz de) inin!"

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi)

Allah (c.c) bu ayette müslümanlardan, Arafat vakfesinden sonra Müzdelife'ye inmelerini ve orada Allah-tan mağfiret dilemelerini istiyor.

"Şüphesiz ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir."

Kulları ne kadar günah işlerlerse işlesin, tevbe ettikleri takdirde Allah (cc), rahmetinin bir gereği olarak onları affeder ve onlara büyük mükafatlar verir. Çünkü O, Gafurdur, Rahimdir.

HACDA ALLAHI ZİKRETMEK

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
ءَابَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ
يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
خَلَقٍ

200 - Menasiklerinizi (hac ibadetlerinizi) bitirdiğiniz zaman (cahiliyyede) atalarınızı (kibirlenerek) andığınız kadar hatta daha fazla Allah'ı zikredin. İnsanlardan bazıları: "Ey Rabbimiz! Bize (nasibimizi) dünyada ver" derler. Onlar (ve onlar gibi olanlar) için ahirette hiçbir nasib yoktur.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında İbn Abbas (ra)'den şöyle bir rivayet vardır:

"Cahiliye döneminde insanlar hac ibadetini tamamlayınca, bir araya toplanıp atalarıyla övünürlerdi. Fakat Allah (c.c) müslümanlara, Rabb'lerini şükür ve övgü ile anmalarını, sadece Rabb'lerine zikir, seña, şükür ve ta'zimde bulunmalarını emretmek için yukarıdaki ayeti indirdi."

(İbn Cerir Taberi, İbn Ebi Hatim)

İslam'da Atalarla Övünmek Yasaktır:

Bu ayetle Allah (c.c) müslümanlara, müşriklerin yaptığı gibi hacc bittikten sonra baba ve atalarıyla övünmeyi yasakladı ve Allah'ı zikretmeyi tavsiye etti.

Bu ayetten; "hem babanızı hem de Allah'ı zikredin" manası değil, yalnız Allahı zikredin manası çıkar. Çünkü Allah (c.c) hacdan sonra babaları zikretmek gibi boş bir ameli işlemekten müslümanları sakındırıyor ve en az bu boş şeylerle uğraşıldığı kadar, hatta ondan daha fazla Allah'ı zikretmeyi emrediyor.

Yani hacca ait olan herhangi bir rükün yapılırken; İhramda telbiye, taşlama anında tekbir, kurban keserken Allah'ın adını anma gibi, Allah'ı zikretmeyi emrediyor.

Allah (c.c) bu ayette, baba ve atalarla övünmenin iyi bir adet olmadığını, müslümanların böyle yapmaması gerektiğini, övünülecekse, sadece iman ve akideyle övünmek gerektiğini bildiriyor. Çünkü soyla övünmek İslamın değil, cahiliyenin adetlerindendir. İnsanın Allah katındaki değeri ise ancak takva ile ölçülür.

Sadece Dünyalık İstemek:

"İnsanlardan bazıları: "Ey Rabbimiz! Bize (nasibimizi) dünyada ver" derler. Onlar (ve onlar gibi olanlar) için ahirette hiçbir nasib yoktur."

Allah (c.c) bu ayette, sadece dünyalık isteyen, tek derdi dünya olan ve yalnız dünya için çalışan kimselerden bahsediyor. Onlar Allah'a dua etmek istediklerinde dünya için dua eder, ahireti hiç düşünmezler. Onların ahirette hiç bir nasibleri yoktur.

Allah'a sırf dünya için dua eden kişi her ne kadar ahirete inandığını iddia etse de, bu hareketi ahirete inanmadığını apaçık bir şekilde göstermektedir. Çünkü ahirete ve Allah'a hakkıyla inanan kişi yalnız dünyayı istemez. Mü'min, dünya ve ahirette kendisi için hayır olacak şeyler ister.

MÜ'MİNLERİN ALLAH'TAN İSTEKLERİ

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ

فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

201 - Onlardan bazıları da: "Ey Rabbimiz! Bize dünyada bir hasere (iyilik) ver, ahirette de bir hasene (iyilik) ver ve bizi (cehennemin) ateş azabından koru!" derler.

Ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır:

Müşrikler haccı bitirdikleri zaman Allah'a "Allah'ım bize bol rızık ver" diye dua eder, ahiret için Allah'tan hiçbirşey istemezlerdi. Bunun üzerine bu ayet indi.

Allah'a ve ahirete inanan kişi ancak bu ayetteki gibi dua eder:

"dünyada bize bir hasene ver."

Ayette geçen "hasene" kelimesi hakkında değişik görüşler vardır. Bazıları bunu hayırlı kadın olarak tefsir etmişlerdir.

Aslında bu kelimenin manası daha geneldir. Dünyadaki hasene; dünyada insanı mutlu edecek herşeydir. Sağlık, sıhhat, hayırlı zevce, hayırlı evlat, geniş bir ev vb. gibi insanı dünyada mutlu edecek herşey bu kelimenin kapsamına girer.

Ahiretteki hasene; cennet nimetleridir.

Bu dua, bütün hayırları kapsayan bir duadır. Bunun için Rasulullah (s.a.s) her zaman ve bilhassa namazlardan sonra bu duayı okurdu. Bu dua, namazlarda son teşehhüde oturulduğunda salavatlardan sonra okunur.

"Ateş azabından koru.."

Dünyada iyi, rahat ve mutlu yaşayabilmek için Allah'a dua edilebilir. İstenilen şeyleri Allah dünyada verirse, buna karşılık olarak Allah'a şükretmek gerekir. Fakat yalnız dünya için çalışmak ve ahireti unutmak müslümanın yapabileceği birşey değildir. Müslümanın en çok istediği

şey ahireti kazanmaktır ve o bunun için çalışır. Bununla birlikte dünyada rahat olmak için de Allah'a dua etmesinde bir sakınca yoktur. Ancak elde ettiği dünya rahatı, ona ahireti unutturmamalıdır.

MÜ'MİNLERİN DÜNYA VE AHİRETTEKİ KAZANÇLARI

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ (c.c)

202 - İşte onlara kazandıklarından dolayı bir nasip vardır. Allah hesabı çabuk görendir.

İşte! Allah'a bu şekilde dua eden, yani hem dünya metainden istifade etmek için hem de ahiretteki Allah'ın azabından kurtulmak için Allah'a sürekli dua eden kişiler, dünyada işledikleri amellerin karşılığını mutlaka alacaklardır ve Allah (c.c) onları ahiret azabından da kurtaracaktır.

Sırf dünya için çalışan ve ahireti unutan kişilere Allah (c.c) dünyada bir takım nimetler verebilir. Fakat ahireti unuttukları için, dünyada işledikleri iyi amellere karşılık ahirette hiçbir şey vermez.

"Allah hesabı çabuk görendir."

Allah (c.c) insanları nasıl tek tek yarattıysa aynı şekilde bir gün onları tek tek hesaba çekecektir.

İslam İnsan Fıtratına Uygun Tek Dindir:

Allah (c.c) insanı bir bütün olarak görür, onun arzularını baskı altında tutmaz, bilakis onu hayırlı ve yararlı yöne sevkeder.

İnsan; akıl, ruh ve cesedden ibarettir. Bu üç unsurun herbirinin ihtiyacı farklı farklıdır. Bu ihtiyaçların hepsini birden, sadece İslam şeriatı karşılayabilmektedir. Ruh daha iyi olsun diye ruhun ihtiyaçlarına önem verilip cesedin ve aklın ihtiyaçları karşılanmazsa, insan rahibler

gibi dengesiz olur. Aynı şekilde İsviçre'de olduğu gibi, aklın ve cesedin ihtiyacı karşılanır, ruhun ihtiyacı karşılanmazsa, o zaman da insan bunalıma düşer.

İsviçrede yaşayan insanların akıl ve bedenle ilgili bütün ihtiyaçları tam olarak sağlanmıştır. Maddi refah en yüksek düzeydedir. Sağlık hizmetleri konusunda dertleri yoktur. Fakat istatistiklere göre, dünyada en çok intihar eden ve psikolojik sorunları en fazla olan toplum, bu ülkenin toplumdur. Bunun sebebi; ruhun ihmal edilip gerekli ihtiyaçlarının karşılanamamış olmasındandır.

Allah'ın dini İslam, insanı bir bütün olarak görür ve bütün ihtiyaçlarını karşılar. İşte bu sebeble dünya için çalışmaya, Allah'ın helal kıldığı nimetlerden istifade etmeye ve onları istemeye mücadele etmiş fakat ahireti unutmamayı şart koşturmuştur.

HAC GÜNLERİNDE TEKBİR GETİRMEK

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾

203 - Allah'ı sayılı günlerde zikredin (tekbir getirin). Kim iki günde (işini bitirip Mina'dan ayrılma hususunda) acele ederse ona bir günah yoktur. Kim de geri kalırsa ona da bir günah yoktur. (Fakat bu) takva sahibi olanlar içindir. Allah'tan korkun ve biliniz ki muhakkak ki (hepiniz) O'nun katında haşrolunacaksınız.

Ayetteki "zikir" den kasıt telbiye değil, tekbirdir.

Telbiye: "Lebbeyk Allahumme Lebbeyk, La şerike le-ke lebbeyk. İnne'l hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, la şerike lek."

(Senin emrimdeyim Allah'ım senin emrindeyim. Senin

emrindeyim. Senin ibadette ortağın yoktur. Senin emrindeyim. Bütün hamd, nimet ve hükümler senindir.)

Telbiye getirmek Akabe cemresi taşlanıncaya kadar meşrûdur (caizdir).

"Rasulullah (s.a.s) akabe cemresi taşlanıncaya kadar telbiye yaptı." (Buhari, Müslim)

Tekbir : Allahu Ekber, Allahu Ekber, La ilahe illallahu Vallahu Ekber, Allahu Ekber ve li'l-lahi'l hamd.

(Allah yücedir, Allah yücedir. O'ndan başka ibadete layık ilah yoktur, Allah yücedir. Allah yücedir. Hamd Allah'a mahsustur.)

Bu tekbirler hem hacda olanlar hem de hacda olmayanlar içindir. Bu konuda alimler ittifak etmişlerdir.

Kurban Bayramında Getirilmesi Gereken Tekbirlerin Zamanı:

Kurban bayramında getirilen tekbirlerin zamanı konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir.

İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'e göre; Arefe günü Arafat'ta sabah namazından sonra başlar ve bayramın dördüncü gününün ikinci namazına kadar devam eder.

Ali (r.a)'nın arefe gününün sabahından bayramın dördüncü gününün ikindisine kadar ve bu günün ikindisinden sonra tekbir getirdiği rivayet edildi.

(Hakim, İbni Ebi Şeybe sahih senedle rivayet ettiler.)

İmam Ebu Hanife'ye göre; Arefe günü, Arafat'a sabah namazından sonra başlar ve kurban kesme gününün (bayramın birinci gününün) ikinci namazına kadar devam eder.

"Arafat'tan indiğinizde Meş'ari'l-Haram'da (Müzdelife'de) Allah'ı (sayılı günlerde) zikredin! Allah size hidayet ettiği için siz de O'nu zikredin!" (Bakara: 198)

Allah (c.c) bu ayette tekbiri Arafat'a dahil ediyor. Buna göre tekbire Arafat'ta başlanmalıdır.

İbni Arabi Ebu Hanife'ye cevaben: "Arafat'tan inerken yani; akşam tekbir getirilir deseydiniz bu doğru olurdu.

Fakat siz sabahtan başlar diyorsunuz. Bu ayet sizin görüşünüze delil olmaz" diyor.

Abdullah b. Mes'ud'un arefe günü sabah namazından sonra bayramın birinci günü ikindi namazına kadar tekbir getirdiği rivayet edildi.

(Taberani ve İbn Ebu Şeybe sahih senedle rivayet etti)

İmam Malik ve İmam Şafii'ye göre; kurban bayramının birinci günü öğle namazından sonra başlar ve bayramın dördüncü günü (teşrik günü) sabah namazına kadar devam eder.

"Arafat'tan indiğinizde Meş'ari'l-Haram'da (Müzdelife'de) Allah'ı (sayılı günlerde) zikredin. Allah size hidayet ettiği için siz de O'nu zikredin." (Bakara: 198)

Ayette geçen, "Allah'ı (sayılı günlerde) zikredin" den kasıt; kurban bayramı ve teşrik günlerindeki zikirdir.

İmam Ebu Hanife ve İmam Şafii'ye göre sayılı günlerden maksat zilhiccenin ilk on günüdür.

İmam Malik'e göre; kurban günü ile teşrik günleri dahil dört gündür.

Mina:

"Kim iki günde (işini bitirip Mina'dan ayrılmakta) acele ederse, ona bir günah yoktur. Kim de geri kalırsa, ona da bir günah yoktur. (Fakat bu) takva sahibi olanlar içindir."

Bu ayet kurban kesme gününden sonra Mina'da kalınan üç güne delalet eder. Bu günler; teşrik günleri denilen bayramın ikinci, üçüncü ve dördüncü günleridir. İşte her kim Mina'da iki gün bekler, üçüncü gün beklemezse, ona günah yoktur. Yine her kim üçüncü günü tamamlarsa ona da bir günah yoktur.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim Arefe'de (zilhiccenin onuncu gününün feciri çıkmadan) vakfe yaparsa vakfe yapmış sayılır. Mina günleri üç gündür. Kim iki gün kalır sonra evine dönerse, ona hiç bir günah yoktur. Kim de bunu üçe tamamlarsa, ona da günah yoktur." (Tirmizi, Nesci)

"Allah'tan korkun!"

Allah (c.c)'dan korkan kimse ibadetlerini Allah'ın istediği şekilde yapar. Allah (c.c) kendisine nasıl ibadet edileceğini rasulleri vasıtasıyla bildirmiştir. Eğer kişinin niyeti ihlaslı olarak Allah'ın rızasını kazanmak ise ibadetlerini Allah Rasulü'nün gösterdiği şekilde yapmalıdır. Allah (cc), niyeti kendi rızasını kazanmak olsa dahi kendi istediği ve Rasulü'nün gösterdiği şekilde ibadet etmeyenin amellerini kabul etmez. Zaten Allah'tan korkan bir kişi Allah'ın emrettiği şeylere tabi olur, yasakladığı şeylerden de kaçınır.

"ve biliniz ki muhakkak (hepiniz) O'nun katında haşrolunacaksınız ."

İyi bilinmelidir ki, sonunda dönüş Allah'a'dır. Allah (c.c) bütün işlenen amellerin karşılığını verecektir.

MÜNAFIKLARIN İNSANLARI ALDATMALARI

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ

اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ ۚ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾

204 - İnsanlardan öyleleri vardır ki, dünyada söyledikleri sözler senin hoşuna gider ve o, kalbinde olana Allah'ı şahit tutar. Halbuki o, düşmanların en şiddetlisidir.

Allah (c.c) Rasulüne hitap ederek buyuruyor ki:

"İnsanlardan bazıları dünyada senin hoşuna giden sözler söylerler. İhlaslı olduklarını, İslam için yaşamak istediklerini, hep insanların menfaati için çalıştıklarını iddia ederek mü'minlerin hoşuna gidecek sözler sarfederler. Mü'minler daha çok inansın diye bu söyledikleri şeylerin doğru olduğuna ve bu sözleri kalpten söylediklerine dair Allah'a yemin ederler. Halbuki onlar İslam'a en çok düşman olan ve İslam'ın yıkılmasını en çok isteyen kimselerdir."

Bu ayette Allah (c.c), içi başka dışı başka olan, kalbi

iman etmediği halde, dünya menfaati elde etmek için mü'min olduğunu, hatta çok iyi bir insan olduğunu iddia eden veya buna benzer, müslümanların hoşuna gidecek sözler sarfeden kişilerden bahsediyor.

BOZGUNCU MÜNAFIKLAR

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ

الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾

205 - (O kimseler senin) yanından ayrılınca yeryüzünde fesad çıkarmaya ürünü ve hayvanları yoketmeye çalışırlar. (Şüphesiz ki) Allah fesadı sevmez.

Münafıklar, kendilerinin en iyi insanlar olduklarını iddia ederler. Fakat, onların hakiki durumlarını gösteren pratik hayatlarına baktığımızda, bu iddialarının tam tersini görürüz.

Bu kimseler; yeryüzünü ifsad etmek yani; küfrü ve günahı yaymak için çalışırlar, yeryüzünde bozgunculuk çıkarırlar. Müslümanlara menfaat gelmesin diye ürünü ve hayvanları yoketmek için uğraşırlar.

"(Şüphesiz ki) Allah fesadı sevmez."

Allahu teala fesadı yani dine, yeryüzüne ve mala zarar veren şeyleri emretmez, fead çıkaranları ve onları destekleyen veya sevenleri de sevmez.

MÜNAFIKLARIN AZGİNLİKLERİ

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ

جَهَنَّمَ ۚ وَلَيْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾

206 - Ona: "Allah'tan kork" denildiğinde izzeti (kibri) kendisini (daha çok) günah işlemeye götürür. Artık ona cehennem yeter. Andolsun ki orası ne kötü bir dönüş yeridir!

İç i ve dış ı birbirinden farklı olan münafıklara, yaptıkları bozgunculuk, fesat, kötü amelleri ve söyledikleri kötü sözleri hatırlatılınca, büyüklük taslayarak karşı çıkarlar. Yaptıkları şeyler apaçık birer kötülük olduğu halde, bunların iyi olduğunu iddia ederler ve bu amellerinden vazgeçmezler. Hatta azgınlıklarını daha da arttırarak kendilerini uyarılara karşı tavır al ır lar. Onlara Allah ve Allah korkusu ne kadar hatırlat ıl s a da bu onlar için farketmez. Çünkü onlar Allah (cc)'a gereği gibi iman etmemişlerdir.

"Artık ona cehennem yeter. Andolsun ki orası ne kötü bir dönüş yeridir."

Onların yeri ancak cehennemdir. Orası ne kötü bir dönüş yeridir. Eğer orada verilecek azabın şiddetini bilselerdi yaptıkları kötü amellerden muhakkak vazgeçerlerdi.

Münafıkların İslam Cemaatine Sızması İçin Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar:

Allah (c.c) 204, 205 ve 206. ayetlerde müslümanların dikkatini bir insan türüne çekiyor. Bu, müslümanların her asırda karşılaşacakları ve İslam için en tehlikeli olan bir insan türüdür. Bu türün ortaya çıkarılması için gerekli metodu Allah (c.c) müslümanlara şöyle öğretiyor:

"Ey iman edenler! İnsanlardan öyleleri vardır ki, kalpleri pislikle, kinle, İslam'a düşmanlıkla dolu olduğu halde, zahiren güzel sözler söylerler. Bu sözlerle kendilerini halis birer müslüman olarak gösterirler ve gerçeği bilmeyen cahil müslümanları kandırırlar.

Halbuki insanlardan ancak, söyledikleri şeyleri yaşantılarına aktardıkları zaman emin olunur. Bir kişi pratikte imtihan edilmedikçe ondan emin olunamaz. Hele tağutu düzenlerin, İslam'ı yıkmak için İslam cemaatinin içine, müslüman maskesi altında ajanlar sokmaya çalıştığı şu günümüzde... Müslümanların, cemaat saflarına alacakları fertleri çok dikkatli incelemeleri ve insanların sözlerine

değil, sözleriyle amel edip etmediklerine bakmaları gerekir.

İnsanların kalbini yalnız Allah bilir. Fakat, bir ferдин pratik hayatını güzel bir şekilde araştıran müslüman, o ferдин zahiri ile batınının birbirine uygun olup olmadığını kolaylıkla anlayabilir.

İşte! Böyle içi başka dışı başka olan, içi islama karşı kin ve nefretle dolu olduğu halde dıştan güler yüzlü ve samimi görünen kişilere fışk, düşmanlık, küfür ve haksızlık yaparak zarar verecekleri zaman, daha önce söylemiş oldukları islami ve doğru sözleri hatırlatılınca, Allah'tan korkmaları söylenince, kibirlenerek hemen karşı çıkarlar. Hatta azgınlıklarını daha da arttırarak, kendilerini uyarmak için; "Allah'tan kork" diyenlere bile tavır takınırlar, apaçık kötü olduğu halde yaptıklarının iyi olduğunu iddia ederler.

İşte! onlara Allah (c.c) ne kadar hatırlatılırsa hatırlatılsın, Allah'ın azabıyla ne kadar korkutulurlarsa korkutulsunlar, yine de küfür, fışk, düşmanlık, haksızlık zulüm ve fesat gibi kötü amelleri işlemekten vazgeçerek İslam'a yönelmezler. Bilakis daha da kötü olurlar.

Allah (cc) böyle kimseleri sevmez. Onların yeri ancak cehennemdir. O ne kötü bir dönüş yeridir. İçleri ve dışları birbirine uymayan münafıklar, eğer cehennemin ne kadar kötü olduğunu bilseydiler, yaptıklarından vaz geçerlerdi.

ALLAH'TIN RIZASINI ELDE ETMEK İÇİN NEFİSLERİNİ SATANLAR

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ

اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

207 - İnsanlardan bazıları nefisini sırf Allah'ın rızasını elde etmek için satar. Allah şüphesiz kullarına çok raufur (merhametlidir).

Bu ayetin nuzül sebebi hakkında çeşitli rivayetler vardır.

Bir rivayete göre; hicret ederken bütün malını müşriklere kaptıran Suheybi Rumi hakkında, diğer bir rivayete göre de kafirlerin ordusuna tek başına saldıran Hubeyb ve arkadaşları hakkında nazil olmuştur.

(Hakim rivayet etti ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir dedi.)

Fakat bu ayetin hükmünü sadece bir olaya tahsis etmek doğru değildir. Ayetin hükmü amm'dır, Allah yolunda kendini feda eden herkesi kapsar.

Allah (c.c) bu ayette bizlere şöyle buyuruyor: İnsanlardan bazıları, sadece Allah'ın rızasını elde etmek için canlarını Allah yolunda feda eder. Onların tek arzusu, Allah'ın rızasını kazanmaktır ve onların Allah yolunda feda edemeyecekleri hiçbir şeyleri yoktur. Allah için feda edilmesi gerektiği anda hiç tereddütsüz mallarını, canlarını ve çocuklarını feda ederler.

İşte Allah tüm müslümanlardan böyle iman etmelerini ister ve gerçek manada iman eden, kendisini yalnız Allah'a satmıştır.

"Allah şüphesiz kullarına çok rauf'tur (merhametlidir)."

Allah (c.c) kullarına taşıyamayacakları yük yüklemes. Allah (cc)'ın mü'minlerden nefislerini kendisine satmalarını istemesi, mü'minlerin bu sorumluluğu taşıyabileceklerini gösterir.

Allah (c.c) bu şekilde imanlarını amelleriyle de gösteren mü'minlere cenneti vadetmiştir. Canı ve malı veren Allah'tır. Allah'ın verdiği canı ve malı yine Allah için feda etmek ve bunun karşılığında cenneti kazanmak şüphesiz çok karlı bir ticarettir.

Yalnız mü'minlere has olan bu davranış mü'minlerle kafirleri ayırdetmede en belirgin ölçüdür. Bu ticareti yapmak istemeyen kişinin kalbinde iman yoktur. Onlar, kendilerine nimetler veren Allah'a karşı nankördürler.

Evet! Nasıl pratikteki hareketlerine bakarak münafıkları tanımak mümkünse, mü'minleri de pratikteki hareketlerine bakarak tanımak mümkündür.

İSLAM'I EKSİKSİZ KABUL ETMEK

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْخُلُوا فِي السِّلَٰكِ كَآفَّةً

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ إِنَّهُ لَكُمْ

عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

208 - Ey iman edenler! İslam'a tam olarak girin ve şeytanın adımlarına uymayın! Muhakkak ki o sizin için apaçık bir düşmandır.

Ayetteki "kâffeh" (tam olarak) kelimesinin "İslam" kelimesine mi yoksa "mü'minler" kelimesine mi ait olduğunda ihtilaf vardır. Fakat "İslam"a ait olma ihtimali daha kuvvetlidir.

Allah (c.c) mü'minlere şöyle hitap ediyor:

"İslam'ı her şeyiyle eksiksiz ve tam olarak uygulayın! Bir kısmını uygulayıp bir kısmını uygulamamazlık yapmayın! Eğer böyle yaparsanız iman etmiş olmazsınız. Çünkü İslam bir bütündür. Allah (cc) İslamın bir kısmına inanıp bir kısmını terketmeyi asla kabul etmez."

Allah (c.c) ağızlarıyla iman ettiklerini söyleyenlerden, tam olarak Allah'a iman etmelerini ve emrettiği her şeyi yerine getirip yasakladığı şeylerden kaçınmalarını ister.

Şeytana İtaatin Yasaklanması:

"Şeytanın adımlarına uymayın!"

Allah'a tam olarak teslim olmayanlar, isteyerek veya istemeyerek şeytana uymuş olurlar. Çünkü insan oğlunun kendisine tabi olacağı iki varlık vardır: Biri Allah, diğeri şeytan... Allah'a tabi olmayan, muhakkak şeytana tabi olmuştur.

Ey insanlar! Şeytana tabi olmak istemiyorsanız, Allah'a tam anlamıyla teslim olun! Allah'ın emrettiği her şeye itaat edin, yasakladığı herşeyden kaçının!

Mü'min olduğunuzu iddia ediyorsunuz, namaz kılıyor, oruç tutuyor ve haccediyorsunuz. Öyleyse pratik hayatta tabi olunacak kanunları niçin başkalarından alıyorsunuz? Hayatınızın her anında, karşılaştığınız her meselede yalnız Allah'ın kanunlarına baş vurun! Çünkü, bir varlığın hükmüne tabi olmak veya kanunlarına itaat edip boyun eğmek bir ibadettir. Dolayısıyla, kişi, pratik hayatında karşılaştığı meselelerin çözümlenmesi için kimin kanunlarına başvuruyorsa, o varlığa ibadet ediyor demektir. Öyleyse namaz, oruç ve diğer ibadetler gibi bu ibadeti de yalnız Allah'a has kılın, Allah'ın kanunlarından başka kanunlar uyduran tağutlara boyun eğmeyin! Aranızda ihtilaf olunca yalnız Allah'ın kanunlarına muhakeme olun! Hevalardan kaynaklanan kanunlarla hükmedenlere, hüküm verme yetkisi vererek itaat etmeyin! Çünkü hüküm vermek yalnız Allah'ın hakkıdır.

Namazı yalnız Allah'a kıldığınız gibi hayatınızı düzenleyecek kanunları da yalnız Allah'tan alın. Allah için namaz kılan ve hacceden kimse, başkası için oruç tuttuğunda veya kurban kestiğinde nasıl İslamdan çıkmış ve şeytana uymuş sayılıyorsa, Allah'ın emrettiği diğer ibadetleri yerine getirdiği halde, Allah'ın kanunlarını bir tarafa atıp insanların heva ve heveslerinden kaynaklanan kanunlarla hükmedenlere itaat eden, onlara hüküm verme yetkisi tanıyan ve onların mahkemelerine başvuran kimse de İslam'dan çıkmış ve şeytana tabi olmuş olur.

Allah'ın müslümanlardan istediği; kendisine tam anlamıyla teslim olmalarıdır. Çünkü, Allah'a teslimiyet ne kadar eksik olursa, şeytana teslimiyet de o derece fazla olmuş olur.

"Muhakkak ki o sizin için apaçık bir düşmandır."

Şeytana tabi olan kimseler iyice bilsinler ki ona tabi olmaları onlara ne dünyada ne de ahirette fayda verir. Çünkü şeytan onların apaçık bir düşmanıdır.

HAK KENDİLERİNE ULAŞTIĞI HALDE SAPANLAR

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

209 - (Eğer) Allah'tan size apaçık deliller geldikten sonra yine haktan saparsanız şunu iyi biliniz muhakkak ki Allah Aziz'dir, Hakim'dir.

Allah (c.c), kendilerine hakkın ulaştığı kimselere şöyle hitab ediyor:

"Allah'tan size apaçık deliller geldikten sonra, haktan ayrılıp sapar ve hakka tabi olmazsanız biliniz ki; Allah size muhakkak azab etmeye kadirdir. Nereye giderseniz gidin, yardımcınız kim olursa olsun Allah'ın azabından asla kurtulamazsınız."

"Şunu iyi biliniz muhakkak ki Allah Aziz'dir, Hakim'dir."

Aziz: Galip ve güçlü olan, herşeyi yenen ve hiçbir şeye yenilmeyen, demektir.

Hakim: Hüküm ve hikmet sahibi, Herşeyi olduğu gibi bilen ve gerekeni en güzel şekilde yapan demektir.

"Ve biliniz ki Allah hakimdir. Koyduğu kanunları verdiği hükümleri boşu boşuna, rastgele değil, insanların menfaati ve mutluluğu için vermiştir. Çünkü O, hikmet sahibidir."

İMAN ETMEME KONUSUNDA DİRETENLERE ALLAH'IN TEHDİDİ

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ
وَالْمَلَائِكَةُ وَفُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ تَرْجِعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

210 - (Yoksa onlar) Allah'ın buluttan gölgeler içerisinde gelmesini ve meleklerin gelmesini mi bekliyorlar?

Artık hüküm verilmiştir. (Şüphesiz ki) bütün işlerin sonu Allah'a döner.

Allah (c.c) iman etmeyip küfürde direnenlere şöyle hitab ediyor:

"Onlar neyi bekliyorlar? Niçin Allah'tan gelen hakka tabi olmuyorlar? Hakka tabi olmada, niçin gevşeklik gösteriyorlar? Yoksa kıyametin gelmesini mi bekliyorlar? Kıyamet günü geldiği zaman, yapılan ameller ve duyulan pişmanlıklar kişiye hiç bir fayda vermez. O gün, herkes dünyada işlediğinin karşılığını görecektir ve ona göre hesaba çekilecektir. O gün gelmeden, yani ölmeden önce gevşeklik ve ihmal göstermeden hakka tabi olsunlar, hakkı yaşasınlar. Ve herkes şunu iyi bilsin; hiç kimse ne zaman öleceğini bilemez, her an ölüm gelebilir.

Kıyamet koptuğu gün, insanlara hesap sormak ve hüküm vermek için ben buluttan gölgeler içinde, meleklerle beraber gelirim. İşte o zaman gerçek hüküm sahibinin Allah olduğunu anlarlar. O gün, herşeyin hükmü bana aittir. O gün, sahte hakimlerin hiç bir yetkisi olmayacak ve tüm kafirler bunu açıkça bilecektir."

Allah'ın Buluttan Gölgele İçerisinde Gelmesi:

Allah (c.c)'nın "buluttan gölgeler içerisinde gelmesi" müteşabih ayetlerdendir. Allah (c.c) kıyamet gününde gelecektir. Fakat nasıl geleceğini biz bilemeyiz.

Allah'ın isim ve sıfatları, zatına uygundur. Allah'ın zatının mahiyetini bilemediğimiz için isim ve sıfatlarının mahiyetini de bilemeyiz. Bu sebeble, Kur'an ve sahih sünnette Allah'a ait olduğu belirtilen isim ve sıfatların, Allah'ın zatına layık olduğuna, tahrif etmeden, iptal etmeden, şekil, mahiyet ve örnek vermeden iman etmek gerekir.

Allah'ın isim ve sıfatlarına nasıl iman ediliyorsa, böyle müteşabih ayetlere de aynı şekilde tahrif ve ta'til (iptal) etmeden, şekil ve örnek vermeden, Allah'ın zatına uygun olarak iman etmek gerekir.

İmam Şafii (r.a.) şöyle diyor:

"Ben Allah'a iman ettim. Allah'tan gelen şeylere de Allah'ın istediği şekilde iman ettim. Rasulullah (s.a.s)'e iman ettim. Rasulullah'ın getirdiği şeylere de onun bildirdiği mana üzere (benim anladığım şekilde değil, onun kastettiği şekilde) iman ettim."

"Allah'ın gelmesi"ni Allah'ın emrinin gelmesi olarak te'vil etmek, sahabelerin ve selefın görüşlerine aykırı olduğu gibi, Allah'ın bir sıfatını iptal etmek de söz konusudur. Böyle müteşabih olan veya Allah'ın sıfatlarını bildiren ayetlere, sahabelerin ve seléfi salihinin iman ettiği gibi iman etmek gerekir. Onlar Kur'an ve sahih sünnette bildirilen Allah'ın sıfatlarına şöyle iman ederlerdi:

Biz bu sıfatlara, olduğu gibi iman edet, onları tahrif ve iptal etmeyiz. Onları mahlukata benzetmeyiz. Şekillendirmeyiz ve örneklendirmeyiz. Bu sıfatlar Allah'ın zatına aittir ve mahiyetleri de Allah'ın zatının mahiyetine uygundur. Allah'ın zatının mahiyetini idrak etmemiz, anlamamız mümkün olmadığı gibi, o zata ait olan sıfatların mahiyetlerini idrak etmemiz de mümkün değildir.

ALLAH'IN MÜ'MİNLERİ SAKINDIRMASI

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بِبَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةً

اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

211 - İsrailoğulları'na sor! Biz onlara ne kadar açık ayetler verdik. Kim kendisine Allah'ın nimeti geldikten sonra onu değiştirirse, muhakkak ki Allah, azabı çok şiddetli olandır.

Allah (c.c) bu ayette İsrailoğullarından bahsediyor ve bu daha önceki mevzuya uygundur.

Allah (ç.c)'nın bu ayette, "İsrailoğulları'na sorun" buyuruyor. Ayetteki "sorun" dan kasıt, onlara soru sormak değildir. Burada kastedilen; verilen nimetlere karşı yaptıkları nankörlüğü ve hakka karşı takındıkları tavrı ortaya

köyarak onları azarlamak ve küçük düşürmektir. Bu, cevabı istenmeyen bir sorudur.

Allah (c.c) mü'minleri uyarmak için, İsrail oğullarının yaptıklarını hatırlatıyor ve diyor ki: "Siz! Ey iman edenler! İsrailoğullarının yaptığını yapmayın! Onlara, rasullerini tasdik etmeleri için açık deliller gönderildiği halde iman etmekte geciktiler. Rasullerini oyaladılar. Rasullerinin getirdiği şeylerin hepsine iman etmediler ve küfrü imana tercih ettiler.

İşte sizler de onlar gibi olmayın! İman ettikten sonra Allah'ın verdiği emirlere tam olarak uyun! Yasakladığı şeylerden kaçının. Oyalamaksızın, beklemeksizin, bahaneler uydurmaksızın hemen Allah'a teslim olun! Bütün hayatınızı Allah'ın gösterdiği şekilde düzenleyin! Ancak bu şekilde tam anlamıyla Allah'a teslim olmuş ve teori-deki imanınızı pratik hayatınıza aktarmış olursunuz. İsrail oğullarının yaptığı gibi, lafta iman edip pratik hayatta imanın tersine hareketler yapmayın! Eğer böyle yaparsanız, bilin ki Allah'ın azabı şiddetli ve çetindir."

KAFİRLER VE DÜNYA SEVGİSİ

رُزِقَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَسَخَّرُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ

بِفَرَحٍ حَسَابٍ

212 - Dünya hayatı kafirlere süslü gösterilmiştir. (Onlar) mü'minlerle alay ederler. Halbuki takva sahipleri kıyamet gününde onlardan daha üstün olacaklardır. Şüphesiz ki Allah dilediği kimseyi hesapsız rızıklandırır.

Seytan, kafirlere dünyayı ve dünya hayatını süslü gösterir. Kafirlerin ise bütün dertleri, bütün uğraşları sırf dünya ve dünya hayatı içindir. Sanki hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışırlar ve daima: "Bu dünyada ne alırsak alırız. Şimdi alamazsak bir daha hiç alamayız" dü-

şüncesiyle yaşarlar. Onların dünya metainı elde etmek için yapmayacakları hiç birşey yoktur.

Kafirler, kendileri gibi yaşamayan yani; dünya hayatına önem vermeyip sırf ahireti düşünen, dertleri hep ahireti kazanmak olan ve hep bu düşünceyle yaşayan mü'minlerle alay ederler. Onları akılsızlıkla itham ederler. Halbuki kıyamet gününde mü'minler onlardan çok üstün olacaktır. Çünkü mü'minler cennette, onlar ise cehennemde bulunacaklardır.

Yalnız dünya için çalışan kişi, her ne kadar ahirete iman ettiğini iddia etse de hareketleri bunu yalanlamaktadır.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyuruyor:

"Dünya, evi olmayanların evi, malı olmayanların malıdır. Dünya için çalışan ancak akı olmayandır." (Ahmed)

Hem dünyayı, hem de ahireti elde etmek için çalışmak zordur. Ahireti elde etmek isteyen kimse dünyadan fedakarlık etmeli ve Allah için nefisini birçok şeyden mahrum kılmalıdır. Gerekirse dünyayı ve içindeki herşeyi Allah için feda etmelidir. Böyle yapmadıkça ahireti kazanmak mümkün değildir.

Rızık:

"Şüphesiz ki Allah dilediği kimseyi hesapsız rızıklandırır."

Allah (c.c) dünyada hem kafirlere hem de mü'minlere hesapsız rızık verir. Ahirette ise yalnız mü'minlere hesapsız rızık verecektir. Kafirlere ise azabtan başka birşey yoktur.

Allah (cc) mü'min ve kafir, tüm insanlar için tayin etmiş olduğu rızık karşılıksız olarak verir ve rızık bitmeden hiç kimse ölmez.

İnsan ancak rızık bitince ölür. İnsanın rızık ile kazandığı arasında fark vardır. İnsanın rızık ancak yediği içtiği ve giyip yıprattığıdır. Yoksa kişinin her kazandığı şey rızık değildir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Adem oğlu şöyle diyecek: "Benim dünyada topladığım malım nerede?" Ona şöyle denilecek: "Senin malın ancak yediğin, içtiğin, giyinip yıprattığın ve ahiret için tasadduk ettiğindir. İşte malından ancak bu şekilde istifade edersin. Bunun dışındaki malını istifade etmeden insanlara terkedip Allah'a kavuşacaksın." (Müslim)

RASULLER VE TEVHİD AKİDESİ

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ
وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

213 - İnsanlar bir tek ümmetti. Allah (onlara) müjdeleyici ve korkutucu nebiler gönderdi. Onlarla birlikte insanların ihtilafa düştükleri şeylerde hüküm vermeleri için kitabı hakla indirdi. (Halbuki) kendilerine kitap verilenler apaçık deliller kendilerine geldikten sonra (sırf) aralarındaki bağydan dolayı ihtilafa düştüler. Bunun üzerine Allah kendi izniyle iman edenleri, ihtilafa düştükleri hakka ulaştırdı. Allah dilediğini doğru yola eriştirir.

Adem (a.s) çocuklarına İslam'ı, Allah'ın emir ve yasaklarını anlattı. Adem'in zürriyeti belli bir müddet onun anlattığı tevhid üzere yaşadı. Fakat çoğalıp yeryüzüne dağılınca ve zaman geçtikçe tevhid konusunda ihtilafa düşmeye başladılar. Böylece yeryüzünde şirk yayılmaya başladı.

Tevhid ortadan kalkıp yeryüzüne şirk yayılınca Allah

(c.c), insanlara tevhidi, razı olduğu amelleri ve yasakladığı şeyleri anlatan rasuller gönderdi. Allah (cc)'nın gönderdiği ilk rasul Nuh (a.s.)'dır. Bütün Rasullerin dini ve akidesi birdir. Hepsi tevhidi anlatmıştır. Tevhid konusunda aralarında hiçbir ihtilaf yoktur. Onlardan hiçbirisi tevhid konusunda değişik bir inanç getirmemişlerdir. Fakat her rasul, zamanındaki insanların durum ve ihtiyaçlarına göre, değişik şeriatle gelmiştir.

Kıyamete kadar baki kalacak Muhammed (s.a.s)'in şeriatini gönderilene kadar, gelip geçen her ümmet kendilerine gönderilen şeriate bağlanmak zorunluluğundaydı. Çünkü her rasul belli bir kavme gönderilmişti. Fakat Rasulullah (s.a.s) bütün insanlara gönderildiği için, herkesin onun şeriatine bağlanması gerekir. Allah'ın emri gereği, önceki rasullerin şeriatlerine bağlanmak, onlar da Allah'tan olmasına rağmen artık caiz değildir. Allah (c.c) Muhammed (s.a.s) geldikten sonra onun şeriatine bağlanmayan ve ona göre amel etmeyenlerin amellerini kabul etmez, onların amellerini boşa çıkartır.

Bütün nebi ve rasuller; Allah'ın emirlerini insanlara tebliğ etmek, yasaklarından kaçındırmak, Allah'ın emirlerine uyanları cennetle müjdelemek, uymayanları ise cehennemle korkutmak için gönderilmişlerdir.

Allah'ın insanlara gönderdiği rasullerin temel görevi; Allah, tevhid, Allah'a ibadet ve hayat düzeninin şekli konularında insanlar arasındaki ihtilafları çözmektir. Onlar Allah'tan vahiy ile getirdikleri yegane hakkı insanlara bildirmek için gönderilmişlerdir.

İnsanlar arasındaki ihtilaflar, ancak Allah'tan gelen hakka bağlı kalınırsa çözülür. Tek bir hak vardır. O da Allah'ın rasulleri aracılığı ile bildirdiği haktır. Onun dışındaki her şey batıldır. Allah (c.c) 'nın:

"Kitabı hakla gönderdik" buyruğu da buna işaret etmektedir. Sadece Allah'ın indirdiği şey haktır. Ona muhalefet eden herşey sapık ve batıldır. Bütün insanlar tek birşey üzerinde birleşse bile şayet o şey Allah'ın bildirdiği hakka ters ise, o şey yine de hak değildir.

Hakkı isteyenler, Allah'ın indirdiği şeylere tabi olsun-

lar ve O'nun hükmüne bağlansınlar. Allah'a bağlılık ve tabiyet sadece insanlar arasında ibadet olduğu bilinen namaz, oruç, hac ve zekat gibi meselelerde değildir. Çünkü Allah'ın indirdiği kitaplar yalnız bu konularda hüküm vermemiştir. Allah'ın rasullere gönderdiği kitaplar, insan hayatının her yönünü düzenleyecek hükümler içermektedir. Ancak bu hükümlere tamamen bağlanıldığı zaman gerçek anlamda kitaplara iman sağlanmış olur.

Allah (c.c) bu ayette "kitaplar indirdi" değil, "kitap indirdi" buyuruyor. Rasullere gelen şariatler değişik olduğu halde, Allah (cc)'nun "kitaplar" demeyip de "ki-tap" demesi, bütün kitapların ve bütün rasullerin bildir-diği tevhidin bir olduğunu anlatmak içindir.

Allah (cc) kitapları insanlar arasındaki ihtilafları çözmek için göndermiştir. Ancak bu kitabın hükümlerine bağlanıldığı zaman rasullere iman edilmiş olunur. Bu sebeple Allah (c.c):

"Onlarla birlikte insanların ihtilafa düştükleri şey-lerde hüküm vermeleri için kitabı hakla indirdi." bu-yurmuştur.

"(Halbuki) kendilerine kitap verilenler apaçık deliller kendilerine geldikten sonra (sırf) aralarındaki bağydan dolayı ihtilafa düştüler."

O kitapların Allah'tan olduklarına dair apaçık deliller gösterildiği halde yine de ihtilafa düştüler. Gerçek şu ki; Allah (c.c)'nun rasul göndermediği kavimlerin ihtilafa düşmeleri normaldir. Belki Allah (c.c), hakka ulaşamadıkları için onları affedebilir. Fakat kendilerine rasul gönderilen insanların aralarında ihtilafa düşmelerinin asıl sebebi, kendilerine hakkın ulaşmaması değildir. Onlar, kendilerine hak geldikten ve bu hakkı destekleyen deliller açıklandıktan sonra ihtilafa düştüler. Bunun da bir tek sebebi var, o da; heva ve heveslerine uymaları ve üstünlük taslamalarıdır. İşte! Ayetteki **"bağy"** kelimesinin manası da budur.

"Bunun üzerine Allah, kendi izniyle iman edenleri, ihtilafa düştükleri hakka ulaştırdı."

Fakat Allah (c.c), hakkı isteyen mü'minlere ilim vererek hakkı bulmalarına yardım eder. İnsanlar, aralarındaki ihtilafları ancak Allah (cc)'nın verdiği ilimle çözebilir ve ancak bu şekilde doğruyu bulabilirler.

Ayette geçen "Allah'ın izniyle" lafzı: "Allah'ın ilmiyle" demektir.

"Allah dilediğini doğru yola eriştirir."

Allah (c.c) ancak gerçeği bulmak için çalışanları doğru yola eriştirir. İhlasla hakkı isteyenlere muhakkak doğru yolu gösterir.

İMAN VE İMTİHAN

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا
مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ
الرَّسُولُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ ؕ أَلَا إِنَّ نَصْرَ
اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

214 - Sizden önceki (ümme)tlerin başına gelenler sizin başınıza gelmeden cennete gireceğinizi mi zannediyorsunuz? Onlara öyle musibet ve sıkıntılar verildi ki, rasul ve onunla beraber olan mü'minler: "Allah'ın yardımını ne zamandır?" demeye başladılar. İyi bilin ki; Allah'ın yardımını şüphesiz yakındır.

Cenneti kazanmak basit bir mesele değildir. Bir takım sözler söyleyerek veya bir takım ibadetler yaparak cenneti kazanacaklarını zannedenler kesin olarak yanılmaktadırlar. Mal ve can Allah yolunda feda edilmedikçe veya feda etmek gerçek anlamda arzulanmadıkça cenneti kazanmak mümkün değildir.

Mü'minler, Allah'ın mal, can, veya çocuklarına verdiği

musibetlere sabretmedikçe cenneti kazanamazlar. Allah (c.c) mü'minleri imtihan etmek için onlara birtakım musibetler, eziyetler, hastalıklar verir ve sadece, bu musibetlere Allah için sabredenler imtihanı kazanabilirler.

"Ey müslümanlar! Siz de imtihan edilmeden, işkence ve eziyet gibi bir takım musibetlere maruz kalmadan cennete gireceğinizi mi zannediyorsunuz? Hayır! Böyle zannetmeyin! Çünkü ancak hak edenler cennete girebilir. Cenneti hak edenler ise, başlarına gelen her türlü musibete Allah için sabredenlerdir. İşte gerçek mü'minler de onlardır!

Sizden önceki mü'minlere öyle musibetler, öyle işkence, eziyet, zorluk ve hastalıklar verildi ki, onlar ve beraberlerindeki rasul: "Artık Allah'ın yardımını ne zamandır?" demeye başladılar. Onlar, başlarına gelen eziyetlerin şiddetinden dolayı böyle diyorlardı.

Ey iman edenler! Bilin ki; eziyetler ne kadar fazlalaşırsa, zafer de o kadar yakınlaşır. Musibetlere sabredin ve bilin ki, sabırdan sonra zafer vardır. Sizlere muhakkak yardım gelecektir."

Zamanımızda İslamın getirildiği hale bir bakın! Başka hiçbir amel yapmadan, sadece bir takım söz ve zikirlerle cennetin garanti edilebileceği iddia edilmektedir. Bunu iddia edenler insanlara: "Yeterki siz bize ve bizim söylediklerimize bağlanın! O zikirleri sabah-akşam söyleyin! Bunu yaptığınız zaman cennetin en üst tabakasını garantilemiş olursunuz." derler.

Hatta, Allah için sadece bir hayvan kesip yedirmekle, yalnız beş vakit namaz kılmak veya cuma namazlarını kılmakla ya da insanlara bir takım iyilikler yapmakla kesin olarak cennete gireceğini iddia edenler bile vardır.

İşte onlar, çok büyük bir mükafat olan cennetin, bazı küçük amellerle kazanılabileceğini iddia eder ve bunun doğruluğunu ispat etmek için uydurma ve zayıf hadisleri, yanlış anladıkları veya sapıkça te'vil ettikleri ayet ve sahih hadisleri delil olarak ileri sürerler.

İyi bilinmelidir ki, Allah'ın bütün emirlerini yerine getirmeden, yasaklarından kaçınmadan ve Allah için canla-

rı, malları feda etmeden veya feda etmeyi gerçek manada arzulamadan cennete girmek mümkün değildir.

Namaz, oruç, hac gibi ibadetleri ihlasla yapan fakat, Allah'ın şeriatini hakim kılmak için çalışmayan veya çalıştığı halde başına gelen musibetlere sabretmeyip isyan edenler cennete giremezler.

ALLAH YOLUNDA İNFAK

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّهِ الدِّينُ
وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ

خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

215 - (Ey Muhammed! Allah yolunda) sana ne infak edeceklerini soruyorlar. De ki: "Infak ettiğiniz hayırdan; ana babaya, yakın akrabaya, yetimlere, miskinlere, yolda kalanlara (verin). Hayır olarak ne yaparsanız muhakkak ki Allah onu bilir.

Bazı alimlere göre bu ayet zekat ayetiyle mensuh olmuştur. Bazılarına göre ise; Bu ayet zekat dışında Allah için yapılan nafile harcamayı bildirmektedir. Dolayısıyla mensuh değildir. Doğru olan görüş de budur.

Allah (cc) malı olan ve yalnız zekatla yetinmeyip Allah için zekat dışında da tasaddukta bulunmak isteyenlere, kimlere tasaddukta bulunmalarının daha iyi olduğunu bildirerek; "Babalarınıza, annelerinize, yakın akrabalarınıza, küçükken babası ölen ve ihtiyaç içinde olan yetimlere, hiçbir malı olmayan, insanlardan istemeye utanan ve dilenmeyen miskinlere ve zengin olsa bile, yolculuk şartlarından dolayı ihtiyaçlı duruma düşen yolda kalmışlara infak etmeniz daha iyidir. Müslümanların infaka çok ihtiyaçlarının bulunduğu bir durumda infakta bulunmanız ise daha efdaldır." buyurmaktadır.

Rasulullah (s.a.s) hicret ettiği zaman müslümanların

çoğu muhtaç duruma düştü. Çünkü onlardan, hicret ederken mallarını, evlerini, tüm servetlerini terkedenler vardı.

Allah'ın dinini hakim kılmak ve kafirlerin saltanatına son vermek için müslüman bir topluluk oluştururken, muhakkak maddi kaynaklara ihtiyaç duyulur. İşte o zaman zekat dışında başka harcamaların da yapılması gerekir.

Ayrıca İslam toplumunda, fertler arasındaki sosyal dayanışmayı kuvvetlendirmek için de zekat dışında harcamalar yapılması gerekir.

Allah yolunda, zekat dışında yapılan harcamalar öncelikle, İslam toplumunu meydana getiren birimlerin en küçüğü olan ailedeki fertler içinde yapılmalıdır. Rasulullah (s.a.s) de hadislerinde buna işaret etmektedir.

Örneğin; eğer kadın varlıklı ise ve tasaddukta da bulunmak istiyorsa, bakmakla sorumlu olmadığı halde ilk olarak kocası ve çocukları için harcama yapmalıdır. Çünkü toplumun en küçük parçasının içinde dayanışma olursa, genelinde de olur.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Ey kadınlar topluluğu! Sadaka verin! Hatta takılarınızı satarak olsa bile..."

Abdullah b. Mesud'un hanımı Zeyneb bunu duyunca Abdullah'a şöyle dedi: "Ben senin ihtiyaçlı olduğunu görüyorum. Eğer sadaka sevabı alacaksam bu sadakayı sana vermek isterim." Bunun üzerine Rasulullah'a gitti:

"Kocam ve yetim çocuklarım için harcama yapmam sadaka yerine geçer mi?" diye sordu. Rasulullah (s.a.s) ona şöyle cevap verdi:

"Böyle yaparsan sana iki ecir vardır: Sadaka sevabı ve akrabalara yardım etme sevabı."

Başka bir rivayette Rasulullah (s.a.s) ona:

"Sadaka vermek istiyorsan buna en layık olan senin kocan ve çocuklarındır." buyurdu.

(Tirmizi, İbni Huzeyme sahihinde)

Sadaka verecek olan kişi önce anneye, babaya, sonra akrabaya, sonra da yetimlere, miskinlere ve yolda kalmışlara vermelidir. Çünkü bu kimseler ne kadar yakın

olurlarsa olsunlar, onlar da İslam toplumunun birer ferdi-dirler. Hatta anne baba olsa bile... Zaten fitraten anaya, babaya ve yakın akrabalara sadaka vermek insanın hoşuna giden bir ameldir.

İşte ancak böyle yapılırsa İslam toplumunun fertleri arasında dayanışma sağlanır.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Veren el (alan elden) üstündür. Sadaka vermek istersen önce annene, sonra babana, sonra kızkardeşine, sonra erkek kardeşine, sonra sana en yakın olanlara ver."
(Nesei, Ahmed, Dare Kutni)

"Hayır olarak ne yaparsanız Allah onu bilir."

Allah için yaptığınız her hayrı Allah bilir ve muhakak onun karşılığını size verecektir. Yeter ki niyetiniz Allah'ın rızasını kazanmak olsun...

ALLAH YOLUNDA SAVAŞ

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا
شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

216 - (Nefsinizin) hoşuna gitmediği halde kıtal (Allah yolunda savaş) üzerinize farz kılındı. Belki kötü olduğunu zannettiğiniz şey sizin için hayır, hayırlı olduğunu zannettiğiniz şey de sizin için şer olabilir. (Çünkü) Allah (herşeyi en iyi) bilir. (Fakat) siz bilmezsiniz.

Bu ayet Allah yolunda savaşmanın farz olduğunu bildirmektedir.

Allah yolunda silahla mücadele bütün müslümanlara farz kılınmıştır. Fakat müslümanların durumuna göre farzı ayın veya farzı kifaye olabilir.

Müslümanlar aziz ve sayıca kuvvetli oldukları zaman savaşmak farzı ayın değil farzı kifaye olur. Fakat müslü-

manlar zayıf duruma düşer veya bir İslam toprağı kafirler tarafından istila edilir veya İslam devleti ortadan kaldırılma tehlikesiyle karşılaşır ya da tamamen ortadan kaldırılırsa, savaşmak bütün müslümanlara farzı ayın olur. Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim cihad etmeyi içinden geçirmeden ölürse cahiliye üzere ölmüş olur." (Müslim)

Mücasî (r.a) dedi ki: "Ben ve kardeşim Rasulullah'ın yanına geldik. Rasulullah'a şöyle dedim:

"Sana hicret için biat edeceğim." Rasulullah şöyle buyurdu:

"Artık (Medine'ye) hicret yok! Hicret edenler hicret etmiştir." Rasulullah'a dedim ki:

"O zaman hangi şey üzere sana biat edeyim?" Rasulullah(s.a.s) :

"İslam ve cihad üzere biat et!" buyurdu.

(Buhari, Ahmed)

Allah (c.c) bu ayette;

"sizin hoşunuza gitmediği halde" buyuruyor. Çünkü savaşmak nefse ağır gelir. İnsan savaşta yaralanabilir, öldürülebilir, malı telef olabilir, ailesini ve akrabalarını kaybedebilir. Bu sebeple savaşmak insanın nefesine ağır gelebilir. Bu da fitri ve tabii bir şeydir. Fakat böyle olsa bile savaşmak mü'minlere farz kılınmıştır. Çünkü hoşuna gitmese dahi bazı şeyler mü'min için hayırlı olabilir. Savaşmak hayırlıdır. Çünkü sonuçta Allah'ın rızasını kazanmak, şehid olarak ölmek veya ganimet elde ederek geri dönmek vardır. Fakat savaşılmazsa, zillet altında yaşamak vardır.

Allah (c.c) herşeyi en iyi bilen olduğu için mü'minlere her zaman en iyi olanı farz kılar. İnsanların her şeyi bil-meye güçleri yetmediği için kendileri hakkında neyin iyi neyin kötü olduğunu tam olarak bilemezler. Haklarında kötü olacağını zannettikleri şey hayırlı, hayırlı olacağını zannettikleri şey de şer olabilir. Neyin hayır neyin şer olduğunu en iyi Allah bilir. Allah (cc) insan için, hem dünyada hem de ahirette hayırlı olacak şeyler yapmayı emreder.

Kendi iyiliğini isteyen, nefesine ağır gelse bile Allah'ın emrine tabi olsun! Çünkü Allah'ın emrettiği şeylerde muhakkak hayır vardır.

Ayette geçen "asa" kelimesi arapçada kesinlik ifade etmeyen "umulur, belki" manasındadır. Fakat Allah için kullanıldığında kesinlik ifade eder.

HARAM AYLARDA SAVAŞMAK

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ
وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكَفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وِإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ
مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقِيلُونَكَ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ
إِنْ أَسْتَطَعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ
وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

217 - (Ey Muhammed!) Sana haram ayda savaşmaktan soruyorlar. De ki: "O ayda savaşmak büyük (bir günah)dır. Fakat (insanları) Allah yolundan alıkoymak, O'nu inkar etmek, Mescidi Haram'dan menetmek ve ehlini oradan çıkarmak Allah katında (haram aylarda savaşmaktan) daha büyük (günah)tır. Fitne (küfür ve şirk) öldürmekten daha büyük (günah)tır. Kafirlerin güçleri yetse, dininizden döndürtünceye kadar sizinle savaşa devam ederler. Sizden her kim dininden döner ve kafir olarak ölürse yaptığı ameller dünyada da ahirette de boşa çıkar. İşte onlar cehennem ehlidirler. Orada sonsuza kadar kalacaklardır.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında Urve ibn Zübeyr'den şöyle bir rivayet vardır:

"Rasulullah (sas), Abdullah ibn Cahş el-Esediy'i bir seriyenin başına komutan tayin ederek gönderdi. Abdullah komutasındaki seriyye Nahle denen yere vardığında orada, içinde müşriklerden Amr b. Hadrami'nin de bulunduğu Kureyş'e ait bir kervanla karşılaştı. Müslümanlar kervana saldırıp saldırmama konusunda ihtilafa düştüler, çünkü haram ayların bitmesine bir gün vardı. Bazıları:

"Bu gün haram aylardandır. Savaş yapılmaz! Sırf dünya menfaati için savaşmak doğru olmaz!" dedi. Fakat saldırmak isteyenler çoğunlukta idi. Bu sebeple kervana saldırdılar ve Amr b. Hadrami'yi öldürdüler, kervandaki malları da ganimet olarak Medine'ye getirdiler. Amr b. Hadrami, müslümanlarla müşrikler arasında yapılan çatışmalarda öldürülenlerin ilkidir.

Amr b. Hadrami'nin öldürüldüğü haberi Kureyş'e ulaşınca, Rasulullah'a bir heyet gönderdiler ve şöyle dediler: "Haram aylarda savaşmayı helal mi görüyorsun?" Bunun üzerine Allah (cc):

"Sana haram ayda savaşmaktan sorarlar...."

(Bakara: 217)

ayetini indirdi."

(Tabarani, Ebu Ya'la, Beyhaki)

Haram Aylarda Savaşmanın Hükmü:

Bu konuda alimler arasında ihtilaf vardır. Bu ayete göre haram ayda savaşmak kafirler saldırmadığı müddetçe haramdır.

Ata (r.a); Bu ayetin hükmünün mensuh olmadığını, muhkem olduğunu ve hükmünün her zaman geçerli olduğunu söylemiştir. Ona göre kafirler saldırmadıkça haram ayda savaşmak haramdır.

Cumhur'a göre bu ayet;

"Müşrikleri nerede bulursanız öldürün!" (Tevbe: 5)

"Sizinle topyekün savaşıkları gibi siz de müşriklerle topyekün savaşın!" (Tevbe: 36)

ayetleriyle neshedilmiştir. Onlara göre haram aylarda sa-

vaşmak caizdir. Çünkü Rasulullah (s.a.s) Huneyn savaşında Havazin kabilesiyle ve Taif savaşında Sakif kabilesiyle haram aylarda savaşmıştır. Ayrıca Ebu Amir (r.a)'yu Evtas bölgesine müşriklerle savaşmak için haram aylarda göndermiştir. Üstelik bu ayet inince Rasulullah (s.a.s) ganimetten kendisine pay alıp, müslümanlara da paylarını dağıtmış ve esirleri de fidye karşılığında serbest bırakmıştır.

Kafirlerin Müslümanlara Düşmanlığı:

"Kafirlerin güçleri yetse, dininizden döndürünceye kadar sizinle savaşa devam ederler."

Allah (c.c) bu ayette aklımızdan hiç çıkartmamamız ve hiç bir zaman unutmamamız gereken bir şeyi bildiriyor: "Kafirler imkanları olunca mü'minleri dinlerinden döndürmek için her zaman çalışır ve bu gayelerine ulaşmak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar. Onlar müslümanlara, şahıslarından dolayı değil üzerinde bulundukları İslam dininden dolayı düşmandırlar ve müslümanları dinlerinden vazgeçirmedikçe asla rahat etmezler.

Onlar birbirlerini sevmeseler, birbirleriyle dost olmasalar, birbirleriyle savaşsalar bile sırf İslam'ı yoketmek ve müslümanları dinlerinden döndürmek için hemen birbirleriyle dost olur ve birleşirler. Bu gerçeği müslümanlar akıllarından hiçbir zaman çıkartmamalıdır.

Zamanımızda, çoğu yerde İslam sadece isim olarak vardır. Kafirler, İslamı Allah'ın istediği şekilde yaşamadıkları, yani gerçek müslümanlar olmadıkları halde, babalarından kalma, İslamdan zannettikleri bir takım adetlerden dolayı kendilerine müslüman adını takanlara bile tahammül edemezler, insanların bu sıfatı kendilerine isim olarak bile vermelerinden rahatsız olurlar ve onlara düşman kesilirler. Yugoslavya'da, Hindistan'da, Rusya'da, Çin'de, Filipinler'de olduğu gibi..."

Mürtedin Amelleri:

"Sizden her kim dininden döner ve kafir olarak ölürse, yaptığı ameller dünyada da ahirette de boşa çıkar. İşte onlar cehennem ehlidirler. Orada sonsuza kadar kalacaklardır."

Her ne sebeple olursa olsun, bir müslümanın İslamdan dönmesi Allah'ın asla affetmeyeceği bir suçtur. Kafirlerin müslümanları dinlerinden döndürmek için çok çaba sarfettikleri doğrudur. Fakat kafirlerin baskı eziyet ve işkenceleri sebebiyle İslam'ı terkedip küfür içinde yaşamak Allah katında mazeret olamaz.

Çünkü ikrah altında olsa bile, devamlı küfür hayatı yaşamak caiz değildir. İkrahin varlığı, devamlı küfür hayatı yaşamayı meşru kılmaz.

İkrah altında küfür sözü söyleme veya küfür ameli işleme ruhsatı, ancak küfür işlendikten sonra ikrahın kalkacağından emin olma ve ikrah kalktıktan sonra İslamını tekrar açığa vurma şartıyla geçerlidir. Elbette bu şartlar dahilinde ikrah altında küfür sözü söyleyen kimsenin kalbinin de imanla mutmain olması gereklidir.

Fakat küfür sözü söylediği veya küfür ameli yaptığından ikrahın devam edeceğinden endişe ediliyorsa veya devamlı küfür içinde yaşama söz konusu ise böyle bir durumda müslümanın küfür sözü söylemesi veya küfür ameli işlemesi asla caiz değildir. Bu durumda küfür sözü söyleyen veya küfür ameli işleyen kimsenin kalbi imanla mutmain olsa bile mürted olur. Bu hal üzere ölürse sonsuza kadar cehennemde kalır.

Alimler, İslam'dan dönen mürtedin, müslümanken işlediği hayır amelleri hakkında ihtilaf etmişlerdir.

İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; irtidat eden kişinin müslümanken işlediği hayır amellerinin boşa çıkması için mürted olarak ölmesi gerekir.

Allah (c.c) Bakara 217. ayetinde "kafir olarak ölürse..." buyurmuştur. O halde kişi ölmeden önce tevbe eder, tekrar İslam'a dönerse işlediği hayır amelleri boşa çıkmaz.

İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre; irtidat eden kişinin irtidatından hemen sonra işlediği bütün hayır amelleri boşa çıkar. Bu sebeple, ölmeden önce tekrar İslam'a dönerse, daha önce haccetmiş olsa bile tekrar haccetmesi gerekir.

Delilleri:

1-"Eğer şirk koşarsan mutlaka amelin boşa gider."

(Zümer: 65)

Bu ayetteki hitab her ne kadar Rasulullah'a ise de asıl kastedilen onun ümmetidir. Çünkü Rasulullah (s.a.s)'in şirk koşması mümkün değildir.

2 - "Kim imandan sonra küfre girerse ameli boşa gider."

(Maide: 5)

Bu ayetlerde amellerin boşa gitmesi yalnız irtidata bağlanmıştır ve bu hal üzere ölmek zikredilmemiştir.

3 - Bakara 217. ayette geçen "mürted olarak ölmek", amelinin boşa çıkmasına ma'tuf olmayıp mürted olarak ölen kimsenin ebedi olarak cehennemde kalmasına ma'tuftur. Yani; bu ayet "eğer mürted olarak ölürsen cehennemde ebedi olarak kalır" manasındadır. Amelin boşa çıkmasıyla ilgisi yoktur.

İMAN, HİCRET VE CİHAD

إِنَّ الدِّينَ أَمْنٌ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ

اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

218 - Muhakkak ki iman edip hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler; işte onlar, Allah'ın rahmetini umarlar! Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

İman edip hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler, işte kıyamet gününde ancak onlar Allah'ın rahmetini umabilirler. Hatta bu amelleri yaptıkları halde, onların da devamlı Allah'ın azabından korkup O'nun rahmetini ummaları gerekir. Allah (c.c) günah işleyip sonra tevbe

eden kişinin günahını affeder, hiç kimseye zulmetmez ve mü'minlere her zaman rahmet eder.

Hicret; şirk beldesinden iman beldesine, bid'at beldesinden sünnet beldesine, günah işlenen yerden günah işlenmeyen yere göç etmektir.

Bu göç; beldeden beldeye olabileceği gibi, mahalleden mahalleye, hatta gerekirse dağlara bile olabilir. Hicret, müslümanın kendi dinini serbestçe ve Allah'ın istediği şekilde tam olarak yaşayabilmesi için farz kılınmıştır. Eğer müslüman dininin gereklerini tam olarak yerine getiremiyor ve her an şirke girme ihtimali ile karşı karşıya kalıyorsa hicret etmesi farz olur.

İmkânı olduğu halde hicret etmez ve hicret etmediği için yakalanıp küfre girmeye zorlanırsa, bu durumda küfür ve şirk işlemesi caiz değildir. Hicret etmeyenlerin ikrah altında kalması, küfür işlemelerine mazeret olmaz. İkrah altında küfür işlemek ancak, imkan olmadığı için hicret edilemediği ve küfrü işlemek devamlılık arz etmediği zaman caiz olur.

Ayetlere baktığımızda, hicretten sonra cihadın, cihad-dan sonra da zaferin geldiği görülmektedir. Dinini tam olarak yaşamak için malını, evini, vatanını, kabilesini terketmekten kaçınan bir İslam topluluğunun müzaffer olması asla mümkün değildir.

İÇKİ VE KUMAR

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ

وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا

أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

219 - (Ey Muhammed!) Sana hamr (içki) ve meysir (kumar)'den soruyorlar. De ki: "Her ikisinde de hem bü-

Yük günah hem de insanlar için (birtakım) faydalar vardır. (Fakat) onların günahları faydalarından daha büyüktür. Ve sana (Allah yolunda) ne infak edeceklerini de soruyorlar. De ki: (Nefsinizin ve ailenizin) ihtiyaçlarından artırı (harcayın). Düşünesiniz diye Allah size ayetlerini böyle açıklıyor.

Ayette "soruyorlar"dan kasıt müslümanlardır.

Hamr; "örttü" manasına gelen "hamara" kelimesinden türemiştir. İçki aklı örttüğü için ona bu isim verilmiştir.

Meysir; kolay anlamına gelir ve "kumar" demektir.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır:

Ömer (r.a): "Allah'ım bize, içki hakkında açık bir hüküm indir" diye devamlı Allah'a dua ederdi. Allah (cc) Bakara: 219 ayetini indirince, Ömer (r.a):

"Allah'ım içki hakkında açık bir hüküm indir. Çünkü o hem malı hem de aklı giderir" dedi. Allah (c.c) daha sonra Nisa: 43 ayetini indirdi. Bu ayet Ömer (ra)'ya okununca, Ömer yine:

"Allah'ım içki hakkında açık bir hüküm indir" diye dua etti. Bundan sonra Maide: 91 ayeti indi. Bu ayet de inince, Ömer (ra) çağırıldı ona okundu. Ömer (r.a) bu ayeti duyunca:

"Artık içmekten vazgeçtik ya Rabti!" dedi.

(Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed)

"De ki: "Her ikisinde de hem büyük günah hem de insanlar için (birtakım) faydalar vardır."

Ayette geçen "ism", günah demektir.

İçki içen kişi, Allah'ın vermiş olduğu en büyük nimetlerden olan aklı felce uğratmış olur. Sarhoşluk süresince sağlıklı bir şekilde düşünemez. Bu sebeble, insanlara zarar vermese bile (ki çoğu zaman insanlara zarar verir) en azından kendisine zarar verir. Ayrıca içki hem mala, hem de vücuda zarar verdiği için zararı çoktur.

Kumarda da çok büyük zararlar vardır ve insanlar arasına düşmanlık sokar.

Hem kumar hem de içki çeşitli hastalık, ölüm, ailelerin dağılması ve malın yok olması gibi kötü sonuçların doğmasına birer sebeptir. Hem de kişinin ibadet yapmasına, namaz kılmasına ve Allah'ı zikretmesine de engeldir.

İçki ve kumar bazı insanlara bir takım maddi faydalar sağlayabilir. İçkinin sağladığı fayda, ticaretinden elde edilen kazançtan ibarettir. Kumarın sağladığı fayda ise emek harcamadan elde edilen maddi menfaatten ibarettir.

"(Fakat) onların günahları faydalarından daha büyüktür."

Bu ayet inince müslümanların çoğu, zararı faydasından daha büyük olduğu için, içki içmekten vazgeçti fakat bazı müslümanlar, bu ayet içkiyi kesin haram kılmadığı için içki içmeye devam ettiler.

Kadı Ebi Ya'la gibi bazı alimler içkinin bu ayetle haram kılındığını söylemişlerdir.

Alimlerin çoğu ise; bu ayetin içkiyi kesin haram kılmadığı, sadece içki içmenin iyi olmadığını ifade ettiği görüşündedir. Şayet bu ayetle içki haram kılınsaydı, sahabeler bu ayet indikten sonra içki içmeye devam etmezlerdi. Halbuki bu ayet indikten sonra bile sahabelerin içki içtiklerine dair sahih rivayetler vardır.

Denilebilir ki; Allah (c.c)'nun: **"De ki: "Her ikisinde de hem büyük günah hem de insanlar için (birtakım) faydalar vardır."** buyruğundan sonra, nasıl oluyorda müslümanlar hala içki içebiliyorlar?

Buna şöyle cevap verilir:

1 - Bu ayet içki içmekten bahsetmiyor, sadece içki içtikten sonra ortaya çıkan zararlarından bahsediyor.

2 - Müslümanlar bu lafızdan içkinin haram olduğuna değil, içki içme konusunda muhayyer olduklarına dair hüküm çıkarmışlardır.

Ayette Geçen Hamr'dan Kastedilen Nedir?

İmam Ebu Hanife ve Kufe ehline göre; ayette geçen

"hamr" dan kasıt; yalnız üzüm suyundan yapılan ve sarhoşluk veren içkidir. Arpa, kuru üzüm, hurma, mısır gibi diğer maddelerden yapılanlar ise hamr değil "nebiz" olarak isimlendirilir. Nebiz ise bu ayetin hükmüne girmez. Hamrın azı da çoğu da haramdır. Fakat, nebizin azı haram değil, ancak sarhoşluk veren bardağı haramdır.

Delilleri:

Üzüm dışında diğer maddelerden yapılan içkilere hamr ismi verilmediğine dair lügattan ve sünnetten deliller vardır:

1 - Lügattan Delil:

Ebu Esved ed-Dueliy, şiirinde hamr kelimesini yalnız üzümden yapılan ve sarhoş edici olan içki anlamında kullanmıştır.

2 - Sünnetten Delil:

Ebu Said El Hudri dedi ki:

"Rasulullah (sas) yanına gelen bir sarhoş:

"Hamr mı içtin?" diye sorunca sarhoş:

"Allah ve Rasulü haram ettikten sonra ondan içmedim" dedi. Rasulullah (sas):

"Öyleyse ne içtin?" diye sordu. Adam:

"Üzüm, hurma ve diğer meyvaların şıralarından karıştırarak içtim" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) onları da haram kıldı." (Cessas, Ahkamul Kur'an)

Bu hadise göre hamr; sadece üzüm şırasından yapılan içkinin ismidir. Çünkü Rasulullah'ın huzurundaki sarhoş, karışık meyvalardan yapılmış şıraya hamr ismini vermemiş ve Rasulullah da buna itiraz etmemiştir.

İmam Malik, İmam Şafi ve İmam Ahmed'e göre; ayette geçen "hamr", hangi maddeden yapılırsa yapılsın sarhoşluk veren her içeceğin genel adıdır.

Doğru olan görüş de budur. Çünkü, içki haram kılındığında Medineli müslümanların yaptığı hamrın hepsi üzümden değildi. Bilakis üzümden yapılan içkileri çok azdı. İçkiyi en son haram kılan ayet inince, sahabeler, hem üzümden hem de diğer maddelerden yapılan içkileri ayırdetmeksizin sokağa döktüler ve içmekten vazgeçtiler.

Delilleri:

1 - Enes (r.a) şöyle demiştir: "Hamr haram kılındığı gün Medine'de üzümünden yapılan içkiler çok azdı. En çok yaş ve kuru hurmadan yapılan içkilerden vardı." (Buhari)

2 - İbni Ömer (r.a)'dan rivayet edilen bir hadiste Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Her sarhoşluk veren hamrdır. Her hamr haramdır." (Buhari, Müslim, Ebu Davud)

3 - "Rasulullah (s.a.s) her sarhoşluk veren ve her uyuşturan şeyi haram kılmıştır." (Ebu Davud)

4 - İbni Ömer (r.a) şöyle dedi: "Hamrı haram kılan ayet indiği dönemde, hamr beş şeyden yapılmakta idi. Bu beş şey; üzüm, hurma, buğday, arpa ve mısırdır. Muhakkak ki hamr akli örter." (Ebu Davud)

Bu hadisler apaçık gösteriyor ki hamr; hangi maddeden yapılırsa yapılsın, sarhoşluk veren bütün içeceklerin, genel ismidir. Ayrıca, Rasulullah (s.a.s)'in:

"Çoğu sarhoşluk verenin azı da haramdır."

(Ebu Davud, Nesei, İbni Mace, Ahmed, Darimi)

hadisine göre, hangi maddeden yapılırsa yapılsın, eğer bir içki sarhoşluk veriyorsa, onun azı da çoğu da haramdır ve hamr hükmündedir. Bunun aksini iddia edenlerin sahih bir delili yoktur.

Ebu Hanife ve Kufe ehlinin dayandığı deliller ise hem zayıf hem de sahih delillere muhaliftir. Zaten, Ebu Hanife'nin talebesi İmam Muhammed de, Ebu Hanife'nin bu fetvasını kabul etmemiştir. Hatta Hanefi mezhebinin son alimleri de İmam Muhammed'in görüşüne katılmışlardır. (Daha geniş bilgi Maide: 91 ayetinin tefsirinde geçmektedir.)

Müctehidler İctihadında Hata Yapabilir:

Şu bilinen bir gerçektir ki; bir müctehid ictihadında hata yapabilir ve verdiği fetva yanlış olsa da sevab alır.

Müctehidin hata yapması değişik sebeblere dayanır. Bunların en önemlisi; fetva vereceği konuda kendisine

sahih hadislerin ulaşmamış olmasıdır. Bu durumda ya zayıf hadislerle hüküm verir ya da kendi içtihiyatıyla... Dolayısıyla bu şekilde vermiş olduğu fetvada hata yapabilir.

Müctehidin fetvasında hatalı olduğu, yapılan araştırma ve o konu hakkında bulunan daha sahih hadislerle anlaşıldıktan sonra, Allah(cc)'a; Allah'ın istediği ve Rasulullah(s.a.s)'in gösterdiği şekilde ibadet etmek isteyen bir müslümanın, artık o müctehidi, kafirlerin yaptığı gibi körü körüne taklid etmesi ve ona itaat etmesi düşünülemez.

Müslüman, kim olursa olsun, yanlış fetva veren müctehidin fetvasını hemen terkeder ve o konudaki sahih görüşe bağlanır. Zaten, İmam Ebu Hanife de, hatalı fetva verdiği hamr konusunda sahih hadisleri bilseydi, hemen fetvasın-dan geri dönerdi. Aynı İmam Muhammed ve Hanefi mezhebinin son alimlerinin yaptığı gibi...

Hadisleri daha iyi anlamak için bir müctehidin görüşüne bağlanmak caizdir ve daha efaldır. Fakat müctehidlerin delilsiz veya sahih hadislerle muhalif zayıf hadislerle dayanan görüşlerini almak, hangi konuda olursa olsun, caiz değildir.

Bu konuda en kötü şey; sahih deliller varken, bu sahih delillere zıt fetva vermiş olan müctehidin görüşüne, sırf daha önce o müctehide bağlanılmış olduğundan dolayı tabi olmaktır.

Hamr İlaç Olarak Kullanılabilir mi?

İçkinin zahiren faydası gözükse de, aslında vücuda faydası değil, zararı vardır.

Tarık İbni Suheyb içki yapma hakkında Rasulullah(s.a.s)'e sordu. Rasulullah(s.a.s) kerih görerek izin vermedi. Tarık İbni Suheyb, Rasulullah'a:

"Ben ilaç olarak yapıyorum" deyince Rasulullah:

"Hamr ilaç değil hastalıktır." buyurdu. (Müslim)

Bu hadise göre içkinin ilaç olarak içilmesi caiz değildir.

Fakat bazı ilaçlarda, eritici olarak alkol kullanılması hakkında alimler ihtilaf etmişlerdir.

İbni Şihab, içkiyi ilaç olarak kullanmaya cevaz vermiş, **Malikiler**, bu konuda tereddüt etmiş ve diğer alimler ise cevaz vermemişlerdir. Delilleri ise Rasulullah (s.a.s)'in şu sözüdür:

"Hamr ilaç değil Hastalıktır"

(Müslim)

"...meysir (kumar)'den soruyorlar."

Meysir; kumar manasına gelir. Taraflardan herhangi birinin kaybetmesinin, diğerinin de kazanmasının söz konusu olduğu her şey kumardır ve haramdır.

Piyango, loto, toto, at yarışları, tavla, satranç, iskambil kağıdı, "Yenen kazanır, yenilen kaybeder" temeline dayanan ve bunlar gibi olan bütün oyunlar da kumardır ve haram hükmündedir.

Tavla ve Satranç Oynamanın Hükümü:

Rasulullah (s.a.s) tavla ve satranç hakkında şöyle buyurdu:

- "Bu iki kötü oyundan (tavla ve satrançtan) sakının! Çünkü onlar acemlerin (arap olmayanların) kumarıdır."

(Ahmed, Buhari-El-Edebü'l-Müfred, İbni Merdeveyh)

Tavla, bütün alimlerin ittifakıyla, ister para ile ister parasız sırf eğlenmek amacıyla oynansın, haram hükmündedir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim tavla oynarsa, Allah'a ve Rasulüne karşı gelmiştir."

(Ebu Davud, İbni Mace, Ahmed, Malik)

Satrançın oynanabilmesi için **İmam Şafii (r.a)** şunları şart koşmuştur: Para karşılığı oynanmamalı, oynayanlar birbirlerine veya başkalarına kötü sözler söylememeli ve oyun sebebiyle hiçbir vakit namazı kaçırılmamalıdır.

Zekayı veya vücudu geliştirmeye faydası olmayan bir oyun, para karşılığında oynanmasa bile namazdan, ibadetlerden, Allah'ı zikretmekten alıkoyuyor, oynayanlar arasında düşmanlığa ve haktan ayrılmalara sebep oluyorsa, oynanması caiz değildir.

Allah Yolunda İnfak:

"Ve sana (Allah yolunda) ne infak edeceklerini de soruyorlar. De ki: (Nefsinizin ve ailenizin) ihtiyaçlarından artanı (harcayın!)"

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Sadaka vermeye önce nefsinden başla! Sonra ailene (hanımına ve çocuklarına), sonra akrabalarına, kalırsa o zaman şuna şuna (ver)!" (Müslim)

Bazı alimler bu ayetin zekât ayetiyle nesholunduğunu söylemişlerdir. Fakat, bu ayet zekat ayetiyle nesholunmamıştır. ve zekat dışında infakta bulunmayı tavsiye eden ayetlerdendir.

"Düşünesiniz diye Allah size ayetlerini böyle açıklıyor."

İşte Allah (c.c) hükümlerini bu şekilde apaçık bildiriyor ki, insanlar dünyayı ve ahireti iyice düşünsünler. Çünkü asıl kalınacak yurt, dünya değil ahirettir. Dünya sadece bir imtihan alanıdır. Burada imtihanı kazanan ahirette de kazançlı çıkar. Eğer amaç ahireti kazanmaksa, o zaman dünyada, Allah'ın emrettiği ve istediği şekilde yaşanmalı, Allah için harcama yapılmalıdır. Dünyada yapılan harcama, kişiye her ne kadar maldan eksilme gibi gözükse de, ahirette karşılığı kat kat verilecektir.

Ey insan, işte dünya! Sonunda yok olacaktır. Ahiret ise hesap yeridir ve sonsuza kadar kalıcıdır. Öyleyse düşün ve yaşamını buna göre düzenle!

İşte Allah (cc) ayetlerini böyle açıklıyor!

YETİMLERİN MALLARININ DURUMU

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ
خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَيْتُكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

220 - (Allah'ın ayetlerini açıklaması) dünya ve ahiret konusunda (düşünmeniz için)dir. Sana yetimler hakkın-da sorarlar. De ki: "Onlar için ıslahta bulunmak (sizin için) hayırlıdır. Eğer (mallarınızı onların mallarıyla) karıştırırsanız (biliniz ki) onlar sizin (din) kardeşlerinizdir. (Şüphesiz) Allah bozguncu olanlarla ıslah edici olanları bilir. Eğer Allah dileseydi sizi kesinlikle zor duruma sokardı. Allah şüphesiz Aziz'dir, Hakim'dir.

Yetim; buluş çağına gelmeden önce babası ö'müş olan çocuktur.

İbni Abbas şöyle demiştir:

"Haksızlıkla yetimlerin malını yiyenler, şüphesiz karınlarını ateşle doldurmuşlardır." (Nisa: 10)
ayeti indiği zaman, yetime kefil olanlar günaha girmekten korktular ve kefaletleri altındaki yetimlerin mallarını kendi mallarından ayırıp o maldan hiçbir şeye dokunmamaya başladılar. Hatta yetime kendi malından yemek yaparlar ve artan yemeklere çürüyünceye kadar dokunmazlardı. Bu durum müslümanlara ağır geldi ve gidip durumu Rasulullah (s.a.s)'a sordular. Allah (c.c) da bunun üzerine bu ayeti indirdi. Müslümanlar bu ayet inince yetimlerin mallarını tekrar kendi mallarıyla karıştırdılar." (Ebu Davud, Nesei, Hakim)

"Onlar için ıslahta bulunmak (sizin için) hayırlıdır."

Yetimin velayeti (veliliği); çocuk kendi malını doğru bir şekilde kullanabilecek seviyeye gelinceye kadar devam eder. Buluş çağına gelmiş olması önemli değildir.

"Eğer (mallarınızı onların mallarıyla) karıştırırsanız (biliniz ki) onlar sizin (din) kardeşlerinizdir."

Kefaleti altında yetim bulunduran bir kimsenin, yetimin malını kendi malıyla karıştırmasında herhangi bir sakınca yoktur. Çünkü burada amaç yetimin menfaatini gözetmektir.

Malların karıştırılması söz konusu olduğu zaman, o

yetimin bir kardeş olduğu hatırdan çıkarılmamalı ve onun malları hiçbir zaman haksız yere harcanmamalıdır.

Eğer kefaleti altında yetim bulunduran kimsenin kendi malı yok ve ihtiyacı da çok ise, yetimin malından ihtiyacı kadar alabilir. Bunda bir sakınca yoktur.

"Şüphesiz ki) Allah bozguncu olanlarla ıslah edici olanları bilir."

Yetimlerin mallarıyla, çoğalmasi için ticaret yapmak caizdir. Fakat şu akıldan hiç çıkarılmamalıdır; insanlar ne yaparlarsa yapsınlar, ne gizlerlerse gizlesinler, Allah onların durumlarını çok iyi bilir. Yetimlerin menfaatini gözeteni ve gözetmeyeni de bilir. Muhakkak ki Allah (c.c) herkese yaptığı amele ve kalbindeki niyete göre karşılık verecektir.

"Eğer Allah dileseydi sizi kesinlikle zor duruma sokardı."

Allah (c.c)'nun, müslümanlara, kefaletleri altındaki yetimlerin mallarıyla kendi mallarını karıştırmaya ruhsat vermesi, velilere kolaylık sağlamak içindir. Çünkü Allah kullarını zor duruma düşürecek hükümler vermez. Onlara ancak kaldıracabilecekleri hükmü verir.

"Allah şüphesiz Aziz'dir, Hakim'dir."

Aziz : Galib ve güçlü olan, her şeyi yenen ve hiç bir şeye yenilmeyen demektir.

Hakim : Hüküm ve hikmet sahibi, her şeyi olduğu gibi bilen ve gerekeni en güzel şekilde yapan demektir.

MÜŞRİKLERLE EVLİLİK

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّىٰ تُؤْمِنَ ۚ وَلَا أُمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ
مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۚ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ

يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ
يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ

وَبَيِّنْ ءَايَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

221 - (Ey iman edenler!) Müşrik kadınlarla (onlar) iman edinceye kadar evlenmeyin! Elbette mü'min bir cariye, hoşunuza gitse de müşrik bir kadından daha hayırlıdır. Müşrik erkekleri iman edinceye kadar (mü'min kadınlarla) evlendirmeyin! Elbette mü'min bir köle, hoşunuza gitse bile müşrik erkekten daha hayırlıdır. Onlar (müşrik erkek ve kadınlar) cehenneme çağırır. Allah ise (sizi) cennete (götürecek) ve mağfiret (ine sebep olacak şeyler)e çağırır. (Böylece Allah) ayetlerini belki öğüt alırlar diye insanlara açıklar.

Ayetin nüzul sebebi hakkında İbni Abbas (r.a)'dan şöyle rivayet edilmiştir:

"Abdullah b. Revaha'nın zenci bir cariyesi vardı. Ona kızarak bir tokat attı. Sonra üzüldü. Rasulullah'a giderek durumu anlattı. Rasulullah (s.a.s):

"Bu cariye nasıl bir cariyedir?" diye sordu. Abdullah b. Revaha:

"Oruç tutan, abdest alan, namaz kılan, Allah'tan başka ibadete layık ilah olmadığına ve senin Allah'ın rasulü olduğuna inanan bir kadındır" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Ey Abdullah! Bu mü'min bir cariyedir." dedi. Abdullah b. Revaha:

"Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, bu cariyeyi azad edip onunla evleneceğim." dedi ve azad edip o cariye ile evlendi. Bazı müslümanlar, cariyesiyle evlenmesini hoş görmeyerek onu ayıpladılar ve: "Cariyesiyle evlenmiş" dediler. O zaman müslümanlar müşrik kadınlarla güzellik, soy ve zenginlik gibi vasıflarından dolayı evlenebiliyorlardı. Allah (c.c) bunun üzerine yukarıdaki ayeti indirdi. (İbni Mace-Hasen Senetle)

Ayetteki "Nikah" Kelimesinin Manası:

Alimlerin çoğuna göre; ayette geçen "nikah" kelimesinden kasıt "evlenme akdi yapmak"tır.

Buna göre müşriklerle ister hür ister köle olsun evlenme akdi yapılamaz. Cariye olan müşrik kadınlarla da nikah akdi yapılamaz fakat, cima yapılabilir.

Bazı alimlere göre; ayetteki nikah'tan kasıt; "cima yapmak"tır. Bu sebeple ister hür ister cariyeye olsun müşrik kadınlarla cima yapılamaz."

"Nikah" kelimesi evlenmiş olan kadınlar için kullanıldığında "cima yapmayı", erkekler için kullanıldığında da "evlenme akdi yapmayı" ifade eder.

Bu ayet, müşrik kadınlarla evlenmeyi yasaklamıştır. Fakat, müşrik kadınlarla evli bulunan müslümanların, kadınlarını terketmelerine dair hüküm bu ayetle bildirilmemişti. Bu konudaki hüküm, ancak hicri altıncı senede:

"Müşrik kadınları nikahınız altında tutmayın!"

(Mümtahine: 10)

ayetiyle bildirilmiştir.

Müşrik Kimdir?

Cumhura göre; bu ayetteki müşrikler; müslümanlar dışında kalan ve Allah'a eş koşan herkestir. Bu genel hükümden, Maide: 5 ayetiyle hristiyan ve yahudiler istisna edilmişlerdir.

"Bugün, size temiz olanlar helal kılındı. Kitap verilenlerin yemeği size helal, sizin yemeğiniz de onlara helaldir. İnanan hür ve iffetli kadınlar ve sizden önce kitap verilenlerin hür ve iffetli kadınları -zina etmedikleri, gizli dost tutmadıkları ve mehirlerini verdiğiniz taktirde- size helaldir. Kim imanı inkar ederse şüphesiz amelleri boşa gider. Ve o, ahirette de kaybedenlerdendir." (Maide 5)

Bazı alimlere göre; müşriklerden kasıt; ehli kitab dı-

şında Allah'a eş koşan herkeştir. Çünkü Allah (c.c) bir çok ayette müşrikler ile ehli kitabı (hristiyan ve yahudileri) birbirinden ayrı tutmuştur.

Allah(cc) şöyle buyuruyor:

"Kitap ehlinden ve müşriklerden (olan) kafirler; Rabbiniz'den size bir hayır indirilmesini arzulamazlar."

(Bakara: 105)

"Kitap ehlinden ve müşriklerden olan kafirler..."

(Beyyine: 1)

Bu görüşe göre; Maide: 5 ayeti Bakara: 221 ayetini tahsis etmemiştir. Çünkü her iki ayetin konuları birbirinden farklıdır.

Mü'min Cariye Müşrik Kadından Daha Hayırlıdır:

"Elbette mü'min bir cariye, hoşunuza gitse de müşrik bir kadından daha hayırlıdır."

Allah (c.c) bu ayette müslümanların ölçüsünü bildiriyor: Müşrik bir kadın ne kadar güzel olursa olsun, müslüman olan çirkin bir cariye ondan daha hayırlıdır. İşte İslamın ölçüsü budur! Gerçek güzellik, iç güzelliğidir. Gerçek değer, akide değeridir. Üstünlük ise, ancak takva iledir. Bu ayetin nüzülü ile ilgili olarak zikredilen Abdullah b. Revaha hadisi buna güzel bir örnektir.

İbni Ömer (r.a)'dan Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Siz kadınları güzelliği için almayınız! Güzellik onları gürura ve şımarıklığa sevkedebilir. Malları için de evlenmeyiniz! Çünkü servetleri onları size karşı isyan ettirebilir. Siz dindar kadınlarla evleniniz! Dindar zenci bir cariye, güzellik ve servet sahibi bir kadından daha hayırlıdır."

(İbni Mace)

Mü'min Kadınların Müşrik Erkeklerle Evlenmesi Yasaktır:

"Müşrik erkekleri iman edinceye kadar (mü'min kadınlarla) evlendirmeyin."

Cabir (r.a) şöyle dedi:

"Biz ehli kitap kadınlarıyla evlenebiliriz. Fakat onların erkekleri bizim kadınlarımızla evlenemez."

(Beyhaki, Şafii) (Bu hadis Cabir (r.a)'ya nisbet edildiğinde sahihtir. Fakat Rasûlullah'a nisbet edildiğinde sahih değildir.)

Bu hüküm geneldir. Bu nedenle müslüman bir kadın, müşrik veya ehli kitaptan bir erkekle asla evlenemez. Çünkü kadın, kocasının hükmüne tabi olur. Dolayısıyla müşrik veya ehli kitap olan kafir bir koca, nikahında bulunan müslüman kadına zulmedebilir ve hatta İslam'dan çıkmasına bile sebep olabilir.

Allah (c.c) müslümanları kafirlerden daha üstün kılmıştır.

"Allah, kafirlere müslümanlar üzerine bir yetki verecek değildir." (Nisa: 141)

Bu sebeple müslüman kadın, müşrik veya ehli kitaptan olan erkeklerle evlenemez.

Müslüman erkek ehli kitaptan bir kadınla evlendiğinde eğer bu ihtimal söz konusu ise, ehli kitap kadınlarıyla evlenmesi caiz olmaz. Yani; müslüman bir erkeğin ehli kitaptan bir kadınla evlendiğinde sapması veya doğacak çocuklarının iman ve ahlaklarının bozulması ya da kadını kontrol altında tutamaması söz konusu ise, onunla evlenmesi caiz olmaz.

Mü'min Köle Müşrik Erkekten Daha Hayırlıdır:

"Elbette mü'min bir köle, hoşunuza gitse bile müşrik erkekten daha hayırlıdır."

Daha önce de zikrettiğimiz gibi, Allah (c.c) müslümanlar için bir değer ölçüsü veriyor: 'Asıl güzellik dış güzelliği değil içteki güzelliştir ve asıl değer, akide değeridir. Çünkü üstünlük ancak takva ile ölçülür.

İslamda zengin, güzel ve soylu olmasa bile müslüman bir köle, güzel, zengin ve soylu olan müşrik bir erkekten daha üstün ve daha hayırlıdır. İşte gerçek ölçü budur!

Müşriklerle Evliliğin Yasaklanmasındaki İlet:

"Onlar (müşrik erkek ve kadınlar) cehenneme çağırır."

Müşriklerle evliliğin yasaklanmasının asıl illeti işte budur! Onlar müslümanlara, cehenneme gitmelerine sebep olabilecek ameller işletebilirler. Çünkü insana en yakın olan hanımı veya kocasıdır. Eşler devamlı ilişki içinde oldukları için, birbirlerinden daha çok etkilenirler. Bu sebeple, müşriklerle evlenmiş olan bir müslüman her an günaha girebilir veya şirke düşebilir.

Müşrik kadın ve müşrik erkeklerle evlenmemedeki bu illet her zaman için geçerlidir. Hatta ehli kitap erkekleri ile evlenmemede de geçerlidir. Fakat ehli kitap kadınları ile evlenmede her zaman bu illet geçerli olmayabilir. Çünkü müslüman erkeğin nikahında olan kadın, onun hükmü altındadır. Eğer ehli kitaptan olan bir kadınla evlenildiğinde haram veya şirk işleme ihtimali varsa, bu evlenme caiz olmaz. Alimler işte bu sebeple harbi olan ehli kitap kadınlarıyla evlenmeyi caiz görmemişlerdir.

"Allah ise (sizi) cennete (götürecek) ve mağfiret(ine sebep olacak şeyler)e çağırır. (Böylece Allah) ayetlerini belki öğüt alırlar diye insanlara açıklar."

Allah (c.c) mü'min kullarının cennete girmelerine, Allah'ın af ve mağfiretine nail olmalarına sebep olacak şeyleri emreder. Onların cehenneme girmelerine sebep olacak amel, davranış ve sözleri ayetleriyle apaçık bir şekilde bildirir. Belki öğüt alırlar da kendilerinin cennete girmelerine sebep olacak amelleri işlerler ve cehenneme girmelerine sebep olacak amellerden de uzak dururlar.

FIKHI HÜKÜMLER

A - Müşrik Kadınlarla Evlenmenin Hükümü:

Bütün alimlere göre; Müşrik kadınlarla evlenmek kesinlikle haramdır. Ehli kitap kadınlarıyla evlenmek ise caizdir. Fakat bunun için bazı şartlar vardır ve bu şartlar alimler arasında ihtilafıdır.

B - Ehli Kitap Kadınlarla Evlenmenin Hükümü:

Dört mezhebe göre; iffetli ve ahlaklı olan yahudi ve hristiyan kadınlarla evlenmek caizdir.

Delilleri:

1 - "(Ey iman edenler!) Müşrik kadınlarla (onlar) iman edinceye kadar evlenmeyin!" (Bakara: 221)

deki müşrik kelimesi ehli kitabı değil ehli kitap dışındaki müşrikleri kapsamına alır. Çünkü Allah (c.c) bir çok ayette müşriklerle ehli kitabı birbirinden ayrı zikretmiştir.

2 - "(Ey iman edenler!) Müşrik kadınlarla (onlar) iman edinceye kadar evlenmeyin!" (Bakara: 221)

ayeti eğer amım ise yani bütün müşrikleri kapsıyorsa, o zaman "Maide: 5" ayeti kitap ehli kadınlarla evlenmeyi caiz kılmış ve kitap ehlini müşriklerden ayırarak "Bakara: 221"deki genel hükmü tahsis etmiştir.

Bunun aksi yani; "Bakara: 221" ayetinin "Maide: 5" ayetini neshetmesi mümkün değildir. Çünkü "Bakara: 221" ayeti "Maide: 5" ayetinden önce nazil olmuştur. Nesh kurallarına göre; önceki nass sonraki nassı neshedemez. Fakat son gelen nass, önceki nassın hükmünü kaldırabilir.

3 - Huzeyfe (r.a) ile ilgili rivayette, Ömer (r.a); ehli kitap kadınlarıyla evlenmeyi haram gördüğü için değil kerih gördüğü için Huzeyfe (r.a)'dan o kadını bırakmasını istemiştir.

4 - Abdurrahman b. Avf (r.a)'den rivayet edilen bir hadiste Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur:

"Siz mecusilere, kitap ehline verdiğiniz hükmü ve-

**riniz! Fa.kat, onların kadınlarıyla evlenmeyin ve kes-
tikleri hayvanların etlinden yemeyin!"**

(Ahmet rivayet etti ve sahih dedi)

Kitap ehli kadınlarıyla evlenmek caiz olmasaydı, Ra-
sulullah (s.a.s) mecusi kadınlarla evlenmeyi yasakladığı
gibi ehli kitap kadınlarıyla evlenmeyi de yasaklardı. Ha-
diste mecusi kadınlarla evlenmenin ayrı tutulması kitap
ehli kadınlarıyla evlenmenin caiz olduğunu gösterir. Şa-
yet ayet bu şekilde anlaşılmazsa, o zaman Allah (c.c)'nun
(haşa) her iki zümrenin kadınlarını ayrı tutması bir mana
ifade etmemiş olurdu.

C - Harbi Olan Ehli Kitap Kadınlarla Evlenmenin Hükümü:

**Bütün alimlere göre; ehli kitap kadınları eğer harbi
iseler, onlarla evlenmek caiz değildir. Çünkü doğacak
çocukları istedikleri gibi yetiştirebilir, daru'l harbe gö-
türebilir, çocu-ğa içki içirebilir, domuz eti yedirebilir, ca-
susluk yapabilir veya bizzat kendileri iffet ve ahlakı bo-
zacak çirkin ameller işleyebilirler.**

**İmam Malik (r.a); ehli kitaptan olan harbi kadınlarla
evlenmeyi kerih görmüştür.**

**Evlenilebilecek müslüman kızlar varken ehli kitap kız-
larıyla yapılacak evlilik, şayet müslüman kızları zor du-
ruma düşürecekse, mekruh olur. Bu nedenle, halife gerekli
görürse, ehli kitap kadınlarıyla evlenmeyi yasaklayabilir.
Ömer (r.a)'nın Huzeyfe (r.a)'ya yasakladığı gibi...**

**Yeri gelmişken şunu da belirtmekte fayda vardır: "Mai-
de: 5" ayetindeki ehli kitaptan kasıt; yahudi ve hristi-
yanlardır. Ancak onların kadınlarıyla evlenmek caizdir.
Yoksa müslüman olduğunu iddia ettiği halde Allah'a şirk
koşan kadınlar bu hükme girmezler. Onlar mürted olarak
isimlendirilirler. Her ne kadar Kur'an'a bağlandıklarını id-
dia etseler de ehli kitap hükmünde değillerdir. Böyle ka-
dın, kız veya erkeklerin, gerçek manada iman edip İslam'a
dönmedikçe yaşama hakları bile yoktur.**

Ehli Kitap Kadınlarıyla Evlenme Şartları:

1 - Müslüman kadınların olmadığı bir ortamda, evlenememekten dolayı zor duruma düşme söz konusu ise, ehli kitap kadınlarıyla evlenilebilir.

Müslüman erkeğin, bulunduğu yerde evlenebileceği müslüman bir kız yok ise ve evlenmediği takdirde zina etme ihtimali var ise, hristiyan ve yahudi kadınlarla evlenmesi evlenmemesinden daha hayırlıdır

2 - Evlenilmek istenilen ehli kitap kadının açık bir şirki bulunmamalı ve iffetli, ahlaklı olmalıdır.

Huzeyfe (r.a)'nın yahudi kadınla evlendiğini Ömer (r.a) duyunca ona bir mektup yazarak:

"Yahudi kadını bırak!" demiştir. Huzeyfe (r.a) de Ömer (r.a)'ye:

"Onunla evlenmek haram olduğu için mi bırakayım?" diye cevap yazdı. Ömer (r.a) ona:

"Onunla evlenmenin haram olduğunu iddia etmiyorum. Fakat, böyle yapa yapa nihayet onların fahişe kadınlarıyla evlenmeye başlamanızdan endişe ediyorum. Çünkü Allah (c.c), kitap ehli kadınlarla evlenmeyi ancak iffetli olmaları yani; zina yapmamaları veya gizli dostlar edinmemeleri şartıyla mübah kılmıştır."

(Taberi, Fahreddin Razi, Kurtubi)

Ömer (r.a)'nın Huzeyfetu'l Yemani'ye yazdığı mektuptan müslümanlara, evlilik konusunda çok dikkatli ve ihtiyatlı olmayı tavsiye ettiği anlaşılmaktadır. Bundan ehli kitap kadınlarıyla evlenmenin haram olduğu hükmü çıkmaz.

İbni Ömer (r.a)'ya; hristiyan veya yahudi bir kadınla evlenmenin hükmü soruldu. İbni Ömer (r.a) da:

"Allah (c.c) müşrik kadınlarla evlenmeyi müslümanlara haram kıldı. Ben; İsa'nın veya Allah'ın kullarından herhangi bir kulun, kendisinin rabbi olduğunu söyleyen kadından daha müşrik bir kimse göremiyorum" diye cevap verdi."

(Buhari)

Ömer b. Hattab (r.a)'nın bir görüşü de böyledir. Fakat Ömer b. Hattab (r.a)'nın diğer bir görüşüne göre; ehli

kitap kadınlarıyla evlenmek haram değil mekruhtur ve bu görüş hakkındaki rivayet daha kuvvetlidir, doğru olan da budur.

Evlenmek için müslüman bir kadın bulunamadığı takdirde ehli kitaptan alınacak kadının ahlaklı, iffetli, çocuklarına kötü etkide bulunmayacak karakterde ve İslama girme ihtimali büyük olan kadınlardan seçilmesi gerekir.

Zaten alimlerin harbi olan ehli kitab kadınla evlenmeyi caiz görmemelerinin sebebi de; onların diledikleri gibi davranabilme ve çocuklarına etki etme ihtimalinin olmasıdır. Ömer b. Hattab (r.a)'nın bu meseleyi çirkin görmesinin sebebi de budur. Böyle olunca cumhurun görüşü ve Ömer b. Hattab(r.a)'ın Huzeyfe (ra)'ya yazdığı cevap daha iyi anlaşılmış olur.

"İsa Allah'ın oğludur" veya "İsa Allah'tır" diyen bir hristiyanla veya Allah'tan başka bir şeye tapan yahudi bir kadınla evlenmek kesin haram olmamakla birlikte mekruhtur.

Cumhura göre; kadının ehli kitap olması "Maide: 5" ayetine göre onunla evlenmenin caiz olması için yeterlidir. Fakat bunun yanında, doğacak çocukların akidesini bozacak bir etkiye sahip olmaması, ahlaklı ve iffetli olması da şarttır. Eğer çocukların akidesini bozması veya onları kötü yönde etkilemesi söz konusu ise veya kadın darül harpte yaşıyor ve harbi ise ya da kocasının kontrolü altına girmeyecek kadar inatçı ise, ehli kitaptan böyle kadınlarla evlenmek caiz değildir.

Günümüzde; İslam hükümlerinin tatbik edilmediği ülkelerde yaşayan hristiyan ve yahudi kadınlara kafir devletler büyük haklar tanımıştır. Bu sebeple müslüman koca bu kadınlar üzerinde İslam devletinde sahip olduğu yetkiye sahip olamayabilir ve kadınlar doğacak çocuklarını kötü yönde etkileyebilir. Bu durumda ehli kitap kadınlarıyla evlenmek caiz olmaz.

Allah (c.c) müslüman kadınların ehli kitap veya müşrik erkeklerle evlenmesine izin vermemiştir. Bunun illeti; müslüman kadının kafir kocanın kontrolü altına girme ve

doğan çocukların babaya tabi olma ihtimalinin büyük olmasıdır.

Kadının kocasına tabi olması genel bir kaidedir. İşte bu sebeple müslüman erkek ehli kitaptan bir kadınla evlendiğinde karısını kontrol altında tutamayacaksa, evlenmesi caiz olmaz.

Müslüman erkek, zikredilen şartlar altında ehli kitaptan bir kadınla evlenirse, onun müslüman olması için elinden geleni yapmalıdır. Şayet kadının müslüman olma ihtimali yoksa, ona dostluk ve müslüman kadınlara gösterilen sevgiyi gösteremez. Onun sadece kadınlığından istifade edebilir ve sadece bir kadın olarak sevebilir. Eğer müslümana gösterdiği sevgiyi gösterirse, bu hareketi kâfire vela (dostluk) göstermek anlamına gelir ki, bu da küfürdür.

D- Mecusilerle Evlenmenin Hükümü:

Ehli kitap hükmüne girmedikleri için İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ebu Hanife, mecusilerle evlilik yapmayı caiz görmemişlerdir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur:

"Mecusilere kitap ehline verdiğiniz hüküm verin! Fakat onların kadınlarıyla evlenmeyin ve kestikleri hayvanların etlerini yemeyin! (Ahmed rivayet etti ve sahih dedi)

(Kurtubi, Fahreddin Razi, İbni Kesir sahih hadis)

İmam Ahmed; mecusi kadınlarla evlilik konusunda sadece; "hoşlanmıyorum" demiş, "haramdır" dememiştir. "Siz mecusilere kitap ehlinin hükmünü veriniz" hadisinin "onların kadınlarıyla evlenmeyin ve kestikleri hayvanların etlerini yemeyin." kısmını sahih görmemiş ve dolayısıyla mecusilere ehli kitap hükmünü vermiştir.

E - Mürtedlerle Evlenmenin Hükümü:

İster erkek ister kadın olsun, İslamda mürtedlere (İslam'dan dönenlere) hayat hakkı tanınmadığı için müslümanlarla evlenemezler.

Eğer karı ve kocanın her ikisi müslüman iseler, içlerinden biri mürted olduğunda aralarındaki evlenme akdi bozulur.

Kendisini Müslüman Zanneden Müşriklerle Evlenmenin Hükümü:

Zamanımızda dindar olan, İslam'ın birtakım ibadetlerini yapan, İslamı sevip islam için çalışan ve kendilerini müslüman zanneden bir çok insan vardır. Fakat maalesef, ya cahil oldukları ya da bazı hükümler kendilerine ağır geldiği için şirk koşmaktadırlar.

Bazı kimseler şöyle bir iddiada bulunabilirler: "Böyle dindar fakat müşrik olan kimseler müslümanlarla evlendiklerinde onları şirk, küfür veya cehenneme götürecek ameller işlemeye sevketmezler. Öyleki bu kimselere İslam güzelce anlatılsa belki kabul de edebilir ve gerçek birer müslüman olabilirler. Bunun için onlarla evlenmenin caiz olması gerekir. Hem onlar yahudi ve hristiyan kadınlarından daha üstündürler. Hristiyan ve yahudi kadınlarla evlenmek nasıl caiz ise işte bunlarla evlenmek de öyle caizdir. Hem onların da tabi oldukları bir kitapları olduğu için ehli kitap hükmündedirler."

Bu iddia doğru değildir. Çünkü Bakara: 221 ayeti kerimesi müşriklere kız vermeyi ve onlardan kız almayı haram kılmıştır. Bu ayetin hükmü geneldir ve bu hükme bütün müşrikler girmektedir. Hatta bir görüşe göre; ehli kitap da bu hükme girmektedir. Fakat Allah (c.c) Maide: 5 ayetiyle bu genel hükümden ehli kitap kadınlarını istisna etmiş ve onlarla evlenmeyi caiz kılmıştır. Bu sebeple Maide: 5 ayetinin hükmüne göre; kitap ehli kadınlarla evlenmek caizdir.

Maide: 5 ayetinde geçen ehli kitaptan kastedilenler, sadece Rasulullah (s.a.s) zamanında ehli kitap olarak adlandırılanlardır. Rasulullah (s.a.s) zamanında kendilerine kitap ehli hükmü verilenler ise sadece yahudi ve hristiyanlardı. Çünkü ayette:

"Sizden önceki kitap verilenler..."

(Maide: 5)

ibaresi geçmektedir. Buna göre; Kur'an'a inandıklarını iddia eden fakat Allah'a şirk koşan kimseler bu ayetteki ehli kitap hükmüne girmezler. Böyle kişiler ancak mürted ve müşrik hükmündedirler. Mürted ve müşriklerle evlenmek ise caiz değildir.

Şu kaideyi akıldan çıkartmamak gerekir: İletin tahakkuk ettiği her meselede her zaman aynı hüküm uygulanmaz. Şöyleki; müşrik bir kadın İslam'a hiçbir zarar vermese, İslam'a faydası olsa, onunla evlenildiğinde müslüman olma ihtimali söz konusu olsa, çocuklarının İslamlarına ve ahlaklarına etkisi bulunmasa bile onunla evlenmek caiz değildir. Bu durumda illet kalktığı için müşriklerle evlenilebilir demek yanlış olur. Yani illet olarak belirtilmiş olan; onların cehennemlik amelleri işlemeye vesile olmaları durumu ortadan kalksa da müşrik kadınlarla evlenilemez. Çünkü bu illetin kalkıp kalkmadığından kesin olarak emin olunamaz. Aynı şekilde, müslüman bir kadın da, müşrik veya ehli kitaptan olan erkeklerle evlenemez.

Ehli kitap kadınlarıyla evlenmenin caiz olmasının illeti; onların cehenneme götürecek amelleri işletme ihtimalleri olsa bile Allah (c.c) nun buna izin vermiş olmasındandır. Burada da olduğu gibi; genel olan illet ancak nass ile istisna edilebilir.

Allah (c.c) Bakara: 221'de müşrik kadınlarla veya erkeklerle evlenmeyi yasaklamış daha sonra müşrik kadınları nikahı altında tutan müslüman erkeklerin Mümtahine:10 ayetiyle onları nikahlarından çıkarmalarını emretmiştir.

Allah (c.c) Mekke döneminde daha ilk başlarda akide ayrılığını farz kılmış, fakat bu akide ayrılığıyla birlikte aile bağını kesmemiştir. Bu bağın kesilmesini ancak hicri altıncı senede emretmiştir.

Bunun muhakkak bir hikmeti vardır. Bu hikmeti kavramak insanlar için mümkün olmayabilir.

Bir kimse çıkıp: "Yaşadığımız bu dönem Mekke dönemi gibidir. Rasulullah (s.a.s) hicri altıncı seneye kadar yaklaşık 19 yıl, müşriklerle evlenen müslümanların ev-

liliğini sona erdirmemiştir. Çünkü o zamanda bu gerekliydi. Şimdi biz de aynı durumdayız. Zamanımızda İslam devleti olmadığı için müslüman bir erkek, müşrik kadınlarla evlenebilir. Hatta müslüman bir kadın müşrik bir erkekle evli kalabilir. Bu hüküm İslam devletinin kurulmasına kadar geçerlidir" diyebilir.

Böyle bir iddia doğru değildir. Çünkü bu hükümler içki hükümleri gibi nasih-mensuhla ilgili hükümlerdir. İçki önce serbestti daha sonra yasak oldu. Yasak hükmü geldikten sonra tekrar eski hükme dönülemez.

İşte müşrik kadınlarla evlenmenin önce serbest bırakılıp sonra yasaklanması ve evli bulunan erkeklerin önce evliliklerini devam ettirmeleri için izin verilmesi ve sonra:

"Kafir kadınları nikahınız altında tutmayın"

(Mümtabine: 10)

ayetiyle, nikah altında bulundurulmuş müşrik kadınların bırakılmasının emredilmesi hep nasih-mensuh hükmü içerisine girmektedir. Bu sebeple bu konularda eski hükme dönmek caiz değildir.

Böyle neshedilmiş eski hükümlere dönen bir kimse; "içki içmek zamanımızda caizdir", "kadınlar zamanımızda açık dolaşabilirler" diyerek, Mekke döneminde caiz olan fakat, Medine döneminde haram kılınan şeylerin günümüzde de caiz olduğunu söylerse kafir olur.

Müşrik kadınlarla veya müşrik erkeklerle, Mekke dönemindeki gibi evlenmeyi caiz gören kimseler de kafir olurlar. Caiz görme; sözle olabildiği gibi hareketle de olabilir. Çünkü bu konuda kesin nass vardır.

Müşrik olarak evli bulunan çiftlerden erkek müslüman olur, kadın müşrik olarak kalır ve erkek de bunu bildiği halde onu hanımı olarak kabul ederse, açık bir şekilde caiz olduğunu söylemese bile hareketiyle bunu caiz görmüş olur. Aynı şekilde kadın müslüman olur, kocası müslüman olmaz ve kadında bunu bildiği halde müşrik kocasının nikahı altında kalmaya devam eder ve onu koca olarak görürse, müşriklerle evlenmenin caiz olmadığını söylese bile hareketiyle sözünde yalancı olduğunu gösterir.

HAYIZ

وَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي
الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ
مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ

222 - (Ey Muhammed!) Sana hayız (kadınların ay başı hali) hakkında sorarlar. De ki: "O bir eziyettir. Artık hayız esnasında kadınlarınız(la cinsi münasebet)den temizleninceye kadar uzak durun! Şayet iyice temizlenirlerse (o zaman) Allah' ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın! Muhakkak ki Allah çokça tevbe edenleri ve çokça temizlenenleri sever.

Ayetin nüzul sebebi hakkında Enes b. Malik (r.a)'den şöyle bir rivayet vardır:

"Yahudiler hayız oldukları zaman temizleninceye kadar kadınlarıyla birlikte yemek yemez, su içmez, yanlarına yaklaşmaz, yanlarında yatmaz ve hatta aynı evde bulunmazlardı. Bu durum Rasulullah (s.a.s)'e sorulunca yukarıdaki ayet nazil oldu.

Bu ayet inince Rasulullah (s.a.s) hayızlı kadınlarla yemek yemeyi, su içmeyi, onlarla beraber aynı evde bulunmayı ve cima dışında herşeyi yapmayı caiz kıldı. Yahudiler bunu duyunca dediler ki:

"Muhammed her konuda olduğu gibi ay hali konusunda da bize muhalefet ediyor." Yahudilerin bu sözlerini Abbad b. Bişr ve Useyd b. Hudayr duydular. Hemen gelip bunu Rasulullah (s.a.s)'e haber verdiler ve dediler ki:

"Ya Rasulallah! Kadınlarımız hayızlı iken onlarla cima yapalım mı?" Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) yüzünü astı. Bu iki sahabe şöyle demişlerdir:

"Rasulullah (s.a.s) yüzünü o kadar astı ki onun bu halinden bize kızdığını sandık ve ora' an ayrıldık. Biz Ra-

sulullah (s.a.s)'in yanından ayrılırken Rasulullah'a hediye olarak süt gelmişti."

Rasulullah (s.a.s)'in yanından ayrıldıktan sonra bizi çağırttı. Hediye olarak gelen sütten ikram etti. Anladık ki; Rasulullah (s.a.s) o sütten içirdiğine göre bize kızgın değildir" (Müslim, Tirmizi)

Yahudiler hayızlı olan kadınlarıyla hiç bir zaman yemek yemez, içmez, aynı evde birlikte kalmazlardı. Onların halini, pislik ve bir hastalık kabul ederlerdi. Hristiyanlar ise onların aksine, hayızlı kadınlarıyla cima yaparlardı. Sahabeler bunun için Rasulullah (s.a.s)'e hayızlı kadınlar hakkında sordular. Allah (c.c) da indirmiş olduğu bu ayetle, hayızlı kadınlarla, temizleninceye kadar sadece cima yapmayı yasakladı. Cima haricinde onlarla oturup yemek yeme, su içme, aynı evde bulunma ve onlardan faydalanmayı mübah kılmıştır. Kısacası İslam'da hayızlı kadınlardan yahudiler gibi tamamen uzaklaşma, ya da hristiyanlar gibi yaklaşma yoktur. Yasak olan tek şey; cinsi münasebette bulunmaktır.

Hayızlı Kadınla Cinsi Münasebet Yasaktır:

"De ki: "O bir eziyettir. Artık hayız eşnasında kadınlarınız(la cinsi münasebet)den temizleninceye kadar uzak durun!"

Buradaki "eziyet"ten kasıt; yaydığı pis kokudan ve necasetten dolayı insana verdiği eziyettir.

Ayrıca hayızlı kadınla cima yapmak kadına büyük eziyet ve zarar verir. Çünkü cima yapılan bölge hayız anında çok hassas olur ve cima ile tahriş olabilir. Bu sebeple hem sağlık bakımından hem de psikolojik yönden, hem kadın hem de erkek zarar görebilir.

Hayız müddeti bittikten sonra akmaya devam eden kan hayız kanı değil istihaze kanıdır. İstihazeli kadın gusül yapıp namaz kılabilir ve kocasıyla cima yapabilir. İstihazeli kadınla cima yapmak ne kadına ne de erkeğe zarar verir. Çünkü istihaze kanı hayız kanı gibi pis değildir, o yaradan gelen temiz kandır.

Cima Yeri Sadece Ferc'dir:

"Şayet iyice temizlenirlerse (o zaman) Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın!"

"Allah'ın emrettiği yer"den kasıt; "ferc"dir. Çünkü hayızlı kadınlara yaklaşmayı engelleyen; hayız kanıdır. Hayız kanı ise yalnız fercden gelir. Bu sebeble cima sadece fercden olur.

"Muhakkak ki Allah çokça tevbe edenleri ve çokça temizlenenleri sever."

Allah (c.c) şirkten, günden ve yasakladığı şeyleri yapmaktan tevbe edenleri, şirk ve günah pisliğinden, Allah'ın necaset olarak bildirdiği şeylerden uzak duranları ve kendisini bu pisliklerden temizleyenleri sever.

"Ey müslümanlar! Eğer Allah'ın sizleri sevmesini istiyorsanız şirk ve günah işlediğinizde hiç beklemeksizin hemen O'na gerçek bir tevbe ile tevbe edin!

Gerçek tevbe; işlenen günahlardan pişman olup o günahı tekrar işlemek üzere karar almaktır.

İyi bilin ki; sadece Allah'ın pis dediği pis, temiz dediği temizdir. Ancak Allah'ın pis dediği şeylerden uzak durduğunuz zaman temizlerden olursunuz. Eğer Allah'ın sizleri sevmesini istiyorsanız şirkten, günden, maddi ve manevi her türlü pisliklerden temizlenin!"

FIKHİ HÜKÜMLER

A - Hayızlı Kadının Kaçınılması Gereken Yerleri:

Bazı alimler ayetin genel hükmünü alarak; hayızlı kadının bütün vücuduna yaklaşılmaz demişlerdir.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Artık hayız esnasında kadınlarınız(la cinsi münasebet) den temizleninceye kadar uzak durun!"

(Bakara: 222)

Bu görüş doğru değildir. Çünkü bu görüşün yanlış olduğunu ispat eden sahih hadisler vardır.

İmam Ebu Hanife ve İmam Malike göre; hayızlı kadının göbeğinden diz kapağına kadar olan bölgesine yaklaşılmaz. Bunun dışında kalan yerlerden istenildiği gibi istifade edilebilir.

Delilleri:

1 - Aişe (r.a) dedi ki: "Ben ve Rasulullah (s.a.s) cünüpken aynı kaptan gusül ederdik. Ben hayızlı iken (göbekten dize kadar kapatan) izar sarmamı söylediler ve izarın üstünden bana yaklaşırdı." (Buhari, Müslim, Tirmizi)

2 - Meymune (r.a) dedi ki: "Rasulullah (s.a.s), kadınları hayızlı iken izarın üzerinden (göbek bağının üzerinden) onlara yaklaşırdı." (Buhari, Müslim)

Her iki hadiste de "yaklaşmak" tan kasıt; sarılma, öpme ve elleme gibi şeyler yapmaktır. Yoksa elbise üzerinden cinsi münasebette bulunmak değildir.

İmam Şafii'ye göre; hayızlı kadınlarda yaklaşılması yasak olan bölge, kirli olan bölgedir. Yani; kadının ön avret mahalli (ferc'i)dir.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Hayızlı kadınlarla cima hariç dilediğinizi yapın!" (Tirmizi)

2 - Mesruk (r.a) dedi ki: "Ben, Aişe (r.a)'nın yanına gittim ve ona dedim ki:

"Rasulullah'a ve onun ehli beytine selam olsun." Aişe (r.a) Mesruk'u görünce:

"Ey Aişe'nin babası! Hoş geldin. Buyur gir." dedi. Mesruk dedi ki:

"Ben birşey hakkında sormak istiyorum. Fakat sormaktan utanıyorum." Aişe (r.a) dedi ki:

"Utanma sor! Ben sizin anneniz, siz de benim evladınısınız." Bunun üzerine Mesruk:

"Bir erkek, hayızlı olan hanımının neresinden istifade edebilir?" Aişe (r.a) dedi ki:

"Ferci hariç her yerinden istifade edebilir." (Taberi)

3 - Mesruk dedi ki: "Aişe (r.a) ya hayızlı kadından erkeğe helal olan şey nedir?" diye sordum. Aişe:(r.a):

"Cima hariç her şey helaldir." dedi. (Taberi)

B - Kadınlarda Hayız Müddeti:

1 - İmam Ebu Hanife ve İmam Sevri'ye göre hayız müddeti en az üç, en çok on gündür.

Delilleri:

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Bakire olsun, evlenmiş olsun kadının ay başı hali en az üç, en çok on gün sürer." (Dare Kutni-zayıf hadis)

İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; kadının aybaşı hali en az bir gün bir gece, en çok onbeş gündür.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kadının dini eksiktir. Ömrünün yarısında namaz kılmaz." (Kurtubi, Razi, Cassas)

Ömrün yarısı; yaşanan her ayın yarısıdır. Ayın yarısı ise on beş gündür.

İmam Malik'e göre; hayız müddetinin en azı ve en çoğu yoktur. Bu, her kadının kendisine has bir özelliktir. Her kadının kendine uygun bir müddeti vardır.

Aişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Ebu Hubeys'in kızı Fatıma, Rasulullah'a:

"Benden hayız zamanında kan (uzun zaman) kesilmiyor da temizlenemiyorum. Namazımı kılayım mı?" diye sordu. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) kadına:

"Hayır. Bu damardan gelen bir kandır. Hayız kanı değildir. Namazı normal hayız günleri içinde kılma! Ondan sonra yıkan ve kıl!" buyurdu."

Bir başka rivayette:

"Hayız günleri başlayınca namazı terket! Bitince de hayızdan temizlenme niyetiyle yıkan ve namaz kılmaya başla!" denilmektedir.

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Tirmizi'nin rivayetinde;

"Hayız günleri gelinceye kadar her namaz için ayrıca abdest al!"

Ebu Davud'un rivayetinde;

"Devamlı kan gelme hali başlamadan önceki aylarda hayız günlerinin sayısı ne kadar idiye, o kadar namazı terketsin! Bu günler geçtikten sonra yıkansın ve kanın akmasını önleyen bir bezle avret yerini tıkasın! Sonra da namaz kılmaya devam etsin!" şeklinde ifadeler vardır.

C - Hayızlı Olan Kadınlarla Cinsi Münasebette Bulunmanın Zamanı:

İmam Ebu Hanife'ye göre; eğer hayızlı kadının kanı on günden önce kesilirse, kadın gusül etmeden onunla cima yapmak caiz değildir.

Ebu Hanife'nin diğer bir görüşüne göre; on günden önce hayız kanı kesilen kadın, temizlenmeyip bir namaz vaktini geçirirse, gusletmese bile onunla cima yapılabilir.

Şayet hayız kanı on günden sonra kesilirse, kadın gusül etmese de onunla cima yapmak caizdir.

İmam Malik, İmam Şafi ve İmam Ahmed'e göre; hayızdan temizlenip gusül etmedikçe kadınla cima yapılmaz.

Alimlerin ihtilaf sebepleri ayetteki "yethurn" kelimesidir. "Yethurn" kelimesi bu şekilde şeddesiz okunursa "kanın kesilmesi" anlamına gelir. Şayet "yettahharun" şeklinde şeddeli okunursa "temizlenme", "gusül yaptıktan sonra" manasına gelir.

D - Hayızlı Kadınla Cima Yapmanın Keffareti:

Hayızlı kadınlarla cima yapmak bütün alimlerin ittifa-kıyla haramdır. Fakat alimler hayızlı kadınla cima yapan keffareti hakkında ihtilaf etmişlerdir.

İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ebu Hanife'ye göre bunun keffareti; Sadece tevbe ve istiğfar etmektir.

İmam Ahmed'e ve İmam Ebu Hanife'nin diğer bir görüşüne göre; hayızlı kadınla cima yapan kişi keffaret olarak tevbe ve istiğfardan başka bir dinar veya yarım dinar sadaka verir. Kan kırmızı olduğunda bir dinar, sarı olduğunda da yarım dinar verilir.

Rasulullah (s.a.s) hanımıyla, hayız halinde iken cinsi münasebette bulunan kişi hakkında şöyle buyurdu:

"Bir dinar yahut yarım dinar sadaka verir." (vermesi lazım) (Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, Ahmed)

Ebu Davut'un rivayetinde:

"Kanın ilk akmaya başladığı zamana rastlarsa bir dinar, kesilmeye başladığı zamana rastlarsa yarım dinardır."

E - Hayızlı Kadına Haram Olan Şeyler:

Bütün alimlere göre; hayızlı kadının namaz kılması, oruç tutması, Beyti (Ka'be'yi) tavaf etmesi, camiye girmesi, Kur'an'a el sürmesi, tutması veya okuması ve kocası ile cinsi münasebette bulunması haramdır

KADINLARA HELAL YERDEN YAKLAŞMAK

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَاَنْتُمْ حَرْثُكُمْ اَنَّى شِئْتُمْ وَقَدِمُوا اِلٰٓنَفْسِكُمْ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَعْلَمُوْا اَنَّكُمْ مُّلَقُوْهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ

223 - Kadınlarınız sizin tarlanızdır. O halde tarlanıza dilediğiniz şekilde yaklaşın! Kendiniz için takdimde bulunun (ahirette faydalı olan şeyleri yapın)! (Bir de) Allah'dan korkun ve bilin ki muhakkak O'na kavuşacaksınız. (Ey Muhammed) iman edenleri müjdele!

Ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır: Cabir (r.a) dedi ki:

"Yahudiler: "Erkek, hanımının fercine arkasından yaklaşarak cima ederse, doğacak çocuk şaşı olur." derlerdi. Bunun üzerine Allah (c.c) yukarıdaki ayeti indirmiştir."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi)

Allah (c.c) bu ayette kadını bitki bitiren tarlaya benzetiyor. Nasıl toprağa atılan tohum daha sonra topraktan

güzel bir bitki olarak çıkıyorsa, erkeğin hanımına bıraktığı meni de daha sonra güzel bir çocuk olarak çıkar.

Ayette ki **"tarlanıza dilediğiniz şekilde yaklaşın"** bölümünü; bazıları, fercden olabileceği gibi makattan da kadına yaklaşılabılır şeklinde anlamışlardır. Fakat bu doğru değildir. Burada asıl kastedilen, kadına fercinden yaklaşmaktır. Çünkü ayette: **"tarlanıza dilediğiniz yerden yaklaşın."** değil, **"tarlanıza dilediğiniz şekilde yaklaşın."** ibaresi vardır. Bu ise; **"kadına istediğiniz şekilde yalnız fercinden yaklaşılabilirsiniz"** demektir.

Kadına Yalnızca Fercden Yaklaşmaya Dair Deliller:

Kadına yalnızca fercinden yaklaşılmaması gerektiğine dair bir çok delil vardır. Bunlardan bazıları:

1 - **"(Bu sebeple) hayız esnasında kadınlarınız(la cinsi münasebet) den temizleninceye kadar uzak durun! Şayet iyice temizlenirlerse (o zaman) Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın!"** (Bakara: 222)

Allah (c.c)'nun bu ayetteki: **"Şayet iyice temizlenirlerse (o zaman) Allah'ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın."** kavli kadınlara asıl yaklaşılabılır bölgenin makat değil ferc olduğunu göstermektedir. Çünkü hayızdan temizlenecek bölge makat değil, fercdir.

2 - **"Kadınlarınız sizin tarlanızdır. O halde tarlanıza dilediğiniz şekilde yaklaşın."** (Bakara: 223)

Allah (c.c) bu ayette erkeğin menisini tohumu, kadının rahmini tarlaya, doğan çocuğu ise bitkiye benzetmiştir. Tarla; bitki bitiren yerdir. Kadın için bitki bitiren yer ise rahmidir. Rahime de ancak fercden yaklaşılabılır tohum atılır. Dolayısıyla ayette kastedilen yer ferc'dir.

3 - Ayrıca makattan kadına yaklaşılamayacağını gösteren bir çok sahih hadisler de vardır. Bu hadisler on iki sahabeden değişik rivayetlerle gelmiştir. Bu hadisleri; Ebu Davud, Tirmizi, Nesei, Ahmed ve daha bir çok hadis alimi zikretmiştir.

Huzeyme İbni Sabit (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Rasulullah (s.a.s) kişinin karısıyla dübüründen temasta bulunmasını yasaklamıştır." (Ahmed)

4 - İbni Abbas (r.a)'dan Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Allah (c.c) bir kadınla ya da bir erkekle dübüründen temasta bulunan kişiye (kıyamet gününde) rahmet nazarıyla bakmaz." (Tirmizi, Nesei)

5 - Bir adam İbni Abbas (r.a)'ya kadınlara dübüründen temasta bulunma hakkında sordu. İbni Abbas:

"Bana küfürden soruyorsun" diye cevap verdi. (Nesei)

6 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim karısı ile dübüründen temasta bulunursa, küçük livata yapmış olur." (Ahmed)

7 - Ebu Hureyre (r.a)'dan Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Karısıyla dübüründen temasta bulunan kişi lanetlenmiştir." (Ebu Davud, Nesei)

8 - Makattan kadınlara yaklaşılabileceğine dair İbni Ömer'e ve İmam Malik'e isnad edilen rivayetlerin aslı yoktur. Bilakis, onlardan bu görüşlerin aksine rivayetler vardır.

İbni Ömer (r.a)'ya makattan cima yapmanın (kadına yaklaşmanın) hükmü sorulduğunda: İbni Ömer (r.a):

"Bunu müslüman yapmaz." cevabını verdi. (Taberi)

İmam Malik kendisine isnad edilen: "Makattan cima yapılır." sözünü duyunca:

"Ben bunu katiyyen caiz görmedim." demiştir.

(Taberi)

"Kendiniz için takdim edimde bulunun (ahirette faydalı olan şeyleri yapın)! (Bir de) Allah'dan korkun ve bilin ki muhakkak O'na kavuşacaksınız. (Ey Muhammed) iman edenleri müjdele!"

Allah (c.c) mü'minlere hitabına devam ediyor ve buyuruyor ki:

"Size ahirette faydası olacak şeyler yapın ve Allah'tan korkun! Allah'ın yasakladıklarını yapmayın, emrettiklerini yerine getirin! Çünkü muhakkak Allah'a kavuşacak-

sınız ve Allah yaptıklarınızın karşılığını tek tek size verecektir. İşte o zaman yalnız, Allah'ın emrettiği şeylere şeksiz şüphesiz kalb ve dille inanan, inandığı şeyleri bozacak hareket ve sözlerden kaçınan ve hayatlarını inandıkları dine göre düzenleyen mü'minler kurtuluşa erecektir."

YEMİNLERİ İYİLİK YAPMAYA ENGEL KILMAK

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا
وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

224 - (Allah adına) yemin ederek (yaptığınız bu yeminle) Allah'ı; iyilik etmenize, sakınmanıza (Allah'tan korkulacak işleri yapmanıza) ve insanların arasını bulmanıza engel kılmayın! (Şüphesiz ki) Allah Semi'dir, Alim'dir.

Allah (cc) buyuruyor ki: "Allah'a yemin ettik diye hayır yapmaktan, insanları ıslah etmekten ve kötü ameller işlemeyi terketmekten geri durmayın!

Bazı insanlara hayır ve iyilik yapmaları söylendiğinde: "Biz bu konuda yemin ettik ve yeminimizi bozamayız" derler. İşte sizler bu şekilde yeminlerinizi bahane ederek hayır ameller yapmaktan, hayrı yaymaktan ve insanları ıslah etmekten vazgeçmeyin! Böyle güzel ameller yapmamaya dair etmiş olduğunuz yeminlerinizi bozup keffaretlerini verin! Şüphesiz hayırlı konularda yeminleri bozup keffaret vermek, bozmayıp yerine getirmekten daha hayırlıdır."

Bu ayetin diğer manası da şöyledir: "Allah'a yemin konusunda fazla ileri gitmeyin! Önemli veya önemsiz şeylerde Allah adına çok yemin etmek iyi birşey değildir. Çünkü böyle yapmak Allah'a yemin etmenin kıymetini düşürür, yeminleri hafife almanıza sebep olur, sizin iyi ve takva sahibi olmanızı engeller."

"(Şüphesiz ki) Allah Semi'dir, Alim'dir."

Semi: Herşeyi işitendir.

Alim: Gizli olsun açık olsun her şeyi bilendir.

LAĞV YEMİNİ

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

225 - Allah sizi yeminlerinizdeki "lağv"dan dolayı sorumlu tutmaz. Ancak kalblerinizin kazandığından (bilerek yaptığınız yeminlerinizden) dolayı sizi sorumlu tutar. Allah Gafur'dur, Halim'dir.

Allah (c.c) bu ayetinde lağv, olarak yapılan yeminden dolayı kişiyi sorumlu tutmadığını, ona bir günah olmadığını ve bu yeminden dolayı keffaret gerekmediğini, ancak bilerek yapılan yeminlerden kişiyi sorumlu tuttuğunu ve bilerek yaptığı yemini daha sonra bozan kişinin keffaret vermesi gerektiğini belirtiyor.

Alimler yemindeki lağv konusunda değişik görüşler zikretmişlerdir:

İmam Şafi ve İmam Ahmed'e göre yeminde lağv; insanın yemin kastı olmaksızın konuşurken diline gelen, ve ağzından düşünmeden ve istemeyerek çıkan sözdür.

Aişe (r.a)'ya: "Allah sizi yeminlerinizdeki lağvdan dolayı sorumlu tutmaz" ayetindeki lağv hakkında soruldu. Aişe (r.a):

"Lağv" bir kimsenin düşünmeden, "hayır vallahi", "evet vallahi" demesi gibidir." dedi. (Buhari)

İmam Ebu Hanife ve İmam Malik'e göre yemindeki lağv; kişinin bir konu hakkında, doğru zannederek yemin etmesidir. Bu şekilde yemin ettikten sonra, o şey zannedildiği gibi çıkmazsa, kişiye bir günah ve keffaret yoktur.

İmam Malik şöyle demiştir: "Lağv yemini konusunda

en uygun ve güzel olan görüş, kişinin birşeyi yakından biliyormuş gibi yemin etmesi ve daha sonra o şeyin zannettiği gibi olmadığını görmesidir. İşte bu şekilde yapılan yemine keffaret yoktur." (Muvatta)

En doğru olan görüş ayetteki: "Lağv" kelimesinin bu iki manayı da kapsamış olmasıdır. Yani "lağv"; kişinin istemediği halde ağzından yemin sözünü çıkarması veya birşeyin doğru olduğunu zannederek o konuda yemin etmesidir. Böyle yapan kişilerin keffaret vermeleri gerekmez. Bu yemin her ne kadar keffareti gerektirmiyorsa da müslümanların dillerini yemine alıştırmamaları ve kesin bilmedikleri veya zannettikleri konularda yemin etmemeleri gerekir.

Bazı alimlere göre; "Lağv yemini; kızgınlık anında yapılan yemindir."

İbni Abbas (r.a)'dan Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Kızgınlık anında yapılan yemin geçersizdir."

(Müslim)

Bu görüş doğru değildir. Çünkü Buhari ve Müslim'de Rasulullah (s.a.s)'in kızgınlığından dolayı Eş'arlılara binek olarak deve vermemeye dair yemin edip, daha sonra onları çağırarak istedikleri develeri ve ettiği yemininin de keffaretini verdiği rivayet vardır.

Bazı alimlere göre; "Lağv"dan kasıt, günah işlemek için yapılan yemindir. Günah işlemek için yemin eden kişi günah işlemezse yemininden dolayı keffaret vermesi gerekmez.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Herhangi bir konuda yemin edip de sonra bu konunun terkedilmesinin daha hayırlı olduğuna kanaat eden kimse, yeminini yerine getirmesin! Çünkü hayırsız olan şeyleri terketmek o yeminin keffaretidir." (İbni Mace)

Bu görüş de doğru değildir. Günah işlemek için yemin eden kişi zaten bu yemini etmekle günah işlemiştir. Bu sebeple ona şöyle denir: "Bu günahı işleme ve yeminini bozup keffaret ver." Eğer kişi yemin ettiği için günah

işlerse yeminini yerine -getirmiş, fakat işlediği günahın vebalini de hak etmiş olur.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kim bir konuda yemin eder, sonra bundan daha hayırlı birşeyle karşılaşırsa yeminini bozsun ve keffaretini versin!" (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Bilerek Yapılan Yemin:

"Ancak kalblerinizin kazandığından (bilerek yaptığınız yeminlerinizden) dolayı sizi sorumlu tutar."

Allah (c.c)'nun kişiyi sorumlu tuttuğu yemin bilerek yapılan yemindir. Fakat bilerek bir konu hakkında yemin edilir ve daha sonra ondan daha hayırlı birşey görülürse hayırlı görülen iş yapılır ve yemin bozularak keffareti verilir.

Bilerek yapılan yeminlerin keffareti; bir köle azad etmek veya on fakiri yedirmek veya giydirmek, ya da üç gün oruç tutmaktır.

Yalan yere yemin etmek bu konuya girmez. Yalan yere yemin etmek büyük günahdır ve bu günahı keffaret silmez. Ancak; tevbe etmek, Allah'tan mağfiret dilemek ve eğer bu yeminle bir kimsenin her hangi bir hakkına tecavüz edilmişse, onu sahibine iade etmekle affolunur. Kişiye zor kullanılarak yaptırılan yemin de lağv yemini hükmündedir. Yani keffaret gerekmez ve kişi sorumlu tutulmaz.

"Allah Gafur'dur, Halim'dir."

Gafur : Tevbe eden kullarının günahlarını bağışlayan, demektir.

Halim : Hilim sahibi olan, demektir.

Allah Gafur'dur. Yani; bağışlayandır. Günah işleyen, sonra tevbe eden, önce yemin edip sonra bozan ve keffaretlerini verenleri affeder. O Halim'dir; insanların maslahatını en iyi bilen, dünyada ve ahirette onları mutlu

edecek emirler veren hikmet sahibidir. Allah (c.c) kullarının iyiliğini gözeten, onlara zarar vermeyendir. Gerek-tiği zaman dünyada tevbe etsinler diye işledikleri günahın cezasını vermede acele etmeyendir.

İLA YEMİNİ

لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ

غَفُورٌ رَّحِيمٌ

226 - Hanımlarına ila yapanlar dört ay beklesinler. Eğer (yeminlerinden) dönerlerse muhakkak ki Allah Gafur'dur, Rahim'dir.

İla : kelime manası; yemin etmektir.

Şer'i manası ise ; kişinin hanımıyla dört aydan daha fazla cinsi münasebette bulunmamaya dair yemin etmesidir. Bir kimsenin hanımına "vallahı sana yaklaşmaya-çağım" veya "seninle cinsi münasebette bulunmayacağım" demesi gibi.

Bir kimse yemin etmeden dört ay veya daha fazla bir süre için hanımına yaklaşmazsa bu ila değildir.

Dört aydan az bir müddet için hanımına yaklaşmaya-çağına yemin eden kişi alimlerin ittifakıyla "ila" yapmış sayılmaz. Ancak hanımına dört aydan daha fazla yaklaşmayacağına dair yemin eden kimse "ila yemini" yapmış olur.

Rasulullah (s.a.s) ila yapmıştır.

Rasulullah (s.a.s) kendisinden fazla nafaka isteyen hanımlarına kızarak, onlara yaklaşmamak için yemin etti.

(Müslim)

Rasulullah (s.a.s) Zeyneb'e hediye verdi. Zeyneb (r.a) Rasulullah'ın verdiği hediyeyi kabul etmediği için Rasulullah kızdı ve ona yaklaşmamak için yemin etti.

(İbni Mace)

Kişinin İla Yapabileceği Durumlar:

Cumhur'a göre; kişi ila yeminini karısına kızdığı zaman yapabileceği gibi razı olduğu zamanda da yapabilir. Zarar vermek maksadıyla yapabileceği gibi başka maksatlarla da yapabilir. Çünkü ayette geçen "ila" genel bir lafızdır. Hem zarar vermek hem de başka sebebler için yapılabilir.

İmam Malik'in bir görüşüne göre; ila yemini, kişinin hanımına kızdığı zaman ve ona zarar vermek niyetiyle yaptığı yemindir.

Ali (r.a)'dan şöyle bir rivayet vardır. Ali (r.a)'ya:

"Bir adam hanımına zarar vermek niyetiyle değil de çocuğu sütten kesilinceye kadar çocuğa zarar vermemek maksadıyla hanımına yaklaşmamaya dair yemin ederse bu yemin ila sayılır mı?" diye soruldu. Ali (r.a):

"Böyle yapan kişi çocuğa fayda vermek istemiştir. İla ancak kişinin karısına zarar vermek için ve kızgınlıktan dolayı yaptığı yemindir" diye cevap verdi.

(Tirmizi, Taberi, Kurtubi)

İbni Abbas (r.a) dedi ki:

"İla ancak kızgınlık anında ve zarar vermek için yapılan yemindir."

(İbni Cerir, Taberi, Kurtubi)

Fakat doğru olan cumhurun görüşüdür.

İla Yeminini Bozmak:

"Eğer (yeminlerinden) dönerlerse..."

İla yemini ancak cima yapılarak bozulur. Sadece "yeminimden döndüm" sözünü söylemek yeterli değildir. Ancak kişi cinsel ilişkide bulunabilecek durumda değilse yani; hasta veya uzak yerde veya hapiste ise böyle durumlarda yemini sözle iade etmek geçerlidir.

"Allah Gafur'dur, Rahim'dir"

Gafur: Tevbe eden kullarının tevblerini kabul eden, demektir.

Rahim: Merhameti bol olan, dünyada ve ahirette müminlere merhamet eden, demektir.

Allah (c.c) günah işleyip sonra tevbe eden; yemin edip sonra bozan ve keffaret ini verenleri affeder. Çünkü Allah Gafur'dur: Yani; bağışlayandır. Ayrıca kullarının iyiliğini gözettiği için onlara rahmet eder. Çünkü O, Rahim'dir.

İLA YAPILAN KADININ KOCASINDAN BOŞANMASI

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

227 - Eğer boşanmaya azmederlerse, muhakkak ki Allah Semi'dir, Alim'dir.

Alimler İla yapan kimsenin dört ay geçtikten sonra hanımının kendisinden boş olup olmayacağı konusunda ihtilaf etmişlerdir.

İmam Ebu Hanife'ye göre; Erkek hanımıyla cima yapmadan dört ay geçerse hanımı ondan bir bain talakla boşanmış olur. Ona "boş ol" demesi gerekmez. Çünkü Allah (c.c): "Eğer boşanmaya azmederlerse (kesin karar alırlarsa)" demiştir.

"Azmetmek" kişinin birşeyi kesin olarak yapmayı kalple düşünmesi ve karar almasıdır. Bunu sözle söylemek gerekmez. Bu sebeple dört ay bittiğinde kişi hanımıyla cinsi münasebette bulunmazsa, hanımını boşamaya azmetmiş sayılır ve süre biter bitmez karısı kendisinden bain talakla boşanmış olur.

Cumhur'a göre; dört ay biterse kadın boş sayılmaz. Şayet kadın hakime bu durumu haber verir, hakim de erkeğe hanımıyla cinsi münasebette bulunmasını söyler ve erkek de hanımıyla cinsi münasebette bulunmazsa, hakim kararlarıyla kadın kocasından boşanmış olur.

"Eğer boşanmaya azmederlerse"

Bu ayet, talağın koca tarafından bilfiil yapılması gerektiğine işaret eder. Sadece dört aylık bir sürenin geç-

mesi boşanma için yeterli değildir. Dört aylık süre dol-
duktan sonra yemin edenin, ya hanımını boşadığını söy-
lemesi ya da yemininden dönmesi gerekir.

"Allah Semi'dir, Alim'dir."

Semi': Her şeyi işiten,

Alim: Her şeyi bilen demektir.

Allah (c.c), gizli ve açık söylenen herşeyi duyan ve
yine gizli ve açık yapılan herşeyden haberdar olandır.
Çünkü O, Semi (İşiten) ve Alim (bilen)dir

BOŞANMIŞ KADINLARIN İDDETİ

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ
أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنَنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ
مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ

228 - Boşanmış kadınlar üç kuru' (müddeti) beklerler.
Eğer onlar Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa, Al-
lah'ın kendi rahimlerinde yarattığı şeyi gizlemeleri helal
değildir. (İddet içinde) barışmak isterlerse, onları (ni-
kahlarına) geri döndürmeye kocaları daha layıktır. Er-
keklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi kadınların
da erkekler üzerinde hakları vardır. Erkekler kadınlardan
bir derece daha üstündürler. Allah Aziz'dir, Hakim'dir.

Allah (cc) "ıla" dan bahsettikten sonra, boşanma ola-
bileceği için, boşanma ile ilgili hükümler indirmiştir.

Boşanan kadınlar iddet olarak üç kuru' müddeti bek-
lerler. Ayette geçen "Boşanmış kadınlar" sözü geneldir.

Bu hükme; kocalarıyla cima yapmış kadınlar girdiği gibi hiç cima yapmamış veya hamile olan kadınlar da girer. Bu ayette asıl kastedilenler; "Kendileriyle cima yapılmış kadınlar"dır.

Çünkü kendileriyle cima yapılmamış olan kadınların iddeti yoktur.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! Mü'min kadınları nikahlayıp da sonra kendilerine dokunmadan, onları boşarsanız, sizin için üzerlerine sayacağınız bir iddet yoktur." (Ahzab: 49)

Kocası tarafından boşanmış hamile kadınların iddeti ise, doğuruncaya kadardır.

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Hamile kadınların iddetleri ise yüklerini boşaltana kadardır." (Talak: 4)

Hiç hayız görmeyen kadın ile yaşlılıktan dolayı hayızdan kesilen kadının iddeti üç aydır.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Kadınlarınızdan, hayızdan kesilenlerle henüz hayız görmemiş bulunanlar(ın iddetleri) hakkında eğer şüphe ederseniz onların iddeti üç aydır" (Talak: 4)

Bütün bunlardan sonra, geriye bir tek kocasıyla cinsi münasebette bulunduktan sonra boşanan kadınlar kalıyor. İşte bu ayet bunlardan bahsetmektedir.

Ayetteki "Yeterabbasne (beklerler)" fiili her ne kadar şimdiki zaman için kullanılmışsa da aslında "emir" ifade etmektedir ve "beklesinler" manasındadır. Allah (cc)'nin şimdiki zaman kipini kullanarak emir vermesi, direk emir kipini kullanarak emir vermesinden daha kuvvetlidir. Çünkü, şimdiki zaman kipi kullanıldığında, bu, mü'minlerin verilen emri kabul edip büyük bir şevkle uygulamaya geçtiğini ifade eder.

Kuru':

"**Kuru'**" kelimesinin iki manası vardır. Bu yüzden alimler ayette geçen "**kuru'**" kelimesinin hayız mı yoksa hayızdan temizlik mi olduğu konusunda ihtilaf etmişlerdir.

İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed'in bir görüşüne göre ayette geçen "kuru" kelimesi; "hayızdan temizlenmek" manasındadır.

Onlara göre; bir koca, hayızdan temizken karısını boşarsa, kadın, temiz olduğu bu devreden sonra ilk hayızını görür ve ondan temizlenir. Sonra ikinci hayızını görür ve bundan da temizlenir. Son olarak üçüncü hayızını görür. Bu hayızdan temizlendiği zaman iddeti de bitmiş olur.

Delilleri:

1 - İbni Ömer (r.a)'dan Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Eğer bir koca hanımını boşamak istiyorsa, hayızdan temizken ve onunla cima yapmadan boşasın! İşte bu onun iddetidir! Allah'ın emrettiği gibi... (Buhari, Müslim)

Bu hadisten; ayette geçen "kuru" kelimesinin "hayızdan temizlenmek" manasına geldiği anlaşılmaktadır.

2 - Aişe (r.a) şöyle dedi:

"Kuru"dan kastedilen nedir biliyor musunuz? Hayızdan temizlenmektir." (Kurtubi- Ahkamu'l-Kur'an)

3 - Allah (c.c) ayette "selasete kuru" buyurmuştur. Arapça'da kelimeler erkek ve dişi olmak üzere ikiye ayrılırlar. Üçten ona kadar olan sayılarda, sayılacak şeyler (ma'dud) erkek (müzekker) ise sayıların (aded) sonuna "te" harfi getirilerek sayı "dişi" yapılır. Eğer sayılacak şeyler dişi (müennes) ise sayı erkek yapılır. "Selasete" kelimesinin sonunda da te'nis (dişi) "te" si vardır. Bundan "Kuru" kelimesinin erkek (müzekker) kelime olduğu anlaşılır.

"Temizlik (Tuhr)" kelimesi de erkek (müzekker) kelimedir. Dolayısıyla ayette geçen "kuru" kelimesinin manası "Hayızdan temizlenmek" olur. Fakat "hayız" kelimesi dişi bir kelimedir. Ayetteki "kuru" dan "hayız" kastedilmiş olsaydı o zaman "selase kuru" şeklinde olması gerekirdi. Yani sayının erkek kelime olarak gelmesi gerekirdi.

4 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"(Ey Muhammed!) Kadınları boşamak istediğinizde iddet zamanında boşayın!" (Talak: 1)

Hayız esnasındaki boşama yasak olduğuna göre, ayet-teki "iddet" "hayızdan temizlik" manasına gelir. O halde "kuru" kelimesi de "hayızdan temizlik" manasındadır.

İmam Ebu Hanife ve İmam Ahmed'in diğer bir görüşüne göre; "kuru" kelimesi "hayız" manasındadır. Onlara göre; bir koca hanımını, hayızdan temizken boşarsa, kadın bir hayız görür ve temizlenir. Tekrar bir hayız görür ve temizlenir. Bu temizlik devresinden sonra kadın hayız olur olmaz iddeti biter.

Delilleri:

1 - "İddet" beklemek; kadının rahminin boş olup olmadığını (çocuk olmadığını) anlamak içindir. Bu ise, "Hayızdan temizlik" ile değil, ancak kadının "hayız görmesi" ile anlaşılır. Dolayısıyla "kuru" kelimesi "hayız" manasındadır.

2 - Rasulullah (s.a.s) Fatma binti Ebi Hubeyşe'ye:

"Sen namazlarını "kuru" günlerinde bırak!" buyurdu.

(Ebu Davud, Nesei, Dare Kutni)

Bu hadiste geçen "kuru" kelimesi; hayız manasında kullanılmıştır. Çünkü kadın, ancak hayızlı iken namazlarını bırakır.

3 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Hamile kadın doğurmadan, hamile olmayan kadın ise hayız olmadan kendisiyle evlenip cima yapılmaz."

(Cessas - Ahkamu'l - Kur'an)

Bu rivayete göre; kadının, birinci kocasından çocuğu olup olmadığı "hayızdan temizlenmesi" ile değil "hayız görmesi" ile anlaşılır.

4 - Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Hayızdan kesilmiş veya henüz hayız görmeye başlamamış kadınlarınızın (iddetlerinde) eğer şüphe ederseniz, onların iddeti üç aydır." (Talak: 4)

Allah (c.c) bu ayette, "hayız" yerine "aylar" buyurarak hayız görmeyen kadının iddetinin üç ay olduğunu belirtmiştir. Buna göre kadının iddeti hayız ile muteberdir, hayızdan temizlikle değildir. Çünkü Allah (c.c) bu ayette, her ayı bir hayız karşılığı olarak tayin etmiş ve üç ay iddet bekleme hükmünü temizliğe değil, hayız görmeye

bağlamıştır. Dolayısıyla "kuru"dan kasıt, hayızdır ve ayetteki üç ay da üç hayız müddetine karşılıktır.

Bütün alimlere göre; bir koca, hanımını hayızlı iken boşarsa, kadının bu hayız devresi iddetten sayılmaz. Her ne kadar kadın hayızlı iken yapılan boşama geçerli ise de mekruh ve bid'attır.

Boşanan Kadınların Üç Kuru' Beklemesinin Sebebi:

Boşanan kadının üç kuru' müddeti beklemesinin sebebi; kesin olarak rahminde çocuk olup olmadığını anlamak içindir. Zaten bu sebeple kendisiyle cima yapılmadan boşanan kadının iddeti yoktur. Aynı sebebe binaen hamile olan kadının iddeti de doğuruncaya kadardır.

Denilebilir ki; "zamanımızdaki metodlarla kadının hamile olup olmadığı birkaç dakikada tespit edilebilir. Dolayısıyla hamileliği tesbit için kadının üç kuru müddeti beklemesi gerekmez."

Bu görüş yanlıştır. Çünkü Allah (c.c)'nun, kadının üç kuru' müddeti beklemesini emretmesinin sebebi; yüzde yüz hamile olmadığını anlamak ve çok az olan ihtimalleri bile ortadan kaldırmaktır. Kadının bir defa hayız görmesi büyük ihtimalle hamile olmadığını gösterir. İkinci defa hayız görmesi hamile olmadığını biraz daha kesinleştirir. Üçüncü defa hayız görmesi kadının hamile olmadığını kesin olarak ortaya koyar.

Bu, İslam'ın meseleye ne kadar çok önem verdiğini gösterir. Zamanımızda, kadının hamile olup olmadığını belirten metodlardan hiçbirisi yüzde yüz kesin sonuç vermez. Bu metodların yüzde yüz kesin sonuç vermediği, onları ortaya koyanlar tarafından bile kabul edilmektedir. Bu nedenle bu metodlar ölçü olmaz.

Bu metodlar yüzde yüz kesin doğru sonuç verseler bile, bu meselede açık bir nass bulunduğu için müslümana düşen, nassa tabi olmaktır. Zaten bu gibi meselelerde ancak Allah'ın emirlerine itaat edilir. Çünkü bunun bir de Allah'a ibadet yönü vardır. Nassa tabi olan kimse, Allah'a ibadet etmiş olur ve sevap kazanır.

Şu açık bir kaidedir; Kur'an'daki bilgi mutlak bilgidir ve kıyamete kadar geçerlidir. İlim ise mutlak bilgi değildir, her an değişebilir.

Alimler Arasındaki İhtilafların Sebebi:

Kur'an'da ve sahih hadislerde birkaç mana ifade eden kelimeler de kullanılmıştır. Bu kelimelerin hangi manada kullanıldığına dair kesin bir delil bulunmadığı zaman alimler ihtilafa düşebilirler. Böyle bir ihtilafın olması normaldir. Fakat her alim, tercih ettiği manayı destekleyici mantıklı bir söz söyler. Bu müctehidin ilmüne, zekasına ve anlayışına bağlı olduğu için, ihtilaf çıkması tabiidir.

Fakat tek mana ifade eden veya ifade ettiği mana Kur'an yada hadislerde kesin olarak açıklanmış olan çok manalı lafızlarda ihtilaf yoktur. Böyle lafızlarda ihtilaf olursa, sağlam delile muhalif görüş belirten alim, büyük ihtimalle sağlam delili bilmiyor demektir. Bu sebeple hakkı isteyen herkesin, kim olursa olsun alimlerin yanlış görüşlerini reddedip sağlam delile dayanan görüşlere bağlanması gerekir.

Böyle yapılmadığı zaman Allah'ın yasakladığı "körü körüne taklid" ameli işlenmiş olur. Zaten körü körüne bağlanılan alimler, sağlam delili bilselerdi, hatalı görüşlerini terkedip sağlam delile bağlanırlardı. İslam müctehidlerine yakışan da budur!

İddet Bekleyen Kadın Hamile Veya Hayızlı Olduğunu Gizleyemez:

"Eğer onlar Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa, Allah'ın kendi rahimlerinde yarattığı şeyi gizlemeleri onlar için helal olmaz!"

Ayette geçen, "Allah'ın kendi rahimlerinde yarattığı şey" den kasıt; çocuk ve hayızdır. Bu ayete göre; hamile olan kadının hamile olduğunu veya hayız olan kadının

hayız olduğunu gizlemesi haramdır. Çünkü bu konularda ancak kadının sözü geçerlidir.

Şayet kadın hamile olduğunu veya hayız olduğunu gizlerse, kocasının hakkına tecavüz etmiş olur. Çünkü kadının sözüne göre iddet hesaplanır. Kadın hayızlı olmadığı halde hayızlı olduğunu söylerse, boşanma iddeti çabuk biter ve kocanın hanımını geri döndürmesi için gereken zaman kısalmış olur. Yine kadın, hamile olduğu halde hamile olmadığını söylerse, birinci kocasının hakkı olan çocuğu başkasına vermiş olur.

Bu konularda kadının sözü geçerlidir. Çünkü bunları ancak kadının kendisi bilir, başkalarına gizlidir. Dolayısıyla kocasının hakkına tecavüz etmesi onun doğru söyleyip söylememesine bağlıdır. Bu sebeple Allah (c.c) bu meseleyi imana bağlıyor. Çünkü hiç kimsenin kontrol edemeyeceği meselelerde dürüst olmak, sağlam bir imana ve Allah'ın azabından korkmaya bağlıdır.

İşte bu sebeple Allah (c.c):

"Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız" buyurmaktadır.

Allah (cc)'nın istediği şekilde Allah'a iman eden bir kimse, yalan söyleyerek insanların haklarına tecavüz etmez. Çünkü Allah'a iman eden, ahiret gününe de iman etmiş demektir. Ahiret gününe iman ise; herkese amellerinin karşılığının eksiksiz verileceği güne iman etmektir. Allah (c.c) ahiret gününde; emrettiği amelleri yapanlara mükafaat, yasakladığı amelleri yapanlara da azab verecektir.

Allah'a ve ahiret gününe gerçek manada iman eden bir kimse; Allah (c.c)'nın kendisinin gizli ve açık hallerinden en ince noktasına kadar haberdar olduğunu ve dünyada işlediği bütün amellerinin karşılığını ahirette vereceğini bilir. Hayatını bu imana göre şekillendirir ve yalnız Allah'ın emirlerine tabi olur.

Bu ayetteki, **"Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız"** sözü **"kafir olmak istemiyorsanız"** manasında değildir. Allah (cc) bu sözü korkutmak için kullanmıştır.

Kur'an ve hadislerde geçen böyle sözlerin ne anlamda kullanıldığı işlenen amelin mahiyetinden anlaşılır.

Ayetteki söz, hamile veya hayız olduğunu gizleyen kadınlar için kullanılmıştır. Helal saymadıkları, sıkıntı duydukları, meşrulaştırmadıkları müddetçe bunları gizleyen kadınlar küfür işlemiş sayılmazlar. Şu hadiste bahsedilenler de bunlar gibidir:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa komşusuna eziyet etmesin!" (Buhari, Müslim)

Hatta Allah(c.c) adam öldürmek gibi, büyük suçlar işleyenlerin bile kafir olmadıklarını bildiriyor. Fakat;

"Allah ve Rasulü birşeye hükmettiği zaman inanan erkek ve kadına işlerinde başka yolu seçme hakkı yoktur. Allah'a ve Rasulüne başkaldıran apaçık şekilde sapmış olur." (Ahzab: 36)

"Eğer bir şeyde çekişirseniz onun çözümünü Allah'a ve Rasulüne götürün! Eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsunuz..." (Nisa: 59)

gibi ayetlere göre, ihtilaf edilen konularda Kur'an ve sünneti hakem tayin etmeyip başkalarını hakem tayin etmek apaçık küfürdür. Böyle yapanlar İslam milletinden çıkar. Bu hükmü destekleyen çok ayetler vardır. İşte böyle ayetlerde belirtilen: **"Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız"**dan kasıt; "ayette belirtilenleri yapmadığınız zaman kafir olursunuz" demektir.

Allah (c.c)'nın şu ayeti de buna işaret etmektedir:

"Hayır. Rabbine and olsun ki aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem tayin edip sonra haklarında verdiği hükümden dolayı kalplerinde bir sıkıntı duymadan tamamen kabul etmedikçe iman etmiş olmazlar." (Nisa: 65)

Rec'i Talak İddetindeki Kadını Döndürme Hakkı:

"(İddet içinde) barışmak isterlerse, onları (nikahlarına) geri döndürmeye kocaları daha layıktır."

Bu ayetteki hüküm Bain Talak ile değil, Rec'i Talak ile ayrılan kadınlara aittir.

Hanımını boşayan erkek, boşadığı için pişman olabilir

veya tekrar hanımıyla anlaşabileceğine, onunla iyi geçinebileceğine veya birbirlerinin haklarına riayet edebileceklerine kanaat getirebilir. Dolayısıyla iddet müddeti içerisinde istediği zaman hanımını kendisine döndürebilir.

Fakat kocanın, sırf hanımına eziyet vermek veya başkasıyla evlenmesini engellemek amacıyla, iddeti bitmeden az önce hanımını kendisine döndürüp tekrar boşaması ve sonra ikinci iddeti bitmeden alıp üçüncü kez tekrar boşaması caiz değildir.

İslam'ın başlangıcında boşanma sayısı sınırlı değildi. Bunun için hanımlarına eziyet etmek isteyenler bu yola baş vururlardı. Bunun üzerine Allah (c.c) boşanma sayısını sınırlandırdı ve böyle yapmanın artık caiz olmadığını bildirdi.

Rec'i Talak İddetindeki Kadının Döndürülmesi:

İmam Malik, İmam Ebu Hanife ve İmam Ahmed'e göre; kadını döndürme sözle olabileceği gibi fiille de olabilir.

Fiille döndürme; kendisine geri döndürmek niyetiyle kocanın karısını şehvetle öpmesi, mübâşeretle bulunması veya cima yapmasıyla olur.

Delilleri:

"Amellerin kabulü niyete bağlıdır." (Buhari, Müslim)

İmam Şafii'ye göre; kadını döndürmek için kocanın açık sözle: "Ben seni döndürdüm" demesi gerekir. Hanımıyla cima yapsa bile bu döndürme manasına gelmez. Çünkü, boşanma nikahı ortadan kaldırır.

Kocanın Rec'i Talak İddetindeki Karısıyla Tenhalaşmasının Hükümü:

Alimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir.

İmam Malik'e göre; erkek, hanımıyla tek başına kalamaz, izin almadan odasına giremez, saçına ve avret yerlerine bakamaz. Ancak elbiseli iken ona bakabilir.

Kadın da kocası için süslenemez. Fakat başkaları varken birlikte yemek yiyebilirler.

Hanefilere göre; rec'i talak iddetinde olan kadın kocasına süslenebilir, koku sürebilir, saçını gösterebilir ve aynı evde tek başlarına kalabilirler.

İmam Şafii'ye göre; rec'i talak iddetinde olan kadın, üç talaktan sonra iddet bekleyen kadın hükmündedir. Yani; kocasına haramdır.

Karı - Koca Hakları:

"Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi kadınların da onlar üzerinde hakları vardır."

Bu ayete göre; kocanın karısı üzerinde hakları olduğu gibi, karının da kocası üzerinde hakları vardır. Ama kocanın karısı üzerindeki hakkı bir derece daha fazladır.

Koca, karısının şahsiyetine karşı saygılı davranmalı, onu alçaltmamalı ve ona kötü söz söylememelidir.

Bir sahabe Rasulullah (sas)'e şöyle dedi:

"Hanımlarımızın bizim üzerimizdeki hakları nelerdir?" Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Yediğin zaman yedirmen, giydiğin zaman giydirmen, yüzüne vurmaman, ona sövmemen ve yatağından uzak tutmamandır."

(Ahmed, Ebu Davud, İbn Mace)(Hasen hadis)

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Adaletli hüküm verenler ve ailesi (hanımı ve çocukları) hakkında adaletli davrananlar, kıyamet gününde Rahman'ın sağında ve nurdan yapılmış minberler üzerindedirler." (Müslim)

Rasulullah (sas) salih kocanın örneği idi. Hanımlarının görüşlerini dinler, hata yaptıklarında affeder ve onların haklarına saygı gösterirdi.

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Sizin hayırlılarınız, çoluk-çocuklarına hayırlı olanlarınızdır. Sizlerden çoluk-çocuğuna iyilikte en hayırlı olanınız benim." (İbni Mace-Hakim)

Kadının, kocasının akrabalarına saygı göstermesine

karşılık, kocanın da hanımının anne, baba ve akrabalarına saygı göstermesi ve iyi muamele yapması gerekir.

İbni Abbas (r.a) şöyle dedi:

"Karımın benim için süslenmesi gibi ben de onun için süslenirim. Çünkü Allah (c.c):

"Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu' gibi kadınların da onlar üzerinde hakları vardır." buyurmuştur.

Kadın da, kocanın babasına, annesine, kardeşlerine ikram etmeli, onlara iyi muamele yapmalı, kocasının onlara karşı iyi davranmasını tavsiye etmelidir ve gerek kayın validesinin gerekse kayın babasının kendisine yaptığı eziyetlere sabretmelidir. Çünkü ateş ateşle söndürülmez. Ateş su ile söndürülür. Kadın, kocası veya kocasının ailesi ile arasında çıkan tartışmalarda nefsine hakim olmalıdır. Böyle yaptığı zaman hem Allah'ın rızasını ve sevabını kazanmış olur hem de kocasının gözündeki kıymeti artar.

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Bir insanın bir insana secde etmesini emretseydim, üzerindeki haklarından dolayı, kadının kocasına secde etmesini emrederdim." (Ebu Davud, Tirmizi)

Bir kadın Rasulullah (sas)'e gelerek şöyle dedi:

"Ey Allah'ın rasulü! Ben şana kadınların temsilcisi olarak geldim. Allah erkeklere cihadı farz kıldı. Eğer muzaffer olurlarsa, ecir alırlar. Eğer şehid olurlarsa, Allah katında diriler olarak rızıklandırılırlar. Biz kadınlar ise sadece onlara hizmet ediyoruz. Bundan dolayı bize ne sevap var?" Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Bütün kadınlara şöyle haber ver! "Kadının kocasına itaat etmesi ve üzerindeki, kocasının hakkını kabul etmesi, cihad sevabı gibi sevap kazandırır. Fakat kadınların çoğu bunu yapmaz" (Bezzar, Taberani)

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Allah (cc) kocasına teşekkür etmeyen kadına rahmet gözü ile bakmaz." (Nesei, Bezzar)(Sahih hadis)

"Kocasına itaat etmeyen kadının namazı kabul olunmaz." (Tabarani, Hakim)(Sahih hadis)

Huseyn b. Muhsin dedi ki; halam bana şunu anlattı: Rasulullah'a bir şey sormak için gittim. Rasulullah (s.a.s) bana şöyle dedi:

"Senin kocan var mı?"

"Evet!" dedim.

"Sen ona nasıl davranıyorsun?" dedi.

"Elimden geldiğince ona itaat ve hizmet ediyorum" dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Sen kocana nasıl davrandığına bak! Çünkü o, senin cennetin veya cehennemindir." (Tirmizi, Nesei-Sahih hadis)

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Kocası izin vermedikçe, kadının kendi malından harcaması caiz değildir." (Ebu Davud, Nesei, İbn Mace)

(Zehebi ve Hakim bu hadis için sahih dedi)

Rasulullah şöyle buyurdu:

"Dünyada kadın kocasına eziyet verdiği zaman, kocanın cennetteki hurilerden olan zevceleri şöyle derler: Ona eziyet etme! Allah seni kahretsin! O, senin yanında geçici olarak duruyor. Bir müddet sonra senin yanından ayrılıp bize gelecektir."

(Tirmizi, İbn Mace rivayet etti ve hasen dedi)

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Kim, kocası kendisinden razı olarak öltürse, cennete girer." (Tirmizi)(sahih hadis)

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Adam, karısını döşegine çağırduğu zaman, kadın "hayır" deyip gelmemelik yapar ve kocası da bu yüzden ona kızgın olarak gecelerse, sabahlayıncaya kadar melekler o kadına lanet ederler." (Buhari, Müslim)

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Kocasının evinden izinsiz çıkan kadına, tekrar evine dönünceye veya tevbe edinceye kadar melekler lanet eder." (Taberani)

Çocukları, çok güzel bir şekilde terbiye etmek ve yetiştirmek de annenin görevlerindendir. Özellikle bu terbiye ve yetiştirme, cahili toplum içinde yaşayanlar için daha çok önem ve gereklilik kazanır.

Erkekler Kadınlardan Bir Derece Daha Üstündür:

"Erkekler kadınlardan bir derece (daha) üstündürler."

Bu üstünlük; Allah katındaki kıymet bakımından üstünlük değil görev bakımından üstünlüktür. Emir, itaat ve sorumluluk bakımından üstünlüktür. Çünkü Allah katındaki üstünlük ancak takva ileldir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Muhakkak ki Allah katında en değerli ve üstün olanınız en takvalı olanınızdır." (Hucurat: 13)

Nice kadınlar vardır ki, takva bakımından birçok erkekten daha üstündür.

"Allah Aziz'dir, Hakim'dir."

Aziz: Galib ve güçlü olan, herşeyi yenen ve hiçbirşeye yenilmeyen,

Hakim: Hüküm ve hikmet sahibi olan, herşeyi olduğu gibi bilen, gerekeni en güzel şekilde yapan, demektir.

Allah (cc), araplarda ve diğer ümmetlerde bulunmayan hakları kadınlara verdi ve buna karşılık erkekleri kadınlardan, sadece emirlik bakımından üstün kıldı. Allah'ın bu hikmetli olan emirlerini kabul etmeyenler, Allah'ın Aziz ve Hakim sıfatını reddetmiş olurlar.

İslam'da Boşanma Sistemi:

İslam dini, yalnız kul ile Allah arasındaki ilişkileri düzenleyen bir din değildir. İslam dini, insanların hayatını en mükemmel şekilde düzenleyen ve kendisine tabi olanları hem dünyada hem de ahirette mutlu eden yegane sistemdir.

İslam dini, fert ve toplumu hem dünyada hem de ahirette mutlu edecek şeyleri emretmiş, zarar verecek şeyleri ise yasaklamıştır. Bu sebeple, boşama yetkisini erkeğe vermenin kadınları hiçe saymak olduğunu iddia edenler,

ya İslam'ı hiç anlamamışlardır ya da İslam'ın hakim olmasını istemeyen bir zihniyete sahip İslam düşmanlarıdır.

İslam, aile müessesesine çok önem vermiştir. Çünkü aile, İslam toplumunun en küçük modelidir. İslam toplumunun iyi olması, ancak ailelerin iyi olmasıyla mümkündür. Aileler bozulursa, toplum da bozulur. Bu sebeple, İslam dini, aile müessesesini koruyucu, titiz, ince ve çok açık hükümler bildirmiştir.

Bu hükümlerin başında; erkek ve kadının birbirlerini seçmesi gelir. Eşler serbest iradeleriyle birbirlerini seçip razı olmadıkça evlilik gerçekleşmez, yuva kurulmaz.

İslam dini; kurulan ailenin devamlı olması, Allah'ın istediği şekilde yaşaması, dünya ve ahirette mutlu bir yaşam sürebilmesi için gerekli tüm hükümleri açıklamıştır.

Eşlere, birbirlerini seçerken en çok takva üzerinde durmalarını tavsiye etmiş, karı ve kocanın birbirlerine olan haklarını açık bir şekilde bildirmiş ve doğan çocukları korumak için ayrıca hükümler indirmiştir.

Ailenin, Allah'ın istediği şekilde yaşamasını veya hayırlı bir nesil yetiştirmesini engelleyecek şeyler varsa, ya da karı-koca arasındaki sevgi, saygı bağları ortadan kalkmışsa, artık bu aile İslam toplumu için örnek ve faydalı bir müessese olmaktan çıkmış demektir. Böyle bir aile, hem aile fertleri hem de İslam toplumu için zararlı olmaya başlar. İslam dini, bu duruma gelmiş fertlerin birbirlerinden ayrılmaları ve daha faydalı yeni bir yuva kurmaları için fırsat vermiş, bunun için de boşanma ile ilgili hükümleri bildirmiştir.

Fakat bir yuvanın yıkılması basit bir mesele değildir. İslam dini bu noktada da çok hassas davranmış ve aile müessesesini, kızgınlık anında söylenecek bir sözle yıkılmaya, bağlarını tamamen kesmeye mahkum etmemiştir. Karı-koca arasındaki dargınlığı gidermek ve eşlerin Allah'ın istediği şekilde aile hayatına devam etmelerini sağlamak için bir fırsat vermiştir. İşte bu fırsat, boşanan kadının üç kuru müddeti beklemesidir.

Bu müddet, kadın ve erkeğe, yaptıklarından pişman olup bozulan yuvayı tekrar tamir etmeleri ve Allah'ın istediği şekilde yaşamaları için verilmiş büyük bir imkandır. Çünkü erkek, kızgınlık ya da bir an boşta bulunmaktan dolayı boşama sözünü istemeyerek söylemiş olabilir ya da boşadıktan sonra elindeki nimetin kıymetini daha iyi anlayıp vazgeçebilir. İşte bu üç kuru müddeti, eldeki nimetin düşünülmesi ve istenmeden söylenen sözün telafî edilmesi için yeterli bir fırsattır. Bu sürenin sonunda verilecek karar daha sağlıklı olur.

Birinci boşamadan sonra iddet bittiği halde yuva kurulmamışsa ve iddet bittikten sonra koca karısını döndürmeye karar vermişse, yeni bir nikah, yeni bir mehir ve kadının da istemesi şartıyla bu yuvanın tekrar kurulmasına izin verilmiştir.

Şayet şeytan tekrar onların aralarına girer de aralarında yine ihtilaf çıkar ve koca karısını boşarsa yine üç kuru müddetince kocaya kadını kendisine döndürme izni verilmiştir. Şayet iddet biterse yine yeni bir nikah, yeni bir mehir ve kadının da istemesi şartıyla kocaya kadını döndürme hakkı verilmiştir.

Fakat erkek, kendisi için verilen bu uzun düşünme devrelerinden sonra üçüncü kez tekrar hanımını boşarsa, artık bu yuvayı devam ettirmek mümkün değildir. Üçüncü boşamadan sonra, eşlerin birbirleriyle anlaşamayacakları kesin olarak ortaya çıkmış olur. Bundan sonra fertlerin, anlaşabilecekleri yeni bir yuva kurmaları gerekir. Bu boşamadan sonra kadın başka bir erkekle evlenip ondan da boşanmadıkça eski kocasına bir daha dönemez.

DÖNÜŞÜ OLAN BOŞANMA

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَنٍ وَلَا
يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا

أَلَا يَتَّقِي مَا حُدَّوَدَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يَتَّقِيَ مَا حُدَّوَدَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

229 - Boşama iki defadır. (Bu iki boşamadan) sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salmaktır. (Ey kocalar!) Onlara verdiğiniz şeyleri geri almanız sizlere helal değildir. Ancak onlar (karı-koca) Allah'ın sınırlarını (karı-koca haklarını) ayakta tutamayacaklarından korkarlarsa başka... (Ey mü'minler!) Eğer siz de onların (karı-kocanın) Allah'ın sınırlarını (karı-koca haklarını) ayakta tutamayacaklarından korkarsanız, o halde (kadının kendisini boşaması için kocasına) fide vermesinde ikisi üzerine de bir günah yoktur. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Onları (çiğneyip) aşmayın! Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerin ta kendileridir!

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır:

Cahiliyye devrinde boşanma sınırlı değildi ve kişi karısını boşar sonra iddeti bitmeden tekrar geri alırdı.

Bir adam karısına zulüm olsun diye:

"Seni himayeme almayacağım, serbest de bırakmayacağım" dedi. Karısı:

"Bunu nasıl yapacaksın?" diye sordu. Adam:

"Seni boşayacağım. İddetinin bitmesine yakın tekrar alacağım." cevabını verdi. Kadın, bu durumu Rasulullah (s.a.s)'e şikayet etti. Bunun üzerine:

"Boşama iki defadır" ayeti indi.

(Nesei, Malik, Şafi, Beyhaki)

Allah (c.c)'nun, "boşama iki defadır" buyurması; başka birisiyle evlenmeden, dönüşü olabilecek boşanmanın ancak iki defa olduğunu belirtmek içindir. Çünkü üçüncü boşama olduktan sonra artık erkeğin kadını tekrar nikahı altına alma hakkı yoktur. Üçüncü boşamadan sonra ka-

dın, ancak başka bir erkekle evlenir ve bu evlendiği erkek de onu boşarsa, tekrar eski kocasına dönme hakkını elde edebilir.

Boşama (Talak) : Nikah akdini özel bir sözle, ya şimdi ya da gelecek zaman kipini kullanarak kaldırmaktır.

Boşama üç çeşittir:

1 - Şekil İtibarıyla Boşama:

a - Sünnete Uygun Olan Boşama: Kişinin, karısını temizlik halinde iken ve cima yapmadan bir defa boşayıp iddeti bitinceye kadar nikahı altına almamasıdır.

b - Bid'at Olan Boşama: Kişinin, karısını hayızlı veya lohusa iken ya da bir tek sözle üç defa boşamasıdır. Bu boşamalar geçerli olmakla birlikte sünnete muhalif oldukları için mekruhtur.

Mahmud b. Lebid (ra) şöyle demiştir: Rasulullah'a bir adamın zevcesini bir defada üç talakla boşadığı haber verildi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) öfkeli öfkeli ayağa kalktı ve:

"Ben aranızda olduğum halde Allah'ın kitabı ile nasıl oynuyorsunuz?" buyurdu. Bu, etrafındakilere öyle tesir etti ki, aralarından biri kalkıp:

"Ya Rasulallah! Böyle yapan adamı öldüreyim mi?" diye bağırdı. (Nesei sahih senetle rivayet etti)

2 - Hüküm İtibarıyla Boşama:

a - Rec'i Boşama: Erkeğin, gerdeğe girip cima yaptığı kadını bir defa boşamasıdır. Üç kuru müddetinin içinde kadının isteğine bağlı olmaksızın, kocası istediği zaman karısını kendisine döndürebilir. Bundan dolayı bu boşamaya rec'i talak ismi verilmiştir.

b - Bain Beynune Suğra: Ya rec'i talakla boşanan kadının iddetinin bitmesiyle veya kadını bain talakla boşamakla olur.

Bain Beynune Sugra şu durumlarda gerçekleşir:

- 1 - Açık bir şekilde veya sarih olmayan lafızlarla erkeğin hanımını **bain beynune sugra niyeti** ile boşamasıyla,
- 2 - Kadını **ila** ile boşamasıyla,
- 3 - **Muhalea** ile boşamasıyla,
- 4 - **Zihar** ile boşamasıyla,
- 5 - **Cinsi münasebette bulunmadan** boşamasıyla,
- 6 - Karı-kocadan birinin **mürted** olmasıyla.

Bu boşamadan sonra koca hanımını tekrar döndürmek isterse yeni akid, yeni mehir ve hanımının kabulü şarttır.

c - Bain Beynune Kübra: Kocanın, hanımını ayrı ayrı üç talakla veya İbni Teymiye hariç cumhura göre; tek sözde üç talakla boşamasıyla olur.

Bu talakla boşama yapan kocanın, karısını tekrar kendisine döndürmesi, ancak karısının başka bir erkekle evlenip cinsi münasebette bulunması ve evlendiği erkeğin onu tekrar boşamasıyla mümkündür. Fakat kadının rızası şarttır. Kadın istemezse, eski kocasıyla tekrar evlenmeyebilir. Şayet eski kocasına dönmeyi kabul ederse, yeni bir akid ve yeni bir mehir gerekir.

Aişe (ra) şöyle rivayet etmiştir: Rıfa'a el-Kurazi'nin zevcesi Rasulullah (sas)'e gelip şöyle dedi:

"Rıfa'a beni tamamen (üç talakla) boşadı. Ben de Abdurrahman b. Zübeyr el-Kurazi ile evlendim. Fakat onun erkeklik uzvu bir elbise parçası gibi..." Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Belki tekrar Rıfa'a'ya dönmek istiyorsun, fakat bu, olmaz. Abdurrahman ile cimanın tadını hissetmedikçe Rıfa'a'ya dönemezsin" buyurdu."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

3 - Kullanılan Kelime İtibarıyla Boşama:

a - Sarih (açık) Kelimeler: Boşama kelimesinin kapsadığı harflerden meydana gelen ve "kadını boşamak" tan başka bir anlamda kullanılmayan kelimelerdir.

b - Kinayeli Kelimeler: Hem boşamayı hem de başka manaları ifade eden kelimelerdir.

"(Bu iki boşamadan) sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salmaktır."

İyilikle Tutmak : Kocanın, rec'i talakla boşadığı hanımını, iddet müddeti içinde, istediği zaman kendisine döndürme hakkı vardır. Bu süre içinde, kadın kocasına dönüp dönmemede söz sahibi değildir.

İyilikle Salmak : Koca istemiyorsa, hanımını kendisine döndürmemesi ve zarar vermemek için iddetinin bitiminde hemen salıvermesi gerekir. Kocanın, sırf zarar vermek için, henüz iddeti bitmeden hanımını kendisine döndürmesi doğru değildir.

Fakat koca, rec'i talakla boşadığı karısını, pişman olup tekrar kendisine döndürmek isterse, iddet müddeti içinde bunu yapabilir. Eğer karısını istemediğine karar vermişse, iddeti bitinceye kadar kendisine döndürmez. Fakat bu zaman zarfı içinde ona zarar verecek hareketlerden kaçınmalı ve başka bir kocayla evlenebilmesi için hak tanımalıdır.

"(Ey kocalar!) Onlara verdiğiniz şeyleri geri almanız sizlere helal değildir. Ancak onlar (karı-koca) Allah'ın sınırlarını (karı-koca haklarını) ayakta tutamayacaklarından korkarlarsa başka.. (Ey mü'minler!) Eğer siz de onların (karı-kocanın) Allah'ın sınırlarını (karı-koca haklarını) ayakta tutamayacaklarından korkarsanız, o halde (kadının kendisini boşaması için kocasına) fidye vermesinde ikisi üzerine de bir günah yoktur."

Allah (c.c), hanımlarını boşayan erkeklere şöyle buyuruyor:

"Ey kocalar! Nikahınız altında tutmak istemediğiniz hanımlarınızı, sırf mehir olarak verdiğiniz malları veya daha fazlasını geri almak için, eziyet vererek nikahınız altında tutmayın! Sizden kurtulmak için, mehirlerini ya da daha fazlasını size verme mecburiyetinde de bırakmayın! Bu, doğru değildir."

Ancak, siz eziyet vermediğiniz halde, ayrılmak için kadınlarınız size eziyet veriyor, size itaat etmiyor, sizi sevmiyorlarsa ve evliliği devam ettirmek her iki taraf için günaha sevkedici bir sebep haline gelmişse, o zaman boşama karşılığında kadınlarınızın vermiş olduğu malları alabilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur."

Boşama Karşılığında Kocanın Hanımından Para Almasının Hükmü:

Muhalea : Kadının, kocasına mal vererek kendisini boşattırmasıdır.

Karı ve koca birbirleriyle geçinemeyip Allah'ın koyduğu sınırları çiğnemekten endişeye düştüklerinde, kadının kocasına fidyeye vererek kendini boşattırması caizdir.

Koca ancak, hanımı kendisini sevmez, itaatsizlik yapar ve kötü davranarak eziyet verirse, boşama karşılığında karısından mal alabilir. Kocasının hanımından aldığı bu mal mehir kadar olabileceği gibi daha az veya daha fazla da olabilir. Çünkü ayette "**ma**" kelimesi geçmektedir. "**Ma**" ismi mevsuldur ve amm'ı (geneli) ifade eder. Buna göre ayetin manası; "istediği kadar fidyeye verebilir" olur.

Sabit b. Kays'ın hanımı Cemile binti Abdullah (r.a) Rasulullah (s.a.s)'e gelerek:

"Ya Rasulallah! Kocamla bir arada hayat sürmem mümkün değil. Allah'a yemin ederim ki onun ahlak ve dinini beğenmiyorum değilim. Fakat, islam'dan sonra küfre dönmek ve kafir olmak istemiyorum. Evimin bahçesinden, kocamın birkaç kişiyle birlikte gelmekte olduğunu gördüm. Onlar içinde rengi en siyah, boyu en kısa ve yüzü en çirkin olarak kocamı gördüm, onu sevemedim" dedi. Bu sırada hanımının konuşmasını dinleyen Sabit b. Kays (r.a):

"Ya Rasulallah! Malımın en iyisi olan bahçemi mehir olarak ona verdim. Eğer beni istemiyorsa, bahçemi geri versin. Ben de onu boşayayım." dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) kadına;

"Kocanın sözlerine karşılık ne dersin" diye sordu. O da:

"Evet, boşadığı taktirde bahçesini, dilerse daha fazlasını veririm" dedi. Rasulullah (s.a.s) de bahçeyi kocasına verdirdi ve ikisini birbirinden ayırdı."

(Buhari, Nesei, Taberi)

Bu, Rasulullah zamanında yapılan ilk muhaleadır.

Muhalea Bir Boşama mı Yoksa Nikah Akdinin Bozulması mıdır?

Hanefiler, Malikiler, Hanbeliler ve İmam Şafi'nin son görüşüne göre; muhalea bir boşamadır.

Malik (r.a)'den o da Nafi'den İbni Ömer (r.a)'nın şöyle dediği rivayet olunmuştur:

"Kocasından muhalea yoluyla ayrılan kadının iddeti, boşanan kadının iddeti gibidir." (Ebu Davud)

İmam Şafii (r.a)'in eski görüşüne göre; muhalea boşama değil, akdin bozulmasıdır.

Rübeyyi binti Muavviz b. Afra, Rasulullah (s.a.s) zamanında kocasından muhalea yoluyla ayrıldı. Rasulullah (s.a.s) ona iddet olarak bir hayız müddeti beklemesini söyledi.

(Ebu Davud, Tirmizi, Dare Kutni)
(Tirmizi bu hadis için hasen-garib dedi.)

Kadının muhalea yoluyla kocasından ayrılması boşama sayılsaydı, Rasulullah (s.a.s) kadına, bir hayız müddeti değil, üç hayız müddeti beklemesini söylerdi.

Bu İhtilaflardan Doğan Sonuçların Pratik Yönü:

Eğer muhalea bir boşama olarak ele alınırsa, kocanın hakkı olan iki boşamadan biri eksilmiş olur. Fakat nikah akdinin kesilmesi olarak ele alınırsa, kocanın boşanma hakkında herhangi bir eksilme olmaz.

"İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır! Onları (çiğneyip) aşmayın! Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerin ta kendileridir!"

Allah (c.c), insanların hayatlarını düzenlemeleri için bir takım hükümler bildirmiştir. Bunlar insanların hem dünyaları hem de ahiretleri için faydalı hükümlerdir. Onlara Allah'ın istediği şekilde uyun!

Bu hükümlere Allah'ın istediği şekilde uymazsanız, hem kendi nefsinize hem de diğer insanların haklarına tecavüz ederek zulmetmiş ve böylece zalimlerden olmuş olursunuz.

Ayetteki; "Allah'ın sınırlarını (çiğneyerek) aşmayın" dan kasıt; her ne kadar boşamayla ilgili hükümler için olsa da hükmü geneldir. Çünkü ayette ismi mevsul olan "men" (kim) kelimesi vardır. Bu sebeble bu ayeti genel olarak anlamak daha uygundur.

Ayetteki evlilikle ilgili hükümlere uymayan kişi, yaptığı'nın haram olduğuna inanıyor ve pişmanlık duyuyorsa, küfür olmayan zulmü işlemiş olur. Fakat bunları helal sayarak veya pişmanlık duymayarak yaparsa, küfür olan zulmü işlemiş olur.

DÖNÜŞÜ OLMAYAN BOŞAMA

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ
زَوْجًا غَيْرَهُ ۖ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ
يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

230 - Eğer (koca, eşini) bir daha (üçüncü defa) boşarsa; artık ondan sonra (kadın), başka bir kocayla nikahlanıncaya kadar ona (birinci kocaya) helal olmaz. Eğer bu (yeni koca) da onu boşar ve onlar (ilk kocasıyla hanımı) Allah'ın sınırlarını muhafaza edeceklerine kanaat getirirlerse (kadının iddeti bittikten sonra) tekrar birbirlerine dönmelerinde (evlenmelerinde) her ikisi için de bir günah yoktur. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. (Allah) onları bilen bir kavim için açıklıyor.

Bir koca hanımını üç defa boşarsa, kadın beynune

kübra ile boşanmış olur. Kocanın bu kadınla tekrar evlenebilmesi için, önce kadının başka bir erkekle evlenmesi ve cima yaptıktan sonra ondan da boşanmış olması gerekir.

Ayette geçen "**başka kocayla nikahlanıp**"dan kasıt cima yapmaktır. Arapçada: "Filan kişi filan kadınla nikah yaptı" denildiğinde, burada kastedilen; "cima" değil, "evlilik akdi" yapmaktır. Fakat; "nekahat zevcen" Filan kadın filan erkekle (kocasıyla veya bir kocayla) nikah yaptı denildiğinde bundan "cima" yapmak anlaşılır. Çünkü "nikah" kelimesi erkekler için kullanıldığında "nikah akdi", kadınlar için kullanıldığında "cima" yapmak manalarına gelir.

Sırf Birinci Kocasına Dönmesi için, Kadınla Evlenip Sonra Boşayan Erkekler:

Muhallil : Boşanan kadınla, sırf birinci kocasına tekrar dönmesi için evlenen ve sonra boşayan erkektir. Böyle yapan haram işlemiştir. Rasulullah (s.a.s) böyle kişilere "ödünç teke" ismini vermiştir.

Muhallilin Evlenme Akdi:

İmam Malik, İmam Ahmed ve İmam Şafii'ye göre; muhallilin nikahı batıldır. Bu akitten sonra kadın boşansa dahi ilk kocasına helal olmaz.

Delilleri:

1 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu.:

"Allah (c.c) muhallile de, nikah yaptıran birinci kocaya da lanet etsin!" (Tirmizi, Nesei, Ahmed)

2 - Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Size ödünç teke hakkında haber vereyim mi?" Sahabeler:

"Evet ya Rasulallah!" dediler. Rasulullah (s.a.s):

"İşte o, eski kocasına dönmesi için kadınla evlenen kişidir! Allah (c.c) ona da, kendisi için nikah yaptıran (ilk kocay)a da lanet etsin."

(İbni Mace, Beyhaki)

(Hakim bu hadis için sahih dedi)

3 - Nafi, İbni Ömer (r.a)'den şöyle rivayet etmiştir:

Bir adam İbni Ömer (r.a)'ya gelerek:

"Bir adam hanımını üç defa boşadı. Onun arkadaşı, tekrar kocasına helal olsun diye, arkadaşıyla anlaşmaksızın boşadığı kadınla evlense ve sonra da onu boşasa, kadın eski kocasına helal olur mu?" diye sordu.

İbni Ömer (r.a):

"Hayır! Kadın bu şekilde eski kocasına helal olmaz. Ancak ikinci koca arzularak onunla evlendikten sonra boşarsa helal olur. Senin söylediğini yapmayı, Rasulullah (s.a.s) zamanında zina sayardık." (**Hakim sahih senedle**)

Hanefiler ve Şafililerin bir kısmına göre muhallilin nikahı mekruhtur fakat, geçersiz değildir.

Rasulullah (s.a.s) böyle yapan kişilere muhallil ismini vermiştir. Muhallil ise "helal kılan" demektir. Öyleyse muhallilin yaptığı nikah helaldir. Bu da nikahın batıl değil, sahih olduğuna delalet eder.

İkinci Kocayla Evlenen Kadınla Cima Şarttır:

Üç defa boşanan kadın, başka bir kocayla evlendiğinde onunla cima yapması şarttır. Ancak bundan sonra kocası onu boşarsa ve kadın birinci kocasına tekrar dönmek isterse, yeni bir nikah akdi ve yeni bir mehirle birinci kocasına helal olur.

Aişe (r.a)'dan şöyle rivayet edilmiştir.

"Rifaa el-Kurazinin zevcesi Rasulullah (s.a.s) gelip dedi ki:

"Rifaa beni tamamen (üç talakla) boşadı. Ben de ondan sonra Abdurrahman b. Zübeyr el-Kurazi ile evlendim. Fakat onun erkeklik uzvu bir elbise parçası gibi...." Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Belki tekrar Rifaa'ya dönmek istiyorsun, fakat bu olmaz. Abdurrahman ile cimanın tadını hissetmedikçe Rifaa'ya dönemezsin" buyurdu.

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesei)

Bir Tek Sözle Üç Defa Boşamanın Hükümü:

Dört mezhebe göre; koca bir sözde üç defa karısına "boşsun" derse, hanımı üç talakla boşanmış olur. Fakat bu, bazı alimlere göre haram, bazı alimlere göre de mekruhtur.

Delilleri:

1 - Allah (c.c), boşamada bir sınır tayin etmiş ve karısını boşamak isteyen erkeğe, boşama sözünü tek tek kullanmasını öğütlemiş ve rahmeti gereği, bu şekilde erkeğe, hanımını tekrar kendisine döndürebilme fırsatı vermiştir. Fakat erkek kendisine tanınan bu hakkı istemez ve bir defada hanımını üç talakla boşarsa, yaptığı boşama geçerli olur ve hanımını tekrar kendisine döndürme hakkını kaybeder.

2 - Bir adam İbn-i Abbas (r.a)'ya geldi ve karısını (bir sözle) üç defa boşadığını söyledi.

Mücahid dedi ki: "Bu durum karşısında İbni Abbas (r.a) sustu. Ben, onun; "tamam git, hanımını kendine döndürebilirsin!" diyeceğini zannettim. Fakat İbni Abbas (r.a) başını kaldırarak:

"Sizden bir adam kızarak hanımını (bir sözle) üç defa boşuyor sonra da bana gelip:

"Ey İbni Abbas! Bana çare bul!" diyor. Halbuki Allah (c.c):

"Kim Allah'tan korkarsa (Allah) ona bir çıkış yolu ihsan eder." (Talak: 2)

buyurmuştur. Sen Allah'tan korkmadın. Onun için, ben sana bir çıkış yolu bulamadım. Sen hanımını üç defa boşayarak Allah'a isyan ettin. Hanımın da artık üç defa boşanmış hükmündedir" dedi."(Cassas, Ahkamu'l-Kur'an)

3 - Ömer b. Hattab (r.a), bir sözle üç defa hanımını boşayan erkeğin boşamasına üç talak hükmünü vermiştir. O zamanki sahabeler bu hükmü duyduklarında karşı gelmediler. Dolayısıyla bu konuda sahabelerin icmaı vardır.

4 - Bir adam İbni Abbas (r.a)'ya gelip: "Ben hanımımı bir sözle yüz defa boşadım. Buna ne dersin?" dedi.

İbni Abbas (r.a):

"Sen bu sözü söylediğinde hanımını üç talakla boşamış ve Allah'ın ayetleriyle de doksan yedi defa alay etmiş oldun" dedi. **(Malik-Muvatta)**

Hanbeli mezhebinden **İbni Teymiye'**ye göre; tek sözle üç defa hanımını boşayan kişinin bu boşaması, bir boşama hükmündedir.

Delilleri:

1 - İbni Abbas (r.a) şöyle demiştir: "Rasulullah (s.a.s), Ebu Bekir (r.a) ve Ömer (r.a)'nın hilafetinin ilk iki senesinde tek sözle üç defa hanımını boşayan kişinin boşaması, bir boşama sayılırdı. Kendi hilafet döneminde **Ömer b. Hattab (r.a)** şöyle dedi:

"Allah'ın, acele etmemeleri için vermiş olduğu ruhsatta insanlar acele ettiler. Biz, bir sözle üç defa hanımını boşayan kişinin boşamasını üç talak sayalım." Böylece, bu şekildeki boşamayı üç talak olarak kabul etti."

(Müslim, Ahmed)

Bu hadisi alimler şu şekilde te'vil etmişlerdir:

a - Rasulullah (s.a.s) ve Ebu Bekir (r.a) zamanında, tek sözle üç defa hanımını boşayan kişinin boşaması, bir talak sayılırdı. Çünkü, hanımlarını bu şekilde boşayan kişilerin asıl kastettikleri; üç talakla boşamak değil, tek boşamayı tekid etmektir. Fakat Ömer (r.a) döneminde insanlar kızdıkları zaman, hanımlarını bir an önce boşamak için, üç talakla boşamayı kastederek bu sözü söylemeye başladılar. Bu sebeple Ömer (r.a), yukardaki sözü söylemiştir.

b - Ömer (r.a), uzun yıllar Rasulullah (s.a.s) ile birlikte yaşadığı için meselelerin hükümlerindeki incelikleri, hikmetleri çok iyi kavramıştı. Boşamayla ilgili olan bu meseledeki hikmeti de iyi kavramış ve böyle davranmayı uygun görmüştür.

Ömer (ra) ile ilgili yukardaki rivayete bakıldığında, Ömer (ra)'nın, Kur'an ve sahih sünnette bulunmayan bir hüküm verdiği akla gelebilir. Fakat Ömer (ra), böyle bir yetkiye sahip olmadığını gayet iyi biliyordu. Ancak, Rasulullah (sas) zamanında, tek sözde üç kere boşama lafzını söyleyen kimsenin yaptığı boşama tek boşama sayı-

lırdı. Daha sonra bu hükmün neshedildiği Ömer (r.a)'ya ulaşınca, yukardaki sözü söyledi.

2 - Allah (c.c): "(Dönüşü olan) boşama iki defadır..." buyuruyor. Bu; birinci boşamadan sonra ikinci bir boşamanın daha olduğunu gösterir. Bu sebeple, tek sözde iki defa boşama olmaz. Çünkü kişi, tek sözle bu şekilde boşama hakkına sahip değildir.

Bu, lanetleşmeye benzer. Allah (cc) lanetleşen erkek ve kadının dörder defa yemin etmelerini emretmiştir. Dolayısıyla kişinin bir defada dört kere yemin etmesi caiz değildir, ayrı ayrı dört kere yemin edilmesi gerekir. İşte boşama da böyledir! Tek sözle iki veya üç kere boşama olmaz. Her boşama lafzının ayrı ayrı söylenmesi gerekir.

3 - "İbni Ömer (r.a) hanımını hayızlı iken bir tek sözle üç defa boşadığı halde Rasulullah (s.a.s) hanımını başkasıyla evlendirmeden ona iade etti."

(Dare Kutni)(Zayıf hadis)

Fakat sahih olan; İbni Ömer (r.a)'nın, hanımını bir defa boşadığını ifade eden rivayettir.

Abdullah b. Ömer (r.a), Rasulullah (s.a.s) zamanında, hayızlı iken hanımını bir defada boşadı ve bunu Rasulullah (s.a.s)'e sordu. Rasulullah (s.a.s) de ona, hanımını geri döndürmesini söyledi. (Müslim, Nesei, İbni Mace)

4 - İkrime (r.a), İbni Abbas (r.a)'dan şöyle rivayet etmiştir:

"Rukane, hanımını tek sözle üç defa boşadı ve Rasulullah (s.a.s) ona, hanımını geri döndürmesini emretti."

(Bu hadis sahih değildir. Çünkü hadisin senedi kesintilidir).

Bu konudaki sahih rivayet şöyledir:

"Rukane, hanımına; "Sen elbette boşsun" dedi. Rasulullah (s.a.s) ona, ne niyetle bu şekilde boşadığını, yemin ettirerek sordu. Rukane:

"Benim; "sen elbette boşsun"dan kastım, üç defa değil bir defa boşamaktır. dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) hanımını ona geri döndürdü."

(Dare Kutni)

"İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. (Allah) onları bilen bir kavim için açıklıyor."

Ayetteki, "bilen bir kavim"den kasıt; Allah'ın hükümlerini iyice anlayıp bu hükümlerin insanların menfaatine olduğunu kavrayanlardır.

Ancak bilen kişiler Allah'ın hükümlerinden öğüt alırlar. Zira, anlamayan, heva ve heveslerine göre hareket edenler, bu hükümlerden öğüt almazlar. Böyle insanlara bu hükümler anlatılmaz. Çünkü onlara bir fayda sağlamaz.

BOŞANAN KADINLARA İYİ DAVRANMAK

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُغْنِ أَجَلُهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُنْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّلْعُقُودِ وَأُوْمَنَ يَفْعَلُ
ذَٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يَعِظُكُمْ بِهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾

231 - Kadınları boşadığınızda iddetlerinin sonuna ulaştıklarında artık onları ya iyilikle tutun ya da iyilikle bırakın! Sırf zarar vermek için onları (nikah altında) tutmayın! Kim böyle yaparsa, kendine zulmetmiş olur. Allah'ın ayetlerini alaya almayın. Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve size öğüt vermek için indirdiği kitab(Kur'an)'ı ve 'hikmet (sünnet)'i hatırlayın! Allah'tan korkun ve şunu iyi bilinki muhakkak Allah herşeyi en iyi bilendir!

Allah (c.c) bu ayette, hanımlarını rec'i talakla boşayan erkeklere; iddetleri sona ermek üzereyken, ya zarar ve eziyet vermeden hanımlarını geri döndürmelerini ya da iddetleri dolana kadar bırakmalarını emrediyor.

Allah (c.c) boşanmayı helal kılmıştır. Fakat boşanma Allah'ın en sevmediği helaldir.

İbni Ömer (r.a)'dan rivayet olunduğuna göre Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur:

"Helallerin Allah'a en sevimsiz olanı boşanmadır.

(Ebu Davud, İbni Mace, Hakim)

Şeytanın ise tam aksine, en çok sevdiği şey yuva yıkmaktır.

Cabir İbni Abdullah (r.a)'dan rivayete göre Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Şüphesiz İblis, tahtını suyun üzerine koyar sonra askerlerini (insanların içine) salar. Onun makamına en yakın olan, ona göre en büyük kötülük yapmış olan şeytanlardan birisi gelir: "Şöyle şöyle yaptım" der. İblis:

"Sen mühim bir iş yapmadın" der. Bir başkası gelir:

"Falan adamla karısının arasını açıncaya kadar onları bırakmadım" der. İblis onu yanına yanaştırır ve ona:

"Sen ne güzelsin (en büyük işi sen yaptın) der."

(Müslim, Ahmed)

"Sırf zarar vermek için onları (nikah altında) tutmayın! Kim böyle yaparsa, kendine zulmetmiş olur."

Allah (c.c) ayetin bu kısmında; sırf vermiş olduğu mehri veya daha fazlasını alabilmek için eziyet vererek, hanımına muhalea yoluyla boşamayı ima etmenin caiz olmadığını bildiriyor.

Erkeğin bu yola başvurarak, boşama karşılığında hanımından aldığı para veya mal haramdır. Kim böyle yaparsa, kendisine zulmetmiş olur.

Aynı şekilde, sırf başkasıyla evlenebilmek için kadının, kocasından muhalea yoluyla boşanmayı istemesi de haramdır.

Bununla ilgili olarak Rasulullah (s.a.s) şöyle buyuruyor:

"Kendisine hiç bir zarar vermediği halde, kocasından boşanmak isteyen kadına cennetin kokusu haram olur."

(Ebu Davud, İbni Mace, Ahmed)

Kadın ancak, kocası çok eziyet veriyor veya kocasını hiç sevmiyorsa, boşanmayı isteyebilir.

Boşanma Yetkisi Erkeğin Elindedir:

Allah (c.c): "sırf zarar vermek için onları (kadınları nikah altında) tutmayın" buyuruyor. Bu ayetten, boşama yetkisinin erkeğin elinde olduğu anlaşılmaktadır. Allah (cc) "tutmayın" derken erkeklere hitab etmektedir. İşte bu, boşama yetkisinin erkeklerin elinde olduğunu gösterir.

Boşama yetkisinin erkeğe verilmesinin bir hikmeti de şudur: Erkekler, genellikle düşünerek, kadınlar ise duygularıyla hareket ederler. Şayet boşama yetkisi kadına verilmiş olsaydı, her kızdıkça, belki de günde yüz defa kocasını boşardı. Bu sebeple yuvayı kurma ve devam ettirme yetkisi erkeğe verilmiştir.

Bu bizim bilebildiğimiz hikmetlerdendir. Bunun dışında, Allah'ın bildiği, bizim bilemediğimiz hikmetler de olabilir.

Allah (c.c) boşama yetkisini kesin olarak erkeğe vermiş fakat, bu yetkiyi suistimal etmemesi için birtakım sınırlar çizmiştir. Bu sınırları muhafaza etme sorumluluğu Allah'la kendisi arasındadır. Erkeğin bu hakkı suistimal ederek, sırf zarar vermek kasdıyla hanımını boşaması, her ne kadar dünyada geçerli olsa da, Allah (c.c), verdiği zarardan muhakkak onu sorumlu tutacaktır.

Bu sebeple erkek, kendisine verilen hakkı, sadece, mukaddes olan evlilik müessesesinin Allah'ın rızasına uygun olarak devam etmeyeceğine kanaat getirdiğinde kullanmalıdır.

Kadın boşama yetkisine ancak, kocasının ona vermesiyle sahip olur. Koca hanımına, istediği zaman ve istediği şekilde boşama yetkisi verebilir. Kadın da, eğer isterse, bu yetkiden yararlanarak kendisini boşattırabilir.

Boşama yetkisinin erkeğe verilmiş olması, kafirlerin dedikleri gibi; kadınları küçük düşürmek veya onların haklarını ellerinden almak için değildir. İslam'da aile çok önemlidir. Ailenin sıhhatli olması ve Allah'ın istediği şekilde devam etmesi arzulanan birşeydir. Bunun gerçekleşmesi için de bir takım hükümler bildirilmiştir. Bildiğimiz veya bilmediğimiz bazı hikmetlerden dolayı boşan-

ma yetkisinin erkeğe verilmesi de bunlardan biridir. Bu, ailenin devamlılığı ve mutluluğu için daha hayırlıdır.

Kafirlerin dedikleri gibi, boşamanın erkeğe ait olması kadını hiçe saymak olsaydı, kocasından eziyet gördüğünde veya kocasında kendisini mutlu etmeye engel bir eksiklik olduğunda, kadına boşanma hakkı verilmezdi. Fakat, böyle durumlarda kadı veya halifeye şikayette bulunan kadına, İslam boşanma hakkı tanımıştır.

Allah (c.c) boşama yetkisini erkeğe verdiği halde sırf kadın ve erkek eşit olsun diye, bu yetkiyi eşler arasında paylaşdırmak ve "ancak her ikisi de kabul ederse boşanma olur" diye kanun koymak, hem Allah'ın hükmüne zıt bir hüküm vermek hem de Allah'ın hükmü eksik veya beğenilmiyor demektir ki bu, her halukarda küfürdür.

Böyle, Allah'ın kanunlarına muhalif kanunlar koyan ve onlara bu konuda itaat eden herkes kafirdir. Allah'ın, hakkında hüküm bildirdiği böyle meselelerde, başka hükümler veren taguti mahkemelere başvurmak da küfürdür.

Buna bağlı olarak şunu da belirtmekte fayda vardır: İslam'a muhalif hükümleri kabul eden ve evlenme akdini buna göre düzenleyen kurumların yaptığı nikahı, müslümanlar için geçerli olan evlenme akdi olarak kabul etmek de küfürdür.

"Allah'ın ayetlerini alaya almayın!"

Bu ayetten kastedilen; hem Allah'ın ayetlerini genel olarak küçümsemek hem de hükümlerine uymamak ve şaka yollu eğlenmektir.

Fakat ayette asıl belirtilmek istenen; Allah'ın, boşanma ve muhalea konusunda verdiği hükümleri, sırf eğlenme niyetiyle, gayri ciddi olarak uygulamaktır.

Mesela; Allah (c.c) boşanmayı üç defa ile sınırlandırmış ve ayrı ayrı yapılmasını emretmiştir. Buna rağmen tek sözde üç talakla veya daha fazla sayıda boşamak veya boşama niyeti olmadığı halde, sarih lafızlar kullanarak kadını boşamak, Allah'ın ayetlerini eğlence edinmek gibidir.

Allah'a karşı gelmemek niyetiyle bu amelleri yapan, haram işlemiş olur ve ceza olarak yaptığı boşama geçerli sayılır.

İbni Abbas'a bir adam:

"Ben hanımı yüz defa boşadım. Ne yapmam lazım?" dedi. **İbni Abbas** da ona:

"Sen hanımını üç defa boşamış ve Allah'ın ayetleriyle de doksan yedi defa alay etmiş oldun" dedi. (Muvatta)

Aynı şekilde Allah'a karşı gelme niyeti olmaksızın kocanın, hanımını muhalea yoluyla boşanmaya sevketmesi de, Allah'ın ayetleriyle alay gibidir ve haramdır.

Fakat, ayetin genel manasına göre; Allah'ın ayetlerini küçümseyen, onları hafife alan ve reddettiği için bu hükümlere uymayan, haram değil küfür işlemiş olur.

"Allah'ın üzerinizdeki nimetini ve size öğüt vermek için indirdiği kitab (Kur'an)'ı ve hikmet' (sünnet)'i hatırlayın! Allah'tan korkun ve bilin ki Allah herşeyi en iyi bilendir."

Allah (c.c) müslümanlara hitab ederek buyuruyor ki: "Ey müslümanlar! Sizler kafir iken Allah (c.c) size, müslüman olmanız ve öğüt almanız için, Muhammed (s.a.s) ile birlikte Kur'an'ı ve sünneti gönderdi. Bunlara bağlanırsanız dünyada ve ahirette mutlu olursunuz.

Bu nimetler gelmeden önce sapıklıkta ve şaşkınlıktaydınız. Onların kıymetini bilin, onlara sınıksız sarılın ve gerektiği gibi tabi olun! Allah'ın hükümlerini hafife alarak eğlenmeyin! Böyle yaparsanız, kaybeden siz olursunuz. Böyle yapan ancak kendi nefesine zulmetmiş olur.

"Allah'tan korkun ve bilin ki, Allah herşeyi en iyi bilendir!"

Öyleyse Allah'ın emirlerine uyun ve Allah'tan korkun. Şunu iyi bilin ki: Allah yapmakta olduğunuz gizli ve açık herşeyi en ince noktasına kadar bilir."

KADININ, İLK KOCASINA DÖNMESİNE ENGEL OLUNMAMALI

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمَّا أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ
أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ
مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَمْ أَزْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

232 - Kadınları boşadığınız vakit, onlar iddetlerini bitirdiklerinde aralarında güzelce anlaştıkları takdirde (ey veliler!) onların (eski) kocalarıyla evlenmelerine engel olmayın! İşte sizden, Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere bununla öğüt veriliyor. Bu (öğüdü tutmanız) sizin için daha iyi ve daha temizdir. (Şüphesiz ki) Allah bilir. Siz ise bilmezsiniz.

Bu ayetin nüzul sebebi hakkında Ma'kil b. Yesar (r.a)' dan şöyle bir rivayet vardır:

"Kızkardeşim (Cümeyl binti Yesar)'i bir kişiyle evlendirmiştim. Fakat bu adam kızkardeşimi boşadı. İddeti bittikten sonra gelip tekrar istedi. Ben de:

"Sana vaktiyle kızkardeşimi nikah etmiş, onu sana yatak arkadaşı yapmış ve sana ikram etmiştim. Fakat sen kardeşimi boşadın. Sonra da gelip onu istiyorsun. Hayır, kardeşim sana ebedi dönemez!" dedim. Bunun üzerine Aziz ve Celil olan Allah (c.c) şu ayeti indirdi:

"Kadınları boşadığınız vakit onlar iddetlerini bitirdiklerinde aralarında güzelce anlaştıkları takdirde (ey veliler!) onların (eski) kocalarıyla evlenmelerine engel olmayın!" Bunun üzerine ben:

"Ya Rasulallah! Şimdi ben ne yapayım?" dedim. Rasulallah (s.a.s):

"Kardeşini eski kocasına nikahla" buyurdu."

(Buhari, Müslim, Tirmizi)

Allah (c.c) bu ayette boşanmış kadınların velilerine hitab ediyor ve buyuruyor ki:

"Ey veliler! Kocaları tarafından boşanan kadınlar, iddetleri bittiğinde tekrar eski kocalarına dönmek isterlerse, onlara engel olmayın! Allah'ın istediği şekilde bir yuva kuracaklarına inanıyorlarsa, onlara engel olmanız doğru olmaz. Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, ancak bu hükümle amel ederler. Bu hükme uymanız, hem sizin için hem de karı-koca için daha hayırlıdır ve sizleri günah pisliğinden temizler.

Allah (c.c), dünyada ve ahirette kullarına faydalı olacak şeyleri, onlardan daha iyi bilir. Sizi mutlu edecek şeyler istiyorsanız, Allah'ın verdiği hükümlere tabi olun!

Şunu unutmayın: Kendiniz için faydalı gördüğünüz şeyi Allah (c.c) faydalı görmüyorsa, bilin ki bu, sizin için faydalı değildir. Aynı şekilde, Kendiniz için zararlı gördüğünüz şeyi Allah (c.c) faydalı görüyorsa, bilin ki, sizin için faydalı olan budur. Çünkü Allah (c.c) sizin için neyin faydalı neyin zararlı olduğunu daha iyi bilir. Öyleyse nefislerinize değil, Allah'ın hükümlerine tabi olun!"

Ayette Geçen "Ecelehunne"nin Manası:

Bakara: 231 de geçen "febelagna ecelehunne" (eceli biterse) ibaresi, "iddeti biterse" manasında değildir. Çünkü koca, iddeti bitmeden önce, isterse hanımını geri döndürebilir. Fakat iddeti bittikten sonra hanımını geri döndürmek yalnız kocanın elinde değildir. Aynı zamanda kadının da rızası gerekir. Dolayısıyla bu ayette kelimenin esas manası alınmamıştır. Bu ayette; "iddeti bitene kadar beklesin" manasındadır. Bu manada olduğu, sonraki ayetten anlaşılmaktadır.

Bakara: 232. ayeti kerimedeki "ecelehunne" (eceli biterse); "iddeti biterse" manasındadır. ve kelimenin asıl manası budur.

Bu kelimelerle ilgili hüküm, kelimelerin esas manasına zıt olursa, kelimenin esas manası alınmaz, hükme uy-

gun olan manası alınır. Zaten Allah (c.c) Bakara: 232. ayette, bu kelimeyi asıl manasında kullanmıştır. Bakara: 231. ayette de aynı kelime kullanıldığı halde, manası farklıdır. Eğer gerçek manasında kullanılsaydı o zaman erkeğin karısını geri döndürmesi mümkün olmazdı.

Evlilikte Velinin Rızası:

Ayette geçen "engel olmayın" sözünden, velisi izin vermedikçe kadının evlenemeyeceği hükmü çıkmaktadır.

Fakat bu konuda alimler arasında ihtilaf vardır.

İmam Malik, İmam Ahmed ve İmam Şafii'ye göre; kadın evlenirken, velisinin rızası şarttır. Kadının velisi kabul etmedikçe, kadın ve erkek birbirlerini kabul etmiş olsalar bile, yapılan nikah geçersiz olur.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyuruyor:

"Velisiz nikah olmaz."

(Buhari, Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace)

"Velisiz evlenen zina yapmıştır."

(Tirmizi, İbni Mace, Muvatta, Ahmed, Daremi)

İmam Ebu Hanife'ye göre; nikah akdinde velinin rızası şart değildir. Kadın ve erkek birbirlerini kabul ederse, yapılan nikah geçerli olur.

"Artık ondan sonra kadın, başka bir kocayla nikahlanıp (ona) varıncaya (onunla cima yapıncaya) kadar ona (birinci kocaya) helal olmaz." (Bakara: 230)

Bu ayette evlenme fiili kadına bağlanmış, kadının velisi zikredilmemiştir.

ÇOÇUK EMZİRME

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَدَهُنَّ

حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ

وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تَكْلَفُ نَفْسٌ إِلَّا أَوْسَعَهَا لَا تَضَارُّ

وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ

فَإِنْ أَرَادَ إِفْصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ
 أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْرِعُوا الْأَوْلَادَ فَالْجُنَاحُ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا
 ءَاتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

233 - Emzirmeyi tamamlamak isteyen(ler) için, anneler çocuklarını, tam olarak iki yıl emzirirler. Onların (annelerin) yiyeceği ve giyeceği örf'e uygun şekilde babaya aittir. Hiç kimse gücünün üstünde birşeyle mükellef tutulamaz. Ne anne çocuğu yüzünden ne de baba çocuğu yüzünden zarara sokulmasın! Mirasçıya düşen de bunun gibidir. Eğer (ana ve baba) kendi aralarında anlaşıp danışarak (iki sene olmadan) çocuğu memeden kesmek isterlerse, ikisine de bir günah yoktur. Çocuklarınızı (başka bir kadına) emzirtmek isterseniz vereceğiniz (emzirme ücretin)i güzelce teslim etmek (ödemek) şartıyla size yine bir günah yoktur. Allah'tan korkun ve şunu iyi bilin; muhakkak ki Allah yaptığınız her şeyi görür.

Allah (c.c) evlenme, boşanma ve iddet bekleme ile ilgili hükümleri zikrettikten sonra çocuk emzirmeyle ilgili hükümleri zikretmiştir. Çünkü boşanan karı-kocanın çocukları olabilir. Dolayısıyla çocukların durumları hakkında hükümlere ihtiyaç vardır.

Ayette Geçen "Anneler" Kimlerdir?

Ayette geçen "anneler"den kimlerin kastedildiği hakkında alimler arasında ihtilaf vardır.

Bazı alimlere göre ayetteki "annelerden" maksat; boşanmış annelerdir. Çünkü, önceki ayetler boşanmış olan kadınlarla ilgilidir. Ayrıca Allah (c.c) bu ayette babalara, emziren kadınların rızık ve giyimlerini temin etmeyi farz kılmıştır.

Eğer ayette kastedilenler boşanmamış anneler olsaydı, Allah (c.c), kadının yiyecek ve giyeceğini temin etmeyi

babaya farz kılmazdı. Çünkü evli kadının yiyecek ve giyeceğini, çocuk olsun veya olmasın, temin etmek kocanın üzerine farzdır. Kocaya farz olmayan şey, boşanmış kadınların yiyecek ve giyeceğini temin etmektir. Fakat boşanmış kadının emzirdiği çocuğu var ise, o zaman yiyecek ve giyeceğini temin etmek kocaya farz olur.

"Ne anne çocuğu yüzünden ne de baba çocuğu yüzünden zarara sokulmasın."

Allah (cc) ayetin bu kısmında, çocuğun annesinin babasına, babasının da annesine zarar vermesini yasaklıyor. Anne ve babanın birbirlerine zarar vermesi yasak olduğuna göre, bu ayetten kastedilenler, boşanmış kadınlar-
dır. Çünkü, ancak boşandıktan sonra erkek ve kadının birbirlerine zarar vermesi söz konusudur.

Bazı alimlere göre; ayetteki "anneler"den kasıt; kocalarından boşanmamış kadınlardır. Çünkü Allah (c.c) ayette:

"Onların (annelerin) yiyeceği ve giyeceği örfe uygun şekilde çocuk kendisinden olan (babay)a aittir." buyurmuştur. Buna göre; ancak evli kadının yiyecek ve giyeceğini temin etmek kocaya farzdır. Boşanmış kadınların yiyecek ve giyeceğini temin etmek ise koca üzerine farz değildir. Çünkü, boşanmış olan kadına, çocuğu emzirmesine karşılık, süt emzirme ücreti verir.

Bazı alimlere göre; ayetteki "anneler"den kasıt; bütün annelerdir. Evli veya boşanmış olan bütün anneler bu hükme girerler. Çünkü bu lafız amm (genel)dır. Amm olan lafız, boşanmış veya boşanmamış olan annelere tahsis etmek için delil gerekir. Bu konuda ise açık bir delil yoktur.

Annenin Çocuğunu Emzirmesinin Hükmi:

"Anneler çocuklarını, tam olarak iki yıl emzirirler."

Bu ayetteki "emzirirler"den kastedilen mananın ne olduğu hakkında alimler ihtilaf etmişlerdir.

Eğer sorumluluk yüklemek manasında alınırsa, annenin çocuğunu iki yıl emzirmesi mecburi olur. Kocası ka-

bul etmezse veya çocuğa bir zarar gelme söz konusu olursa, annenin çocuğunu iki yıl emzirmesi gerekir.

Eğer bu, kadın için bir hak ise, boşandığı zaman çocuğunu emzirmek annenin hakkı olur. Anne istemedikçe, çocuk başka bir kadına emzirilmesi için verilemez.

Bu ayet her iki hükmü de kapsamaktadır. Fakat alimler, ayetin bu iki hükmü de kapsadığını kabul ettikleri halde, konuyla ilgili ince meselelerde ihtilaf etmişlerdir.

İmam Malik'e göre; evli kadının çocuğunu emzirmesi farzdır. Fakat, kocasından beynune kübra ile (tamamen) boşanmış kadınların çocuklarını emzirmeleri kendileri için farz değildir. Çocuğu emzirtmek babaya aittir. Ancak anne çocuğunu emzirmek isterse, bu onun hakkıdır. Emzirilmesi için başka bir kadına verilmez. Çünkü annenin çocuk üzerinde analık hakkı vardır. Fakat anne çocuğunu emzirirse, çocuğun babasından ücret alır.

Eğer çocuk annesinin memesinden başka bir meme kabul etmiyorsa veya babası fakir olduğu için süt anne tutacak durumda değilse, ayetin zahirine göre, ister evli ister boşanmış olsun, annenin çocuğunu emzirmesi farzdır.

Soylu kadınlar bu hükümden ayrı tutulmuştur. Çünkü Rasulullah (s.a.s) rasul olarak gönderilmeden önce, soylu kadınlar çocuklarını emzirmezlerdi. Rasulullah (s.a.s) rasul olarak geldikten sonra, maslahat gereği bunu yasaklamamıştır. Bu sebeple İmam Malik (r.a) maslahattan dolayı soylu kadınları bu hükümden ayrı tutmuştur.

Cumhura göre; ayetteki emzirme emri farzı ifade etmez, fakat menduptur. Ancak çocuk annesinin memesinden başka bir meme kabul etmiyorsa ve kocanın da, fakir olduğu için süt anne tutacak imkanı yoksa, hem evli hem de boşanmış annelerin çocuklarını emzirmesi farz olur. Bunun dışında anneler çocuklarını emzirmeye mecbur değildir.

Ayette geçen, "**emzirirler**" sözünden her zaman farz hükmü çıkmaz. Farz olsaydı şöyle denilirdi: "Çocuğun emzirilmesi annesine aittir." Aynen:

"Onların (annelerin) yiyeceği ve giyeceği örfe uygun

şekilde çocuk kendisinden olan (babay)a aittir." ayetinde olduğu gibi.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Eğer emzirme konusunda sıkıntıya düşerseniz (baba) emzirtmeye kadir değilse ve kadın da emzirmek istemiyorsa o zaman başka bir kadın emzirsin." (Talak: 6)

Bu ayete göre annenin çocuğunu emzirmesi farz değildir. Farz olsaydı, babanın, süt anne tutma gücü yetmediği veya anne istemediği zaman, başka bir kadın tutmasına izin verilmezdi.

Ayette "Tam Olarak" Sözü'nün Geçmesinin Sebebi:

"Emzirmeyi tamamlamak isteyen(ler) için, anneler çocuklarını, tam olarak iki yıl emzirirler."

Allah (c.c) bu ayette emzirme süresini iki yıl olarak tayin etmiş ve buna **"kamileyn (tam olarak)"** lafzını ilave etmiştir. Bu; karı-koca arasında çıkabilecek ihtilafları çözmek için söylenmiştir. Çünkü **"kamileyn"** (tam olarak) zikredilmeseydi; bir yıl iki ay, bir yıl üç ay veya bir yıl dört ay olduğu zaman, bu da iki yıl olarak isimlendirilirdi. Bu şüpheleri ortadan kaldırmak için **"tam olarak"** kelimesi zikredilmiştir.

Evlenmeyi Haram Kılan Süt Emme Müddeti:

İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; ilk iki yıl içinde emilen süt evlenmeyi haram kılar.

"Anneler çocuklarını, tam olarak iki yıl emzirirler."

(Bakara: 233)

İbni Abbas (r.a)'den Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Evlenmeyi haram kılan emzirme ilk iki yıl içinde yapılan emzirmedir."

(Dare Kutni)

İmam Ebu Hanife'ye göre; ilk otuz ay yani, iki buçuk sene içinde emilen süt evlenmeyi haram kılar.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"...Onun taşınması ve süten kesilmesi otuz aydır."

(Ahkaf: 15)

Çocuk Emziren Kadının Ve Çocuklarının Nafakası:

"Onların (annelerin) yiyeceği ve giyeceği örfe uygun şekilde babaya aittir. Hiç kimse gücünün üstünde birşeyle mükellef tutulamaz."

Babanın, anne ve çocuğunun maişet ve giyimini, kendi imkanlarına, gücüne ve maddi durumuna göre temin etmesi farzdır.

Bu ayete göre; evli olduğu veya çocuğu emzirdiği müddetçe boşanmış annenin ve çocuğunun maişetini temin etmek, baba üzerine farzdır.

(Ebu Süfyan'ın hanımı) Hind binti Utbe Rasulullah (s.a.s)'e şöyle dedi:

"Ebu Süfyan cimri bir adamdır. Bana ve çocuğuma yetecek kadar para vermiyor. Ancak gizlice ondan aldığım parayla geçinebiliyorum. Böyle yaptığım için günahım var mı?" Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Örfe uygun olarak sana ve çocuklarına yetecek kadar almanda bir günah yoktur." (Müslim)

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu:

"Hanımın sana şöyle der: "Ya benim yiyecek ve giyimimi temin et ya beni boş!" Kölen sana şöyle der: "Beni yedir, sonra çalıştır!" Çocuğun ise şöyle der: "Benim yiyecek ve giyimimi temin et! Beni kime bırakıyorsun?" (Buhari)

Kadın, kocasının ve çocuklarının maişet ve giyimlerini temin etmekle yükümlü değildir. Fakat kocası ve çocukları için harcarsa, bu sadaka sayılır ve sevap alır.

Ümmü Seleme (r.a)'nın Ebu Seleme (r.a)'den çocukları vardı. Bu çocukların paraları yoktu. Ümmü Seleme (r.a) Rasulullah (s.a.s)'e durumu arzetti ve şöyle dedi:

"Ben onları terkedemem." Rasulullah (s.a.s) ona şöyle dedi:

"Eğer onlara birşey harcarsan o senin için bir ecirdir." (Buhari)

Çocukların maişet ve giyimini temin etmek anneye ait olsaydı Ümmü Seleme (r.a)'nın çocukları için: "Ben on-

ları terkedemem" demesinin bir kıymeti olmazdı. Çünkü, zaten terketmemesi gerekirdi.

Ayette geçen; "**çocuk kendisinden olan**"dan kasıt; çocuğun babasıdır. Bu sebeple ayetten; çocuğun babaya ait olduğu ve ona nisbet edilmesi gerektiği hükmü çıkmaktadır.

"Ne anne ne de baba çocuğu yüzünden zarara sokulmasın!"

Boşanmış anne, çocuğunu kullanarak babaya eziyet vermemeli, yani, babanın çocuğuna karşı olan zaafını kullanarak, çocuğu emzirmeye karşılık fazla para istememelidir.

Baba da yine çocuğunu kullanarak anneye zarar vermemeli, yani, boşadığı hanımına kızdığından dolayı, çocuğunu başka bir kadına emzirmesi için vermemelidir. Çünkü çocuğu emzirmek annenin hakkıdır.

"Mirasçıya düşen de bunun gibidir."

Bu ayette geçen "**mirasçı**" dan kastın ne olduğu hakkında alimler ihtilaf etmişlerdir.

Mirasçıdan kasıt;

Bazı alimlere göre; çocuk ölürse, çocuğun mirasçısıdır.

Bu görüşteki alimler de meselenin detaylarında ihtilaf etmişlerdir.

Bazı alimlere göre; ayetteki "**mirasçı**"dan kasıt; sadece çocuğun erkek mirasçılarıdır.

İmam Ahmed'e göre; "**mirasçı**"dan kasıt; çocuğun hem kadın hem de erkek mirasçılarıdır.

Hanefilere göre; "**mirasçı**"dan kasıt; çocuğa haram olan mirasçılardır.

Bazı alimlere göre; "**mirasçı**"dan kasıt; babanın mirasçılarıdır.

Bazı alimlere göre; "**mirasçı**"dan kasıt; çocuğun kendisidir. Eğer çocuğun malı varsa, yiyeceği ve giyeceği kendi malından temin edilir.

Ayetteki "Mirasçıya Düşen de Bunun Gibidir"den Kasıt Nedir?

İmam Ebu Hanife'ye göre; mirasçıya farz olan şey; çocuk ve annenin hem yiyecek ve giyeceklerini temin etmek hem de onlara zarar vermemektir. Buna göre baba vefat ederse, mirasçılardan çocuğa haram olanların, hem çocuğun hem de annenin yiyecek ve giyeceklerini temin etmeleri gerekir. Çocuğu kullanarak anneye zarar vermek ise haramdır.

Cumhura göre; bu ayetten kasıt; çocuğu kullanarak anneye zarar vermektir. Yoksa yiyecek ve giyeceğini temin etmek değildir. Buna göre, baba öldükten sonra, babanın varislerinin çocuğu kullanarak anneye zarar vermemeleri gerekir. Anneye zarar verirlerse, haram işlemiş olurlar.

Çocuğun Sütten Kesilme Zamanı:

"Eğer (ana ve baba) kendi aralarında anlaşıp danışarak (iki sene olmadan) çocuğu memeden kesmek isterlerse ikisine de bir günah yoktur."

Allah (c.c) çocuğun emzirilmesi için iki yıl tayin etmiş ancak bunu şart koşmamıştır. Karı ve koca aralarında istişare yaparak, çocuğa zarar vermemek şartıyla emzirme müddetini iki yıldan aza indirebilirler. Allah (c.c)'nin bu müddeti iki yıl olarak tayin etmesi, doğabilecek ihtilafları çözmek içindir. Yani; anne iki yıldan az emzirmek istiyor ve baba da istemiyorsa, annenin çocuğu iki yıl emzirmesi gerekir. Aynı şekilde anne iki yıldan fazla emzirmek istiyor ve baba istemiyorsa, annenin yine iki yıl emzirmesi gerekir.

Boşanmış Karı-Kocanın Çocukları Kimin Yanında Kalır?

İmam Malik ve **İmam Ebu Hanife'**ye göre; erkek çocuk buluş çağına gelinceye kadar, kız çocuk ise evlenme çağına gelinceye kadar annenin yanında durur. Bu, annenin hakkıdır.

Abdullah İbni Amr (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir kadın Rasulullah (s.a.s)'e geldi ve şöyle dedi: "Bu, benim çocuğum. Karnım, belli bir müddet ona yuva, göğsüm, onu besleyen bir kaynak, kucağım ise onu himaye eden bir yer oldu. Böyleyken, babası beni boşadı ve onu benden almak istedi." Rasulullah (s.a.s) şöyle dedi:

"Başkasıyla evlenmedikçe, çocuk babasından çok senin hakkındır."(Ebu Davud, Ahmed, Dare Kutni, Beyhaki)

Bu delile göre; başka biriyle evlenmedikçe, günahkar veya çocuğa zarar verecek bir karakterde olmadıkça, anne çocuğa bakmaya daha layıktır. Fakat, anne başka birisiyle evlenirse, çocuğu eğitecek ahlak ve karaktere sahip değilse veya çocuğa bakamayacak durumda ise, çocuğa bakma hakkını kaybeder.

İmam Şafii'ye göre; sekiz yaşına kadar çocuğu yanında tutmak annenin hakkıdır. Sekiz yaşına gelince, kimin yanında kalacağı çocuğun seçimiyle tespit edilir.

Bir kadın Rasulullah (s.a.s)'e geldi ve dedi ki:

"Kocam beni boşadı ve benden çocuğumu almak istiyor." Rasulullah (s.a.s) çocuğa hitaben:

"Bu senin baban, bu da senin annen, kime gitmek istiyorsan ona git!" dedi. Çocuk annesinin yanına giderek elinden tuttu. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s) çocuğu annesine verdi." (Nesei, Ahmed, Dare Kutni)

Dört mezhebe göre; bir müslüman, zımmi (ehli kitap) hanımını boşarsa, çocuklar müslüman babaya ait olur.

Aynı şekilde kafir karı-kocadan hangisi daha önce müslüman olursa, çocuklar ona ait olur.

"Çocuklarınızı (başka bir kadına) emzirtmek isterseniz vereceğiniz (emzirme ücretini) güzelce teslim etmek (ödemek) şartıyla, bunu yapmanızda bir günah yoktur."

Bu ayete göre; anne, çocuğunu emzirmek zorunda değildir.

Annenin, çocuğu emzirmesinin zorunlu olduğunu söyleyen alimler bu ayet hakkında şöyle demişlerdir:

"Ancak, evli olan anneye zarar gelme ihtimali olduğunda süt anne tutulabilir.

Fakat, boşanan annenin çocuğu süt emmede ayırım yapmıyorsa ve babanın da süt anne tutma imkanı varsa, çocuk için süt anne tutulmasında bir sakınca yoktur."

Çocuğu süt anneye emzirtmekte bir günah yoktur. Ancak baba, çocuğunu süt anneye emzirtmek istiyorsa, örfе göre ona ücret vermelidir. Süt anneye ücret verilmesinin sebebi, çocuğa gerektiği gibi ve istenen şekilde bakmasını temin etmek içindir.

"Allah'tan korkun ve bilin ki Allah ne yaparsanız görür."

Allah (c.c) bu ayette; emirlerinin tam olarak yerine getirilmesini ve yasakladığı şeylerden tam anlamıyla kaçınılmasını emrediyor.

Şu iyi bilinmelidir ki; Allah (c.c) bütün yapılanların gizlisini de açığını da en ince noktasına kadar görmektedir. Kıyamet gününde, emrettiklerini yerine getirenlere mükafaat, yasakladıklarını yapanlara da azab verecektir.

Allah (c.c) hükümlerini açıkladıktan sonra takva (Allah korkusu) üzerinde duruyor. Çünkü, insanı Allah'ın emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçındırmada en caydırıcı unsur, Allah korkusudur.

Kişi, dünyada cezadan kaçabilir, ceza verenlerden gizlenebilir veya onları aldatabilir. Fakat herşeyi bilen ve gören Allah'tan gizlenemez ve O'nu aldatamaz.

Her şeyi gören ve bilen Allah'tan sakınan ve yaptıklarının karşılığını göreceğine inanan bir kimse, Allah'a karşı suç işlemez. Bu da gösteriyor ki, muttakiler için en caydırıcı ve en etkili şey, Allah korkusudur.

KOCASI ÖLEN KADININ İDDET MÜDDETİ

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ
أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

234 - Sizden ölenlerin geriye bıraktıkları zevceleri (hanımları) kendi kendilerine dört ay on gün beklerler (beklesinler). İşte (o kadınlar) iddetlerinin sonuna ulaştıklarında artık kendileri hakkında iyilikle (şeriatın uygun gördüğü şekilde) yaptıkları işlerden dolayı size bir günah yoktur ve Allah, ne işlerseniz (hepsinden) haberdardır.

Allah (c.c) boşanma iddetini zikrettikten ve akabinde enzirmeyle ilgili hükümleri bildirdikten sonra, boşanma iddetiyle karışmasın diye kocası ölmüş kadının iddetini bildiriyor.

Bu ayete göre; kocası ölen kadının iddeti dört ay on gündür. Fakat bu ayet inmeden önce İslam'ın ilk zamanlarında, kocası ölen kadının iddeti bir sene idi. Daha sonra bu ayet inerek kocası ölen kadınların iddetinin bir yıl olduğunu belirten Bakara: 240 ayetini neshetmiş ve bu süreyi dört ay on gün ile sınırlandırmıştır.

Hamile Kadının İddeti:

Bu ayet hamile olmayan kadınların vefat iddetini belirtmektedir. Hamile kadınların iddeti ise doğuruncaya kadardır.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Hamile kadınların iddeti ise yüklerini boşaltıncaya kadardır."
(Talak: 4)

Bu konuda şöyle bir rivayet vardır:

Sa'd İbn-i Havle (r.a)'nın Sübeyat el-Eslemiyeye isimli bir hanımı vardı. Sa'd İbni Havle Bedir'e katılanlardandı ve Veda haccında, hanımı hamile iken vefat etti. Bir müddet (10 veya 15 gün) sonra hanımı doğum yaptı. Lo-husalıktan temizlendikten sonra evlenmek isteyenler için süslendi. Akrabalarından olan Ebu's Senabil b. Bağbek ona misafirliğe gittiğinde onu, yas tutmayı bırakmış görünce:

"Seni süslenmiş görüyorum. Evlenmek mi istiyorsun? Vallahi, dört ay on gün dolmadıkça evlenemezsin!" dedi. Sübey'a (r.a) dedi ki:

"Bana böyle deyince, geceleyin elbisemi giydım ve Rasulullah (s.a.s)'in yanına gidip sordum: Rasulullah (s.a.s) bana şöyle dedi:

"Sen doğurduğun zaman iddetin bitmiştir. İstersen evlenebilirsin." (Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei)

Yas Tutmak

Yas Tutmak; süslenmeyi, güzel elbise giymeyi, koku veya güzel sürme sürmeyi ve evlenmek isteyenlerin karşısına çıkmayı terketmektir. Temizlenmek için yıkanmak ise haram değildir.

İslam'a göre yas tutan kadın yıkanabilir, ihtiyacını temin etmek için gündüz çarşıya çıkabilir. Fakat, gece olunca iddet beklediği eve döner, başka evde gecelemez. Bulunduğu evdeki başka odalara girebilir, misafirleri karşılayabilir. Fakat güzel elbise giyemez, süslenemez, koku ve sürme sürünemez.

Rasulullah (s.a.s)'in zevcelerinden Ümmü Seleme (r.a) şöyle rivayet etmiştir:

"Bir kadın Rasulullah (s.a.s)'e gelerek:

"Ya Rasulallah! Kızımın kocası öldü. Kızımın ise gözleri hastadır. Gözlerine sürme çekebilir miyim?" dedi. Rasulullah (s.a.s):

"Hayır, hayır, dört ay on gün bekledikten sonra dilediğinizi yapabilirsiniz. Siz cahiliye devrinde bir sene bekliyordunuz da şimdi dört ay on gün bekleyemiyormusunuz? dedi." (Buhari, Müslim)

Zeyneb binti Ümmü Seleme (r.a) şöyle dedi:

"Cahiliyede kocası ölen kadın, küçük, pis ve karanlık bir odaya kapanır, eski bir elbise giyer, hiç koku sürmez ve hatta bir sene hiç yıkanmadan beklerdi. Bir senelik süreden sonra bulunduğu yerden çıkınca, eline davar veya keçi pisliği verilir, o da o pisliği alıp atardı. Sonra eşek, koyun veya bir kuş getirilir, kadın onu alıp fercine sürerdi. Hayvan da pislik ve kokudan dolayı ölürdü."

(Buhari, Müslim)

Yas Tutma Müddeti:

Kocası ölen kadın dört ay on gün yas tutar. Kocası dışında ölenler için ise üç günden fazla yas tutamaz.

Zeyneb binti Ümmü Seleme (r.a) dedi ki:

"Ümmü Habibe'nin babası Ebu Süfyan öldüğünde Ümmü Habibe'nin evine gittim. Ümmü Habibe, cariyesinden koku getirmesini istedi ve gelen kokudan cariyesine sürdü. Sonra kendisi de o kokudan süründü ve dedi ki:

"Benim kokuya ihtiyacım yoktur. Fakat Rasulullah (s.a.s)'in minberde şöyle buyurduğunu duydum:

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadına, kocası dışında bir başkası için üç günden fazla yas tutması helal değildir. Kocası için ise dört ay on gün yas tutar."

(Buhari, Müslim)

Yas Tutmanın Hükmü:

Kocası ölen kadının dört ay on gün iddet beklemesi ve bu zaman içinde yas tutması bütün alimlere göre farzdır.

Yas tutmayan kadın günah işlemiş olur. Çünkü Allah (c.c) bu ayette, iddetleri bittikten sonra, kadınların süslenmelerinde, güzel elbise giymelerinde ve evlenmek isteyenlerin karşısına çıkmalarında bir günah olmadığını bildirmiştir. Bundan, sayılan şeyleri yas tutma müddeti içinde yapmanın günah olduğu anlaşılmaktadır.

Ümmü Atiy (r.a) şöyle demiştir:

"Bir ölünün arkasından üç günden fazla süslenmeyi ve koku sürünmeyi terketmemize müsaade edilmezdi. Ancak ölen koca olursa, dört ay on günlük iddet müddeti içinde sürme çekmez, koku sürünmez ve boyanmış elbise giymezdik. Yalnız, dokunmadan önce ipliği boyanmış (siyah veya beyaz) elbiseleri giyebilirdik. Hayızdan temizlenip guslettikten sonra bir nevi (kokudan) sürünmemize izin verilmişti."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Nesei)

Bütün alimlere göre; rec'i talakla boşanmış kadının, iddet esnasında yas tutması farz değildir.

İmam Malik ve İmam Şafii'ye göre; bain talakla boşanmış kadının yas tutması gerekmez.

İmam Ahmed ve Hanefilere göre; bain talakla boşanmış kadın yas tutar.

Kocası ölen kadının ister bülûğ çağına gelmiş, ister bülûğ çağına gelmemiş, ister cima yapmış, ister yapmamış olsun dört ay on gün yas tutması farzdır. Cariyeler ise iki ay beş gün yas tutar. Fakat kafir (zımî) kadınların yas tutmaları konusunda ihtilaf vardır.

İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre; onların da yas tutmaları gerekir. Çünkü ayet geneldir, bütün kadınları kapsamaktadır.

İmam Malik ve Ebu Hanife'ye göre kadın kafir (zımî) ise ölen kocası için yas tutması gerekmez. Çünkü yas tutmak bir ibadettir ve yalnız mü'min kadınlara farzdır.

Rasulullah (s.a.s): "**Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadın**" tabirini kullanmıştır. Bundan da, yas tutmak için iman etmiş olmanın şart olduğu hükmü çıkmaktadır.

İmam Ebu Hanife'ye göre; bülûğ çağına gelmemiş müslüman kadının, ölmüş kocası için yas tutması farz değildir. Çünkü bülûğ çağına gelmemiş kadın, Allah'ın emirlerini yerine getirmekle yükümlü değildir.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Kalem üç kişiden kaldırıldı: Bülûğa erinceye kadar çocuktan, iyileşinceye kadar deliden, uyanıncaya kadar uykuda olandan..." (Ebu Davud, Nesei, İbni Mace, Hakim)

"(O kadınlar) iddetlerinin sonuna ulaştıklarında, kendileri hakkında iyilikle (şeriatın uygun gördüğü şekilde) yaptıkları işlerden dolayı artık size bir günah yoktur."

Allah (c.c), kocası ölen kadınların, iddetlerinin bitiminden sonra, Allah'ın istediği ve şeriatın uygun gördüğü şekilde süslenmelerini, koku sürmelerini, sürme çekmelerini ve evlenmek isteyenlerin karşısına çıkmalarını mübah kılmıştır. Bunda herhangi bir günah yoktur.

Bu ayet, ölüm, iddeti bekleyen kadının müddet bitmeden yas tutmayı terketmesinin haram olduğunu ve yas tutmadığı zaman zorlanması gerektiğini bildirmektedir.

Yine bu ayetten; velinin izni olmadan kadının evlenemeyeceği hükmü de çıkmaktadır.

Yine bu ayete göre; kişinin, sorumluluğu altında bulunanları Allah'ın istediği şekilde yetiştirmesi ve bu şekilde yaşamalarını sağlaması şarttır. Bunu yapmadığı takdirde, velayeti altındakilerin işlemiş olduğu haramlar kendisini de bağlar ve aynı günahı kazanır. Çünkü Allah (c.c) bu ayette "günah yoktur" buyuruyor. Demek ki ayette zikredilenin aksini yapanlara günah vardır.

"Allah, ne işlerseniz (hepsinden) haberdardır."

Allah (c.c), işlenen herşeyi en ince noktasına kadar, gizlisiyle, açığıyla bilir. Her kim ne yaparsa onun karşılığını muhakkak görecektir. Öyleyse Allah'ın hükümlerine, hem gizli hem açık, her halukarda uyulması gerekir. Bu, insanlar için daha hayırlıdır.

İDDET BEKLEYEN KADINLARLA EVLENMEK İSTEMEK

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ
أَوْ كُنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ
وَلَكِنْ لَا تَوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا
وَلَا تَقْرَبُوا عَقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

235 - (İddet bekleyen) kadınları nikahlamak istediğini, ima yoluyla bildirirkeniz veya böyle bir arzuyu gönüllerinizde saklamanızda üzerinize bir günah yoktur. Allah, sizin onları muhakkak ileride anacağınızı bilmıştır. Onlarla gizlice sözleşmeyin! Ancak (ima yoluyla) uygun bir söz söylemeniz müstesna... (Farz olan) iddet(ler)i bitinceye kadar da nikah bağın(ı bağlamay)a azmetmeyin! Ve

bilin ki; şüphesiz Allah nefislerinizde olan(lar)ı bilir. Artık O'ndan sakının ve yine bilin ki; Allah Gafur'dur, Halim'dir.

Allah (c.c) bu ayetinde erkeklere hitab ediyor. Kocasını vefat ettiği veya kendisini üç talakla boşadığı için iddet bekleyen kadınlara açık olmamak şartıyla, evlenmeyi ima etmenin ve bunu kalpten geçirmenin haram olmadığını bildiriyor. Bu konuda haram olan ise evlenme isteğini açıktan söylemektir.

Evlenme İsteğini İma Etmenin Şekli:

İddet bekleyen kadının velisine giderek: "Bana haber vermeden onu başkasıyla evlendirme" veya kadının kendisine giderek: "Ben evlenmek istiyorum", "Saliha bir kadın arıyorum", "Sen güzel bir kadınsın, benim de evlenmeye ihtiyacım var", "Üzülme! Allah muhakkak sana bir hayır getirecektir" veya "Üzülme! Sen rahatça yeni bir koca bulabilirsin" gibi sözler söylemek, evlenmeyi ima etmek için kullanılan lafızlardandır. Böyle lafızları kullanmak caizdir.

Fakat iddet bekleyen kadınlara giderek onlara açıkça: "Seninle evlenmek istiyorum" demek haramdır. Çünkü Allah (c.c)'nin ima yoluyla bir şeyin söylenmesine izin vermesi, açık bir şekilde söylemenin caiz olmadığını gösterir.

İbni Mübarek, Süleyme binti Hanzele'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Kocamın vefat iddetini beklerken, yanıma Ebu Cafer Muhammed b. Ali gelerek:

"Rasulullah (s.a.s)'e yakınlığımı, Ali (r.a)'nın torunu olduğumu ve İslam'daki yerimi biliyorsunuz" dedi. Ona:

"İddet müddetimin içinde bana evlenme teklifi mi yapıyorsun? Halbuki insanlar seni örnek alıyorlar." dedim. O:

"Ben öyle birşey yapmadım." Yalnız İslam'a ve Rasullullah (s.a.s)'e ve Ali (ra)'ya yakınlığımı ifade ettim. Bilmiyor musunuz ki, Rasulullah (s.a.s), Ebu Seleme'nin

vefatından sonra iddet bekleyen, Ümmü Seleme (r.a)'nın yanına giderek, kendisinin Allah katındaki yerini anlatmıştı. Onun böyle yapması evlenme talebinde bulunmak olsaydı, bunu yapmazdı" dedi. (Dare Kutni)

Evli olan veya rec'i talak iddeti bekleyen kadınlara, açıktan olsun ima yoluyla olsun, evlenme teklifinde bulunmak caiz değildir.

Fakat hiçkimseyle nikahlı veya nişanlı olmayan kadınlara, hem açık şekilde hem de ima yoluyla nişanlanma veya evlenme teklifinde bulunmak caizdir.

Gizlice Sözleşmenin Yasaklanması:

"Allah, sizin onları muhakkak ileride anacağınızı bilmiştir. Onlarla gizlice sözleşmeyin! Ancak (ima yoluyla) uygun bir söz söylemeniz müstesna..."

Allah (c.c) mü'min erkeklerin, üç talakla boşanmış veya kocası vefat etmiş kadınlarla evlenmeyi içlerinden geçireceklerini ve bunu açığa vuracaklarını bilir.

Mü'min erkeklerin, bu kadınlarla evlenmeyi kalplerinden geçirmelerinde ve onlara, evlenme niyetlerini ima yoluyla söylemelerinde bir sakınca yoktur. Zaten ayette geçen "**kavlen ma'rufa**" (uygun söz) lafzı da evlenmeyi ima yoluyla ifade etmek anlamına gelmektedir. Fakat Allah (cc), evlenme isteğini açıktan söylemelerini veya kadınla gizlice sözleşmelerini haram kılmıştır.

Alimler ayette geçen "**gizlice sözleşmeyin**" lafzının manası hakkında değişik görüşler bildirmişlerdir:

Bazı alimlere göre bundan kasıt; "zinadır."

Bazı alimlere göre; "cima yapmaktır."

Bazılarına göre de; "açık bir şekilde evlenme teklifinde bulunmaktır."

Bu manaların hepsi de doğrudur ve Allah (c.c) bu ayetiyle iddet bekleyen kadınlara açıkça evlenme teklifinde bulunmayı, onlarla gizlice evlenmeyi ve zina yapmayı yasaklamıştır.

İddet Bekleyen Kadınla Yapılan Nikahın Hükümü:

"(Farz olan) iddet(ler)i bitinceye kadar da nikah bağ(ı) bağlamay)a azmetmeyin!"

Bu ayete göre; üç talakla boşandığı veya kocası öldüğü için iddet bekleyen kadınlarla nikah akdi yapmak caiz değildir ve bütün alimlere göre bu akid fasittir.

İddet bekleyen kadınlarla, haram olduğunu bilerek nikah akdi yapan, Allah'ın haram kılıp yasakladığı bir şeyi bu ameliyle meşrulaştırdığı için kafir olur. Fakat iddet bekleyen kadınlarla, haram olduğunu bilmeyerek nikah akdi yapan kafir olmaz, sadece günah işlemiş olur ve nikah akdi bozulur.

İmam Malik ve İmam Ahmed'e göre; iddet bekleyen kadınlarla cehaletinden dolayı nikah akdi yapan kişinin akdi hemen bozulur ve ceza olarak bu kadın ve erkek bir daha birbirleriyle ebediyyen evlendirilmezler.

Bunlar murisini öldüren varis gibidirler. Murisin malı kendisini öldüren varisine nasıl haram ise, Allah'ın haram kıldığı nikah akdini yapanlar da birbirlerine haramdırlar.

İmam Ebu Hanife ve İmam Şafii'ye göre; nikah akdi hemen bozulur. Kadın birinci kocasından geriye kalan iddetini tamamladıktan sonra, ikinci kocasından da ayrılmış olduğu için tekrar iddet bekler. Bu iddeti de bittikten sonra, kendisiyle iddet esnasında evlenen ikinci kocası, normal yollardan başkalarıyla birlikte tekrar kendisini istemeye gelebilir.

İddette evlenen kadın ile erkek birbirlerine ebedi olarak haram kılınamazlar. Çünkü bir kadının bir erkeğe haram olabilmesi için Kur'an, sünnet veya icmardan açık bir delil olması gerekir. Bu konuda Kur'an, sünnet ve icmardan herhangi bir delil yoktur. Kaldı ki, bir kadınla zina yapmak, iddet sırasında haram olduğunu bilmeden onunla nikah yapmaktan daha kötüdür. Kadın, kendisiyle zina yapan erkeğe haram olmadığı halde, nasıl kendisiyle fasit nikah yapan erkeğe ebedi haram olur?..

Ömer (r.a), da böyle yapanlar hakkında vermiş oldu-

ğu: "Ebedi olarak evlenemezler" şeklindeki fetvasından dönmüştür.

İbni Mübarek, Mesruk'tan şöyle rivayet etmiştir:

"Kureyşli bir kadın, iddet müddeti dolmadan Sakif kabilesinden bir erkekle evlendi. Bu haber Ömer (r.a)'ya ulaşınca, her ikisini getirterek nikahlarını feshetti. Her ikisine de ceza verdi ve ebediyyen evlenmemelerine hükmetti ve kadının nikah mehrini de Beytül Mal verdi. Ömer (r.a)'nın bu uygulaması halk arasında yayılınca, Ali (r.a):

"Allah (c.c) mü'minlerin emirini bağışlasın! Beytül Mal hiç mehir verir mi? O kadınla erkek cehaletlerinden bir iş yapmışlardır. Uygun olan hareket; onların yaptığını Rasulullah'ın sünnetiyle reddetmektir." deyince, kendisine:

"Siz olsaydınız nasıl hükmederdiniz?" diye soruldu. O da:

"Kadın, mehrini kendisiyle cima yapan erkekten alır ve aralarındaki nikah akdi, ceza vermeden feshedilir. Sonra kadın birinci kocasından geriye kalan iddeti bekler. Bu bittikten sonra ikinci kocasından da ayrılmış olduğu için tekrar iddet bekler. İkinci kocasından da iddeti bittikten sonra, erkek isterse sahih bir nikahla kadınla tekrar evlenebilir." dedi. Ali (r.a)'nın bu konudaki fetva ve hükmü Ömer (r.a)'ya ulaşınca:

"Siz, bilmeyerek yaptığımız şeyleri Rasulullah (s.a.s)-in sünneti ile düzelttiniz" dedi. (Cassas, Kurtubi)

Ayetteki; "azmetmeyin" kelimesi; iddet bekleyen kadınlarla açık bir şekilde nikah yapma girişiminde bulunmanın haram olduğunu gösteriyor. Böyle bir girişimde bulunmak haram olduğuna göre akit yapmak da elbette ki haramdır.

Kalplerden Kötü Düşünceler Geçirilmemeli:

"Ve bilin ki; şüphesiz Allah kalplerinizde olan(lar)ı bilir. Artık O'ndan sakının!"

Allah (c.c) bu ayette, erkekleri gönülllerinden geçen şeylerden dolayı uyarıyor ve kötü değil, hayırlı düşüncelere sevk ederek onlara şöyle buyuruyor:

"Biliniz ki Allah nefislerinizden geçenleri bilmektedir. Bu sebeple O'ndan korkun ve yasaklarını yapmaktan kaçınınız! Allah'ın nefislerden geçirmeyi yasakladığı şeyleri kalplerinizden geçirmeyin! Eğer bunları kalplerinizden geçirmişseniz hemen Allah'a tevbe edin ve O'ndan bağışlanma dileyin! Nefislerden geçirmeye izin verilen fakat pratiğe dökülmesi caiz olmayan şeyleri yapmaya kalkışmayın! Çünkü nefislerden geçeni bilen Zat, kötü şeyler yapmaya kalktığınızda, insanlar o kötü şeyden haberdar olmasa bile sizleri görür, yaptığınızı bilir ve işlediklerinizin cezasını verir. İşte sizler bütün bunları düşünüp hatırlayarak yalnız O'ndan korkun!"

"Ve yine bilin ki; şüphesiz Allah Gafur'dur, Halim'dir."

Gafur: Günah işleyip de, işlediği günahı gerçek manada tevbe eden kullarını bağışlayan, onların günahlarını örten, demektir

Halim: Kulunun, işlediği günahı tevbe etmesi için, ceza vermede acele etmeyip geciktiren, demektir.

Allah (c.c) erkeklere tehdit şeklindeki hitabından sonra, rahmetinden ümit kesmemeleri gerektiğini bildiriyor:

BOŞANAN KADINLARA MUT'A VERİLMESİ

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا
لَهُنَّ فَرِيضَةٌ وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْوُسْعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرُهُ
مَتَّعَا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ

236 - Kendileriyle temas etmediğiniz (cima yapmadığınız) veya kendilerine bir mehir tayin etme(den, evlen)mediğiniz kadınları boşamanızda size bir günah yoktur. (Şu var ki); zengin olan(ınız) durumuna göre, darda olan(ını-

nız) da durumuna göre örfe uygun bir şekilde onlara (boşanan kadınlara) mut'a verir. Bu, muhsinler üzerine bir haktır.

Ayetin nüzul sebebi hakkında şöyle bir rivayet vardır:

Ensardan bir adam Beni Hanife'den bir kadınla evlendi. Sonra mehir tayin etmeden ve cima yapmadan onu boşadı. Bunun üzerine yukarıdaki ayet nazil oldu ve Rasulullah (sas) ona:

"Şapkan bile olsa, mut'a olarak ona ver!" buyurdu.

(Hazin, Kurtubi)

Bir başka rivayete göre Rasulullah (s.a.s); sırf şehvet için evlenmeyi, şehvet gittikten sonra boşamayı ve boşanmayı çabuklaştırmayı nehyettiği için, müslümanlar, evlendikleri fakat istemedikleri hanımlarını cima yapmadan ve mehir tayin etmeden boşamaktan çekindiler. Bunun üzerine bu ayet indi.

(Kurtubi)

Evlilik, Geçici Şehvet İçin Olmamalıdır:

Kişi, devam ettirmek ve nefsini korumak niyetiyle evlilik yapmalıdır. Sırf şehveti tatmin için evlenmek ve sonra kadını boşamak haramdır.

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Allah (c.c), sırf şehvetini tatmin etmek için evlenen ve şehvetini tatmin ettikten sonra hemen boşanmak isteyen erkeği ve kadını sevmez."

(Taberi, Taberani, Bezzar, İbni Hacer el-Heytemi mürsel hadis)

Allah (c.c), şehveti gidermek için evlenip hemen ardından kadını boşamayı haram kılmıştır. Fakat nikah akdi yaptıktan sonra, daha kadınla cima yapmadan veya akitte mehir tayin etmeden, istemediği veya onunla evliliği dini ve maslahatı için olumlu görmediği için hanımını boşayan erkeğe bir günah yoktur. Bu şekilde boşama caizdir. Bu ayetin ifade ettiği mana da budur.

Rasulullah (s.a.s), Bintü'l Cüne ile gerdeğe gireceği zaman Bintü'l Cüne Rasulullah'a:

"Sen'den Allah'a sığınırım" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.s):

"Çok büyük bir Zata sığındım. Ailenin yanına dön!" dedi (ve onu boşadı.) (Buhari, Müslim)

Mehir:

Ayetteki;

"Kendileriyle temas etmediğiniz (cima yapmadığınız) veya kendilerine bir mehir tayin etme(den evlen)diğiniz kadınları boşamanızda size bir günah yoktur." ifadesinden mehir tayin edilmeden akit yapmanın caiz olduğu hükmü çıkmaktadır. Yani mehir, akitten sonra da tayin edilebilir.

Mut'a:

"(Şu var ki); zengin olan(ınız) durumuna göre, darda olan(ınız) da durumuna göre örfe uygun bir şekilde onlara (boşanan kadınlara) mut'a verir."

Mut'a: Erkeğin, mehir tayin etmeden nikahladığı ve kendisiyle cima yapmadığı hanımına, insanların kadın hakkında kötü düşünmesini engellemek, kadının üzüntü ve sıkıntısını gidermek için ikram olarak verdiği para, mal, elbise vb gibi şeylerdir.

Hanımını, cima yapmadan ve mehir tayin etmeden boşayan erkeğin, bütün alimlere göre, mut'a vermesi gerekir.

Mut'anın Miktarı:

İmam Malik ve İmam Ahmed'e göre; Mut'anın belli bir miktarı yoktur.

Mut'anın miktarı, kocanın durumuna bağlıdır. Eğer ihtilaf söz konusu olursa o zaman hakimın icthadı geçerlidir. Ayete göre, en kuvvetli görüş budur.

İmam Şafii'ye göre; mut'anın miktarı zengin için, bir cariyeye (hizmetçi), orta halli için otuz dirhem, fakir için de bir elbisedir.

İmam Ebu Hanife'ye göre; en azı zır (gömlek), hımar (başörtü) ve milhefe (bütün vücudu kaplayan elbise)dir. Fakat verilecek mut'a, mehrin yarısından fazla olmamalıdır.

Mut'a Kimlere Verilir?

"Bu (boşanan kadınlara mut'a vermek), muhsinlerin üzerine bir haktır."

Cumhur'a göre; akit sırasında hanımına mehir tayin etmemiş erkeğin, ister cima yapmış olsun ister yapmamış olsun boşadığı kadınına mut'a vermesi farzdır.

Allah (c.c):

"Onlara, (boşanan kadınlara) mut'a verin!" buyurmaktadır. Aynı şekilde:

"Bu (boşanan kadınlara mut'a vermek) muhsinler üzerine bir haktır.", "Bu (boşanan kadınlara mut'a vermek) muttakiler üzerine bir haktır." ayetleri de mut'a vermenin farz olduğunu göstermektedir. Çünkü her müslümanın muttakilerden ve muhsinlerden olması gerekir. Ancak, kendisine mehir tayin edilmiş olan kadınlara mut'a vermek farz değil, müstehaptır.

İmam Malik'e göre; durumları ne olursa olsun bütün boşanan kadınlara mut'a vermek müstehaptır, farz değildir. Çünkü Allah (c.c):

"Bu (mut'a vermek) muhsinler üzerine bir haktır" ve:

"Bu (mut'a vermek) muttakiler üzerine bir haktır."

(Bakara: 241)

buyuruyor. Şayet mut'a vermek bütün müslümanlara farz olsaydı o zaman, "muttakiler ve muhsinler üzerine" diye özelleştirme olmaz ve: "Bütün müslümanlara farzdır" denilirdi.

CİMA YAPILMADAN BOŞANAN KADINLARA VERİLEN MEHİR

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ

لَهُنَّ فَرِيضَةٌ مِمَّا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُوَ أَوْ يَعْفُوا
 الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الزَّكَاجِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى
 وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

237 - Kendilerine mehir tayin etmiş olduğunuz hanım-

larınızı eğer temas etmeden (cima yapmadan) boşarsanız, onlara (tayin ettiğiniz) mehrin yarısını veriniz! Ancak kendilerinin affetmesi (bağışlaması) veya nikah akdi elinde olan (kişin)ın affetmesi (bağışlaması) müstesna... Şüphesiz ki sizin affetmeniz (bağışlamanız) takvaya daha yakındır. Aranızdaki iyiliği unutmayın! Muhakkak ki Allah yaptıklarınızı görendir.

Bu ayete göre; evlilik akdi sırasında kendisine mehir tayin edilmiş olan kadın cima yapılmadan boşanırsa, ona, mehrinin yarısı düşer.

Boşanan Kadınlar:

Boşanan kadınlar dörd'e ayrılır:

1 - Nikah akdi sırasında mehir tayin edilmiş ve boşanmadan önce kendisiyle cima yapılmış kadınlar. Bu kadınlar mehirlerinin tamamını alırlar ve üç kuru' müddeti iddet beklerler.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Boşanan kadınlar üç kuru beklerler." (Bakara: 228)

"Onlara verdiğinizden herhangi birşey almanız helal değildir." (Bakara: 229)

2 - Nikah akdi sırasında mehir tayin edilmemiş ve boşanmadan önce kendisiyle cima yapılmamış kadınlar. Bu kadınların ne mehir hakları vardır ne de iddet beklerler. Onlara ancak mut'a verilir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Kendileriyle temas etmediğiniz (cima yapmadığınız) veya kendilerine bir mehir tayin etme(den evlen)diğiniz kadınları boşamanızda size bir günah yoktur. (Şu var ki); zengin olan(ınız) durumuna göre, darda olan(ınız) da

durumuna göre örfe uygun bir şekilde onlara (boşanan kadınlara) mut'a verir." (Bakara: 236)

"Ey iman edenler! Mü'min kadınları nikahlayıp da sonra kendilerine dokunmadan (cima yapmadan) onları boşarsanız sizin için üzerlerine sayacağınız bir iddet yoktur." (Ahzab: 49)

Bu ayete göre kadınların iddet beklemeleri gerekmez.

3 - Nikah akdi sırasında mehir tayin edilmiş ve boşanmadan önce kendisiyle cima yapılmamış olan kadınlar. Bu kadınlar boşandıkları zaman mehirlerinin yarısını alırlar ve iddet beklemezler. Allah (cc) şöyle buyuruyor:

"Eğer temas etmeden (cima yapmadan) onları boşarsanız ve bir mehir de tayin etmişseniz, onlara (tayin ettiğiniz) mehrin yarısını veriniz!." (Bakara: 237)

"Ey iman edenler! Mü'min kadınları nikahlayıp da sonra kendilerine dokunmadan (cima yapmadan) boşarsanız, sizin için üzerlerine sayacağınız bir iddet yoktur." (Ahzab: 49)

4 - Nikah akdi sırasında mehir tayin edilmemiş ve boşanmadan önce kendisiyle cima yapılmış kadınlar. Böyle kadınlara "mehri misil" verilir ve iddet beklerler.

Mehri Misil : Kadının kızkardeşinin, amca kızının veya halasının mehrine göre tayin edilen mehirdir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"O halde onlardan hangisiyle faydalandıysanız (cima yaptıysanız) ücretlerini (mehirlerini) takdir edildiği şekilde verin!" (Nisa: 24)

Kendisiyle Cima Yapmadan Ve Mehir Tayin Etmeden Kocası Vefat Eden Kadının Durumu:

Bu durumdaki kadın, kendisine denk olan kadınlarinki kadar mehirle birlikte mirastan da pay alır ve kocası öldüğü için vefat iddeti bekler.

İbni Mes'ud (r.a)'ya şöyle soruldu:

"Bir adam, bir kadınla evlendikten sonra, ona mehir tayin etmeden ve onunla cima yapmadan vefat etmiştir.

Bu durumda kadına ne düşer?" İbni Mes'ud (r.a) şöyle cevap verdi:

"Ona denk olan kadınların mehri kadar mehir alır. Bu mehir ne eksiltilir ne de artırılır. Bununla birlikte vefat iddeti bekler ve mirastan da payını alır." Bunun üzerine Ma'kil b. Sinen El-Eşcai ayağa kalkıp şöyle dedi:

"Rasulullah (s.a.s) bizim kabilemizden olan Berva binti Vaşik hakkında senin verdiğin hükmü vermiştir." İbni Mes'ud bunu duyunca fetvasındaki isabetten dolayı çok sevindi." (Tirmizi rivayet etti ve hasen-sahih dedi)

Mehri Kimler Bağışlayabilir?

"Ancak kendilerinin affetmesi (bağışlaması) veya nikah akdi elinde olan (kişin)in affetmesi (bağışlaması) müstesna..."

Bu; mehri tayin edilen fakat kendisiyle cima yapılmadan boşanan kadın, mehrinin yarısını almaktan vazgeçerse veya "nikah akdi elinde olan kişi, mehrin diğer yarısını kadına bağışlarsa" demektir.

"Nikah akdi elinde olan kişiden" kastın kim olduğu konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir.

İmam Ebu Hanife ve İmam Şafii'ye göre; "nikah akdi elinde olan"dan kasıt; kadını boşayan kocadır.

Cübeyr b. Mut'im (r.a) şöyle demiştir:

"Beni Nadir'den bir kadınla evlendim ve onu cima yapmadan boşadım. Boşadıktan sonra nikah akdinde tayin edilen mehrin tamamını ona verdim."

Cübeyr b. Mut'im sözüne şöyle devam etti:

"Ben onu (mehrini diğer yarısını) affetmeye ondan daha evlayım." dedi. Daha sonra: **"nikah akdi elinde olanın affetmesi müstesna..."** ayetini okudu ve: "Rasulullah:

"Nikah akdi elinde olan kişi, kocadır" buyurdu." dedi.
(Dare Kutni)

Bu görüşe göre; kendisine mehir tayin edilmiş fakat cima yapılmamış kadın, boşandığında, hakettiği mehrin yarısını kocasına bağışlayabildiği gibi, kocası da mehrin diğer yarısıyla birlikte tamamını ona verebilir. Kadının

velisi ise mehirden herhangi birşey affetme yetkisine sahip değildir.

İmam Malik'e göre; "nikah akdi elinde olan"dan kasıt; kadının velisidir. Buna göre, ister buluşa ermiş olsun, ister olmasın, bakire olan kadının babası, mehrin yarısını damadına bağışlayabilir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Kendilerine mehir tayin etmiş olduğunuz hanımlarınızı eğer temas etmeden (cima yapmadan) boşarsanız, onlara (tayin ettiğiniz) mehrin yarısını veriniz!"

Ayetin bu kısmında kendilerine hitab edilenler, kocalardır. Bundan sonra: **"Ancak kendilerinin affetmesi (bağışlaması) müstesna"** sözü geliyor. Burada hitab olunanlar ise kadınlardır. Bundan sonra da: **"Veya nikah akdi elinde olan (kişin)ın affetmesi (bağışlaması) müstesna"** sözü geliyor. Burada hitab olunan ise üçüncü bir şahıstır. Çünkü daha önce kocalar sonra da kadınlar zikredilmişlerdi. Şayet üçüncü şahsın varlığı söz konusu olmasaydı o zaman bundan kasıt; kocalar olurdu. Fakat üçüncü bir şahıs daha vardır ve bu, kadının velisidir.

Hem kadın her zaman için affetme yetkisine sahip değildir. Deli veya çocuk olan bir kadının affetme yetkisi yoktur. Bu durumdaki kadınların ancak velileri affetme yetkisine sahiptir.

"sizin affetmeniz (bağışlamanız) muhakkak ki takvaya daha yakındır."

Kadın ve erkekten her kim iyilikte bulunup affederse o daha takvalıdır. Kadının; "nasıl olsa o benimle cima yapmadı" diyerek, hakkı olan mehrin yarısını kocasına bağışlaması daha iyidir. Erkeğin de, kadını teselli etmek, ona iyilikte bulunmak ve insanların kadın hakkında kötü düşünmelerini engellemek için, mehrin diğer yarısıyla birlikte tamamını vermesi daha iyidir.

"Aranızdaki iyiliği unutmayın!"

Allah (c.c), boşanan kadın ve erkeğe; boşanmanın, müslüman aileler arasında düşmanlığa sebep olmaması

ve boşandıktan sonra bile birbirlerine iyi davranmaları için, daha önce birbirlerine yapmış oldukları iyilikleri unutmamalarını tavsiye ediyor.

Aile, kadın ve erkeğin birbirleriyle anlaşmalarıyla kurulur ve devam ettirilir.

Eğer karı ile koca evlilik hayatını devam ettirmek istemiyor ve evlilik hayatını devam ettirdiklerinde daha kötü sonuçların ortaya çıkmasından endişe ediyorlarsa, o zaman boşanmaları daha iyidir. Fakat bu boşanma, kadının ve erkeğin ailelerini birbirine düşman etmemelidir. İşte bunun için Allah (c.c) "aranızdaki iyiliği unutmayın!" buyurmuştur.

"Muhakkak ki Allah yaptıklarınızı görendir."

Bu, aşırı gidenler için bir tehdittir. Allah (c.c) aşırı gidenlere şöyle hitab ediyor:

"Sizler eğer aşırı gider ve birbirinize haksızlık yaparsanız, iyi biliniz ki, Allah bu yaptıklarınızı görür ve karşılığını eksikliğe uğratmaksızın verir. Eğer birbirinize iyilik yaparsanız, Allah (cc) bunu da görür ve size ecrini verir. Allah'ın bütün yaptıklarınızı gördüğünü aklınızdan çıkarmayın ve hayatınızı buna göre düzenleyin!"

NAMAZLARI MUHAFAZA ETMEK

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ

قَانِتِينَ

238 - Namazları ve orta namazı muhafaza edin! Ve Allah için (namazda) kanitiyn olarak ayakta durun!

Ayette geçen "muhafaza edin" kelimesi ile müslümanlara hitab ediliyor. Namazın muhafazası ancak, vakit, rükun ve şartlarını yerine getirerek, hiç ihmal etmeden Allah'ın istediği şekilde devamlı kılmakla mümkün olur.

Allah (c.c) bu ayette; farz namazların ve diğer emirlerinin istediği şekilde, hiçbirşey eksiltmeden ve arttırma-

dan, yalnız sözle değil amelle de devamlı olarak muhafaza edilmesini istiyor.

Orta Namaz:

Ayette zikredilen "orta namaz", farz namazlardan birisidir. Fakat ayette namazların genel olarak zikredilmemesinden sonra özellikle "orta namaz"ın zikredilmesi, onun faziletini belirtmek içindir.

Alimler "orta namaz"ın hangi namaz olduğunda ihtilaf etmişlerdir.

1 - Zeyd b. Sabit ve bazı alimlere göre; ayette zikredilen "orta namaz"; "öğle namazı" dır. Çünkü ilk farz kılınan namaz budur ve gündüzün ortasında kılınır.

2 - Sahabelerin çoğu, bir rivayete göre Ali b. Ebi Talib, Ebu Hureyre, Ebu Said el-Hudri, Hz. Aişe, Ümmü Seleme, Hafsa, Ümmü Habibe, Tabii alimlerinin çoğu, Ebu Hanife, Ahmed b. Hanbel, Şafii alimlerinin çoğu, Malikilerden İbn Habib, İbn Arabi, İbn Atiyye'ye göre; "orta namaz"; "İkindi namazı"dır Çünkü bu namazdan önce iki gündüz (sabah ve öğle), sonra da iki gece (akşam ve yatsı) namazı vardır ve ikindi namazı bu namazların ortasındadır.

Ali (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: Rasulullah (s.a.s) Ahzab günü (Hendek savaşında) ikindi namazını güneş batıncaya kadar kılma imkanı bulamadı ve şöyle buyurdu:

"Onlar (müşrikler) bizi orta namazdan alıkoydular. Allah, onların kabirlerini ve evlerini ateşle doldursun."

(Müslim, Nesei, Ahmed, Beyhaki, İbni Huzeyme)

3 - Bera b. Azib'e göre "orta namaz"; "akşam namazı" dır. Çünkü, Akşam namazından önceki iki namaz ve sonraki iki namaz çift rekatlı namazlardır. Bunların arasındaki tek rekatlı namaz ise akşam namazıdır.

4 - Bazı alimler'e göre "orta namaz"; "yatsı namazı" dır. Çünkü bu namaz, biri gece (akşam namazı) diğeri gündüz (sabah namazı) olan ve kasr (kısaltma) yapılmayan iki namaz arasındadır.

5 - İbn Abbas, İbn Ömer, İmam Malik ve Arkadaşlarına göre; "orta namaz", "sabah namazı"dır. Çünkü bu namazdan önceki iki namaz sesli, bundan sonraki iki namaz ise sessiz okunur.

Aişe (r.a)'dan Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir:

"Namazları muhafaza edin! Orta namazını ve ikinci namazını da..." (Ahmed, Taberani, İbni Hacer el-Heytemi)

Bu hadise göre orta namaz ile ikinci namazı ayrı ayrı namazlardır.

6 - Bazı alimlere göre "orta namaz"; "cuma namazı"dır. Çünkü cuma namazının diğer namazlardan daha farklı şartları vardır. Bu ise onun fazilet ve büyüklüğünü gösterir.

7 - Muaz b. Cebel'e göre "orta namaz"; beş vakit namazın hepsidir. Allah'ın: **"Namazları ve orta namazı muhafaza edin"** sözünde önce "namazları" zikretmesi, farz ve nafil bütün namazların muhafaza edilmesi gerektiğini belirtmek içindir. Daha sonra da; "orta namaz"ı buyurması, özellikle farz kıldığı beş vakit namazın muhafaza edilmesi içindir.

8 - Nafi, İmam Müslim, İbn Ömer ve Rebi b. Heytem'e göre "orta namaz"; belli bir namaz değildir. Hangi namaz olduğu kesin olarak tayin edilmemiştir. Zaten bu konudaki değişik rivayetler ve alimler arasındaki ihtilaflar da "orta namaz"ın hangi namaz olduğunun kesin olarak tayin edilmediğini göstermektedir.

Allah (c.c) beş vakit namaz içerisinde en faziletli namazın hangisi olduğunu kesin olarak bildirmemiş, böylece bütün namazların tam olarak muhafaza edilmesini istemiştir. Aynı Allah (cc)'nun, "Kadir Gecesi"nin hangi gece olduğunu, gecenin hangi saatinde duaların kabul edildiğini, cuma gününde duaya icabet edilen saatin hangi saat olduğunu ve büyük günahların kaç tane olduğunu bildirmediği gibi...

Böyle olunca Kadir Gecesi'ni ibadet ve dua ile geçirmek isteyenler, hangi gece olduğu bilinmediği için Ramazanın son on gününü tamamen ibadet ve dua ile ge-

çirirler. Gece, duasının kabul olunmasını isteyenler, hangi saatte kabul edileceğini bilmedikleri için bütün geceyi dua ve ibadetle geçirirler. Cuma günü duasının kabul edilmesini isteyenler, duaya icabet edilen saati bilemedikleri için bütün cuma gününü dua ve ibadetle geçirirler. Büyük günahlardan sakınmak isteyenler de, sayısı tam olarak bilinmediği için bütün günahlardan uzak dururlar.

İşte, "orta namaz"ı muhafaza etmek isteyen kişi de, beş vakit namazdan hangisinin "orta namaz" olduğunu bilemediği için beş vakit namazı, rükun ve şartlarını yerine getirerek, Allah'ın istediği şekilde devamlı olarak eda eder.

En doğru olan görüş de budur. Çünkü Allah (c.c) "orta namaz"ı kesin olarak tayin etseydi, o zaman bu konuda değişik rivayetler ve alimler arasında ihtilaflar olmazdı.

"Orta namaz"ın belli bir namaz olmadığını gösteren bir delil de şudur:

Bera b. Azib (r.a) dedi ki: "Allah (c.c) şöyle bir ayet indirdi:

"Namazları muhafaza edin ve ikinci namazını da..."

Bu ayeti Allah'ın dilediği kadar okuduk. Sonra Allah (c.c) bu ayeti neshederek şöyle buyurdu:

"Namazları ve orta namazı muhafaza edin!"

Bunun üzerine bir adam Bera (r.a)'ya:

"Öyleyse ayetteki "orta namaz"dan kasıt; ikinci namazıdır." dedi. Bera (r.a) da ona:

"Bu ayetin nasıl indiğini, sonra nasıl neshedildiğini sana haber verdim. Bunun hangi namaz olduğunu ancak Allah bilir" dedi. (Müslim)

Allah (c.c)'nun, orta namaz olarak ikinci namazını tayin ettikten sonra bu hükmü neshetmesi, "orta namaz" hükmünün artık belli bir namazla sınırlandırılmayacağını göstermektedir.

O halde bütün vakit namazları eşit şekilde, tam olarak muhafaza edilmelidir ki, orta namaz da muhafaza edilmiş olsun.

"Ve Allah için (namazda) kanitiyn olarak ayakta durun!"

Alimler **"kanitiyn"** kelimesinin manasında ihtilaf etmişlerdir.

1 - Bazı alimlere göre; **"İtaat edici"** manasındadır.

2 - Bazılarına göre; **"Namazda Allah'ın yasakladığı konuşma fiilini yapmamak"** manasındadır.

3 - Bazı alimlere göre de; **"Namazı huşu içinde kılmak ve namazı bozacak hareketlerden uzak durmak"** manasındadır.

Aslında **"kanitiyn"** kelimesi bu manaların hepsini kapsamaktadır. Zaten bu manalar arasında bir zıtlık da yoktur.

"Kunut"; birşeyi devam ettirmek manasına gelir. Allah'a itaate devam etmek kunut olabileceği gibi, namazdaki kıyamda uzun müddet durmak, namazda uzun müddet dua etmek, uzun ayetler okumak, namazı uzunca kılmak, Allah'a boyun eğerek namazı bozacak hareketlerden uzak durmak ve namaz bitinceye kadar konuşmayıp susmak da kunut olabilir.

Allah'ın Her Emri Namaz Gibi Bir İbadettir:

Allah (cc)'nın aile ile ilgili hükümleri bildirirken bu arada namazdan bahsetmesinde şüphesiz birçok hikmet ve sebepler vardır.

İster evlilik, ister boşanma, isterse Kur'an'daki diğer meseleler olsun... Bu meselelerdeki hükümlerin hepsine uymak namaz gibi bir ibadettir. Nasıl namaz konusunda Allah dışında hiçkimsenin hüküm koyma yetkisi yoksa diğer konularda da hiç kimsenin Allah'ın emri dışında bir emir ve hüküm verme yetkisi yoktur.

Evlilik ve aile hakkında Allah'ın bildirmiş olduğu hükümlere muhalif hüküm veren; tıpkı abdestsiz, rükunsuz, secdesiz namaz kılınabileceğini veya öğle namazının beş veya altı rekat da kılınabileceğini ya da yönü belli olduğu halde, namaz kılarken Ka'be dışında başka yönlere doğru da namaz kılınabileceğini söyleyenler gibidir.

Böyle hükümler veren kimse, nasıl Allah'a ibadeti bozmuş ve kafasına göre ibadet şekli uydurarak hevasını ilah edinmiş oluyorsa, diğer konularda Allah'ın emirlerine zıt hükümler veren kimse de aynı şekilde kendisini ilah ilan etmiş ve tağut olmuş olur.

Allah (c.c), öğle namazını dört rekat olarak tayin ettiği halde, "öğle namazını beş rekat kılacaksın" diyenlere itaat eden, nasıl bu hükmü vereni ilah edinmiş oluyorsa, boşama yetkisini yalnız erkeğe değil de, kadına veya her ikisine veya devletin eline vererek Allah'ın hükümlerine zıt hükümler verenlere itaat edenler de, bunları söyleyenleri ilah edinmiş olurlar. Kadının, kocası boşadığında üç kuru' veya kocası öldüğünde dört ay on gün iddet beklemesi gerekmez, hemen evlenebilir diyenlere itaat edenler de böyledir.

Allah'ın hükümleri dışında hükümler verdikleri halde kendilerine itaat edilenler, kim olurlarsa olsunlar, hepsi reddedilmesi gereken birer tağuttur. Her kim bu tağutları reddetmez, bilakis onlara itaat ederse, yalnız Allah'ın hakkı olan ibadeti tağutlara yaparak onları ilah edinmiş ve kafir olmuş olur.

Namaz, Kişiyi Hertürlü Kötülükten Korur:

Allah (c.c), boşanan çiftlere birbirlerine yaptıkları iyilikleri unutmamayı tavsiye ettikten sonra, namazı zikrediyor. Çünkü boşanma olayından sonra çeşitli dargınlıklar, üzülmeler ve kavgalar olabilir. İşte böyle durumlarda fertlerin sinirlerine hakim olmaları, Allah korkusunu her zaman göz önünde bulundurmaları ve yapılan iyilikleri hatırlayarak sabretmeleri gerekir. Bunun için de, namazdan yardım almak çok daha iyidir.

KORKU ANINDA KILINAN NAMAZ

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ
كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

239 - Eğer (birşeyden) korkarsanız (namazı) yaya veya binek üzerinde kılın! Emin olduğunuzda da (Allah'ın) size bilmediğiniz şeyleri öğrettiği gibi Allah'ı zikredin!

Allah (c.c) emniyet halinde iken, rükun ve şartlarını yerine getirerek namazı muhafaza etmeyi yani, namaz kılma-yı emrettikten sonra, korku anında da namaz kılınması gerektiğini bildiriyor.

Korku olsa bile, namaz hiç bir zaman terkedilmemeli, herhangi bir yöne yönelerek, yürürken veya binekteyken her halükarda kılınmalıdır. Namaz aynı iman gibidir. Terki hiç bir durumda caiz değildir.

Namaz ayakta kılınmalıdır. Ayakta kılamayan oturarak, oturarak kılamayan yatarak, yatarak kılamayan ima yoluyla, ima yoluyla kılamayan gözleri ile kılabilir. Kibleye yönelemeyen kimse namazını herhangi bir yöne yönelerek kılabilir. Savaşta, düşmandan kaçarken, yolculukta, hastalıkta, sağlıkta kısacası her halukarda namaz kılınmalıdır.

Rasulullah (s.a.s) hasta olan İmran b. Huseyn'e şöyle buyurdu:

"Namazı ayakta kıl! Ayakta kılamazsan oturarak kıl! Oturarak da kılamazsan yatarak ve işaretle kıl!"

(Buhari, Ebu Davud, Tirmizi, İbni Mace, Ahmed)

Rasulullah (s.a.s) şöyle buyurdu:

"Eğer korku çok ise, ayakta olduğu gibi binek üzerinde de kılabilirsiniz. Kibleye yönelebileceğiniz gibi başka bir yöne de kılabilirsiniz."

(Beyhaki, Şafii müsnedinde sahih senedle)

Korku anında namaz, yolculuk namazı gibi iki rek'at olarak ve öğle ile ikindi, akşam ile yatsı cem edilerek kılınabilir.

"Emin olduğunuzda da (Allah'ın) size bilmediğiniz şeyleri öğrettiği gibi Allah'ı zikredin!"

"Ey müslümanlar! Korkudan kurtulup emniyete kavuşursanız namazlarınızı Allah'ın emrettiği gibi tam olarak kılınız!"

Hükümlerini bu şekilde açıkça bildirdiği için Allah'a şükredin! Çünkü Allah (c.c) dünya ve ahirette insanların menfaatine olan ve onları mutlu edecek hükümler bildirmeseydi, sizler bunları asla bilemezsiniz. Allah (c.c) ihtiyaç duyduğunuz şeyleri en ince ayrıntısına kadar, hiçbir eksiklik bırakmadan sizlere bildirdiği için Allah (c.c)'ya çokça şükredin ve yalnızca Allah'ın emirlerine tabi olun!"

VEFAT EDEN KOCALARIN, HANIMLARINA VASIYET ETMESİ

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً
لِأَزْوَاجِهِمْ مَّتَعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ
مَّعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

240 - İçinizden vefat edip geride eşler bırakanlar; eşlerinin evlerinden bir sene çıkarılmamasını ve geçimlerinin sağlanmasını vasiyet etsinler. Eğer kendileri çıkarlarsa, (ey müslümanlar!) onların örfe uygun olarak yaptıklarından dolayı size bir günah yoktur. Allah, Aziz'dir, Hakim'dir.

Kocalar vefat etmeden önce, hanımlarının bir yıllık maiyetlerinin temin edilmesini ve oturdukları evden çıkartılmamalarını yakınlarına vasiyet etmelidirler. Bu Allah'tan bir emirdir. Kocalarının bu vasiyetinden sonra hiçkimse, ne mirasçılar ne de başkaları, kocası ölen kadını evinden çıkarmasın ve maiyetini de kesmesin! Allah (c.c) bunu kesin olarak yasaklamıştır.

"Eğer kendileri çıkarlarsa, (ey müslümanlar!) onların örfe uygun olarak yaptıklarından dolayı size bir günah yoktur."

Allah (c.c) bu ayette, mirasçılara, hakimlere ve diğer müslümanlara hitab ederek şöyle buyuruyor:

"Ey müslümanlar! Kocasını ölen kadın, kocasının evinde kalmak istemez, iddetinin bitmesiyle oradan çıkmak ve başka bir erkekle evlenmek isterse, ona engel olmayın! Bunda size bir günah yoktur."

"Allah, Aziz'dir, Hakim'dir."

Aziz : Emirlerine itaat edilmesi gereken, emirlerine itaat etmeyenleri cezalandıran ve izzet sahibi olan demektir.

Allah'ın, Aziz sıfatını zikretmesi, kocası vefat eden kadını, istemediği halde kocasının evinden, daha bir senelik müddet dolmadan çıkartmak isteyenleri korkutmak içindir.

Hakim : Dünya ve ahirette insanların faydasına olan hükümler veren, demektir.

Alimler, Bakara: 240 ayetinin Bakara: 234 ayetiyle nesholunup olunmadığı hakkında üç görüşe ayrılmışlardır.

1 - Müfessirlerin çoğuna göre; Bakara: 240 ayetinin hükmü, Bakara: 234 ayetinin hükmüyle neshedilmiştir.

Cahiliyyede iken araplardan ölmek üzere olan kimse adet olarak, öldükten sonra kullanılmak üzere karısına bir yıllık nafaka bırakır ve kadın bu süre zarfında evinden çıkarılmazdı.

Allah (c.c) Bakara: 240 ayetinde, bir yıl iddet beklemenin farz olmadığını ve kadının bir yıl dolmadan, ölen kocasının evinden çıkıp başka bir erkekle evlenebileceğini, fakat evden çıktığında nafaka hakkının kaybolacağını bildirdi.

İslam'ın başlangıcında, bir müddet bu ayetle amel edildi. Bu ayetin hükmüne göre; bir kişi öldüğünde hanımı, bir senelik nafaka ve bir senelik mesken dışında mirastan hiçbir şey alamıyordu. Bir yıl bekleyip evlenmek, kocası ölen kadın için bir azimetti. Kadın dilerse bir yıl kocasının evinde oturur, dilerse iddeti bittikten

sonra, bir yıl dolmadan evden çıkıp evlenebilirdi. Fakat evden çıktığında nafaka hakkı kayboluyordu.

Bakara: 240 ayeti; kendisinde ölüm alametleri beliren kişinin, hanımı için bir yıllık nafaka ve mesken vasiyet etmesinin farz ve kadının kocasının evinden bir yıl dolmadan çıkmasının mübah olduğuna delalet eder.

Bakara: 234 ayeti ise kocası ölen kadının dört ay on gün iddet beklemesinin farz olduğuna delalet eder:

"Bıraktıklarınızın dörtte biri hanımlarınızındır."

(Nisa: 12)

ayeti kerimesi ve Rasulullah'ın,

"Mirasçı için vasiyet yoktur." (Buhari, Müslim)

hadisi şerifi, hanım için vasiyette bulunmanın yasaklandığına delalet eder. Böylece miras ayeti ile vasiyet ayeti, dört ay on gün iddet bekleme hükmüyle de bir yıl bekleme hükmü neshedilmiştir.

2 - Mücahid'e göre; Allah (c.c) kocası ölen kadın hakkında, bahsi geçen iki ayeti indirmiştir.

Bakara: 234 ayetine göre; kocasının evinde kalmamayı tercih eden kadın, kocasının malından nafaka alamaz. Sadece dört ay on gün iddet bekler.

Bakara: 240 ayetine göre; kocasının evinde kalıp malından nafaka almayı tercih eden kadının iddeti bir yıldır.

Bu görüşe şöyle cevap verilir: Bakara: 240 ayeti iddet olarak bir yıl beklemeyi farz kılmamış, sadece kadını, evden çıkmayıp nafaka almak ile evden çıkıp nafaka almamak arasında muhayyer bırakmıştır. Bakara: 234 ayeti ise hiçbir muhayyerlik bırakmaksızın dört ay on gün iddet bekleminin farz olduğunu bildirmektedir.

3 - Ebu Müslim Asfahani'ye göre; Bakara: 234 ayeti, Bakara: 240 ayetini neshetmemiş, fakat iddet müddetini bir yıldan dört ay on güne indirmiştir.

Bu görüşe şöyle cevap verilir: Bir yıllık iddet beklemede, iddet bitmeden evden çıkma ve evlenme ruhsatı vardı. Bakara: 234 ayeti ise iddet müddeti bitmeden evlenmeyi kesinlikle yasaklamıştır.

Ayetin nesholunup olunmadığı hakkında en doğru görüş, delilleriyle birlikte açıkladığımız birinci görüştür.

BOŞANAN KADINLARA MUT'A VERİLMESİ

وَالْمُطَلَّقَاتِ مَتْعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

241 - Boşanan kadınlar için örfe uygun bir şekilde mut'a vardır. Bu, muttakiler üzerine bir hakdır.

Ayette geçen "boşanan kadınlar" lafzı geneldir ve boşanan bütün kadınları kapsar. Bu sebeple ister cima yapılmış, ister yapılmamış, ister mehir tayin edilmiş, ister tayin edilmemiş olsun, bütün boşanan kadınlara mut'a verilmesi gerekir. Fakat Allah (c.c), mehri tayin edildiği halde kendisiyle cima yapılmamış olan kadınları bu hükümden ayrı tutmuştur. Onların hakkı akitte belirtilen mehrin yarısıdır.

"Bu, muttakiler üzerine bir hakdır."

Doğru olan görüşe göre; ayetteki "muttakiler" lafzı bütün müslümanları kapsamaktadır. Müslümanların belli bir kısmına has değildir.

ALLAH AYETLERİNİ İNSANLARI MUTLU ETMEK İÇİN AÇIKLAR

كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

242 - Allah, ayetlerini belki akledersiniz diye işte böyle açıklıyor.

Allah (c.c) bu ayette mü'minlere hitap ederek şöyle buyuruyor: "İşte böylece Allah size ayetlerini açıklıyor. Helallerini-haramlarını, emirlerini-nehiylerini, ihtiyacınız olduğunda ihtiyaçlarınızı gidermek için eksiksiz, net ve açık bir şekilde bildiriyor. Bu konularda herhangi bir kapalılık bırakmamış ve herkesin anlayabileceği bir şekilde bildirmiştir.

Eğer akıl sahibiyseniz bunlardaki hikmeti düşünür ve ibret alırsınız. Allah'ın emirlerini düşünen bir kimse eğer

akıl sahibi, insaflı, heva ve hevesine uymayan birisi ise, bu emirlerin hak olduğunu, tatbik edildiğinde dünya ve ahirette insanı mutlu edebilecek yegane kanunlar olduğunu anlar."

ÖLÜM KORKUSUYLA TOPRAKLARINI TERKEDENLERİN KISSASI

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ
الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَخَذَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

243 - Ölümünden korktukları için binlerce kişinin memleketlerinden çıktığını görmedin mi? Allah onlara "ölün" dedi. Sonra onları (tekrar) canlardırdı. Muhakkak ki Allah insanlara çok fazıl (ve ikram) sahibidir. Fakat insanların çoğu şükretmez.

Allah (c.c) bu ayette bir kavimden haber veriyor ve olayı o kadar güzel anlatıyor ki, okuyanlar sanki olaya şahit olduklarını hissediyor. Şu açıktır ki; insanın gördüğü, duymuş olduğundan daha etkilidir.

Bu sebeple Allah (cc) ayette; "**görmedin mi?**" buyurmuştur. Bu hitap, Rasulullah'a olmakla birlikte bütün müslümanları da kapsar ve "bilmiyor musun?" manasına gelir. Çünkü Rasulullah (s.a.s) o olayı gözle görmemişti. Fakat Allah (c.c), Rasulullah (s.a.s) olaya şahit olmuş gibi anlatıyor ki, şahit olan kimselerin ibret aldığı gibi ibret alsın...

Allah (cc), kendisinden haber verdiği bu kavmin nerede, ne zaman yaşadığını ve kim olduklarını bize bildirmemiştir. Buna dair ne Kur'an'da ne de sahih sünnette hiçbir delil yoktur.

Allah (c.c) ibret almamız için Kur'an'da bizlere çeşitli kıssalar anlatmıştır. Fakat anlatılan kıssalardan ibret almak için, olayları yaşayan kişilerin kim olduklarını veya

nerede ve ne zaman yaşadıklarını bilmemiz önemli değildir. Zaten bu sebeple Allah (c.c), bunları bize bildirmemiştir. Bazı tefsir kitaplarında geçtiği gibi, Allah'ın haber vermediği böyle konularda görüş ileri sürmek gereksizdir.

Ayette bahsedilen kavmin sayısı hakkında müfessirler değişik rakamlar ve görüşler ileri sürmüşlerdir. Fakat, onların kesin sayısını bildiren hiçbir sahih delil yoktur.

Ancak ayette geçen "uluf" kelimesi "cem'u kesra" (çoğul) şıgasındadır ve "onbin"den az olmayan bir gurubu ifade etmektedir. Kesin olan şudur ki, sayıları on binden fazla idi. Çünkü on binden az sayılar için "uluf" kelimesi yerine "alaf" kelimesi kullanılır.

Ölüm Korkusunun Nedeni:

Bu kavim ölüm korkusundan dolayı bulundukları yerden kaçmıştı.

Ölüm korkusunun, neden ileri geldiği konusunda değişik görüşler vardır.

Bir görüşe göre; bu kimseler taun hastalığından,

Diğer bir görüşe göre; Allah (c.c) onlara cihadı farz kıldığı için, cihaddan dolayı ölmekten korkuyorlardı ve bu sebeple yurtlarından kaçmışlardı.

Fakat, taun hastalığından mı, yoksa cihaddan mı kaçtıklarına dair sahih bir rivayet yoktur, her ikisi de olabilir. Doğru olan; Allah'ın dediği gibi "ölüm"den kaçıyorlardı.

Allah (c.c), Ceza Olarak Öldürdüğü Kimseyi Tekrar Canlandıırılabilir:

"Allah onlara "ölün" dedi. Sonra onları (tekrar) canlandırdı."

Allah (c.c)'nun ayette haber verdiği kimseler, ölümden kurtulmak için bulundukları yerden kaçmışlardı. Ama ölümden kurtulamadılar. Allah (c.c) onlara "ölün" dedi ve onlar da öldüler. Onların nasıl öldükleri konusunda da sahih bir rivayet yoktur.

Bundan sonra Allah (c.c), hem onlar, hem de o zaman yaşayan insanlar için ibret olsun diye onları tekrar canlandırdı.

Bu da gösteriyor ki cezadan dolayı ölen kişinin dünyada tekrar canlandırılması mümkündür. Fakat ecelinden dolayı ölen kişi tekrar canlandırılmaz.

Eceller Önceden Tayin Edilmiştir:

Ölümünden korunmak için alınacak tedbir, Allah'ın kulu-
luna takdir ettiği eceli değiştirmez. Bir kimsenin eceli
bittiğinde (ölüm vakti geldiğinde) ne bir an fâzla ne bir
an eksik yaşar.

İşte! Allah (c.c), meseleyi daha iyi anlamaları için,
hem ölümünden kaçanlara, hem de müslümanlara Kur'an'
da bu örneği veriyor. Zaten bu kıssanın vermek istediği
ders de budur. Eceller de rızıklar gibi önceden tayin edil-
miştir. Kişi, eceli ve rızkı bittiği zaman ölür. Hiçkimse,
ne kendisinin ne de başkasının rızkını ve ecelini arttırıp
eksiltmeye güç yetiremez.

Allah'ın İnsanlara İkramı:

**"Muhakkak ki Allah insanlara çok fazl (ve ikram) sa-
hibidir. Fakat insanların çoğu şükretmez."**

Allah kullarına karşı fazl ve ikram sahibidir. Onların
iman etmeleri ve doğru yolu bulmaları için açık ve kesin
deliller gösterir. Bu delilleri düşünen ve aklını kullanan
muhakkak doğru yolu bulur. Fakat insanların çoğu Allah'
ın nimetlerine nankörlük etmiş, O'na şükretmemiş, O'nun
hakkını tam olarak vermemiş ve başka ilahlar edinerek
O'na şirk koşturmuştur.

ALLAH YOLUNDA CİHAD ETMEK

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

244 - Allah yolunda savaşın ve bilin ki muhakkak Allah Semi'dir, Alim'dir.

Allah (c.c) ecelin kendi elinde olduğunu ve insanlar ölümden ne kadar kaçarlarsa kaçsınlar, ölmek için ne kadar tedbir alırlarsa alsınlar, ölüm vakitleri geldiğinde hiçbir şeyin kendilerine fayda vermeyeceğini bir kıssa halinde anlattıktan sonra cihaddan bahsediyor ve mü'minlere cihadı emrediyor.

Allah Yolunda Savaşmak: Allah'ın dinini hakim kılmak için, bütün imkan ve güçleri kullanarak çarpışmaktır.

Allah (c.c) bu ayette mü'minlere, kendi yolunda cihad etmelerini emrederek şöyle buyuruyor:

"Allah yolunda savaşın ve ölümden korkmayın! İyi bilin ki, Allah yolunda savaşmak ecelinizi kısaltmaz. Ölmenizin sebebi, savaşmak değildir. Kişinin ölüm sebebi, ecelinin gelmiş olmasıdır. Öyleyse ölmekten korkmayın ve Allah'tan sakının! Ölüm korkusundan dolayı, Allah'ın farz kıldığı ve İslam'ı hakim kılmak için gerekli olan cihadı terketmeyin!"

"Ve bilin ki muhakkak Allah Semi'dir, Alim'dir."

Semi': Bütün söylenenleri gizlisi ve açığıyla işiten,

Alim: Gizli ve açık bütün hareketleri ve insanların içlerinden geçirdiklerini küçüğü ve büyüğüyle en ince ayrıntısına kadar bilendir.

ALLAH YOLUNDA İNFAK

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَأُضْعَافًا
كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

245 - Kim Allah'a karz-ı hasen olarak borç verirse muhakkak Allah bunun karşılığını kat kat verecektir. "Allah (dilediğinin rızkını) kısar, (dilediğinkini de) arttırır." (Sonunda) O'na döndürüleceksiniz.

Allah (c.c), kendi yolunda cihad etmeyi zikrettikten sonra Allah yolunda harcamada bulunmayı zikrediyor.

Allah (c.c), müslümanları Allah yolunda daha çok harcamaya teşvik için "Allah'a borç vermek" tabirini kullanıyor. Allah (c.c) kullarını hayırlı işler yapmaya teşvik etmek için böyle tabirler kullanır.

Ebu Hureyre (r.a)'den rivayet edilen bir hadisi şerifte Rasulullah (s.a.s)'in şöyle buyurduğu rivayet olunmuştur:

"Şüphesiz Allah (c.c) kıyamet gününde:"Ey Ademoğlu! Ben hasta olduğum zaman sen beni ziyaret etmedin" diyecek. Ademoğlu:

"Ya Rabbi! Ben seni nasıl ziyaret edebilirim? Sen Alemlerin Rabbisin!" cevabını verecek. Allah (c.c):

"Filan kulumun hasta olduğunu bilmiyor muydun? Fakat sen onu ziyaret etmedin. Bilmiyor muydun? Onu ziyaret etmiş olsaydın, bunu benim yanımda bulurdun" buyuracak. Sonra:

"Ey Ademoğlu! Senden yiyecek istediğim zaman bana yedirmedin" diyecek. Ademoğlu:

"Ya Rabbi! Seni nasıl doyurabilirim? Sen Alemlerin Rabbisin" diyecek. Allah (c.c):

"Filan kulum senden yiyecek istediği zaman ona yedirmemiştin. Bilmiyor muydun? Onu doyurmuş olsaydın, bunu benim yanımda bulurdun" buyuracak. Sonra:

"Ey Ademoğlu! Senden su istedim, bana su vermedin" diyecek. Ademoğlu:

"Ya Rabbi! Ben sana nasıl su verebilirim? Sen Alemlerin Rabbisin" cevabını verecek. Allah (c.c):

"Filan kulum senden su istediği zaman ona su vermedin. Bilmiyor muydun? Ona su vermiş olsaydın, bunu benim yanımda bulurdun" buyuracaktır."

(Buhari, Müslim)

Bu ayet inince insanlar üç gruba ayrıldılar:

Birinci grup: "Allah fakir, biz ise zenginiz. Bu sebeble Allah bizden borç istiyor" dediler. Bunlara cevap olarak Allah (c.c) şöyle buyurdu:

"Allah (cc); "Allah fakir, biz ise zenginiz" diyenlerin sözünü duydu."

(Al-i İmran: 181)

İkinci grup: Nefsine uyararak cimrilik yaptılar ve Allah yolunda mallarını harcamadılar. Dünyayı ve malı sevdikleri için Allah'ın emrine itaat etmediler.

Üçüncü grup: Bu ayeti duyar duymaz hemen bu ayete uydular ve Allah için Allah yolunda harcamaya başladılar. Ebu'd Dahdah (r.a) gibi...

Ebu'd Dahdah hakkında şöyle bir rivayet vardır:

Ebu'd Dahdah (r.a) bu ayeti duyunca Rasulullah (s.a.s)'e gelerek:

"Allah (cc) borcu, bize verdiğiinden mi istiyor? Benim iki arsam var. Birisi üst, birisi alt taraftadır. Ben Allah için en iyisini veriyorum." Rasulullah (s.a.s) onun hakkında şöyle buyurdu:

"Ebu'd Dahdah için cennette ürünü yüklü olan ne kadar çok hurma ağacı vardır." (Müslim, Ahmed)

"Allah bunun karşılığını kat kat verecektir."

Allah (c.c), gerek cihad esnasında gerekse diğer zamanlarda, Allah yolunda infakta bulunanlara kıyamet gününde kat kat, birden yedi yüze kadar hatta daha fazla sevab vereceğini vaadediyor.

Rızık Allah'tandır:

"Allah (dilediğinin rızkını) kısar, (dilediğinkini de) artırır."

Allah (c.c) mü'minlerden, kendisine borç vermelerini istedikten sonra, unutulmaması gereken bir gerçeği bildiriyor: Allah (c.c) rızkı dilediğine bol bol verir, dilediğine de kısar.

Rızık Allah'ın elindedir. Allah (c.c) insanların rızkını, daha onları yaratmadan önce tayin etmiş, kime fazla kime az vereceğini tespit etmiştir. Bu, insanları imtihan etmek içindir.

Allah (c.c), fazla da verse az da verse bu, O'nun adalet ve faziletindendir. Kimine fazla kimine az vermekle kimseye zulmetmiş olmaz. Bu, ancak vermek zorunda olan yaratıklar için geçerli bir kaidedir. Halbuki Allah

(cc) yarattığı kullarına herhagi birşey vermeye mecbur değildir. Allah (cc) az da verse çok da verse, bu yine de kullarına bir ikramıdır.

Rızıklar tayin edilmiştir. Hiç kimse kimsenin rızkını artıramaz ve eksiltemez. Allah yolundaki harcamalar da rızkı azaltmaz. Çünkü insanın yiyeceği lokmaların, içeceği yudumların sayısı, daha o yaratılmadan önce tayin edilmiştir. Buna iman eden ve bunu iyice kavramış olanlar Allah yolunda harcama yapmaktan bir an bile geri durmazlar.

"(Sonunda) O'na döndürüleceksiniz."

Her kim ne yaparsa yapsın, ne kadar yaşarsa yaşasın sonunda Allah'a dönecek ve dünyada yaptıklarının karşılığını görecektir.

Allah (c.c), Allah yolunda cihad ve harcamayı zikrettikten sonra ibret alınması gereken başka bir olayı daha anlatıyor.

TALUT KISSASI

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلِكِ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالَ
لِنَبِيِّ لَهُمْ أَبْعَثْ لَنَا مَلِكًا نَقْتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ
هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا
قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا
مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاءِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا
إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

246 - Musa'dan sonra Israil oğullarının ileri gelenlerini görmedin mi? Hani onlar nebilerine: "Allah yolunda savaşmamız için bize bir melik tayin et!" demişlerdi. O: "(İyi düşünün!) Ya savaş size farz kılındığında uymazsanız!" demişti. Onlar: "Memleketimizden ve ço-

cuklarımızdan uzaklaştırıldık, niçin Allah yolunda savaşmayalım ki?" demişlerdi. Ama savaş onlara farz kılınca, azı müstesna yüz çevirdiler. Allah zalimleri çok iyi bilir.

Bu ayette Allah (c.c) Rasulullah (s.a.s)'e, İsrailoğullarının seçkinlerinden haber veriyor ve "görmedin mi?" diye hitabediyor. Buradaki hitab her ne kadar Rasulullah'a ise de bütün müslümanları kapsamaktadır.

Ayetteki "görmedin mi" kelimesi Bakara: 243 ayetinde geçtiği gibi "bilmiyor musun?" manasındadır. Çünkü Rasulullah (s.a.s) bu olayı gözleriyle görmemişti. Fakat Allah (c.c) olayı, Rasulullah (s.a.s) ona şahit olmuş gibi anlatıyor ki, şahit olmuş olanların ibret aldığı gibi ibret alsın...

Allah (c.c) bu ayette, Musa (a.s)'dan sonra yaşayan bir gurup israiloğlundan bahsediyor. Onlar günah işledikleri ve Allah'ın emirlerine itaat etmedikleri için kafirlere yenik düşmüş ve zillet altında kalmışlardı.

Bir müddet sonra kalplerindeki akide duygusu tekrar canlandı, içinde bulundukları alçaklık ve zillet duygusu onlara ağır geldi. İçinde bulundukları zilleti, alçaklığı ve yenilgiyi kaldırmak için Allah yolunda, Allah'ın dini için savaşmak istediler. Çünkü üzerlerindeki zillet, alçaklık ve yenilgiyi kaldırmaları, ancak Allah'ın dini için savaşmakla mümkün olacaktı.

Bu sebeble, o an içlerinde bulunan nebilerine gelerek ondan, Allah yolunda kafirlerle savaşmak için kendilerine bir melik (hükümdar) tayin etmesini istediler. Nebileri, onların ciddiyetlerini ve böyle bir yüke hazır olup olmadıklarını anlamak için uyarıda bulundu ve şöyle dedi:

"Şunu iyi bilin! Siz şimdi cihad istiyorsunuz. Fakat, Allah size cihadı farz kıldıktan sonra bu emri yerine getirmez ve cihadı terkederseniz, Allah sizi şu anda bulunduğunuzdan daha kötü bir duruma sokar. Çünkü, cihadın şartları ağırdır. Bunu iyice düşündünüz mü? Onlar da nebilerine:

"Biz bu isteğimizde çok samimiyiz. Hem, kafirler bizi yerlerimizden ve evlerimizden kovduğu, çocuklarımızı köle edindikleri ve bizi zelil bir duruma soktukları halde niçin savaşmayalım ki? Doğrusu, tekrar aziz ve şerefli olabilmemiz için, Allah yolunda savaşmaktan başka bir yol yoktur" dediler.

Fakat Allah (c.c) savaşı onlara farz kıldığında, azı harıç, çoğu cihad emrine uymadı ve cihaddan kaçtı.

Bu Olay Hangi Nebi Zamanında Olmuştur?

Bu olayın Musa'dan sonra İsrailoğullarından hangi nebi zamanında olduğu hakkında değişik görüşler vardır. Fakat bu konuda sahih bir rivayet yoktur. Zaten hangi nebi olduğunu bilmemizin bize pratikte bir faydası da yoktur. Bu sebeple Allah (c.c) bunu bize bildirmemiştir.

"Allah zalimleri çok iyi bilir."

Allah'ın cihad emrini yerine getirmeyenler hem kendi nefislerine hem nebilerine hem de hak davalarına zulmetmiş olurlar.

Çünkü savunduğu davanın hak, düşmanlarının ise batıl üzere olduğunu bilen ve batıl üzere olan düşmanlarla savaşmak gerektiğine inanan fakat, davasının gerektirdiği şeyleri yapmayan ve batılı yok etmek için çalışmayanlar, büyük bir zulüm işlemiş ve zalimlerden olmuşlardır.

TALUT'UN MELİK OLARAK GÖNDERİLMESİ

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ
مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ
بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ
اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ

وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

247 - Nebileri onlara: "Muhakkak ki Allah size Talut'u melik tayin etti" dedi. Onlar: "O bize nasıl melik olabilir? Halbuki biz melikliğe ondan daha layıgız. Üstelik ona fazla mal da verilmemiştir" dediler. O: "Doğrusu onu, sizin için Allah seçti ve (hem) ilimce, (hem de) vücutça gücünü arttırdı" dedi. Allah mülkünü (idareciliğini) dilediğine verir. Allah Vasi'dir, Alim'dir.

İsrailoğullarının nebisi cihad isteyenlere şöyle dedi:

"Sizler bir melik istediniz. Allah (cc) da, katından bir emir olarak Talut'u size melik seçti."

Talut, önceki meliklerin sülalesinden gelmediği için, yahudiler onun melikliğine itiraz ettiler ve dediler ki:

"O bize nasıl melik olabilir? Biz buna daha layıgız. Hem onun ne mülkü ne de malı vardır." Nebileri ise itirazları uzatmamak için şöyle dedi:

"Bu benim görüşüm değildir. Onu size Allah seçti. Eğer Allah'a inanıyorsanız, ona tabi olmak zorundasınız. Hem Allah (c.c), Talut'u ilim ve vücut bakımından sizden daha üstün kılmıştır."

"Allah mülkünü (idareciliğini) dilediğine verir."

Allah (cc) idareciliği dilediğine verir. Allah (c.c) kimi idareci olarak tayin etmişse, bu göreve daha layık olduğunu bildiği için tayin etmiştir.

Allah (cc)'nın, idareci olacak kimsede bir takım vasıfların bulunmasını şart koşması, ancak bu sıfatlara sahip olanların idareci olması gerektiğini göstermektedir.

Emirde Bulunması Gereken Sıfatlar:

Bu ayet hilafet ve emirliğin ırsi olmadığını gösteriyor. Hilafet ve emirlik hakedene verilir. Hakeden ise belirli bir takım sıfatlara sahip olmalıdır.

Lider olan veya lider olacak kişi, ilimde ilerlemiş, takva sahibi, vücutça sağlam ve idareyi çok iyi bilen birisi olmalıdır. Allah'ın seçtiği liderde bulunması gereken özellikler işte bunlardır!

Lider seçiminde cahillerin aradığı sıfatlar ise, belirli bir soydan gelmek veya varlıklı olmaktır. İşte cahillerin ölçüsü budur! Soy ve mülk... Onlara göre, lider olacak kimsenin, ya babası da emir sahibi olmalı ya belirli bir soy veya ırktan gelmeli ya da mülk sahibi olmalıdır. Fakat Allah'ın dininde, bir kimsenin melik veya lider olması için gerekli ölçü bu değildir. Allah'ın dininde ölçü; takva, ilim, emirlik yükünü kaldırabilecek yetenek ve güce sahip olmaktır.

"Allah Vasi'dir, Alim'dir"

Vasi': Geniş rahmet sahibi olan,

Alim: İnsanların menfaatine olan şeyler dahil, herşeyi en iyi bilen, ona göre hüküm verendir.

TALUT'UN MELİKLİĞİNİN ALAMETLERİ

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ

التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا

تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ

248 - Nebileri onlara: "Onun melikliğinin alameti; içinde Rabbiniz'den bir sekinet ve Musa ailesiyle Harun ailesinin bıraktığı kalıntıları ihtiva eden sandığı meleklerin taşıyarak size getirmesidir. Eğer mü'min iseniz bu (olay) sizin için delildir" dedi.

İsrailoğullarının nebisi, Talut'un Allah tarafından se-

çilmiş bir melik olduğunu söylediğinde, onlarda bir şüphe ve mutmainsizlik oldu. Bu sebeple Allah (c.c) onları ikna etmek için bir mucize göstermek istedi.

Onların kutsal saydıkları bir sandıkları vardı. Onun içinde sekinet ve Musa ile Harun ailesinden kalan bazı eşyalar bulunmaktaydı. Bu sandık onların yanındayken bütün savaşlarda muzaffer oluyorlardı. Bu sebeple sandık onlar için çok kıymetli ve çok önemliydi.

Fakat, günah işlemeye ve Allah'ın emirlerine karşı gelmeye başladıklarında, sandık kayboldu ve kafirler tarafından yenilgiye uğradılar.

Allah (c.c), Talut'un kendisi tarafından seçildiğini ispat etmek için, kaybolmuş olan bu sandığı, mucize olarak meleklerle onlara indirdi. Bu sandığın nasıl birşey olduğu, içinde neler bulunduğu hakkında sahih bir nass yoktur.

Bu sandığın nereye gittiği, nerede olduğu, meleklerin onu nereden nasıl getirdiği hakkında da sahih bir rivayet yoktur. Bu konuda bilinmesi gereken; bu sandık kayıptı ve daha sonra Allah onu mucize olarak israil oğullarına iade etti.

Ayette geçen "sekinet" konusunda değişik görüşler zikredilmiştir. Doğruya en yakın olan; "Allah'ın ayetleri" olduğudur. Çünkü insanların kalbini sakinleştiren, onları mutmain eden şey Allah'ın ayetleridir.

Ayette geçen; "Musa ve Harun ailesinden kalıntılar" dan kasıt; Musa ve Harun'dan kalan eşyalardır. Bunlar; Musa'nın asası, ayakkabısı veya ona verilen levhaların parçaları olabilir.

Salih Kişilerin Eşyalarından Medet Ummak:

Ayette geçen sandık hakkında bazı tefsir kitaplarında değişik rivayetler vardır. Kimi rivayetlere göre; israil-oğulları savaş zamanlarında bu sandığı yanlarında götürürler ve muzaffer olarak dönerlerdi. Bazı rivayetlere göre; sandığın içinden bir ışık çıkardı ve bu ışık bütün askerleri kaplar, onlara cesaret ve kuvvet verirdi.

Bu rivayetlerin sahih bir senedi yoktur. Fakat, bunların tamamen batıl rivayetler olduğu da söylenemez. Bunlar olmamıştır denilemez. Allah (c.c) bunu İsrailoğullarının nebilerine mucize olarak vermişse, bu olabilir. Böyle inanmakta bir sakınca yoktur.

Fakat: "İsrailoğullarının bir sandığı ve içinde de Musa ve Harun ailesinden kalan bir takım eşyalar vardı. Bu eşyalar savaşta onlara yardım ediyor veya onlara güç veriyordu" diyerek bu olayı delil alıp, Rasulullah (s.a.s)'den kalan kılıç, elbise, hırka, ayak izi veya bazı salih kişilerden kalan bir takım eşyaların fayda vereceğine, onların vesilesiyle zafere ulaşılabilceğine inanmak veya onlara aşırı kıymet vermek İslam'da caiz değildir.

Sahabeler Rasulullah (s.a.s)'in eşyalarına kıymet vermişlerdir. Hatta Rasulullah (s.a.s)'in tükrüğünü bile yere düşürmemişlerdir. Rasulullah (s.a.s)'den kaldığı kesin olarak bilinen eşyalara, Rasulullah'ın hatırı için kıymet vermek gerekir. Fakat insanlara fayda vereceğine inanarak bu eşyalardan birşey istemek caiz değildir. Böyle yapmak şirktir, sahibini müşrik yapar. Hatta Rasulullah (s.a.s)'e duyulan sevgiden dolayı böyle yapılsa bile... Çünkü ne Rasulullah (s.a.s) böyle birşey yapılmasına müsaade etmiş ne de Rasulullah (s.a.s)'i herkesten çok seven sahabeler böyle yapmıştır. Bilakis, sahabeler böyle yapanlara karşı çıkmıştır. Ömer (r.a)'nın, altında Rasulullah'a Rıdvan beyatı verilen ağacı kesmesi, bu konuyla ilgili örneklerden sadece bir tanesidir.

Bu açıklananlardan daha kötüsü işe; kesin bir delile dayanmaksızın, bir takım kimselerin veli olduğunu iddia edip onların eşyalarına hürmet göstermektir. Veli olduğu iddia edilen kişiler gerçekten veli olsalar bile, onların eşyalarına bu şekilde hürmet göstermek, İslam'da caiz değildir. Caiz olsaydı Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali gibi Allah (c.c) tarafından övülmüş ve cennetle müjdelenmiş sahabelerin eşyalarına hürmet gösterilirdi. Çünkü Rasulullah (s.a.s)'in cübbesi, hırkası ve diğer bazı eşyaları günümüze ulaştığı gibi, Ebu Bekir'in, Ömer'in ve Allah'ın kendilerini övdüğü kimselerin de cübbe ve diğer eşyaları ulaşırdı.

Kısacası, takvalı insanların eşyalarını, onların salih amellerini hatırlamak için saklamak caizdir. Fakat, bu eşyalar hakkında aşırı gitmek ve onlara Allah'ın yasakladığı kıymeti vermek caiz değildir.

TALUT'UN ASKERLERİNİ İMTİHAN ETMESİ

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ
بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ
مِنِّي إِلَّا مَنْ أَغْرَقَ غُرْفَةً يَدِيهِ فَمَنْ شَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا
مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا
لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ
يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقُوا بِاللَّهِ كَمَ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ
غَلَبَتْ فِتْنَةُ كَثِيرَةٍ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

249 - Talut orduyla birlikte ayrıldıktan sonra (onlara): "Muhakkak ki Allah sizi bir ırmakla imtihan edecektir. Ondan kim içerse o benden değildir. İçmeyen veya eliyle sadece bir avuç içenler müstesna... (İşte) ancak onlar bendendir" dedi. Onlardan pek azı hariç ondan içtiler. O ve iman edenler, onu (ırmağı) geçince (beraberindekilerden bazıları): "Bugün Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yoktur" dediler. Kendilerinin Allah'a kavuşacaklarına (kesin olarak) inananlar ise: "Nice az topluluk çok topluluğu Allah'ın izniyle yenmiştir. (Şüphesiz ki) Allah sabredenlerle beraberdir" dediler.

Talut, Allah'ın cihad emrine uyanlarla birlikte, kafir ve düşmanları olan Calut'a karşı savaşa çıktı. Belli bir müddet sonra Talut'un askerleri yoruldu ve susadılar. Bu sırada bir nehre varmışlardı. Talut askerlerini imtihan etmek istedi. Talut da, onları imtihan etmek için

şöyle dedi: "Allah sizi bir nehirle imtihan edecek. Onun suyundan kim kana kana içerse o benden değildir ve benimle beraber yola devam etmeyecektir. Ancak avucuyla susuzluğunu gidermek için bir az alan veya hiç içmeyen hariç."

"Onlardan pek azı hariç ondan içtiler."

Bir rivayete göre; yetmiş bin kişi nehrin suyundan içti. İçmeyenler ise sadece dört bin kişi idi.

İrmağın suyundan içmeyenler Talut'la birlikte nehri geçtiler. Fakat, içenler geçemeyip geri kaldılar.

"Kendisi ve iman edenler, onu (ırmağı) geçince (beraberindekilerden bazıları): "Bugün Calut ve ordusuna karşı koyacak gücümüz yoktur" dediler."

Sudan içmeyenlerin büyük bir kısmı, Talut'la birlikte ırmağı geçtikten sonra, Calut ve askerlerini görünce: "Bugün Calut ve onun askerlerine karşı çıkacak gücümüz yoktur." dediler ve savaştan kaçtılar. Bir rivayete göre; Calut'un askerleri yüzbin kişi idi.

**Tüm Maddi Güçlere Karşı
İman Gücü En Etkili Silahtır:**

"Kendilerinin Allah'a kavuşacaklarına (kesin olarak) inananlar ise: "Nice az topluluk çok topluluğu Allah'ın izniyle yenmiştir. (Şüphesiz ki) Allah sabredenlerle beraberdir" dediler."

Fakat, Allah'a kavuşacaklarına kesin inananlar, Calut ve askerlerinin çokluğundan korkmadılar. Onlar: "Allah'ın izniyle nice az topluluk, çok topluluğu yenmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir. Allah sabredenleri muhakkak muzaffer kılar" dediler.

Calut Ve Ordusuna Karşı Savaşanların Sayısı:

Calut ve askerleriyle karşılaştıktan sonra Talut'un yanında, ırmağı geçen dört bin kişiden sadece Bedir sa-

vaşına katılan müslümanların sayısı kadar az bir topluluk kaldı ve sadece onlar savaştı. İşte, "Nice az topluluk çok topluluğu Allah'ın izniyle yenmiştir" diyenler de bunlardı.

Bera b. Azib (r.a)'dan şöyle bir rivayet vardır.

"Biz Rasulullah (s.a.s)'le beraber Bedir'e katılanların sayısı hakkında konuşuyorduk. Bunların sayısı üç yüz on küsür idi. Talut'la beraber Calut'a karşı savaşanların sayısı da bu kadardı." (Buhari)

ALLAH'TAN SABIR VE SEBAT DİLEMEK

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

250 - Calut ve ordusuna karşı çıktıklarında: "Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır, ayağımızı sabit kıl ve kafir olan kavme karşı bize yardım et!" dediler.

Zaferin gereklerine sarıldıkları için, Talut'la beraber olan o az topluluk, kendilerinden sayı, kuvvet ve mühimmat bakımından daha fazla olan Calut ve askerlerini Allah'ın izniyle yendi.

Muzaffer Olmak İçin Gerekli Şartlar:

1 - Davanın hak olduğuna iman etmek ve amelleri Allah'ın istediği şekilde yapmak,

Talutla beraber olanlar, davalarının hak olduğuna iman ediyor ve amellerini Allah'ın istediği şekilde yapıyorlardı. Bu sebeple, sayıları ne kadar az olursa olsun, Allah'ın kendileriyle beraber olduğunu ve muzaffer olacaklarını biliyorlardı.

Çünkü Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Allah kendisine (kendi dinine) yardım edenlere mu-

hakkak yardım eder. Hiç şüphesiz Allah, Kaviyy'dir, Aziz'dir." (Hac: 40)

Ebu'd Derda şöyle demiştir:

"Siz amellerinizle çarpışıyorsunuz (eğer Allah' ın istediği şekilde amel ederseniz, savaşta bunun size büyük faydası olur)." (Buhari)

2 - Sabırlı olmak,

Nefsin arzularına, eziyetlere, azlığa, fakirliğe ve yokluğa sabretmeden zafer yoktur.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Sabredin! Birbirinize sabrı tavsiye edin! Nöbet bekleyin! Allah'tan korkun ve Allah'tan sakının!"

(Al-i İmran: 200)

Sabır, savaşta çok önemli olduğu için Talut'la beraber olan mü'minler kafirlerle savaşırken Allah'a; "sabır yağıdır" diye dua ettiler.

3 - Yalnız Allah'a tevekkül etmek ve yalnız O'ndan yardım istemek,

Yalnız Allah'a tevekkül etmek ve yalnız O'ndan yardım istemek zafere ulaşmak için bir sebeptir.

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Eğer mü'min iseniz, yalnız Allah'a tevekkül edin." (Maide: 23)

"(Ey Allah'ım!) Yalnızca sana ibadet ederiz ve yalnızca senden yardım dileriz." (Fatiha: 4)

4 - Allah'tan korkarak, yasakladığı şeylerden uzak durmak ve farz kıldığı şeyleri yerine getirmek,

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Muhakkak ki Allah, takva sahipleri (Allah'tan korkan, farzlarını yerine getirip yasaklarından kaçanlar) ve muhsin olanlarla (Allah'ın istediği şekilde Allah'ı görüyormuşçasına ibadet edenlerle) beraberdir." (Nahl: 128)

5 - Savaşta sebat etmek ve ölüm korkusuyla savaştan kaçmamak,

Bu sebeble, Talut'la birlikte olanlar Allah'a şöyle dua ettiler:

"Ey Rabbimiz! Ayağımızı sabit kıl ve kafir olan kavme karşı bize yardım et!"

Allah (c.c) şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! (Savaşmak için) herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarıya erişesiniz." (Enfal: 45)

6 - Zaferin yalnız Allah'ın yardımıyla olacağına inanarak Allah'ı çokça zikretmektir.

Talut'la birlikte olanların Allah'a dua ettikleri gibi... Onlar Allah'a şöyle dua etmişlerdi:

"Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır, ayağımızı sabit kıl ve kafir olan kavme karşı bize yardım et!"

Zaferin bu şart ve gereklerine sarılan kişiye Allah muhakkak yardım eder. Talut'la beraber olanlar bu şartlara haiz oldukları için, sayıları az da olsa, maddi bakımdan kendilerinden üstün olanlar karşısında, Allah'ın izniyle muzaffer oldular.

ALLAH, MÜLKÜNÜ DİLEDİĞİNE VERİR

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَءَاتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

251 - Onları (kafirleri) Allah'ın izniyle bozguna uğrattılar. Davud (da) Calut'u öldürdü. Allah Davud'a melikliği (hükümdarlığı) ve hikmeti verdi. Ve (ayrıca) ona dilediği şeylerden öğretti. Eğer Allah insanlardan bir kısmını diğer bir kısmıyla defetmeseydi yeryüzünde fesat çıkardı. Fakat Allah alemlere karşı fazilet sahibidir.

Talut'la beraber olan mü'minler Calut'un askerlerini yendiler. Calut'u, Talut'un askerleriyle birlikte savaşa çıkan ve henüz genç olan Davud (as) öldürdü. O zaman ona daha risalet verilmemişti. Calut'u öldürdükten sonra, Allah ona hem mülk (krallık) hem de hikmet (rasullük)

verdi ve zırh yapmak, kuşlarla konuşmak gibi dilediği şeyleri öğretti.

Davud'un Calut'u nasıl öldürdüğü konusunda hiçbir sahih rivayet yoktur. Bu konudaki rivayetlerin hepsi İsrailiyattır.

"Eğer Allah insanlardan bir kısmını diğer bir kısmıyla defetmeseydi yeryüzünde fesat çıkardı. Fakat Allah alemlere karşı fazilet sahibidir."

Allah (c.c), kullarına karşı merhamet ve fazilet sahibi olduğu için, kafirlerin fesadına karşı hakkı isteyen ve batıla karşı savaşılan müslüman bir topluluğu her zaman yeryüzünde varetmiştir. Zaten böyle topluluklar olmasaydı yeryüzü tamamiyle fesada uğrardı. Çünkü hak tamamen ortadan kalktığında kıyamet kopacaktır.

Talut Kıssasından Alınacak Dersler:

Bu kıssada, hareket metodu ile ilgili, müslüman topluluğun alması gereken büyük dersler vardır.

1 - Müslümanların başında bulunan lider, İslam'ı hakim kılmak ve kafirlere karşı zafer elde etmek için yola çıkmadan önce, kendisine tabi olanların çok dakik hesabını yapmalıdır.

O anda mevcut bulunan müslümanların, Allah yolunda savaşmak için gösterdikleri aşırı isteklerine aldanmamalıdır. Onları bir takım imtihanlardan geçirmeden, pratikte nasıl davranacaklarını iyice tespit etmeden onlarla yola çıkmada acele etmemelidir. Aynı, Musa (a.s)'dan sonraki İsrail oğullarına gönderilen nebinin yaptığı gibi...

İsrail oğulları, ona gelip kalblerindeki akide duygusunun canlanmasından kaynaklanan coşkuyla, Allah yolunda cihad etmek istediler. Çünkü içinde bulundukları zillet ve alçaklıktan onları ancak Allah yolunda savaşmak kurtarabilirdi. Onlar bunun farkına vardılar ve nebilerine gelerek: "Allah'ın dinini hakim kılmak için Allah yolunda cihad etmek istiyoruz. Bize bir komutan tayin et" dediler.

Nebileri onlara, istemiş oldukları şeyi hemen vermedi ve isteklerinde ihlaslı olup olmadıklarını anlamak için onları denemek istedi ve şöyle dedi: "Sizin benden istemekte olduğunuz şey basit değildir. Üstelik şu an üzerinize cihad farz kılınmamıştır. Şayet cihad farz olduktan sonra cihad emrine uymazsanız, durumunuz şu an içinde bulunduğunuzdan daha kötü olur. Bu konuda karar vermeden önce acele etmeden iyi düşünün!"

Onlar isteklerinde ihlaslı olduklarını ve cihad farz kılınırsa savaşacaklarını söylediler. Fakat iş pratiğe dökülünce, sağlam ve ihlaslı olanlarla olmayanlar, inançlarını yaşayanlarla yaşamayanlar belli oldu. Çoğu Allah'ın emrine uymadı ve kendilerine farz kılınan cihada katılmadı.

Müslüman lider, işte bu olaydan büyük dersler almalı ve ileriye yönelik hesaplar yaparken, ateşli söz ve isteklere önem vermeyip pratikte sağlam olabilecekleri iyice tespit etmelidir. Çünkü önemli olan; söz değil, söylenenleri pratiğe aktarmaktır.

2 - Talut iyi bir komutandı ve muzaffer olmak için kimlerle yola çıkması gerektiğini çok iyi biliyordu. Bu yüzden kendisiyle beraber savaşa çıkan askerlerini imtihan etti.

Hak yolda mücadelede sayı değil kalite önemlidir. Çok konuşmak değil çok çalışmak gerekir. Nefislerine yenilenlere değil yenenlere, dünya metainı değil ahirete önem verenlere ihtiyaç vardır. Bunları tespit etmek için de mutlaka imtihan gerekir. Bu imtihan ise bir defaya mahsus değildir, değişik zamanlarda, gerektiği kadar yapılmalıdır. Tabii ki imtihan, insanların hoşlarına giden şeylerle değil, nefsin hoşlanmadığı şeylerle olur.

Talut bunu iyi bildiği için askerlerinin aç, susuz ve yorgun olduğu en kötü anı seçti ve tatlı, temiz, soğuk su bulduklarında imtihanı gerçekleştirdi. Askerler tam su içmeye hazırlanırken, su içmeyi yasakladı. Çünkü kendisiyle gelenleri imtihan etmeden yola çıkması ona kuvvet değil zayıflık verebilirdi.

Lider, fertlerin nefislerine hakim olup olmadıklarını, olaylara karşı sabır ve sebat gösterip gösteremeyecek-

lerini anlamak için uygun zamanlarda uygun gördüğü imtihanları yapabilir. Bu sebeple Talut onlara:

"Bu sudan içmeyeceksiniz! Bu sudan içen benimle beraber yola devam edemez ve benimle birlikte savaştamaz! Ancak susuzluğunu gidermek için avuçlarıyla bir az içenler hariç..." dedi.

Bu emri verdiğinde hiçbir açıklama yapmadı. Zaten açıklama yapmak mecburiyetinde de değildi. Çünkü, onların komutanıydı. Onlara:

"Her kim komutana itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Sizler; susuz ve yorgunuz. Bu sudan içsek ne olur? Halbuki bu sudan içmemiz bizim için daha iyi olur. Çünkü savaşa gidiyoruz. Kuvvetli olmamız, susuzluğumuzu gidermemiz gerekir" veya; "bu ne biçim emir? Allah'ın helal kıldığı şeyi yasaklıyor" diyebilirsiniz. Böyle düşünenler sudan içebilirler. İçen belki kafir olmaz. Ama benimle birlikte asla yola çıkamazlar. Ben, benim emrime itaat etmeyenlerle yola çıkmam."

Talut çok iyi biliyordu ki; gerçek kuvvet, nefesine hakim olmasını bilen kişilerdedir. İşte ancak böyle kimseler, Allah yolunda mücadele yükünü, gerçek anlamda taşırlar! Nefsine hakim olamayan, heva ve hevesine boyun eğen, vücudun hayvani isteklerine uyan kişiler ise kendilerine verilen emirden daha ağır olan Allah yolunda mücadele yükünü taşıyamazlar.

3 - Yapılan bu imtihanla iş bitmemiştir. Bu, fenlerin istenilen seviyeye geldiğini göstermez.

Mü'minlerin ölçüsü normal insanların ölçüsü gibi olmalıdır. Mü'minler ölçülerini yalnız Allah'tan almalıdır.

Kafirlerle karşı savaşa çıkanlar, **şayet tarafların gücünü** sayı ve mühimmat gibi maddi ölçülerle değerlendirmeye kalkar ve: "Kafirler bizden sayıca, mühimmatça kuvvetli oldukları için onları yenmemiz mümkün değildir" diyerek ümitsizliğe kapılırlarsa, daha en başta yenilgiye düşerler.

İşte! Talut'un yanında birkaç imtihanından geçtikten sonra Talut ve askerleriyle karşılaşan ve gerçek kuvveti maddi değerlerle kıyaslayan bazı kimseler, mantıklarıyla

hareket ederek kafirlerin sayı ve techizatlarının çokluğu karşısında endişeye kapıldılar: "Onlar sayı ve silah bakımından bizden kat kat fazladır. Biz onları yenemeyiz" diyerek savaştan kaçtılar.

Fakat kuvveti, Allah'ın değerleriyle kıyaslayan fertler böyle düşünmediler. Onlar:

"Nice az topluluk çok topluluğu Allah'ın izniyle yenmiştir" dediler. Onlar, hak ile batıl arasındaki mücadeleye maddi değerlerin önemli olmadığını gayet iyi biliyorlardı. Çünkü hakkın yanında Allah vardı ve Allah kiminleyse zafer de onların olacaktı. Düşmanların sayısı ne kadar çok olursa olsun, silahları ne kadar çok ve gelişmiş olursa olsun, hiç önemli değildir. Hak ordusu gücünü sayı ve silah gibi maddi güçlerden almaz. Onların gücü ve kuvveti; imanlı kalblere, kararlı iradelere, Allah'ın çizdiği sınır ve metod içinde hareket etmeye dayanır.

Tipki genç Davud'un, güçlü-kuvvetli Calut'u öldürmesi ve Talut'un az sayıdaki askerlerinin binlerce kafirleri yenmesi gibi...

Asıl kuvvet sayı ve silah çokluğuyla değil, ancak imana ölçülür. Yüce Rabbimizin bizlere örnek olarak anlattığı bu kıssalar gösteriyor ki; müslümanlar kuvvetli imana sahip oldukları müddetçe, sayı ve silahça az olsalar bile, kendisinden kat kat kuvvetli düşmanlarını Allah'ın izniyle yenerler.

Zafere ulaşmak için gerekli olan şartları yerine getiren müslümanlara; sayılarının az, düşmanlarının fazla olması hiç bir endişe ve korkaklık vermez. Ancak böyle iman edenler zaferi görebilir. Çünkü Allah, kendi dinine yardım edenleri muhakkak muzaffer kılar.

4 - Lider; gerekli tedbirleri aldıktan ve beraberindeki fertleri birtakım imtihanlardan geçirdikten sonra savaşa katılmaya karar verirse, geçerli bir sebep olmadan kararından vazgeçmemelidir.

Talut, savaş için gerekli tedbirleri aldı, beraberindeki fertleri birtakım imtihanlardan geçirdi ve savaşa karar verdi. Yanında kafirlerle savaşacak az sayıda mücahid kaldığı halde, gevşemedi ve savaşmaktan vazgeçmedi. Israrla ve

sebatla yoluna devam etti ve kafirlerle karşılaşınca da üzerine düşeni yaptı. Allah için savaştı. Allah da onu muzaffer kıldı.

5 - Lidere itaat, Allah'ın haram kıldığı bir şeyin yapılmasını emredene kadardır. Haram işlemeyi emrettiğinde lidere itaat edilmez, karşı gelinir.

Fakat lider, Allah'ın helal kıldığı bazı şeyleri imtihan etme maksadıyla fertlerine yasaklayabilir. Maslahat veya imtihan gereği böyle yapan lidere asla karşı gelinmez.

Talut da, ırmağın suyundan içmek helal olduğu halde sırf askerlerini imtihan için o sudan içmeyi yasakladı. Bu helal olan bir şeyi haram kılmak anlamına gelmez. Bilakis caizdir ve ona karşı gelenler haram işlemiş olurlar. Talut yasakladığı halde nehrin suyundan içenler gibi...

Mesele, müslüman askerlerin kendisine itaat edip etmeyeceklerini anlamak için ateş yakan ve askerlerinin ateşe girmesini emreden komutanın anladığı gibi değildir. Müslümanların ona karşı gelmesinin ve Rasulullah'ın da askerlere hitaben:

"Eğer ona itaat etseydiniz cehenneme girerdiniz" demesinin sebebi; bu amelin kesin haram olmasındandır. Çünkü müslümanların ne kendilerini ne de müslüman kardeşlerini sebepsiz yere öldürmeleri caiz değildir.

Lider kendisine tabi olan fertleri bu şekilde imtihana tabi tutamaz. Fakat, kafirlere karşı hücum emri verirse, büyük bir ihtimalle öleceklerini bilmelerine rağmen bütün müslümanların bu emre ihlasla itaat etmeleri gerekir.

Şu kaide asla unutulmamalıdır: Haram olduğu kesin olan konularda hiç kimseye itaat yoktur. Fakat lider, helal olan şeyleri, fertlerini imtihan için yasaklayabilir ve böyle yapan lidere kesin itaat gerekir.

6 - Sağlam imanlı, kararlı ve davaya sadık erler yetiştirmek için, fertleri İslami eğitim ve terbiyeden geçirmek gerekir.

Rasulullah (s.a.s) on üç sene boyunca müslümanları İslami terbiyeyle yetiştirdi. Bu süre içerisinde cihad farz olduğu halde Akabe Bey'atında, bir takım kimselerin istekleriyle hareket edip hemen müşriklere savaş açmadı.

Bu gösteriyor ki; İslam akidesinin kalplerde iyice yerleşmesi ve kafirlerle yapılacak mücadelede zafer elde edilmesi için İslami terbiye şarttır. Bu tam olarak sağlanmadığı müddetçe kafirlere karşı olan mücadelelerde başarılı olmak mümkün değildir.

Talut'un komutanlığı altında savaşa giden fakat, sonra savaşmakta vazgeçenlerin takındıkları tavır, onların yeterince İslami terbiye almadıklarını gösteriyor. Bu sebeple en kötü anlarda bile:

"Nice az topluluklar çok topluluğu Allah'ın izniyle yenmiştir" diyecek sağlam fertler yetiştirmek için köklü bir İslami eğitim ve terbiye gerekmektedir. Çünkü böyle sağlam fertler yetiştirilmeden kafirlerle mücadelede başarılı olmak mümkün değildir.

ALLAH'IN AYETLERİ HAKKI BİLDİRİR

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الرَّسُلِينَ

252 - (Ey Muhammed!), İşte bunlar Allah'ın ayetleridir. Biz onları sana hak ile bildiriyoruz. Şüphesiz sen rasullerdensin.

Allah (c.c), Rasulü Muhammed (s.a.s)'e hitaben şöyle buyuruyor:

"Ey Muhammed! Sana anlattığımız bu kıssaları yalnız yahudi alimleri bilir. Allah bildirmediğçe bu kıssaları senin bilmen mümkün değildir. Bu kıssaları sana, her çağda müslümanların ibret alması ve senin Allah'ın rasulü olduğuna delil olması için anlattık. Çünkü bunlar gaybi bilgilerdir. Bunları ancak kendisine vayhedilenler haber verebilirler."

Allah'ın yardımıyla ikinci cüz bitti.

142	Kiblenin Değiştirilmesi	3
	Her Yer Ve Her Yön Allah'ındır	4
	Allah (c.c) Kimleri Hidayete Ulaştırır?	5
143	Vasat Ümmet	5
	İslam Ümmeti	6
	Müslümanların Şahitliği	7
	Rasulullah'ın Şahitliği	8
	Kiblenin Değiştirilmesinin Sebebi	8
	Namazı Terketmenin Hükümü	10
144	Ka'be'ye Yönelme Emri	15
	Rasulullah (s.a.s)'in Kudüs'e Doğru	
	Namaz Kılmaya Rızası Yok muydu?	16
145	Kitap Ehlinin Mü'minlerin Kiblesine Karşı Tutumları	18
	Kafirlerin Hevalarına Uymak	19
146	Kitap Ehlinin Hakkı Gizlemeleri	20
	İman Etmek İçin Sadece Hakkı Bilmek Yetmez	21
147	Hak Yalnız Allah'tandır	22
148	Her Ümmetin Bir Kiblesi Vardır	22
149	Ka'be'ye Yönelme Emrinin İkinci Kez Verilmesi	23
150	Ka'be'ye Yönelme Emrinin Üçüncü Kez Verilmesi	24
	Korkmak	25
151	Rasulullah'ın Görevi	26
152	Zikir	27
	Şükür	30
153	Sabır Ve Namazla Yardım İstemek	31
154	Şehid	33
	İslam Bayrağı	33
155	Allah'ın, Kullarını İmtihan Etmesi	37
156	Mü'minlerin Musibetler Karşısındaki Tavrı	39
157	Allah'ın Sabredenlere Rahmeti	40
158	Safa Ve Merve	40
	Müslümanların Cahiliye Adetlerine Karşı Tutumu	41
	Hacda Safa Ve Merve Arasında Sa'y Yapma	43
159	İslami Hakikatleri Gizleyenler	45
160	Hakkı Gizlemekten Vazgeçenler	50
161	Küfür Üzere Ölenlere Lanet Etmek	50
	Lanet	51
162	Küfür Üzere Ölenler Cehennemliktir	52
163	Gerçek İlah	53
164	Allah'ın Birliğinin Delilleri	55
165	Sevgide Şirk	58
	Sevgi Çeşitleri	59
	Cenneti Kazanmak İçin Allah'ı Sevmenin Hükümü	61
166	Tabi Olunanların Hali	63
167	Tabi Olanların Hali	63
168	Helal Rızık	64
169	Şeytanın Vesveseleri	65
170	Körü Körüne Bağlılık	67
171	Körü Körüne Taklid Edenler	68
172	Allah'a Şükretmek	70
173	Ölü, Kan, Domuz eti Ve Allah'tan Başkası	
	Adına Kesilenlerin Haram Kılınması	71
	Kesen Kişinin Dini	71
	Kesen Kişinin Genel Vasıfları	77
	Kesim Şartları	77
	Kesim Şekli	81

FİHRİST

Ayet No	KONU	Sayfa
	Kesme Aleti	83
	Kestikleri Et Ve Kadınlarıyla Evlenilmesi	
	Müslümanlara Helal Olan Kitap Ehli Kimdir?	84
	Kur'an Geldikten Sonraki Ehli Kitabın Durumu	85
	Ehli Kitabın Allah'tan Başkası	
	Adına Kestiklerinden Yemenin Hükümü	86
	Ehli Kitabın Hayvanı Nasıl Kestiği Araştırılır mı?	88
	Ehli Kitab Kesim Sırasında Besmele Çekmeli mi?	89
	Ehli Kitabın Kestiği Her Hayvan Yenir mi?	90
	Ehli Kitabın Kestiği Hayvandan	
	Kan Akması Şart mıdır?	90
	Ehli Kitap Dışındaki Müşriklerin Kestiklerinin	
	Yenebileceğine Dair Verilen Yanlış Fetvaların Tashihi	91
	Eterin Yenmesinde Asloian Haramlıktır	91
	Yeme Niyetiyle Hayvan Kesmek İbadettir	92
	Yeme Niyetiyle Kesimde Kıyas Yapılamaz	93
	İddialar	93
	Müşriklerin, Putperestlerin Ve Mürtedlerin Kestiği	
	Hayvanlardan Yapılan Peynirin Hükümü	120
	Balık Ve Çekirge Ölülere	121
	Ölünün Sadece Etini Yemek mi Yoksa	
	Ondan Faydalanmak da mı Haramdır?	122
	Zaruret Anında Yenilecek Miktar	125
	Helal-Haram Konusundaki Ölçü	126
174	İslami Hakikatleri Gizleyenler	127
175	Sapıklığı Hidayete Tercih Edenler	129
176	Allah'ın Kitabı Hakkında İhtilaf Edenler	129
177	Bırr	130
178	Kıyas	138
	Diyet	140
	Fıkhi Hükümler	141
	Kıyasa Eşitlik	141
	Çocuğunu Öldüren Baba Öldürülür mü?	142
	Bir Ferdi Katleden Topluluğa	
	Kıyas Uygulamanın Hükümü	143
	Katile Ne İle Kıyas Uygulanır?	144
	Diyeti Kabul Ettikten Sonra Katili Öldürenin Hükümü	146
	Kıyası Kim Uygular?	146
179	Kıyasa Hayat Vardır	146
180	Vasiyet	148
	Vasiyetin Hükümü	149
	Vasiyeti Geciktirmenin Hükümü	149
	Vasiyetin Miktarı	150
181	Vasiyeti Değiştirmek	150
182	Vasiyette Hak İle Ara Bulanlar	151
183	Oruç	152
	Oruç Konusundaki Benzerlik Hangi Konudur?	152
	Allah (c.c)'nun, Mü'minlere	
	Orucu Farz Kılmasının Sebebi	153
	Ramazanda Oruç Tutmamanın Hükümü	154
	Orucun Bazı Faydaları	155
184	Oruç Tutmama Ruhsatı	156
185	Ramazanın Önemi	157
	Gücü Yeten Herkese Orucun Farz Kılınması	158
	İslam Kolaylık Dinidir	159
	Fıkhi Hükümler	160

FİHRİST

Kitap No	KONU	Sayfa
	Orucu Bozmayı Mübah Kılan Yolculuk Ve Hastalık	160
	Orucu Bozmayı Mübah Kılan Yolcuğun Mesafesi	160
	Yolcu Ve Hastalar İçin Oruç Bozmanın Hükümü	161
	Hamile Ve Emziren Kadının Hükümü	163
	Ramazan Ayının Tesbiti	164
	Ayin Sadece Bir Yerde Görülmesi Yeterli mi?	166
186	Dua	167
187	Oruç Gecesi Kadınlara Yaklaşmak	171
	İnsanların Anlayışları Farklıdır	174
	İtikaf	175
	Fıkhi Hükümler	176
	İtikafın Yeri	176
	İtikafın Müddeti	177
	İtikafta Oruç	177
188	Haksız Yere Başkasının Malını Almak	177
	Rüşvet	179
	Vergi	180
189	Ayin Şekilleri	183
	Kur'an Ve İlmî Teoriler	184
	İslam'a Zıt Olan Cahiliyyet Adetlerinin Hükümü	187
190	İslam'a Savaş Açanlarla Savaşmak	189
191	İslam Düşmanları Mutlaka Öldürülmelidir	192
	Mescid-i Haram'da Savaşmanın Hükümü	193
192	İslam'a Saldırmaktan Vazgeçip Tevbe Edenler	194
193	Şirk Yokoluncaya Kadar Kafirlerle Savaş	195
194	Haram Aylar	196
195	Allah Yolunda Infak	197
196	Hac Ve Umre	199
	Umrenin Hükümü	200
	Haccı Tamamlamaktan Alıkoyan Şeyler	201
	Hacdan Alıkonulduğunda Kesilecek	
	Kurbanın Yeri Ve Zamanı	203
	Hastalıktan Dolayı Saçını Tıraş	
	Edip İhramdan Çıkana Vacip Olan Fidyeye	204
	Temettu Haccı	205
	Temettu Haccının Şartları	206
	Mescid-i Haram'da Oturanların	
	Temettu Haccı Yapmaları	207
197	Hac Ayları Ve Hacda Yapılması Yasak Olan Şeyler	208
	Hac Ayları Dışında Hac İçin İhrama Girmenin Hükümü	209
	İhramlı İken Yapılması Haram Olan Şeyler	209
	Allah Herşeyi Bilendir	211
	Tevekkül	211
	Ahiret İçin Yapılacak Hazırlık	212
	Korkmak	212
198	Hacda Ticaret Yapmak	213
	Müslümanın Cahili Adetler Karşısındaki Tutumu	213
	Rızık	214
	Arafat'ta Vakfe	215
	Arafat'ta Vakfenin Zamanı	216
	Zikir	217
	Hidayetin Kıymetini Bilmek	218
199	Arafat'tan Müzdelife'ye İnmek	218
200	Hac'da Allah'ı Zikretmek	219
	İslam'da Atalarla Övünmek Yasaktır	220
	Sadece Dünvalık İstemek	220

FİHRİST

Ayet No	KONU	Sayfa
201	Mü'minlerin Allah'tan İstekleri	221
202	Mü'minlerin Dünya Ve Ahiretteki Kazançları	222
	İslam İnsan Fıtratına Uygun Tek Dindir	222
203	Hac Günlerinde Tekbir Getirmek	223
	Kurban Bayramında Getirilmesi	224
	Gereken Tekbirlerin Zamanı	224
	Mina	225
204	Münafıkların İnsanları Aldatmaları	226
205	Bozguncu Münafıklar	227
206	Münafıkların Azgınlıkları	227
	Münafıkların İslam Cemaatine Sızması	
	İçin Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	228
207	Allah'ın Rızasını Elde Etmek İçin Nefislerini Satanlar	229
208	İslam'ı Eksiksiz Kabul Etmek	231
	Seytana İtaatın Yasaklanması	231
209	Hak Kendilerine Ulaştığı Halde Sapanlar	233
210	İman Etme Konusunda Diretenlere Allah'ın Tehdidi	233
	Allah'ın Buluttan Gölgeler İçerisinde Gelmesi	234
211	Allah'ın Mü'minleri Sakındırması	235
212	Kafirler Ve Dünya Sevgisi	236
	Rızık	237
213	Rasuller Ve Tevhid Akidesi	238
214	İman Ve İmtihan	241
215	Allah Yolunda İnfak	243
216	Allah Yolunda Savaş	245
217	Haram Aylarda Savaşmak	247
	Haram Aylarda Savaşmanın Hükümü	248
	Kafirlerin Müslümanlara Düşmanlığı	249
	Mürtedin Amelleri	250
218	İman, Hicret Ve Cihad	251
219	İçki Ve Kumar	252
	Ayette Geçen Hamr'dan Kasıt Nedir?	254
	Müctehidler İctihadında Hata Yapabilir	256
	Hamr İlaç Olarak Kullanılabilir mi?	257
	Tavla Ve Satranç Oynamanın Hükümü	258
	Allah Yolunda İnfak	259
220	Yetimlerin Mallarının Durumu	260
221	Müşriklerle Evlilik	261
	Ayetteki "Nikah" Kelimesinin Manası	263
	Müşrik Kimdir?	263
	Mü'min Cariye Müşrik Kadından Daha Hayırlıdır.	264
	Mü'min Kadınların Müşrik	
	Erkeklerle Evlenmesi Yasaktır	265
	Mü'min Köle Müşrik Erkekten Daha Hayırlıdır	265
	Müşriklerle Evliliğin Yasaklanmasıdaki illet	266
	Fıkhi Hükümler	267
	Müşrik Kadınlarla Evlenmenin Hükümü	267
	Ehli Kitap Kadınlarla Evlenmenin Hükümü	267
	Harbi Olan Ehli Kitap Kadınlarla Evlenmenin Hükümü	268
	Ehli Kitap Kadınlarıyla Evlenme Şartları	269
	Mecusilerle Evlenmenin Hükümü	271
	Mürtedlerle Evlenmenin Hükümü	271
	Kendisini Müslüman Zanneden	
	Müşriklerle Evlenmenin Hükümü	272
222	Hayız	275
	Hayızlı Kadınla Cinsi Münasebet Yasaktır	276

et No	KONU	Sayı
	Cima Yeri Sadece Fercdir	277
	Fikhi Hükümler	277
	Hayızlı Kadının Kaçınılması Gereken Yerleri	277
	Kadınlarda Hayız Müddeti	279
	Hayızlı Olan Kadınlarda Cinsi	
	Münasebette Bulunmanın Zamanı	280
	Hayızlı Kadınla Cima Yapmanın Keffareti	280
	Hayızlı Kadına Haram Olan Şeyler	281
223	Kadınlara Helal Yerden Yaklaşmak	281
	Kadına Yalnızca Fercden Yaklaşmaya Dair Deliller	282
224	Yeminleri İyilik Yapmaya Engel Kılmak	284
225	Lağv Yemini	285
	Bilerek Yapılan Yemin	287
226	İla Yemini	288
	Kişinin İla Yapabileceği Durumlar	289
	İla Yeminini Bozmak	289
227	İla Yapılan Kadının Kocasından Boşanması	290
228	Boşanmış Kadınların İddeti	291
	Kuru'	292
	Boşanan Kadınların Üç Kuru' Beklemesinin Sebebi	295
	Alimler Arasındaki İhtilafların Sebebi	296
	İddet Bekleyen Kadın Hamile	
	Veya Hayızlı Olduğunu Gizleyemez	296
	Rec'i Talak İddetindeki Kadını Döndürme Hakkı	298
	Rec'i Talak İddetindeki Kadının Döndürülmesi	299
	Kocanın Rec'i Talak İddetindeki	
	Karısıyla Tenhalaşmasının Hükümü	299
	Karı Koca Hakları	300
	Erkekler Kadınlardan Bir Derece Daha Üstündür	303
	İslam'da Boşanma Sistemi	303
229	Dönüşü Olan Boşanma	305
	Boşama	307
	Boşama Karşılığında Kocanın	
	Hanımından Para Almasının Hükümü	310
	Muhalea Bir Boşama mı Yoksa	
	Nikah Akdinin Bozulması mıdır?	311
	Bu İhtilaflardan Doğan Sonuçların Pratik Yönü	311
230	Dönüşü Olmayan Boşama	312
	Sırf Birinci Kocasına Dönmesi İçin	
	Kadınla Evlenip Sonra Boşayan Erkekler	313
	Muhallilin Evlenme Akdi	313
	İkinci Kocayla Evlenen Kadınla Cima Şarttır	314
	Bir Tek Sözle Üç Defa Boşamanın Hükümü	315
231	Boşanan Kadınlara İyi Davranmak	318
	Boşanma Yetkisi Erkeğin Elindedir	320
232	Kadının İlk Kocasına Dönmesine Engel Olunmamalı	323
	Ayette Geçen "Ecelhunne"nin Manası	324
	Evlilikte Velinin Rızası	325
233	Çocuk Emzirme	325
	Ayette Geçen "Anneler" Kimlerdir?	326
	Annenin Çocuğunu Emzirmesinin Hükümü	327
	Ayette "Tam Olarak" Sözünün Geçmesinin Sebebi	329
	Evlenmeyi Haram Kılan Süt Emme Müddeti	329
	Çocuk Emziren Kadının Ve Çocuklarının Nafakası	330
	Ayette "Mirasçıyı Düşen de	
	Bunun Gibidir" den Kasıt Nedir?	332

	Cocuğun Sütten Kesilme Zamanı	332
	Boşanmış Karı-Kocanın	
	Cocukları Kimin Yanında Kalır?	332
234	Kocası Ölen Kadının İddet Müddeti	334
	Hamile Kadının İddeti	335
	Yas Tutmak	336
	Yas Tutma Müddeti	337
	Yas Tutmanın Hükümü	337
235	İddet Bekleyen Kadınlarla Evlenmek İstemek	339
	Evlenme İstegini İma Etmenin Şekli	340
	Gizlice Sözleşmenin Yasaklanması	341
	İddet Bekleyen Kadınla Yapılan Nikahın Hükümü	342
	Kalplerden Kötü Düşünceler Geçirilmemeli	343
236	Boşanan Kadınlara Mut'a Verilmesi	344
	Evlilik Geçici Şehvet İçin Olmamalıdır	345
	Mehir	346
	Mut'a	346
	Mut'anın Miktarı	346
	Mut'a Kimlere Verilir?	347
237	Cima Yapılmadan Boşanan Kadınlara Verilen Mehir	347
	Boşanan Kadınlar	348
	Kendisiyle Cima Yapmadan Ve Mehir Tayin Etmeden	
	Kocası Vefat Eden Kadının Durumu	349
	Mehri Kimler Bağışlayabilir?	350
238	Namazları Muhafaza Etmek	352
	Orta Namaz	353
	Allah'ın Her Emri Namaz Gibi Bir İbadettir	356
	Namaz, Kişiyi Her Türlü Kötülükten Korur	357
239	Korku Anında Kılınan Namaz	357
240	Vefat Eden Kocaların, Hanımlarına Vasiyet Etmesi	359
241	Boşanan Kadınlara Mut'a Verilmesi	362
242	Allah Ayetlerini İnsanları Mutlu Etmek İçin Açıklar	362
243	Ölüm Korkusuyla Topraklarını Terkedenlerin Kıssası	363
	Ölüm Korkusunun Nedeni	364
	Allah (c.c), Ceza Olarak	
	Öldürdüğü Kimseyi Tekrar Canlandırabilir	364
	Eceller Önceden Tayin Edilmiştir	365
	Allah'ın İnsanlara İkramı	365
244	Allah Yolunda Cihad Etmek	365
245	Allah Yolunda İnfak	366
	Rızık Allah'tandır	368
246	Talut Kıssası	369
	Bu Olay Hangi Nebi Zamanında Olmuştur?	371
247	Talut'un Melik Olarak Gönderilmesi	371
	Emirde Bulunması Gereken Sıfat' ır	372
248	Talut'un Melikliğinin Alametleri	373
	Salih Kişilerin Eşyalarından Medet Ummak	374
249	Talut'un Askerlerini İmtihan Etmesi	376
	Tüm Maddi Güçlere Karşı İman Gücü En Etkili Silahtır	377
	Calut Ve Ordusuna Karşı Savaşanların Sayısı	377
250	Allah'tan Sabır Ve Sebat Dilemek	378
	Muzaffer Olmak İçin Gerekli Şartlar	378
251	Allah Mülkünü Dilediğine Verir	380
	Talut Kıssasından Alınacak Dersler	381
252	Allah'ın Ayetleri Hakkı Bildirir	386
	Fihrist	

